

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

**ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ - ΣΠΔΕ**

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

**15α (21α) ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ
ΤΟΥ Σ.Π.Δ.Ε.**

ΠΕΜΠΤΗ 5 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2009

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ - ΣΠΔΕ

15α (21α) ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ Σ.Π.Δ.Ε.

Η 15α (21α) συνεδρίαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΣΠΔΕ) πραγματοποιείται την Πέμπτη 5 Νοεμβρίου 2009 και ώρα 10.00 το πρωί στην Αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων των Γενικών Αρχείων του Κράτους, Δάφνης 61, Ψυχικό, υπό την Προεδρία του Προέδρου του Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΣΠΔΕ) Επίτιμου Καθηγητή Γεώργιου Μπαμπινιώτη.

Στη συνεδρίαση παρίστανται τα εξής μέλη της Ολομέλειας του ΣΠΔΕ:

- 1. Γεώργιος Μπαμπινιώτης**
Πρόεδρος Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Επίτιμος Καθηγητής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
- 2. Βασίλειος Άνθιμος**
Εκπρόσωπος Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών
Προϊστάμενος ΔΟΥ Β Περιστερίου
- 3. Παρασκευάς Γιαλούρης**
Εκπρόσωπος Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων
Περιφερειακός Διευθυντής Εκπαίδευσης Αττικής
Στη συνεδρίαση παρίσταται και ο αναπληρωματικός εκπρόσωπος
Απόστολος Παπακωνσταντίνου
- 4. Σωτήριος Γκλαβάς**
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
- 5. Μιχαήλ Δερμιτζάκης**
Πρόεδρος Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας
Καθηγητής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
- 6. Κωνσταντίνος Τίγκας**
Πρόεδρος Οργανισμού Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών
- 7. Γενέθλιος Μαυρίκιος**
Προϊστάμενος Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Προϊστάμενος Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Β΄ Αθήνας
- 8. Πολυξένη Μπίστα**

Διευθύντρια σχολικής μονάδας Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Διευθύντρια 1^{ου} Γενικού Λυκείου Παπάγου, Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας
Εκπαίδευσης Β΄ Αθήνας

9. Δημήτριος Καραμήτος

Διευθυντής σχολικής μονάδας Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Διευθυντής 11^{ου} Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου Ιλίου, Διεύθυνσης
Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Γ΄ Αθήνας

10. Χάρις Χελιώτη - Σχολινάκη

Σχολική Σύμβουλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Σχολική Σύμβουλος Α΄ Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Αθήνας

11. Προκόπιος Μανωλάκος

Σχολικός Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Σχολικός Σύμβουλος Δημοτικής Εκπαίδευσης 6^{ης} Περιφέρειας Δημοτικής
Εκπαίδευσης, Πειραιά

12. Γεώργιος Τζίμας

Σχολικός Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής
Σχολικός Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής 2^{ης} Περιφέρειας Ειδικής Αγωγής, Αγ. Παρασκευή

13. Δημήτριος Μπράτης

Εκπρόσωπος Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (ΔΟΕ)
Πρόεδρος Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (ΔΟΕ)

14. Αικατερίνη Ρηνάκη

Εκπρόσωπος Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (ΔΟΕ)
Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (ΔΟΕ)

15. Κωνσταντίνος Παπαντωνόπουλος

Εκπρόσωπος Ομοσπονδίας Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών Λειτουργών Ελλάδας (ΟΙΕΛΕ)

16. Νίκος Παΐζης

Εκπρόσωπος Ομοσπονδίας Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών Λειτουργών Ελλάδας (ΟΙΕΛΕ)

17. Μιχάλης Κουρουτός

Εκπρόσωπος Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας (ΓΣΕΕ)

18. Φώτης Σκουλαρίκης

Αναπληρωματικός του Φώτη Λίτσου, εκπρόσωπος Πανελλήνιας
Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΠΑΣΕΓΕΣ)

19. Άννα Βάσιλα

Αναπληρωματική της Ρένας Μπαρδάνη, εκπρόσωπος του Συνδέσμου
Ελληνικών Βιομηχανιών (ΣΕΒ)
Στέλεχος Δικτύου Εργασιακών Σχέσεων και Κοινωνικής Πολιτικής του ΣΕΒ

20. Αθανάσιος Μπαλέρμπας

Αναπληρώνει στην παρούσα συνεδρίαση τον εκπρόσωπο της Νέας Δημοκρατίας Αναστάσιος Λιάσκο
Εκπρόσωπος Νέας Δημοκρατίας

21. Βασίλειος Κουλαϊδής

Αναπληρωματικός του Ιωάννη Πανάρετου, εκπρόσωπος ΠΑΣΟΚ
Καθηγητής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

22. Αδαμαντία Σπαθάτου

Εκπρόσωπος ΛΑΟΣ
Καθηγήτρια Μ.Ε.

23. Ευαγγελία Σχοιναράκη

Εκπρόσωπος Ένωσης Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδας (ΕΝΑΕ)
Νομάρχης Ηρακλείου

Από τη συνεδρίαση απουσιάζουν οι:

1. Ευθύμιος Αλεξανδρής

Πρόεδρος Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων

2. Δήμητρα Χατζημανώλη

Προϊσταμένη Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Προϊσταμένη Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Α΄ Αθήνας

3. Θεμιστοκλής Κοτσιφάκης

Εκπρόσωπος Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΛΜΕ)
Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΛΜΕ)

4. Δημήτριος Γκίνης

Εκπρόσωπος Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΛΜΕ)
Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΛΜΕ)

5. Νικολέτα Δασκαλάκη

Εκπρόσωπος της Βουλής των Εφήβων
Μαθήτρια 10^{ου} Λυκείου Περιστερίου

6. Κωνσταντίνος Γκρίτζαλης

Εκπρόσωπος της Βουλής των Εφήβων
Μαθητής 2^{ου} Λυκείου Χαλανδρίου

7. Γιάννης Αντωνάκος

Εκπρόσωπος Ανώτατης Διοίκησης Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων (ΑΔΕΔΥ)
Μέλος Ανώτατης Διοίκησης Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων (ΑΔΕΔΥ)

8. Κωνσταντίνος Καρέλης

Εκπρόσωπος Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (ΚΕΔΚΕ)
Δήμαρχος Μελίκης

Η Ανώτατη Συνομοσπονδία Γονέων Μαθητών Ελλάδας, το Κ.Κ.Ε. και ο ΣΥ.ΡΙΖ.Α δεν όρισαν εκπροσώπους.

Στη συνεδρίαση παρίστανται και οι:

1. Χρήστος Τρικαλινός, Καθηγητής Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, εκπρόσωπος ΠΟΣΔΕΠ
2. Δημήτριος Τσουγκαράκης, Πρύτανης Ιονίου Πανεπιστημίου, εκπρόσωπος Συνόδου Πρυτάνεων
3. Γεώργιος Ζήσιμος, εκπρόσωπος Υπουργείου Παιδείας Κύπρου
4. Πολύκαρπος Μαλαγάρης, Πρόεδρος ΟΛΤΕΕ

Αρμόδια για την τήρηση των πρακτικών η Αγγελική Σουφλή, διοικητική υπάλληλος στο Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας.

Η συνεδρίαση αρχίζει στις 10.00 το πρωί αφού προηγουμένως ο Πρόεδρος διαπιστώνει την ύπαρξη απαρτίας.

ΘΕΜΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

1. Συνέχιση και ολοκλήρωση της συζήτησης για το σύστημα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριοι συνάδελφοι, καλημέρα σας. Έχει γίνει πολλή δουλειά εδώ και αυτό έχει συνειδητοποιηθεί απ' όλο τον κόσμο. Θέλω να μεταφέρω και της Υπουργού την αντίστοιχη εκτίμηση για τη δουλειά που έχει γίνει εδώ. Υπάρχει η παράκληση εκ μέρους της, με παρακάλεσε να το θέσω υπόψη του Συμβουλίου και νομίζω ότι ο εκπρόσωπος του Υπουργείου Παιδείας θα μας πει γι' αυτό, να μπορούσαμε να τελειώσουμε στη σημερινή και μια επόμενη συνεδρία, γιατί η πολιτική του Υπουργείου Παιδείας και της συγκεκριμένης Υπουργού είναι να γίνει το Συμβούλιο της Παιδείας ανεξάρτητη Αρχή. Θυμάμαι ότι εμείς εδώ είχαμε δεχτεί αυτή την άποψη που την είχε μάλιστα υποστηρίξει με θέρμη ο κ. Πανάρετος και είχαμε πει ότι θα ήταν καλό, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι με την παρούσα μορφή δε δουλεύει το Συμβούλιο κτλ. Υπάρχουν, όμως, κάποια πλεονεκτήματα αν γίνει Ανεξάρτητη Αρχή. Επομένως, πρέπει να διευκολύνουμε και σε χρόνο τη δυνατότητα να θεσπισθεί αυτή η ρύθμιση.

Εμείς, νομίζω, με τη σημερινή συνεδρία και μία επόμενη μπορούμε να έχουμε ολοκληρώσει αυτό το πακέτο των προτάσεων. Στην πραγματικότητα μας μένει δηλαδή, να θυμίσω, το θέμα της πρόσβασης που αρχίσαμε να το συζητάμε και μπορούμε σήμερα να το τελειώσουμε. Έχω μοιράσει από καιρό τα συμπεράσματα στα οποία έχουμε φτάσει, στα διάφορα θέματα που έχουμε συζητήσει κι έχουν καταγραφεί εκεί οι απόψεις και πού έχουμε φτάσει. Μπορούμε σε επόμενη συνεδρία, αφού τελειώσουμε και το σημερινό θέμα, να έχουμε μια γενική θεώρηση μήπως θέλουμε πράγματα να προσθέσουμε, ν' αφαιρέσουμε, οτιδήποτε, και η Υπουργός έχει εκφράσει την επιθυμία να έρθει εδώ να δει και τα μέλη του Συμβουλίου και να της παραδώσουμε και κάπως επίσημα το πόρισμα της δουλειάς μας. Έτσι έχουν τα πράγματα. Όμως επειδή υπάρχει ένα μήνυμα από την ίδια την Υπουργό στον εκπρόσωπο του Υπουργείου Παιδείας, ν' ακούσουμε τον κ. Γιαλούρη.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Καλή σας μέρα. Κατ' αρχήν να εκφράσω την ιδιαίτερη ευαρέσκιά μου για το γεγονός ότι εξακολουθώ να εκπροσωπώ το Υπουργείο Παιδείας και αυτό περιποιεί ιδιαίτερη τιμή για το πρόσωπό μου.

Θέλω να σας αναγνώσω μια επιστολή της Υπουργού με ημερομηνία 5/11:

«Η σημερινή συνεδρίαση του ΣΠΔΕ (Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης) ολοκληρώνει τη διαδικασία κατάθεσης προτάσεων για την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Έχει κατατεθεί ήδη η πρόταση της Συνόδου Πρυτάνεων, η οποία έχει πολλά ενδιαφέροντα και καινοτόμα στοιχεία. Σήμερα περιμένουμε τις απόψεις και προτάσεις και άλλων φορέων, οι οποίοι έχουν επεξεργασμένες θέσεις και έχουν οργανώσει συνέδρια επί του θέματος.

Πρέπει ωστόσο να επισημανθεί μια μεγάλη αλήθεια. Το σύστημα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση πρέπει να γίνεται αντιληπτό ως ένας κρίκος του εκπαιδευτικού συστήματος. Η όποια αλλαγή του δεν αλλάζει με αυτόματο τρόπο το οικοδόμημα της εκπαίδευσης. Γι' αυτό και η επιζητούμενη αλλαγή στο χώρο της εκπαίδευσης ώστε να συντονιστεί με τις ανάγκες και τις απαιτήσεις της εποχής, αφορά μια ολοκληρωμένη και συνεκτική παρέμβαση σε όλες τις βαθμίδες της, με κυρίαρχο πλέον στόχο τη

διασφάλιση της Δημόσιας, Δωρεάν και Υψηλής Ποιότητας Παιδείας για Όλους.

Είναι σημαντικό λοιπόν ότι στο πλαίσιο του διαλόγου για την παιδεία, προχωράμε από τις γενικές διαπιστώσεις και ιδέες σε πιο συγκεκριμένες προτάσεις. Σε αυτή την κατεύθυνση, ο καθηγητής κ. Γιώργος Μπαμπινιώτης με τη μεγάλη του εμπειρία και ολοκληρώνοντας τη θετική συνεισφορά του σε αυτή τη φάση του διαλόγου, έχει πλέον την ευθύνη της σύνθεσης και της τελικής παρουσίασης ενός πλαισίου αρχών αλλά και των επιμέρους σεναρίων.

Με αυτές τις σκέψεις εύχομαι κάθε επιτυχία στις εργασίες της σημερινής συνεδρίασης του ΣΠΔΕ».

Καταθέτω και την επιστολή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε κ. συνάδελφε. Είναι και γραπτώς η επιθυμία που σας εξέφρασα και προφορικώς, να μπορέσουμε να έχουμε μια ολοκληρωμένη πρόταση. Με παρακάλεσε σ' αυτό και το γράφει κιάλας η Υπουργός, αν μπορούσε να υπάρξει μια σύνθεση συγκλινουσών απόψεων, αν υπάρχει. Είπα ήδη ότι αυτό ως ένα βαθμό είναι δυνατό, επειδή εδώ η αρχή μας είναι να μη συγκαλύψουμε απόψεις διαφορετικές αλλά να υπάρχουν ως εκφρασμένες απόψεις και ως δυνατότητες και η πολιτική ηγεσία θα εκτιμήσει τι θ' ακολουθήσει. Αυτό λοιπόν θα το τηρήσουμε, εάν υπάρχουν και μάλλον υπάρχουν, και αποκλίνουσες απόψεις. Όπου υπάρχει σύγκλιση πάντως, αν μπορούσαμε να προβάλουμε κύρια σημεία στα οποία συμφωνούμε, νομίζω ότι θα βοηθήσουμε και το Υπουργείο και την Υπουργό και όσους τέλος πάντων πάρουν τις αποφάσεις για μια καλύτερη αντιμετώπιση του θέματος.

Χαιρετίζω την παρουσία του Πρύτανη του κ. Τσουγκαράκη, ο οποίος στην πραγματικότητα είναι και ο εκπρόσωπος, το τακτικό μέλος, της Συνόδου των Πρυτάνεων, αλλά σήμερα βρίσκεται εδώ με μια παράλληλη ιδιότητα. Ο Πρόεδρος του ΕΣΥΠ, ο κ. Βερέμης είχε συγκροτήσει μια Επιτροπή που συστηματικά εργάστηκε γι' αυτό το θέμα της πρόσβασης στα Πανεπιστήμια. Και υπάρχει μια πρόταση, άποψη, την οποία παρεκάλεσα να την ακούσουμε σήμερα, γιατί δεν είναι δυνατόν βέβαια ως μέλη του ΕΣΥΠ εδώ να μην ξέρουμε την πρόταση που διαμορφώθηκε μετά από πρωτοβουλία του Προέδρου και με αυτή την ευκαιρία και ιδιότητα του μέλους εκείνης της Επιτροπής είναι εδώ ο κ. Τσουγκαράκης να μας πει αυτό που είχαν μελετήσει ως πρόταση, πώς τα βλέπουν τα πράγματα. Θα ακουστεί αυτή η πρόταση, εν συνεχεία δεν έχει ακουστεί η πρόταση του εκπροσώπου της Συνόδου των Προέδρων των ΤΕΙ. Ο κ. Καπλάνης, λοιπόν, μας έχει κάνει μια πρόταση την οποία και έχουμε μοιράσει. Νομίζω ότι ο Πρόεδρος ο κ. Κουρουτός εκ μέρους της ΓΣΕΕ έχει ενδεχομένως απόψεις και θα πω και τη δική μου πρόταση που την έχω μοιράσει. Ασχολούμενος με αυτά τα πράγματα χρόνια, ειδικά τα 6 χρόνια τη Πρυτανείας μου, για το θέμα της πρόσβασης έχω μια συγκεκριμένη άποψη την οποία θα ήθελα ν' ακούσει επίσης το Συμβούλιο. (Για το σύστημα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση η πρόταση του Προέδρου του ΣΠΔΕ κ. Μπαμπινιώτη επισυνάπτεται ως Παράρτημα Ι, η πρόταση της Επιτροπής

του ΕΣΥΠ επισυνάπτεται ως Παράρτημα II, η πρόταση του εκπροσώπου των Προέδρων ΤΕΙ κ. Καπλάνη επισυνάπτεται ως Παράρτημα III και το κείμενο του εκπροσώπου της ΟΣΕΠ-ΤΕΙ, επισυνάπτεται ως Παράρτημα IV).

Θα κάνουμε μια συζήτηση και θα καταλήξουμε κάπου. Κύριε Τσουγκαράκη ν' αρχίσουμε μ' εσάς. Επίσης χαιρετίζω εδώ την παρουσία του εκπροσώπου της κυβερνήσεως πια, του Καθηγητού συναδέλφου Πανεπιστημιακού, του κ. Κουλαϊδή. Και βεβαίως οι άλλοι εκπρόσωποι είναι γνωστοί και έχουμε συνεργαστεί, ο κ. Μπαλέρμπας, η κ. Σπαθάτου, νέο μέλος είναι ο κ. Τίγκας. Κύριε Τσουγκαράκη έχετε το λόγο.

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Κύριε Πρύτανη σας ευχαριστώ πάρα πολύ. Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι καλημέρα σας. Όπως είπε και ο κ. Πρόεδρος, είμαι τακτικό μέλος της εκπροσώπησης της Συνόδου των Πρυτάνεων, ως εκπρόσωπος στην Επιτροπή εδώ, αλλά συνήθως ερχόταν το αναπληρωματικό μέλος, η κ. Βιτσιλάκη, Αντιπρύτανης του Πανεπιστημίου του Αιγαίου. Ωστόσο χαίρομαι που έχω την ευκαιρία σήμερα να είμαι εδώ, βλέπω και ορισμένους παλαιούς γνώριμους και παλαιότερους συναδέλφους, όπως τον κ. Κουρουτό με τον οποίο συνυπηρέτησα για ένα αρκετά μεγάλο διάστημα στο Λεόντειο Λύκειο Πατησίων και με αυτή την ευκαιρία θέλω να πω ότι έχω περάσει κι εγώ από τη Μέση Εκπαίδευση και συνεπώς βέβαια σε παλαιότερες και δυστυχώς για μένα πολύ παλαιότερες ηλικιακά εποχές, αλλά εν πάση περιπτώσει υπάρχει μια εμπειρία και από το χώρο αυτόν, πέρα από την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Σήμερα, όπως είπε ο κ. Πρόεδρος, βρίσκομαι εδώ για να πω δυο λόγια για την πρόταση που είχε επεξεργαστεί όχι σε μια τελική μορφή, η Επιτροπή του ΕΣΥΠ, μια Ανεξάρτητη Επιτροπή Πανεπιστημιακών κατά κύριο λόγο αλλά όχι μόνο, που είχε ορίσει ο Πρόεδρος του ΕΣΥΠ ο κ. Βερέμης. Η Επιτροπή αυτή απετελέσθη από τον Πρόεδρο τον κ. Βερέμη, τον κ. Βασίλη Παπάζογλου, Καθηγητή του Πολυτεχνείου, τον κ. Γιαλούρη που είναι εδώ επίσης παρών σήμερα ως εκπρόσωπος του Υπουργείου, τον κ. Θεόδωρο Κρητικό, εκπαιδευτικό Υποδιευθυντή του Βαρβακείου Πειραματικού Γυμνασίου και τον κ. Σωκράτη Κουγέα, εκπαιδευτικό του Κολεγίου Αθηνών. Στην Επιτροπή επίσης είχε λάβει πολύ ενεργό μέρος και ο μακαρίτης Νίκος Σπυρέλλης, Καθηγητής του Πολυτεχνείου, ο οποίος δυστυχώς απεβίωσε, μολονότι ότι πολλά απ' αυτά τα οποία έχουμε σήμερα ως προτάσεις της Επιτροπής αυτής είναι ιδέες δικές του.

Θα μείνω μόνο στην εισαγωγή από αυτή την εισήγηση, για να πω κάτι το οποίο έχετε στα χέρια σας. Το κείμενο εκφράζει τη συνισταμένη των ανεξάρτητων συνειδήσεων των μελών της Επιτροπής και βεβαίως ούτε δεσμεύεται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων τότε ούτε δεσμεύει το τελευταίο όσον αφορά την εφαρμογή των προτάσεων. Δηλαδή ήταν μια ανεξάρτητη Επιτροπή η οποία κάθισε και συζήτησε και κατέληξε σε ορισμένα πράγματα. Επειδή φαντάζομαι ότι το κείμενο έχει διανεμηθεί και εγώ πρέπει να πω ότι μολονότι δεν είχα λάβει μέρος στις συνεδριάσεις στο παρελθόν, αλλά όμως ως μέλος έπαιρνα όλη την αλληλογραφία και φυσικά είμαι ενήμερος και των προτάσεων και των συζητήσεων που έχουν ήδη γίνει, θα πω ότι εκείνο που εγώ διαπιστώνω είναι ότι υπάρχουν ορισμένες κεντρικές διαπιστώσεις, ορισμένα κεντρικά σημεία στα οποία οι περισσότερες προτάσεις συγκλίνουν.

Όσον αφορά την πρόταση που βρίσκομαι εδώ για να παρουσιάσω αυτή τη στιγμή, θα πω ορισμένα βασικά στοιχεία. Κατ' αρχήν διαπιστώνει κανείς ότι δεν ήταν δυνατό να συζητήσει ένα πλαίσιο, έναν καινούργιο τρόπο πρόσβασης στην Τριτοβάθμια, χωρίς να μπει μέσα στο ίδιο το Λύκειο, τουλάχιστον το Λύκειο, αν όχι στο Γυμνάσιο. Συνεπώς δεν είναι κάτι το ανεξάρτητο, αλλά κάτι το οποίο πρέπει και οπωσδήποτε συζητείται μαζί, δηλαδή μια αναμόρφωση του Λυκείου, η οποία αναμόρφωση θα συμπαρασύρει, ή θα έχει και ως συνέπεια την αλλαγή του τρόπου πρόσβασης, ή αν θέλετε, ανάποδα, αν θέλουμε ν' αλλάξουμε τον τρόπο πρόσβασης, πρέπει οπωσδήποτε αυτό να συμπαρασύρει ή να συνεπάγεται κάποιες αλλαγές μεγαλύτερες ή μικρότερες στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και ειδικά στο Λύκειο.

Η πρώτη λοιπόν διαπίστωση είναι ότι το Λύκειο είναι μια βαθμίδα της εκπαίδευσης η οποία πρέπει πλέον ν' αυτονομηθεί πλήρως από τις εισαγωγικές εξετάσεις. Δεν μπορεί να συναρτάται το Λύκειο, η άποψή μας είναι αυτή, με τη διαδικασία πρόσβασης. Νομίζω ότι είναι μια παγκόσμια πρωτοτυπία μέσα στις πολλές που έχει η χώρα μας, για να πάρει κανείς απολυτήριο του Λυκείου, στην πράξη πρέπει να δώσει εξετάσεις για το Πανεπιστήμιο. Το Λύκειο λοιπόν πρέπει να μετασχηματιστεί και να γίνει μια ανεξάρτητη βαθμίδα και να γίνει επίσης ένα ολοήμερο σχολείο. Ολοήμερο με την έννοια ότι πρέπει ο μαθητής να βρίσκεται από το πρωί μέχρι το απόγευμα στο σχολείο, με κάποιον τρόπο που είναι πρακτικά εφικτός, όπως γίνεται στα περισσότερα σχολεία του κόσμου. Μια τρίτη διαπίστωση είναι ότι πρέπει να υπάρξει μια μείωση του αριθμού των μαθημάτων στις τρεις τάξεις του Λυκείου. Μάλιστα ο αριθμός αυτός των μαθημάτων που θα μειωθεί, πρέπει να περιλαμβάνει μαθήματα υποχρεωτικά και μαθήματα επιλογής και τα μαθήματα επιλογής να βαίνουν αυξανόμενα από την Α' προς τη Γ' Λυκείου με περιορισμό των υποχρεωτικών μαθημάτων ταυτόχρονα.

Πρέπει να υπάρχει ένας οπωσδήποτε σοβαρός επαγγελματικός προσανατολισμός. Και όταν λέμε σοβαρός επαγγελματικός προσανατολισμός δεν εννοούμε μόνο να παρουσιαστούν τα διάφορα επαγγέλματα ή να μπορέσει ο μαθητής να βρει ποια είναι η κλίση του, αλλά κυρίως πρέπει να του πούμε πιστεύω, ότι σ' αυτό το επάγγελμα υπάρχει κορεσμός ή δεν υπάρχει κορεσμός, σ' εκείνο το επάγγελμα αν βγεις μπορείς να διοριστείς για παράδειγμα μετά από 10 χρόνια ή μετά από 3 χρόνια ή από 3 μήνες και ούτω καθ' εξής. Να ξέρει δηλαδή ο μαθητής ταυτόχρονα την πραγματικότητα. Πέρα από την προσωπική του κλήση και τις δυνατότητές του, τι δυνατότητες έχει σε κάθε επάγγελμα και γι' αυτό, για τις πληροφορίες αυτές, δυστυχώς δεν είναι αρμόδιο το σχολείο, πρέπει να τις παράσχει μια άλλη Υπηρεσία του Υπουργείου, ή του κράτους, ή της κυβέρνησης, στα σχολεία, ώστε να μπορούν να ξέρουν οι μαθητές τι γίνεται στην πραγματικότητα σε κάθε επάγγελμα και αυτό εγώ προσωπικά το θεωρώ πολύ σημαντικό.

Η δυνατότητα να υπάρχουν δύο ή και περισσότερες κατευθύνσεις μέσα στο Λύκειο επίσης είναι μια πρόταση δική μας. Αυτό επαναφέρει αυτή την παλιά διάκριση που υπήρχε ανάμεσα σε Πρακτικό και Κλασικό, θετική και θεωρητική κατεύθυνση, πιστεύουμε ότι είναι πλέον σωστό να το δούμε αυτό διότι υπάρχει μια κατεύθυνση τελείως διαφορετική. Βεβαίως μπορεί να πει κανείς ότι μπορεί να βάλει περισσότερες της μιας κατευθύνσεις, αλλά

στην πράξη μία θεωρητική και μια πρακτική κατεύθυνση νομίζουμε ότι στα περισσότερα σχολεία είναι δυνατό να γίνει.

Τέλος, οι εξετάσεις για την απόκτηση του απολυτηρίου του Λυκείου πρέπει να είναι ενδοσχολικές εξετάσεις, ή εναλλακτικά να γίνονται σε επίπεδο περιφέρειας. Δηλαδή πρέπει η ύλη να καθορίζεται από το σχολείο, σε συνεργασία, θα πούμε μετά με τα Πανεπιστήμια τι πρέπει να γίνει, αλλά το παιδί θα δίνει τις εξετάσεις του είτε μέσα στο σχολείο είτε σ' ένα επίπεδο περιφέρειας με θέματα τα οποία μ' έναν τρόπο μπορούν να γίνουν, δηλαδή να είναι αντικειμενικές αυτές οι εξετάσεις, θα παίρνει το απολυτήριο του Λυκείου. Αφού πάρει το απολυτήριο του Λυκείου, εφόσον το θελήσει θα είναι υποψήφιος για το Πανεπιστήμιο. Πρέπει να πω εδώ ότι παλαιότερα υπήρχαν διέξοδοι από τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, διέξοδοι επαγγελματικές σε διάφορα στάδια αυτής της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε κατώτερες, μέσες και ανώτερες και ούτω καθ' εξής Τεχνικές Σχολές, οι οποίες σιγά-σιγά αυτές οι διέξοδοι έχουν κλείσει έτσι ώστε αυτή τη στιγμή παρουσιάζεται ένα φαινόμενο το οποίο δεν το συζητάμε πάρα πολύ, αλλά το φαινόμενο ουσιαστικά να καθοδηγούνται όλοι οι μαθητές, ή ένα τεράστιο ποσοστό των μαθητών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης προς την πανεπιστημιακή εκπαίδευση και εννοώ μαζί Πανεπιστήμια και ΤΕΙ. Το ποσοστό των παιδιών, των μαθητών της Δευτεροβάθμιας που πηγαίνει, που κατευθύνεται προς την Τριτοβάθμια και ειδικά την πανεπιστημιακή, είναι πολύ υψηλότερο στη χώρα μας απ' ότι στις περισσότερες άλλες χώρες του εξωτερικού και αυτό έχει μια σημασία.

Για την προπαρασκευαστική λοιπόν διαδικασία του Λυκείου προς τις εξετάσεις, η προπαρασκευή αυτή προτείνεται να γίνεται μέσα στο σχολείο, αλλά μετά τις κανονικές ώρες του μαθήματος, δηλαδή μιλάμε για ένα ολοήμερο σχολείο το οποίο στις μεν ώρες της Α' Λυκείου για παράδειγμα θα περιλαμβάνει ώρες καλλιτεχνικών μαθημάτων, δραστηριοτήτων, πολιτιστικών και ούτω καθ' εξής και εκτός από αυτές, για τη Β' και τη Γ' Λυκείου θα περιλαμβάνει προπαρασκευαστικά μαθήματα για τις εξετάσεις που θα γίνουν για την εισαγωγή στο Πανεπιστήμιο. Συνεπώς το κανονικό ημερήσιο πρόγραμμα του Λυκείου η πρόταση είναι να διαρκεί 6 διδακτικές περιόδους των 40 λεπτών και ακολουθείται στη Β' και στη Γ' Λυκείου από 2 ως 4 διδακτικές περιόδους επίσης των 40 λεπτών, του προπαρασκευαστικού Προγράμματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Επειδή τώρα τα λέτε και είναι εύκολο να γίνουν κάποιες διασαφηνίσεις, οι κατευθύνσεις λέτε να υπάρχουν, οι δυο τουλάχιστον. Επιπλέον όμως των κατευθύνσεων, πέρα από τα μαθήματα που θα έχει για την κατεύθυνση, λέτε, για να καταλάβουμε την πρόταση, γιατί είναι σημαντικό αυτό, λέτε επιπλέον να έχει και μια προπαρασκευαστική ενίσχυση με μαθήματα προφανώς της κατεύθυνσεως που να είναι από 2 έως 4 ώρες ας το πούμε. Αυτό είναι η πρόταση.

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Κοιτάξτε, τα προπαρασκευαστικά μαθήματα μπορεί να είναι περισσότερων κύκλων απ' ότι θα είναι οι δυο κατευθύνσεις, θετική ή κλασική.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Κατ' αρχήν είπατε κ. Πρύτανη ότι θ' αποσυνδεθεί το Λύκειο από την πρόσβαση στα ΑΕΙ. Η προπαρασκευαστική ζώνη όμως θα

είναι για μαθήματα που θα προετοιμάζουν το μαθητή να δώσει κάποιο τύπο εξετάσεων στα ΑΕΙ.

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Η παρακολούθηση του προπαρασκευαστικού Προγράμματος είναι υποχρεωτική για τους μαθητές που επιθυμούν να συμμετάσχουν στις εξετάσεις.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Κατάλαβα. Όσοι θα πάνε για εξετάσεις θα συνεχίσουν να παραμένουν στο σχολείο. Κατάλαβα.

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Και για να μην υπάρχει άλλη απορία ή ασάφεια, οι διδάσκοντες του Προγράμματος του προπαρασκευαστικού θα είναι Καθηγητές του Λυκείου με βάση κριτήρια συγκεκριμένα τα οποία θ' αποφασίζονται κάθε φορά και ενδεχομένως θα πρέπει ν' αμείβονται και διαφορετικά ή να έχουν και διαφορετικό πρόγραμμα διδασκαλίας. Οι καθηγητές των φροντιστηρίων δε θα έχουν δουλειά πιθανότατα. Αυτή είναι η πρόταση η δική μας. Η σκέψη είναι ότι θα πρέπει το φροντιστήριο να τελειώνει κάποια στιγμή. Το φροντιστήριο και ως έννοια στο εξωτερικό είναι ανύπαρκτο, δεν υπάρχει η έννοια του φροντιστηρίου.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλά εκτός μικροφώνου)

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Αυτό δεν μπορώ να σας το πω εγώ, αν θα διοριστούν ή δε θα διοριστούν, αυτό είναι κάτι το οποίο θ' αποφασισθεί από άλλους οι οποίοι αποφασίζουν αυτές τις διαδικασίες. Ειδικά για την πρόσβαση στην Τριτοβάθμια, για τη διαδικασία δηλαδή της πρόσβασης, οπωσδήποτε, χωρίς να είμαστε δογματικοί, επισημαίνουμε ότι θα πρέπει να γίνεται μια διενέργεια κάποιου είδους εξετάσεων μετά το απολυτήριο του Λυκείου και μ' έναν τρόπο ο οποίος θα είναι αδιάβλητος, δηλαδή πρέπει αυτή τη στιγμή αν υπάρχει ένα πράγμα στο όλο σύστημα το οποίο έχει μια κοινωνική αποδοχή και ότι είναι αδιάβλητο, είναι ότι πραγματικά οι εξετάσεις γίνονται μ' έναν τρόπο αδιάβλητο. Αυτό έχει μια κοινωνική αποδοχή, δεν αμφισβητείται, παρά μια δυο φορές που κάτι έχει ακουστεί, αλλά αυτό δεν έχει καμία σημασία, νομίζω ότι το αποδέχεται η κοινωνία και αυτό πρέπει νομίζουμε, η άποψή μας είναι, ότι πρέπει να διαφυλαχτεί. Δηλαδή αυτό το αδιάβλητο. Το πώς θα διαφυλαχτεί, αν δηλαδή τις εξετάσεις θα τις κάνει μια Επιτροπή του Υπουργείου, αν θα τις κάνει μια Ανεξάρτητη Αρχή, με ποιον τρόπο τα θέματα και ούτω καθ' εξής, αν θα υπάρχει μια Τράπεζα θεμάτων, όλα αυτά είναι ζητήματα τα οποία μπορούν να συζητηθούν και ν' αποφασιστούν με τον έναν ή με τον άλλον τρόπο, αλλά οπωσδήποτε πρέπει να διαφυλαχτεί αυτός ο τρόπος της αδιάβλητης διεξαγωγής των εξετάσεων.

Με τις προϋποθέσεις που αναφέρθηκαν λοιπόν προηγουμένως για την αναβάθμιση του Λυκείου είναι δυνατό να λαμβάνονται υπόψη όχι μόνο οι βαθμοί των τελικών εξετάσεων πρόσβασης στα διάφορα μαθήματα, αλλά και των ενδιάμεσων βαθμών σε επίπεδο περιφέρειας και εκείνων του απολυτηρίου του Λυκείου, σε ποσοστά που θα καθοριστούν μέσα από έναν διάλογο με τους ενδιαφερομένους.

Ο αριθμός των εξεταζομένων μαθημάτων ανά ειδικότητα πιστεύουμε ότι δε μπορεί να υπερβαίνει τα 5, αλλά καλύτερα να είναι 4. Για όλες τις

ειδικότητες πρέπει να είναι υποχρεωτικό μάθημα, να εξετάζεται δηλαδή ο υποψήφιος οποιαδήποτε ειδικότητα επιλέγει, το μάθημα της γλώσσας, δεξιότητες γλώσσας.

Όσον αφορά τα ΑΕΙ, τα ΑΕΙ πρέπει εκ των προτέρων, τα Πανεπιστήμια και τα ΤΕΙ, πρέπει να έχουν καθορίσει εκ των προτέρων κριτήρια βάσει των οποίων θα δέχονται για εισαγωγή φοιτητές στις διάφορες Σχολές. Θα μου επιτρέψετε να πω τώρα, επειδή λέμε τη λέξη «Σχολή» και πολλές φορές ακούγεται η πρόταση να μπαίνουν σε μια σχολή και μετά ν' αποφασίζουν σε ποιο Τμήμα θα πάνε, αυτό μπορεί να είναι εφικτό μόνο σε Πανεπιστήμια που έχουν Σχολές, γιατί υπάρχουν αρκετά Πανεπιστήμια τα οποία δε διαθέτουν Σχολές, διαθέτουν απλώς ανεξάρτητα Τμήματα. Συνεπώς είτε τα Τμήματα είτε οι Σχολές των Πανεπιστημίων πρέπει να έχουν από πριν καθορίσει τα κριτήρια. Δηλαδή ποια μαθήματα, με ποιους συντελεστές, ποια βαρύτητα, ποια είναι η ελάχιστη βαθμολογία που δέχονται και ούτω καθ' εξής. Και τα κριτήρια αυτά πρέπει να είναι διαθέσιμα σε κάθε ενδιαφερόμενο, π.χ. μέσω των ιστοσελίδων καθενός Πανεπιστημίου ή δημοσιευμένα. Δηλαδή πρέπει ο υποψήφιος που θα δώσει εξετάσεις, πρέπει να ξέρει από πριν πού πηγαίνει και εκεί που πηγαίνει τι απαιτήσεις υπάρχουν. Όπως π.χ. στην Αγγλία με της οποίας το εκπαιδευτικό σύστημα είμαι πιο εξοικειωμένος, ξέρει κανείς ότι για να μπει στο Πανεπιστήμιο του Λιντς πρέπει να έχει τουλάχιστον δύο «Α» και ένα «Β». Πολύ δύσκολα με ένα «Α» και δυο «Β» θα μπορέσει να μπει σε μια Σχολή. Αυτό σημαίνει ότι ξέρει το παιδί από πριν τι βαθμολογία χρειάζεται να πάρει για να μπει σε ποιο Πανεπιστήμιο. Και συνεπώς όταν θα πάρει τη βαθμολογία του, θα κάνει την αίτησή του στο αντίστοιχο Πανεπιστήμιο, διότι ξέρει ότι στο άλλο Πανεπιστήμιο με αυτή τη βαθμολογία δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

Επίσης θεωρούμε αυτονόητο ότι ο μαθητής θα μπορεί να λάβει μέρος στις εξετάσεις πρόσβασης όσες φορές επιθυμεί, εμείς έχουμε, από ένα κείμενο που έχω δει, μια διαφοροποίηση, ότι θα πρέπει να δίνει ξανά όλα τα μαθήματα, αλλά αυτό δεν είναι κάτι που μπορεί να κρατήσει τη βαθμολογία σε όποια μαθήματα νομίζει, δε νομίζω ότι αυτό είναι βασικό πράγμα. Αλλά μπορεί να δίνει εξετάσεις περισσότερο της μιας φορές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μέσα στο χρόνο;

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Οποτεδήποτε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ή μετά από ένα χρόνο; Γιατί είναι βασικό.

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Οποτεδήποτε μπορεί να δίνει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Οι πανελλαδικές είναι μια φορά το χρόνο.

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Οι πανελλαδικές είναι μια φορά το χρόνο, αλλά οι εξετάσεις πρόσβασης μπορεί να μη γίνονται μια φορά το χρόνο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό είναι ένα άλλο σημείο.

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Μπορεί να γίνονται τρεις φορές το χρόνο. Εγώ συμφωνώ σ' αυτό που είδα σ' αυτό το κείμενο, με την έννοια ότι δεν μπορεί να είναι το κεντρικό σημείο της ελληνικής κοινωνίας οι εξετάσεις πρόσβασης στο Πανεπιστήμιο, με τις μαμάδες στα κάγκελα και όλα αυτά.

Μετά την έκδοση των αποτελεσμάτων ο κάθε μαθητής θα μπορεί να κάνει αίτηση εγγραφής απευθείας στο Τμήμα ή Σχολή της προτίμησής του. Εκτιμάται ο αριθμός των αιτήσεων που μπορεί να κάνει κάθε μαθητής θα είναι περιορισμένος, δηλαδή δεν μπορεί να γίνεται αυτό που υπάρχει σήμερα 35, 50 προτιμήσεις, μπαίνει τελικά στην 41^η που στην πραγματικότητα δεν τον ενδιαφέρει, απλώς τον έχει βάλει μέσα το σύστημα.

Τέλος υπάρχει μια πρόταση που είναι κάτι αντίστοιχο με το clearing που γίνεται στα Πανεπιστήμια της Βρετανίας, δηλαδή αν μετά το πέρας όλης αυτής της διαδικασίας ένα Πανεπιστήμιο το οποίο έχει πει ότι «εγώ θα πάρω 150 φοιτητές φέτος», με αυτό το σύστημα έχει 100 και δεν έχει πάρει τους 50, έχει 50 κενές θέσεις δηλαδή. Τότε θα μπορεί να γίνει ένας δεύτερος γύρος για να καλυφθούν οι απαιτήσεις, για να καλυφθούν οι θέσεις αυτές, που πρέπει οπωσδήποτε να είναι δημοσιοποιημένα αυτά τα κριτήρια, θα μπορεί ως ένα από τα βασικά κριτήρια να είναι αυτό της εντοπιότητας για παράδειγμα. Να πάρει δηλαδή φοιτητές οι οποίοι θα έχουν χαμηλότερη βαθμολογία ενδεχομένως, που δε θα μπαίνουν, αλλά θα τους κρίνει με βάση την εντοπιότητα και ενδεχομένως και με βάση το βαθμό του απολυτηρίου τους. Μόνο αυτό. Και να μπορεί να τους δεχθεί. Δηλαδή ακόμη και αυτοί που θα μπορούν να λάβουν μέρος σ' αυτό το clearing, να το πω έτσι, τόσο αυτοί οι οποίοι έδωσαν εξετάσεις και οι οποίοι δεν πήραν τον βαθμό που χρειάζεται, που είναι απαραίτητος για να μπουν στο συγκεκριμένο Τμήμα, όσο και μαθητές οι οποίοι δεν έδωσαν καθόλου εξετάσεις, αλλά έχουν ένα πολύ καλό βαθμό απολυτηρίου και ενδεχομένως αυτό να μπορεί να τους καλύψει τα κριτήρια που θέλει το συγκεκριμένο Τμήμα εφόσον δεν έχει συμπληρώσει τον αριθμό των διαθέσιμων θέσεων που έχει δηλώσει, να πάρει επιπλέον φοιτητές με κριτήρια τα οποία θα είναι εκ των προτέρων γνωστά.

Σε πολύ γενικές γραμμές η πρόταση που έκανε αυτή η Επιτροπή είναι αυτή. Υπάρχουν ενδεχομένως ορισμένες διαφοροποιήσεις από μέλος σε μέλος της Επιτροπής, γι' αυτό λέμε ότι δεν είναι το τελικό κείμενο αυτό, είναι ένα προκαταρκτικό κείμενο, αλλά περίπου σε αυτά είχαμε καταλήξει. Και τελειώνοντας να πω ότι έχουμε ένα παράρτημα το οποίο θα το δείτε όσοι έχετε το κείμενο στα χέρια σας, το οποίο συζητάμε για την εποπτεία του εκπαιδευτικού έργου που κατά τη γνώμη μας πρέπει να γίνει με ένα διαφορετικό, σοβαρό και πολύ αποτελεσματικό και παραγωγικό τρόπο. Πρέπει να υπάρχει μια εποπτεία του εκπαιδευτικού έργου έτσι ώστε να μπορούμε να βλέπουμε τ' αποτελέσματα και ενδεχομένως να υπάρχει και μια άμιλλα μεταξύ των σχολείων, γιατί η ευγενής άμιλλα είναι καλό πράγμα, δεν είναι κακό πράγμα. Εν πάση περιπτώσει αυτά είναι τα πολύ γενικά, εάν υπάρχουν κάποιες ερωτήσεις ή διευκρινίσεις στη διάθεσή σας και ευχαριστώ πολύ για την υπομονή σας κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πολύ τον Πρύτανη του Ιονίου και εκπρόσωπο της Συνόδου των Πρυτάνεων, τον κ. Τσουγκαράκη, με άλλη ιδιότητα είπαμε αυτή τη στιγμή, του μέλους της Επιτροπής του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας που συγκρότησε ο κ. Βερέμης, ώστε να έχουμε μια πλήρη

πρόταση. Το κύριο στοιχείο της πρότασης αυτής που τη διαχωρίζει από άλλες, είναι πρώτον ότι δέχεται στο Λύκειο, γιατί στα άλλα συγκλίνουμε, από πράγματα που έχουν λεχθεί σ' αυτή την αίθουσα, να υπάρχουν κατευθύνσεις στο Λύκειο και μάλιστα από τη Β' Λυκείου και το κυριότερο και ως το πω καινούργιο, είναι ότι η προπαρασκευή να γίνεται μέσα στο Λύκειο σε πρόσθετες ώρες, αφού μειωθεί και ο αριθμός μαθημάτων, όλα αυτά τα οποία εκτέθηκαν, περίπου δηλαδή θα μπορούσε πρακτικά να είναι ένα ωράριο, σκέπτομαι, από 8.30 με 1 να είναι τα μαθήματα τα κανονικά, του κανονικού ωραρίου, να γίνεται ένα διάλειμμα ίσως και μετά το 2 με 4 βέβαια είναι μεγάλη απόκλιση, άλλο τα 2 μαθήματα κι άλλο τα 4. Εν πάση περιπτώσει θα μπορούσε ν' αρχίζει μια τέτοια προπαρασκευή στις 2 η ώρα, δεν ξέρω πώς θα γίνει, και θα φτάσει μέχρι τις 4, μέχρι τις 5 η ώρα, γι' αυτό το ολόημερο είναι προϋπόθεση γι' αυτού του είδους τα σχολεία. Κάνω το γενικό για να ξέρουμε πού τέλος πάντων διαφοροποιούνται πράγματα που έχουν λεχθεί εδώ. Αυτό είναι το κύριο στοιχείο της προπαρασκευής μέσα στο σχολείο. Κατά τ' άλλα υπάρχει μια σύγκλιση απόψεων σε πράγματα που και εδώ έχουν λεχθεί από διάφορους εκπροσώπους. Να προηγηθεί ο εκπρόσωπος του Υπουργείου Παιδείας.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Όχι με την ιδιότητα του εκπροσώπου, απλώς επειδή είχα συμμετάσχει σε αρκετές από τις συνεδριάσεις εκεί, πάνω σ' αυτό κάποιες διευκρινίσεις, μια που όπως είπε και ο κ. Τσουγκαράκης το κείμενο δεν ήταν ένα κείμενο στο οποίο είχαμε καταλήξει οριστικά, ήταν υπό διαμόρφωση και είχαν ακουστεί διάφορες απόψεις.

Ένα κεντρικό σημείο των σκέψεων ήταν το εξής. Υπάρχει μια πραγματικότητα αυτή τη στιγμή στο Λύκειο, ότι οι μαθητές όταν φτάνουν για τις πανελλαδικές εξετάσεις στη Γ' Λυκείου ασχολούνται αποκλειστικά μόνο με τα μαθήματα της κατεύθυνσης. Μέσα από αυτή τη σκέψη υπήρξε μια προσπάθεια να βρεθεί μια λύση, μια αρχική σκέψη ήταν μήπως η Γ' Λυκείου μπορούσε να μετασχηματιστεί σε αμιγώς κατεύθυνση, ή σχεδόν αμιγώς κατεύθυνση, ήταν μια προγενέστερη άποψη και μέσα από μια τέτοια διεργασία σκέψεων φτάσαμε σε μια πρόταση απ' τον κ. Κουγέα, που ήταν υπό διαμόρφωση.

Επίσης θέλω, αποτιμώντας φόρο τιμής και προς τον αείμνηστο Καθηγητή Νίκο Σπυρέλλη που σε μερικές μέρες συμπληρώνεται ένας χρόνος από το θάνατό του, είχε κάνει και μια πρόταση τότε ο κ. Σπυρέλλης και το καταθέτω έτσι τώρα, ότι θα μπορούσε να εξεταστεί για κάποιες Σχολές, το ενδεχόμενο η εισαγωγή να είναι χωρίς εξετάσεις. Εν πάση περιπτώσει θέλω να πω ότι ήταν σκέψεις που δεν έφτασαν σ' ένα τελικό σχέδιο προτάσεων, ένα γενικότερο περίγραμμα. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριοι συνάδελφοι, θα παρακαλούσα να θέσουμε ό,τι παρατηρήσεις τώρα έχουμε μόνο αν είναι διευκρινιστικές και όχι προς συζήτηση της πρότασης, για ν' ακουστούν και οι άλλες προτάσεις, ώστε να έχουμε τη δυνατότητα μιας γενικής αξιολόγησης-τοποθέτησης. Αν υπάρχουν, όμως, διευκρινιστικές, να γίνουν τώρα. Ο κ. Μπαλέρμπας έχει το λόγο.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Κύριε Πρύτανη, ένας μαθητής δε συμμετέχει στο προπαρασκευαστικό πρόγραμμα. Μπορεί να δώσει εξετάσεις για το Πανεπιστήμιο;

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Δεν μπορεί να δώσει με τον τρόπο που λέμε εμείς εξετάσεις, μπορεί όμως να συμμετάσχει αν υπάρξει αυτό το clearing μετά, με το βαθμό του απολυτηρίου του στο δεύτερο γύρο. Και θα μου επιτρέψετε να πω ότι εδώ έχει σημασία αυτό, αυτό που είπε ο κ. Γιαλούρης προηγουμένως, γιατί: διότι τον ενδιαφέρει το μαθητή να έχει καλούς βαθμούς στο Λύκειο, να έχει καλό απολυτήριο Λυκείου, γιατί μπορεί να χρησιμεύσει σε αυτό. Άρα δεν απαξιώνει το Λύκειο επιθυμώντας να δώσει εξετάσεις εφόσον θέλει να δώσει, αλλά τον ενδιαφέρει και το ένα και το άλλο.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Και μια δεύτερη ερώτηση. Τελειώνω το Λύκειο χωρίς να έχω παρακολουθήσει το προπαρασκευαστικό. Μετά από 5, 6, 8 χρόνια αποφασίζω να πάω στο Πανεπιστήμιο. Θα πρέπει να παρακολουθήσω το προπαρασκευαστικό για να δώσω εξετάσεις ή θα υπάρξει ένα σύστημα...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πάντως αυτό δεν είναι η κύρια περίπτωση, ο όγκος των ανθρώπων ξέρετε, τελειώνει, πάει. Υπάρχει και μια πρόβλεψη, μπορεί κανείς να τα συζητήσει.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Κύριε Πρόεδρε το θέτω αυτό το θέμα να το κουβεντιάσουμε γενικότερα, διότι εγώ πιστεύω ότι τα επόμενα χρόνια θα έχουμε συνεχείς αλλαγές κατευθύνσεων στη ζωή πολλών ανθρώπων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Άρα να ληφθεί υπόψη και αυτή η παράμετρος, που αυτή τη στιγμή ως επιμέρους θέμα δεν την αντιμετωπίσαν.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Να πω κάτι, επειδή κάποια στιγμή, δεν ξέρω αν ήσαστε παρών κ. Τσουγκαράκη, είχαμε κάνει μια τέτοια συζήτηση, εάν δεν είναι υποχρέωση του μαθητή να παρακολουθήσει, τότε μπορεί ν' ανθίσει το φροντιστήριο και να πει ο άλλος ότι «εγώ δε θέλω, θα παρακολουθώ το κομμάτι αυτό και μετά θα πηγαίνω στο φροντιστήριο για να παρακολουθήσω τα υποχρεωτικά». Το ίδιο θα συμβεί και σε μια τέτοια περίπτωση.

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Ήθελα να ρωτήσω κ. Πρύτανη για το θέμα της αυτονομίας Λυκείου. Είπατε ακριβώς τις λέξεις, ότι δεν μπορεί να έχει αυτονομία ή δε μπορούμε να πούμε σήμερα ότι έχει απολυτήριο αν δε δώσει εξετάσεις. Έτσι είπατε ακριβώς, εάν δε δώσει εξετάσεις για τα ΑΕΙ εννοούσατε, ότι δε θεωρείται πως έχει απολυτήριο Λυκείου.

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Όχι, είπα ότι δεν υπάρχει τρόπος να πάρει απολυτήριο αν δε συμμετάσχει στις εξετάσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έχει δηλαδή εξετάσεις για να πάρει το απολυτήριο.

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Επειδή προηγούνται;

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Βέβαια. Για να πάρει απολυτήριο πρέπει να συμμετάσχει στις εξετάσεις, δεν μπορεί να πάρει απολυτήριο αν δε συμμετάσχει στις εισαγωγικές εξετάσεις.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Και μετά την προσπάθεια αυτή που λέμε, ή τις αλλαγές που προτείνονται, θα την αποκτήσει το Λύκειο την αυτονομία; Μετά τις αλλαγές αυτές που λέτε μέσα στο Λύκειο θα την αποκτήσει την αυτονομία του το Λύκειο πια;

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Αυτό ακριβώς λέμε, ότι το Λύκειο είναι μια αυτόνομη εκπαιδευτική βαθμίδα, εάν θέλεις να δώσεις εξετάσεις στο Πανεπιστήμιο πρέπει ν' ακολουθήσεις ένα επιπλέον πρόγραμμα πέρα από τα μαθήματα αυτά καθαυτά του Λυκείου για τα οποία πρέπει να πάρεις ένα απολυτήριο το οποίο δεν έχει σχέση με τις εισαγωγικές εξετάσεις.

Βεβαίως πρέπει να διευκρινίσω το εξής, για να μην υπάρχουν παρεξηγήσεις. Η γνώση είναι μια συνέχεια, δεν μπορεί ν' αποκλείσεις τη γνώση του Λυκείου από τη γνώση που χρειάζεται ο υποψήφιος για το Πανεπιστήμιο. Άρα υπάρχει πάντα μια αμφίδρομη σχέση. Δηλαδή τα Πανεπιστήμια θα πουν «κοιτάξτε, εμάς ο υποψήφιος στο Φυσικό του Πανεπιστημίου Αθηνών πιστεύουμε ότι πρέπει να γνωρίζει αυτά τα πράγματα, αυτά τα Μαθηματικά, αυτή τη Φυσική και ούτω καθ' εξής». Βεβαίως, αυτά πρέπει να γνωρίζει, αλλά αυτό δε σημαίνει ότι θα τα μάθει αποκλειστικά στο προπαρασκευαστικό κομμάτι της Α' και Β' Λυκείου. Η γνώση έχει μια συνέχεια και φυσικά είτε θέλει να δώσει εξετάσεις είτε δε θέλει να δώσει εξετάσεις, ένα σύνολο γνώσεων ολοκληρωμένο πρέπει να το έχει. Από κει και μετά αυτό το παιδί θα πάρει ένα απολυτήριο του Λυκείου το οποίο του δίνει ένα σύνολο ολοκληρωμένων γνώσεων, θ' ασχοληθεί με το απολυτήριο αυτό. Αν θέλει να δώσει εξετάσεις στο Πανεπιστήμιο πρέπει να κάνει κάτι επιπλέον αυτού. Δηλαδή δεν εξαρτάται το Λύκειο από τις εξετάσεις του Πανεπιστημίου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Διευκρινιστικά και εξ αφορμής της ερωτήσεως της κ. Σπαθατού, καταλαβαίνω κ. Πρύτανη ότι είναι δυο κατηγορίες ανθρώπων ; αυτοί που θέλουν να συνεχίζουν το Πανεπιστήμιο και αυτοί που δε θέλουν, θέλουν να μπουν στον επαγγελματικό χώρο. Αυτός ο δεύτερος λοιπόν που θέλει να βγει στο επάγγελμα, δεν πάει στο Πανεπιστήμιο, αυτός θα μπορούσε να μείνει μόνο στο κανονικό πρόγραμμα. Δηλαδή στο 8 με 1, λέω έτσι σχηματικά, δεν είναι ακριβώς έτσι.

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Για τη Β' και Γ', όχι για την Α' Λυκείου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, για τη Β' και Γ'. Ο άλλος, όμως, που θέλει να πάει στο Πανεπιστήμιο, λέει αυτή η πρόταση, υποχρεωτικά θα φοιτήσει σε ένα πρόγραμμα προπαρασκευαστικό που θα είναι 2 με 3, 2 με 4, 2 με 5, αυτό θα καθορισθεί, υποχρεωτικό όμως εφόσον θέλει να πάει στο Πανεπιστήμιο. Που σημαίνει ότι, αν δεν το παρακολουθήσει, δε θα επιτρέπεται να δώσει εξετάσεις στο Πανεπιστήμιο, διότι δεν έχει προετοιμαστεί. Αυτά διευκρινιστικά.

Την όλη φιλοσοφία αυτής της πρότασης , αγαπητοί, την καταλαβαίνουμε , επειδή έχουμε συζητήσει πολύ εδώ με διάφορες ευκαιρίες, είναι ότι το Λύκειο έχει ένα ρόλο , συνειδητά, προετοιμαστικό, προπαρασκευαστικό και για το Πανεπιστήμιο. Δεν είναι δηλαδή το Γενικό Λύκειο με τη γενική μόρφωση που είναι η άλλη φιλοσοφία, η άλλη πρόταση. Βεβαίως θα δίνει και κάποια μόρφωση άλλη, πάντοτε δίνει, αλλά τίθεται να προετοιμάσει για το Πανεπιστήμιο. Αυτό είναι η καρδιά αυτής της προτάσεως και η φιλοσοφία της με προφανές κοινωνικό όφελος το ότι βοηθά το μαθητή στο να αποφύγει το φροντιστήριο , γιατί θα προετοιμαστεί μέσα στο σχολείο. Πόσο θα το εμπιστευθούν οι μαθητές ή όχι αυτό είναι μια άλλη υπόθεση, αλλά αυτή είναι η φιλοσοφία της πρότασης.

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Με συγχωρείτε, αλλά εξαιτίας του λόγου του δικού σας μου προέκυψε αυτό το ερώτημα. Δηλαδή ένας μαθητής ο οποίος συνειδητά δε θέλει να πάει στα ΑΕΙ, θα αποκλεισθεί από τις υπόλοιπες εκδηλώσεις που θέσατε στο απογευματινό ωράριο;

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Δεν είπε κανείς αυτό το πράγμα.

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Προπαρασκευαστικές τις είπαμε εκείνες τις ώρες..

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Κατ' αρχήν στην Α' Λυκείου θα υπάρχει οπωσδήποτε, δηλαδή το ολοήμερο Λύκειο υπάρχει και για τις τρεις τάξεις. Και για τις τρεις τάξεις θα υπάρχουν ώρες απογευματινές οι οποίες αφορούν και άλλα πράγματα. Επιπλέον των άλλων θα υπάρχουν και τα προπαρασκευαστικά μαθήματα. Δεν αποκλείεται κανείς από οτιδήποτε. Εξάλλου μπορεί αν θέλει να παρακολουθήσει τα προπαρασκευαστικά και να μη δώσει εξετάσεις τελικά, δεν είναι υποχρεωτικό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ο κ. Τρικαλινός έχει ζητήσει το λόγο.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Απλώς κύριοι συνάδελφοι θέλω να σας ρωτήσω το εξής. Η ύλη των προπαρασκευαστικών μαθημάτων θα διαφέρει από την ύλη του Λυκείου; Και τότε πώς θα προσδιορίζεται αυτή;

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Η ύλη θα διαφέρει στο βαθμό που θα γίνεται μια συνεργασία των Πανεπιστημίων, των Τμημάτων των Σχολών με το Υπουργείο ή εν πάση περιπτώσει τον Οργανισμό εκείνον που θα καθορίζει την ύλη, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο που θα καθορίζει την ύλη, έτσι ώστε να υπάρχει μια συμφωνία για το τι χρειάζονται οι υποψήφιοι να ξέρουν για τις συγκεκριμένες Σχολές. Αυτή τη στιγμή όπως γνωρίζετε, τα Πανεπιστήμια δεν ερωτώνται. Πρέπει όμως να υπάρχει κάποιου είδους συνεργασία, ακριβώς γι' αυτό το λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πάντως ο κ. Τρικαλινός ορθά ρωτά, προσθέτω και τη δική μου φωνή, αφού έχουμε κατεύθυνση και πάω στη θετική επί παραδείγματι, τι διαφέρει η θετική κατεύθυνση όπου θα κάνω μαθήματα εξειδικευμένα, αυτό είναι η κατεύθυνση, από το προπαρασκευαστικό που θα είναι υποβοήθηση των εξειδικευμένων μαθημάτων, ή προετοιμασία με την έννοια επανάληψη,

να τα δούμε καλύτερα, να προετοιμαστούμε καλύτερα, ότι κάνει και το φροντιστήριο.

ΜΕΛΟΣ: Μια στιγμή κ. Πρόεδρε, να ρωτήσω εγώ το ακριβώς αντίθετο. Σήμερα στο σχολείο γίνονται τα μαθήματα που εξετάζει το Πανεπιστήμιο. Τι είναι αυτό που προσφέρει περισσότερο το φροντιστήριο απ' αυτό που κάνει ο Καθηγητής στην τάξη και πηγαίνουν τα παιδιά στο φροντιστήριο;

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Τα ίδια πράγματα, τα ίδια ξαναειπωμένα με συνταγές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ο κ. Μαλαγάρης έχει το λόγο.

Π. ΜΑΛΑΓΑΡΗΣ: Μια βασική ερώτηση: όταν αναφέρεστε στην πρόταση για νέο Λύκειο εννοείτε μόνο το Γενικό Λύκειο; Γιατί υπάρχει και το Επαγγελματικό Λύκειο.

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Ναι, αναφερόμαστε μόνο στο Γενικό Λύκειο, δεν ασχοληθήκαμε με την επαγγελματική εκπαίδευση καθόλου, είπαμε ότι πρέπει ν' αναβαθμιστεί η επαγγελματική εκπαίδευση αλλά η πρόταση αυτή αφορά το Γενικό Λύκειο.

Π. ΜΑΛΑΓΑΡΗΣ: Διότι από το Γενικό, με βάση αυτή την πρόταση θα πάει και στα ΤΕΙ. Δηλαδή θα είναι μια επιλογή που θα κάνει ανάλογα με τις κατευθύνσεις ώστε οι θετικές επιστήμες να σε οδηγούν και στα ΤΕΙ. Δηλαδή μπορεί να ισχύσει αυτό το σύστημα, δε χρειάζεται επιπλέον πρόβλεψη ίσως. Δεν ξέρω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Η κ. Σχολινάκη έχει το λόγο.

Χ. ΣΧΟΛΙΝΑΚΗ: Κύριε Πρύτανη ήθελα μια διευκρίνιση σχετικά πάλι μ' αυτά τα προπαρασκευαστικά Τμήματα που σκέφτεστε να οργανωθούν σε περιοχές με μικρό αριθμό μαθητών, στα νησιά μας.. Δηλαδή κάθε σχολείο θα έχει και τη δική του αντίστοιχη μονάδα ας πούμε προπαρασκευαστικής λειτουργίας; Πώς θα γίνει αυτό; Πώς θα οργανωθεί σε κάθε σχολείο με λίγους μαθητές και με ποιους Καθηγητές θα λειτουργήσουν αυτά; Με τους ίδιους;

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Αυτή τη στιγμή υπάρχουν περιοχές στις οποίες υπάρχουν Λύκεια με μαθητές είτε λίγους είτε πολλούς, υπάρχει όμως Λύκειο και απ' αυτά τα Λύκεια τα παιδιά δίνουν εξετάσεις για την εισαγωγή στα Πανεπιστήμια. Όπου υπάρχουν Λύκεια όπου υπάρχουν μαθητές υποψήφιοι, εκεί θα δοθούν.

Χ. ΣΧΟΛΙΝΑΚΗ: Αναφέρομαι επίσης και στους Καθηγητές. Πολλές φορές οι Καθηγητές δεν έχουν εμπνεύσει την εμπιστοσύνη που θα ήθελαν τα παιδιά. Μπαίνουμε σε θέματα επιμόρφωσης, φαντάζομαι ότι όλα αυτά..

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Οπωσδήποτε και δεν μπορώ να σας απαντήσω σ' αυτό.

Χ. ΣΧΟΛΙΝΑΚΗ: Τα παιδιά ζητούν κάτι περισσότερο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Προϋποθέτει νομίζω ένα άλλο πνεύμα, άλλωστε μιλάει και στην πρόταση για επιλεγμένους και καλύτερα αμειβόμενους Καθηγητές οι οποίοι θ' αναλάβουν την προπαρασκευή.

Χ. ΣΧΟΛΙΝΑΚΗ: Σκέφτομαι περιοχές βέβαια που δεν έχουν πολλές δυνατότητες τέτοιες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Υπάρχει πρακτικό πρόβλημα, ίσως όμως υπάρχει σε οποιοδήποτε σύστημα. Κύριε Τζίμα έχει το λόγο.

Γ. ΤΖΙΜΑΣ: Προς τον κ. Πρύτανη, αν υπάρχει πρόβλεψη για τους μαθητές τους δικούς μας, για τους μαθητές άτομα με ειδικές ανάγκες, με αναπηρίες ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Σ' αυτή την πρόταση δεν μπήκαμε σε αυτές τις λεπτομέρειες και συνεπώς δεν έχουμε κάτι να πούμε.

Γ. ΤΖΙΜΑΣ: Στη συνέχεια μια τοποθέτηση θα ήθελα να κάνω, αφού τοποθετηθούν όλοι. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Πρόεδρε του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου έχετε το λόγο.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Καλημέρα σε όλους τους συναδέλφους. Καλύφθηκα από κάποιους προλαλήσαντες σε κάποια θέματα και βέβαια στο όλο θέμα θα τοποθετηθώ στο τέλος. Κατ' αρχάς θα ήθελα δυο τρεις παραπάνω διευκρινίσεις γι' αυτές τις περιφερειακές εξετάσεις αν υπάρχουν, πέραν του τίτλου «περιφερειακές εξετάσεις» και δεύτερον ο ουσιαστικός προβληματισμός είναι σ' αυτή την προπαρασκευή μέσα στο σχολείο. Εάν ελήφθησαν δυο παράμετροι υπόψη. Η μία είναι η λειτουργία των μεταλυκειακών προπαρασκευαστικών κέντρων, τα οποία υπήρχαν παλαιότερα και ακριβώς ήθελαν να παίξουν έναν τέτοιο ρόλο μέσα στα δημόσια σχολεία, προπαρασκευής των μαθητών όπου παρόλο ότι χρησιμοποιήθηκαν ακόμα και φροντιστές, δεν ήταν επιτυχής η κατάληξη τους διότι απαξιώθηκαν πολύ γρήγορα. Το φαινόμενο ήταν να εγγράφονται –βέβαια εδώ μιλάμε για υποχρεωτικότητα, εκεί δεν ήταν υποχρεωτικά, αλλά εγγράφονταν πάρα πολλοί μαθητές και παρέμεινε στο τέλος απ' όλους αυτούς τους μαθητές το 5% με 10% ενώ οι μαθητές που πήγαιναν και σ' αυτά τα Κέντρα πήγαιναν το βράδυ και στα φροντιστήρια. Δηλαδή πιθανότατα βοηθήθηκαν κάποιοι μαθητές περιφερειακών σχολείων που δεν είχαν τη δυνατότητα ή την οικονομική ή δεν υπήρχαν φροντιστήρια στη περιοχή τους, αλλά σε γενικές γραμμές αυτά τα μεταλυκειακά προπαρασκευαστικά κέντρα δε φαίνεται να πέτυχαν το σκοπό τους γι' αυτό και καταργήθηκαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτά ήταν εκτός Λυκείου, αφού τελειώσεις το λύκειο.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ναι, αλλά σε χρόνο απογευματινό ή βραδινό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ως φιλοσοφία το ίδιο αλλά εκτός Λυκείου.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Στο Λύκειο γίνονταν από τους Καθηγητές του Λυκείου και από Καθηγητές Φροντιστηρίων και είχε ως σκοπό να υποκαταστήσει, να προπαρασκευάσει τους μαθητές και να υποκαταστήσει το φροντιστήριο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι, το μεταλυκειακό είναι αφού τελειώνεις το Λύκειο, δεν είναι έτσι; Ή παράλληλο;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Μετά το πρόγραμμα του Λυκείου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Για ένα διάστημα ήταν μετά το Λύκειο.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ήταν βράδυ για τους μαθητές της τελευταίας τάξης, μπορούσαν να παρακολουθούν τα Κέντρα αυτά και μαθητές. Δηλαδή μαθητές που φοιτούσαν, όχι μόνο απόφοιτοι, αυτοί που είχαν τελειώσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ήταν και ήδη φοιτώντες μαθητές, μπορούσαν να παρακολουθήσουν αυτό.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Το δεύτερο στοιχείο το οποίο είναι και ουσιαστικό είναι ότι για 5 έως και 10 χρόνια ακόμα στα μεγάλα αστικά κέντρα όπου υπάρχει και το μεγάλο πρόβλημα, θα έχουμε διπλοβάρδιες. Δηλαδή έχουμε σχολεία τα οποία λειτουργούν αμέσως μόλις τελειώσει ο πρωινός κύκλος, δηλαδή 2 και 15 ήδη έχουν μπει άλλοι μαθητές μέσα στο σχολείο. Επομένως η εφαρμογή αυτή θα κολλήσει τουλάχιστον για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα σε δυνατότητες μη εφαρμογής στα μεγάλα αστικά κέντρα, πράγμα το οποίο είναι πολύ σημαντικό κατά την άποψή μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μας θέτετε μερικά, ας το πούμε περιοριστικά μέτρα από την πράξη, που είναι ακριβώς η διπλοβάρδια και η εμπειρία από ένα σύστημα που λειτούργησε και δεν έγινε δεκτό.

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Αν μπορώ να πω κ. Πρόεδρε κάτι σ' αυτό που είπε ο κ. Γκλαβάς, το πρώτο: δεν είναι το ίδιο πράγμα. Το μεταλυκειακό φροντιστήριο δεν είναι το ίδιο πράγμα με αυτό που προτείνεται εδώ. Όταν διαμορφώνει κανείς μια πρόταση πρέπει να λάβει υπόψη του πολλές παραμέτρους, τι ακριβώς θέλει να πετύχει ή τι είναι το περισσότερο που θέλει να πετύχει, γιατί όλα δεν μπορεί να τα πετύχει και πρέπει να σας πω, έκανε ήδη μια νύξη ο κ. Γιαλούρης, ότι κατά τη διάρκεια των συζητήσεων της Επιτροπής αυτής ετέθησαν πάρα πολλά ζητήματα ή εναλλακτικές προτάσεις ή εναλλακτικές αλλαγές που θα μπορούσε να κάνει.

Μπορώ να σας πω ότι εγώ προσωπικά είχα προτείνει αρχικά μια πλήρη αναδιοργάνωση όλων των βαθμίδων, της α' και της β' βαθμίδας της εκπαίδευσης με την έννοια ότι είχα προτείνει, έτσι κι αλλιώς τα παιδιά έχουν ένα υποχρεωτικό Νηπιαγωγείο. Είναι και πιο ώριμα τα παιδιά σήμερα και αυτό αποδεικνύεται και με μετρήσεις ψυχολογικές και ούτω καθ' εξής. Θα μπορούσε δηλαδή να μειωθεί, να κατέβει ένας χρόνος κάτω το Δημοτικό, δηλαδή η πρωτοβάθμια εκπαίδευση, να τελειώνουν τα παιδιά συνολικά ένα χρόνο νωρίτερα όπως γίνεται στη Βρετανία για παράδειγμα. Τελειώνουν το

Λύκειο, τελείωσε. Θες να πας να δουλέψεις, θες να πας σε κάποια άλλη Σχολή, κάνεις ό,τι θέλεις. Θέλεις να πας στο Πανεπιστήμιο; Κάνεις άλλον ένα χρόνο μέσα στο Λύκειο, ένα χρόνο υποχρεωτικό που θα ήταν όμως μόνο τα μαθήματα τα οποία επρόκειτο να δώσεις εξετάσεις στην Ιατρική ή στη Φυσική, στη Φιλολογία κτλ. Είναι ένα τελείως διαφορετικό σύστημα.

Το συζητήσαμε, είδαμε ότι εδώ υπάρχουν πάρα πολλές αλλαγές που προϋποτίθενται και άρα επί μεγάλο χρονικό διάστημα και ούτω καθ' εξής, δεν μπορεί εύκολα η κοινωνία να το δεχθεί, οι κυβερνήσεις και ούτω καθ' εξής και καταλήξαμε σε κάτι τελείως διαφορετικό. Θέλω να πω ότι υπήρξαν πάρα πολλά ζητήματα τα οποία συζητήθηκαν και αυτή η πρόταση είναι μια σύνθεση ορισμένων πραγμάτων, βασικών. Πώς θα κάνουμε το Λύκειο πιο αξιόπιστο, καλύτερης ποιότητας, πώς δε θα γίνεται το Λύκειο απαξιωμένο κέντρο εισαγωγής στα Πανεπιστήμια και πώς η εισαγωγή στο Πανεπιστήμιο θα γίνεται μ' έναν καλύτερο και πιο λογικό τρόπο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Να ρωτήσω κάτι ακόμη, αφού θέλουμε να ενισχύσουμε το Λύκειο. Η επίδοση στο Λύκειο παίζει κάποιο ρόλο για την εισαγωγή;

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Βέβαια, διότι είπαμε ότι λαμβάνεται οπωσδήποτε υπόψη...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Λαμβάνεται μόνο στον β' γύρο.

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Όχι, και στον α' θα μπορούσαν να ληφθούν. Το λέμε κάπου αυτό, μπορώ να σας το βρω πού λέγεται, αλλά οπωσδήποτε έχει σημασία διότι στον β' γύρο μπορεί να ληφθεί...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Στον β' γύρο ναι, αλλά στον α' γύρο, δηλαδή την κύρια εξέταση, δεν είδα κάπου να λέγεται αλλά ίσως μου διαφεύγει εμένα, δεν είναι θέμα.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλά εκτός μικροφώνου)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ο κ. Μαυρίκιος έχει το λόγο.

Γ. ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ: Κύριε Πρύτανη, εάν ένας μαθητής δεν παρακολουθήσει τα προπαρασκευαστικά μαθήματα και πάρει το απολυτήριο του Λυκείου και αργότερα μετανιώσει ή αλλάξει γνώμη και θέλει να πάει και στο Πανεπιστήμιο, έχει τη δυνατότητα αυτή;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το ρώτησε ήδη...

Γ. ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ: Δεν το άκουσα, συγγνώμη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είπε ότι αυτό δεν είναι ένα θέμα που έχει αντιμετωπισθεί σ' αυτή την πρόταση, αλλά εν πάση περιπτώσει είναι ένα θέμα ρύθμισης και υπάρχει και σε τελευταία ανάλυση το ανοιχτό Πανεπιστήμιο για τους ώριμους φοιτητές, για τους ώριμους ανθρώπους. Παρακαλώ τον Καθηγητή τον κ. Καπλάνη, εκπρόσωπο της Συνόδου των Προέδρων των ΤΕΙ, έχει κάνει μια πρόταση, έχει μοιραστεί και εγγράφως, να την ακούσουμε τώρα.

Θα σας παρακαλέσω να μείνετε στην καρδιά της πρότασης γιατί έχει ενδιαφέρον, είναι μια άλλη πρόταση, ν' ακούσουμε έτσι τη διαφορά και τη συγκεκριμένη πρόταση.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Ευχαριστώ κ. Πρόεδρε. Κύριοι συνάδελφοι έχει μοιραστεί προφανώς η πρότασή μου από τη στιγμή που ο Πρόεδρος επιβεβαιώνει, ωστόσο δεν είναι κάποια καινούργια πρόταση. Είναι μια πρόταση την οποία κατέθεσα το 2004 στον τότε αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης, πρόταση η οποία αναρτήθηκε στο site του ΠΑΣΟΚ, αλλά και στην Υπουργό Παιδείας τότε, την κ. Γιαννάκου. Επομένως μου δίνεται άλλη μια φορά η ευκαιρία να περιγράψω το κύριο μέρος του δεύτερου μέρους της πρότασης, ωστόσο όμως με βάση της εργασίες της Επιτροπής αυτής δεν μπορώ να αποστώ της ευκαιρίας να μην τονίσω πολλά αδύναμα σημεία αυτού του συγκεκριμένου και σημερινού εκπαιδευτικού συστήματος το οποίο ταλαιπωρεί και τους αποδέκτες της εκπαίδευσης, αλλά και εμάς τους ίδιους.

Επομένως η πρόταση αυτή στηρίζεται στην αρχή σε μια προσπάθεια να το ενδυναμώσουμε. Και για να το κάνουμε δυνατό αυτό το σύστημα θα πρέπει να είναι πάρα πολύ ευέλικτο και ευπροσάρμοστο. Αλλά το σύστημα αυτό και πάλι δε θα μπορέσει να το δει κανείς ανεξάρτητα από μια πολιτική ανάπτυξης και παραγωγής. Δεν μπορείς να δεις ένα εκπαιδευτικό σύστημα ανεξάρτητο. Και ιδίως αναφέρομαι στα Τμήματα, δηλαδή στον παραδοσιακό τρόπο ίδρυσης Τμημάτων στα ελληνικά ΑΕΙ.

Θα το δούμε στη συνέχεια τι λέει η πρόταση. Τα πολύ αδύναμα σημεία όμως της σημερινής εκπαίδευσης κατά τη γνώμη μου, και δεν είναι προσωπική, μεταφέρω γνώμες συναδέλφων από τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, σχολικών συμβούλων και γονέων, είναι τα βιβλία. Πάρα πολλά βιβλία έχουν συνταχθεί ως σα να γινόταν προσπάθεια ποιος θα φτιάξει την πιο έξυπνη ή δυσνόητη θέση. Και από τη θέση μου ως δασκάλου στην ουσία, και όχι ως Καθηγητή, πάρα πολλοί γονείς έρχονται για να μου πουν ότι δεν μπορούν να καταλάβουν αυτοί οι ίδιοι τι λέει η άσκηση ακόμα και στο Δημοτικό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Συνάδελφε θα μου επιτρέψετε, με πολλή εκτίμηση, να πω, επειδή έχουμε δουλέψει πολύ και μιλήσει πολύ γι' αυτά τα πράγματα κι επειδή μας πιέζει ο χρόνος..

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Πολύ καλά. Επιγραμματικά λοιπόν επιτρέψτε μου να πω ότι είναι ένα πάρα πολύ μεγάλο πρόβλημα αν δεν έχεις το εργαλείο του συγγραμματος ή των συγγραμμάτων. Δεν μπορώ να καταλάβω πώς θα μιλάω για έναν μαθητή ο οποίος θα είναι έτοιμος να γίνει κάτοχος των στόχων της εκπαίδευσης για να εισαχθεί σ' ένα ΑΕΙ. Δεν είναι δα και τόσο αμελητέο εργαλείο το βιβλίο, όπως δεν είναι και αμελητέα η προσπάθεια που γίνεται στην εκπαίδευση να διδάσκονται τα παιδιά την ξένη γλώσσα και δη την Αγγλική, από το Δημοτικό μέχρι το Πανεπιστήμιο, αλλά στο τέλος να μην μπορούν ν' αρθρώσουν διατύπωση. Για ποιο θέμα να μιλήσω εδώ; Καταλάβετε; Θα πρέπει να δοθεί μια λύση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Γι' αυτό συμπληρώνω, περισσότερο για τον κ. Τσουγκαράκη που δεν ήταν εδώ, έχουμε επιμείνει πάρα πολύ σ' αυτή την Επιτροπή στην

ποιότητα της εκπαίδευσης που περιλαμβάνει όλα αυτά που λέτε και είναι για μας πρωτεύον θέμα, ενώ η πρόσβαση είναι δευτερεύον θέμα.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Χαίρομαι που το ακούω κ. Πρόεδρε, διότι εγώ ακριβώς αυτό θεωρώ, ότι δεν μπορώ να ξεχάσω, δεν μπορώ να τα θεωρήσω όλα αυτά αμελητέα και να μιλήσω μόνο για τις εισαγωγικές στα ΑΕΙ. Είναι πολύ πιο σπουδαίο να καθίσουμε να δώσουμε στην κ. Υπουργό και στην πολιτική ηγεσία και σε όλο τον πολιτικό κόσμο προτάσεις πώς το εκπαιδευτικό σύστημά μας θα είναι αξιόπιστο.

Εγώ όπως ξέρετε είμαι ένα νέο μέλος της Επιτροπής, δε συμμετείχα πάντα, ωστόσο υπενθυμίζω ότι στις τελευταίες δυο συνεδριάσεις που συμμετείχα διατύπωσα την άποψη ότι οι νέοι, οι φοιτητές, οι μαθητές και κυρίως αυτοί που έρχονται από τα ΕΠΑΛ-ΕΠΑΣ δεν μπορούν επίσης ν' αρθρώσουν τον έλληνα λόγο. Πώς λοιπόν θα μπορέσουν να καταλάβουν κείμενα και επιστημονικές έννοιες για να μπορέσουν ν' ανταγωνιστούν τους άλλους συναδέλφους τους στις εισαγωγικές για τα ΑΕΙ; Επίσης πώς είναι δυνατόν, έλεγα τότε, το Υπουργείο Παιδείας να έχει επενδύσει διαχρονικά δισεκατομμύρια δραχμές και κατόπιν ευρώ, για εξοπλισμούς για εργαστήρια, και να μην έχουμε εργαστήρια στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Είναι δυνατόν το παιδί να καταλάβει τι είναι η περίθλαση μόνο και μόνο επειδή διάβασε ένα κείμενο; Καταλάβατε; Επειδή προέρχεστε από μια άλλη Σχολή, εγώ αντιλαμβάνομαι ότι υπάρχουν πολλές έννοιες τεχνικές, επιστημονικές που όχι μόνο πρέπει να τις δει οπτικά αλλά να τις δει και στην πράξη. Όπως έλεγα την περασμένη φορά ερχόμενος από το Βάιτμαν, εκεί είδα πραγματική σχεδίαση συστημάτων παιδαγωγικής μάθησης των τεχνικών εννοιών, των επιστημονικών.

Έρχομαι λοιπόν τώρα στην πρόταση. Αυτό που διαπιστώσαμε ή που μπορεί να διαπιστώσει κανείς κύριοι συνάδελφοι είναι το εξής: το δικό μας εκπαιδευτικό σύστημα σε σχέση με τα άλλα, τα δυτικά, είναι ότι έχουμε πάρα πολλά μαθήματα στη Δευτεροβάθμια. Άλλα μαθήματα έχουν εκτεταμένη ύλη και σε βάθος ύλη και άλλα μαθήματα τα οποία πιθανότατα ή το περιεχόμενό τους ή κάποια κεφάλαια θεωρηθούν παρωχημένα, άλλα είναι αλληλοκαλυπτόμενα, επαναλαμβανόμενα. Θα έπρεπε λοιπόν να γίνει άμεσα μια προσπάθεια ούτως ώστε το περιεχόμενο να επικαιροποιηθεί και να είναι ακριβώς αυτό που απαιτείται ώστε να είναι ό,τι πληροφορίες δίνονται, ότι γνώσεις και δεξιότητες δίνονται στη Δευτεροβάθμια, αυτές και να είναι χρήσιμες, ώστε αυτός που αποφοιτά από τη Δευτεροβάθμια να μπορεί να ενταχθεί στην κοινωνία λειτουργικά και κυρίως να είναι ψηφιακά εγγράμματος. Δεν είναι ψηφιακά εγγράμματος αυτός που εξέρχεται από τη Δευτεροβάθμια. Και τι γίνεται λοιπόν: Καταφεύγει στα μεν φροντιστήρια ξένων γλωσσών, ή στα ΚΕΚ κτλ. για να διδαχθεί Η/Υ, τη χρήση τους, για να πάρει ένα πιστοποιητικό. Η πρότασή μας λοιπόν λέγει ότι ούτως ή άλλως η Γ' Λυκείου είναι σα να μην υπάρχει από το Γενάρη και μετά. Θυμάμαι τον Πρύτανη της Πάτρας σε συζητήσεις προς το κοινό που του έλεγε ένας Καθηγητής για το γιο του, «μετά το Φλεβάρη το παιδί ας πηγαίνει στο φροντιστήριο». Πολλές φορές το λέγει ο Σταύρος Κουμπιάς, ανοιχτά στο κοινό. Αυτή είναι η αντίληψη, να πάει το παιδί εκεί γιατί πρέπει να περάσει στις εξετάσεις. Λοιπόν, αν είμαστε γενναίοι και μπορούμε να δούμε τα πράγματα όχι συντεχνιακά όχι τόσο πολύ Ιστορία ή Θρησκευτικά ή Γεωγραφία ή Οικονομία ή οτιδήποτε άλλο, αλλά πραγματικά χρήσιμες

γνώσεις, τότε εγώ πιστεύω ότι είμαστε ικανοί μέσα σ' ένα τρίμηνο να καθορίσουμε ένα περιεχόμενο σπουδών το οποίο θα δίνει στο μαθητή όταν τελειώνει τη Β' Λυκείου, να έχει ολοκληρώσει ένα σύνολο τέτοιων γνώσεων που θα μπορεί να δώσει εξετάσεις για να πάρει το εθνικό απολυτήριο.

Αυτό το εθνικό απολυτήριο είναι ό,τι λέγαμε παλιά, εγώ είμαι 61 τώρα, θυμάμαι τους γραφείς στο Υπουργείο, ήξεραν την ελληνική γλώσσα, να γράφουν. Είναι ικανός ν' ανταποκριθεί στις βασικές απαιτήσεις της λειτουργίας της εργασίας. Τι θα γίνει τότε με μια Γ' Λυκείου η οποία φαίνεται να παραμένει κενή; Από τη Β' Λυκείου ο νέος πήρε το εθνικό απολυτήριο, του δίνεται ο δρόμος να κατευθυνθεί στην κοινωνία αλλά έχει πάρει και την πιστοποίησή του, εφ' όσον όμως θέλει να περάσει σε ένα Τμήμα ΑΕΙ, έχει δηλαδή γνώσεις, έχει επιθυμίες, τότε θα πρέπει να περάσει από τα ειδικά μαθήματα του προπαρασκευαστικού έτους το οποίο οργανώνεται πλέον με την συνδέσμευση, είναι δεσμευτικό.

Πανεπιστήμια, οι Σχολές των Πανεπιστημίων και η Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση υπό το ΕΣΥΠ να καθορίσουν ένα περιεχόμενο σπουδών μαθημάτων προπαρασκευαστικών και για να το κάνω κατανοητό, ουσιαστικά τα foundations. Τι θέλει η κάθε Σχολή, τι επιθυμεί να ξέρει αυτός που εισάγεται. Διότι έχουμε παρατηρήσει ότι αυτά που κάνουν τα παιδιά, οι φοιτητές στη Γ' Λυκείου και δίνουν εξετάσεις, δεν είναι ακριβώς αυτά που απαιτεί ένα Πανεπιστήμιο στο 1^ο και 2^ο έτος, εκεί που διδάσκονται τα βασικά μαθήματα, οι θεμελιώδεις επιστημονικές έννοιες. Επομένως, σε αυτά τα μαθήματα που θα είναι πάντα η Ελληνική Γλώσσα και η Φιλοσοφία, που θα είναι οι νέες τεχνολογίες και τα μαθήματα σε πλήρη έκταση όπως είναι οι επιστήμες, δηλαδή πλήρη έκταση των κεφαλαίων της Φυσικής, της Χημείας και όχι επιλεκτικά κάποια κεφάλαια, έχουν ένα χρόνο ολοκληρωμένο υπό μικτό επιτελείο διδασκόντων ανά νομό, να διδάσκονται και θεωρητικά αλλά και πειραματικά και να γίνουν κάτοχοι αυτών των βασικών γνώσεων.

Αν δεν είμαστε τόσο γενναίοι να το κάνουμε αυτό, εγώ φοβούμαι ότι ούτε ωραιοποίηση του συστήματος του νυν υπάρχοντος μπορεί να γίνει. Θεωρούμε δηλαδή ότι θα πρέπει να γίνει πλήρης αλλαγή νοοτροπίας. Εφόσον δώσουν εξετάσεις στα συγκεκριμένα 4 ή 5 μαθήματα, γιατί αυτά είναι τα μαθήματα που η κάθε Σχολή ορίζει, και επιμένω στη Σχολή, τότε ανάλογα με την επίδοση μπορεί να εισαχθεί σε μια Σχολή, στη Φυσικομαθηματική, στην Πολυτεχνική. Αλλά σύμφωνα με το νόμο 1268, το άρθρο 24 αλλά και το αντίστοιχο άρθρο του νόμου πλαίσιο για τα ΤΕΙ, τα Πανεπιστήμια, οι Σχολές, μπορούν να οργανώνουν πλήθος διεπιστημονικών διατμηματικών προγραμμάτων σπουδών. Καινοτομία την οποία ελάχιστα ή κανένα δεν τόλμησε να δώσει στην πράξη. Δηλαδή δε δόθηκε η αλληλουχία των μαθημάτων εκείνων που ένας νέος που εισέρχεται σε μια Σχολή, επειδή άλλες είναι οι ανάγκες του, άλλα πράγματα βλέπει στην αγορά, να μη θέλει να πάει π.χ. –θα σας δώσω ένα ωραίο παράδειγμα..

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι γνωστό το γενικό του Πολυτεχνείου είναι ένα γνωστό σύστημα.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Το παράδειγμα είναι ότι το παιδί εισέρχεται σ' ένα Τμήμα ή εγγράφεται στους Μηχανολόγους, αλλά βλέπει ότι θέλει να γίνει Μηχανικός των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και ιδιαίτερα στα κτίρια. Μια

Πολυτεχνική και Φυσικομαθηματική Σχολή μπορούν άνετα να δώσουν αλληλουχία λογική μαθημάτων και να δώσουν στο νέο την ευκαιρία να πάρει ένα άλλο πτυχίο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε συνάδελφε δε διαφωνούμε σ' αυτό. Έχετε ένα μεγάλο θέμα τώρα που πρέπει να μας το εξηγήσετε : εάν πάει στη Γ' Λυκείου την προπαρασκευαστική για να μπει στο Πανεπιστήμιο, αυτό είναι το καίριο σημείο που πρέπει να μας πείτε, γιατί μιλάμε για την πρόσβαση, για να μπει στο Πανεπιστήμιο λοιπόν θα μπαίνει με εξετάσεις που θα δίνει σ' αυτή τη Γ' Λυκείου;

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Θα δώσει εξετάσεις στα μαθήματα που έχει αποφασίσει να παρακολουθήσει διότι τα μαθήματα αν θέλει να περάσει στη Φυσικομαθηματική, η Φυσικομαθηματική έχει καθορίσει τα συγκεκριμένα μαθήματα με το συγκεκριμένο περιεχόμενο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μ' ένα πανελλαδικό σύστημα όπως σήμερα;

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Θα είναι ένα πανελλαδικό σύστημα ή θα είναι περιφερειακό, αν είναι η Θράκη ή θα είναι τα νησιά. Θα μπορούσε να είναι πιλοτικό σε μια άλλη επεξεργασία, αλλά να μη μείνω εκεί. Αν θέλετε θα με ρωτήσετε στη συνέχεια. Λέω τη θεμελιώδη έννοια. Η θεμελιώδης έννοια είναι η απεξάρτηση της Δευτεροβάθμιας, του απολυτηρίου του εθνικού, από την οποιαδήποτε προσπάθεια θέλει ο νέος να κάνει κατόπιν για να περάσει στην αγορά εργασίας. Η πρόσβασή του στην αγορά εργασίας του δίνεται με το πρώτο πτυχίο που θα πάρει από την Ανώτατη Εκπαίδευση ή με ένα πιστοποιητικό από τη Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση. Ας υποθέσουμε λοιπόν ότι αυτός ο νέος δεν έχει ικανή επίδοση στα μαθήματα αυτά που απαιτεί η Φυσικομαθηματική ή η Πολυτεχνική Σχολή ή η Ιατρική ή οι Οικονομικές Επιστήμες. Δεν έχει καλή επίδοση. Βεβαίως μπορεί να επαναλάβει όσες φορές θέλει να δώσει εξετάσεις για να γίνει κάτοχος αυτών των στόχων, των αντικειμένων, αλλά μπορεί κατά τη γνώμη μου πολύ επιτυχημένα να παρακολουθήσει την εξέλιξη τη δική του ως επαγγελματίας πλέον, μέσα από το έτος το μεταλυκειακό, ένα έτος μεταλυκειακό επαγγελματικής ή τεχνικής εκπαίδευσης, καθώς η Ελλάδα είναι υποχρεωμένη ν' ακολουθήσει και τη διάρθρωση του ευρωπαϊκού πλαισίου προσόντων.

Επομένως η πρόταση λέγει, η δική μας, ότι θα πρέπει ταυτόχρονα με αυτά ν' αναδιαρθρώσουμε την τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση μ' ένα μεταλυκειακό έτος και με δύο ή τρία μεταλυκειακά έτη. Θα έρθω συγκεκριμένα σε αυτή την κατεύθυνση. Ποια είναι τα δύο μεταλυκειακά έτη εκπαίδευσης; Είναι τα ΙΕΚ. Τα ΙΕΚ αυτή τη στιγμή θα πρέπει κανείς να αποφασίσει αν είναι κατάρτιση ή αν είναι πράγματι μια επίσημη διαδρομή της ελληνικής μεταλυκειακής ή ανώτερης Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Θα είναι δύο ή θα είναι τρία, ή θα είναι δύο και τρία. Επίσης, τολμώ να πω ότι θα πρέπει επίσης να εξετασθούν τ' αντικείμενα των Τμημάτων των ΤΕΙ και ενδεχομένως κάποιων πανεπιστημιακών Τμημάτων. Αντέχουν σε ακαδημαϊκή σύγκριση; Δηλαδή το περιεχόμενό τους πράγματι ορίζει πεδίο επιστημονικό; Κατά τη γνώμη μου και πάντα είχα την ευθυκρισία να το λέω, ιδρύονταν Τμήματα των οποίων το περιεχόμενο δεν

άντεχε σε μια επιστημονική σύγκριση, το πεδίο τους δε μπορούσε να θεωρηθεί ένα ολοκληρωμένο επιστημονικό πεδίο. Αν λοιπόν έχουμε και αυτή την τόλμη να εξετάσουμε ολοκληρωμένα το σύστημά μας, της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και να το καθορίσουμε για να δώσουμε την ευκαιρία στον οποιοδήποτε καθώς θα βρίσκεται στην ηλικία των 20 ετών, γιατί πιθανότατα ν' αποτύχει μια φορά. Δεν είναι όλοι ή ικανοί να οδεύουν προς το Πανεπιστήμιο ή σε μια αλλαγή της παραγωγικής βάσης στην Ελλάδα πάρα πολλοί να θέλουν να κατευθυνθούν σε ένα καταξιωμένο επάγγελμα. Γι' αυτό και στην περασμένη μου ομιλία κ. Πρόεδρε είχα τονίσει ποια είναι η προστιθέμενη αξία, γι' αυτό το Τεχνικό Επαγγελματικό Λύκειο και ποια η φυσιογνωμία του για να κατευθυνθεί ο νέος προς αυτό. Καταλάβατε, γιατί εδώ λέγαμε αυτά τα ωραία λόγια για το Τεχνολογικό Λύκειο αλλά δεν ορίζαμε τίποτε κατά τη γνώμη μου σαφές. Η πρόταση λοιπόν αυτή είναι, έτσι έχει και βεβαίως θα είμαι στη διάθεσή σας ν' απαντήσω στις ερωτήσεις σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε κ. συνάδελφε. Είναι μια άλλη προσέγγιση κατά την οποία το εθνικό απολυτήριο τελειώνει στη Β' Λυκείου, τη νυν Β' Λυκείου και ο επόμενος χρόνος της λεγόμενης Γ' Λυκείου είναι πια ένας προετοιμαστικός για όσους θέλουν να πάνε στο Πανεπιστήμιο. Δίνονται εξετάσεις πανελλαδικές, για να υπάρχει το αδιάβλητο. Εάν δεν πας προς τα Πανεπιστήμια, εννοώ πάντοτε τα ΤΕΙ, τα ΑΕΙ τέλος πάντων, τότε προεκτείνετε την πρόταση και λέτε, υπάρχουν και τα μεταλυκειακά όπου μπορεί να φοιτήσει κανείς και να πάρει μια ειδική σπουδή με πιστοποίηση κτλ. Διευκρινιστικές σ' αυτά που είπε ο κ. Καπλάνης. Να ξεκινήσω από τον Πρόεδρο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Μια πρώτη προσέγγιση όσον αφορά αυτό το προπαρασκευαστικό έτος Γ' Λυκείου. Εάν λήφθηκε υπ' όψιν τι θα γίνει με τα μικρά σχολεία. Εγώ σας αναφέρω συγκεκριμένα, το δικό μου το χωριό είναι ένα κεφαλοχώρι, έχει όλους κι όλους 15 μαθητές στη Γ' Λυκείου και απέχει από τα Καλάβρυτα που είναι το αμέσως επόμενο καμιά 40αριά χιλιόμετρα, που σημαίνει ότι στο δικό μου το χωριό έρχονται μαθητές από χωριά, θα πρέπει να μετακινούνται τουλάχιστον στο Αίγιο ή στην Πάτρα προκειμένου να υπάρχουν και πανεπιστημιακοί για να διδάσκουν σ' αυτά. Τι θα γίνει με τα μικρά σχολεία και αν αυτό το μεταφέρουμε στα νησιά καταλαβαίνουμε τι τεράστιο πρόβλημα μπορεί να δημιουργηθεί. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι πρακτικό πρόβλημα, σε όλα αυτά υπάρχει μια τέτοια παράμετρος.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Απαντώντας στον κ. Γκλαβά, πράγματι έχουμε εξετάσει όταν συζητούσαμε αυτό το μοντέλο, αυτό το σχήμα, παρατηρεί κανείς ότι στη χώρα σε κάθε νομό υπάρχει οπωσδήποτε και ΑΕΙ. Και σε κάθε περιοχή της χώρας υπάρχουν ΑΕΙ. Πείτε μου ένα νομό ή μια περιοχή της χώρας που δεν έχει ένα ολοκληρωμένο ΑΕΙ. Δηλαδή το σύστημα των προγραμμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης ή των Τμημάτων δεν καλύπτει ένα τεράστιο επιστημονικό χώρο. Αυτό το βλέπει κανείς στην πράξη όταν έχουμε τα Τμήματα Επιμόρφωσης των σχολικών συμβούλων. Έχουμε στα κέντρα των νομών αλλά έχουμε και τα εξακτινωμένα. Όταν λοιπόν το συζητήσαμε

είδαμε ότι βεβαίως όπως είπα και στην ομιλία μου σε κάθε νομό θα υπάρχει ένα τέτοιο σύστημα κέντρων του προπαρασκευαστικού έτους ακριβώς όπως έχει τη δυνατότητα να επιμορφώνεται και ο Καθηγητής από τους σχολικούς συμβούλους, μαζί επίσης με μέλη ΔΕΠ των Πανεπιστημίων που πηγαίνουν και κάνουν μάθημα.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Θα έχουμε μετακινήσεις μαθητών; Δεν το κατάλαβα.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Όχι, μετακινήσεις διδασκόντων και επίσης μετακινήσεις μαθητών μέσα στο νομό, σε μια μικρή επαρχία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έχει μια πρακτική δυσκολία, είναι φανερό ότι υπάρχει πρακτική δυσκολία αλλά...

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Όπως γίνεται η μετακίνηση των μαθητών σήμερα π.χ. από την Κλειτορία στα Καλάβρυτα, το ίδιο θα γίνεται και με το προπαρασκευαστικό έτος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα μετακινείτε τους εκπαιδευτικούς, τους διδάσκοντες δηλαδή;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Θα μετακινούνται και μαθητές απ' ό,τι κατάλαβα και διδάσκοντες διότι στα Καλάβρυτα δεν υπάρχει ούτε ΤΕΙ ούτε Πανεπιστήμιο...

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Έχει η Πάτρα. Η Πάτρα έχει 3 Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Καταλαβαίνετε ,όμως, περιφερειακά τι θα γίνει, αν μετακινήσουμε όλους τους μαθητές στην Πάτρα. Δίνετε μια γενική προσέγγιση, αλλά αυτά θέλουν μια μελέτη. Και θα υπάρχουν κάποιες λύσεις. Η κ. Μπίστα έχει το λόγο.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Θα ήθελα κ. Καπλάνη να μου πείτε, αυτό το προπαρασκευαστικό έτος σπουδών για το οποίο απ' ό,τι κατάλαβα, θα σχεδιάζεται και από τα Πανεπιστήμια το αναλυτικό του πρόγραμμα, μετά αν κάποιος μαθητής επιτύχει, αυτό θα συνυπολογίζεται στα πανεπιστημιακά έτη; Δηλαδή θα είναι 4, άρα 1 συν 3, ή δεν ξέρω αν κάποτε πάμε στα 3 συνολικά; Το ένα ερώτημα είναι αυτό. Και δεύτερον, αν έχετε αντιμετωπίσει την περίπτωση να παίρνει ο μαθητής στη Β' Λυκείου το απολυτήριο Λυκείου, και στη συνέχεια να θέλει να μεταβεί στο εξωτερικό για σπουδές. Θα μπορεί με αυτό να φοιτήσει σε ξένο Πανεπιστήμιο; Ή θα πρέπει να κάνει το προπαρασκευαστικό για να αναγνωρίζεται; Γι' αυτόν που θα έρθει στην Ελλάδα δεν υπάρχει πρόβλημα. Γι' αυτόν όμως που θα θέλει να πάει για τους λόγους του στο εξωτερικό σ' ένα Πανεπιστήμιο, εκεί πώς θα είναι το θέμα;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Επειδή οι εξετάσεις ,λέτε, περνούν μέσα από το προπαρασκευαστικό. Αυτός λοιπόν που δε θα πάει στο προπαρασκευαστικό...

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Θα υπάρχει αναγνώριση; Ας πούμε αν θέλει να πάει ο άλλος στην Ελβετία ή στη Σουηδία; Ευχαριστώ.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Κατ' αρχήν να έρθω στο δεύτερο ερώτημά σας. Όπως λέγει η πρόταση Κοινοβουλευτική Ομάδα κατέχων, αυτός που έχει το εθνικό απολυτήριο έχει και τις προϋποθέσεις να εισαχθεί στην Ανώτατη Εκπαίδευση. Η επιβεβαίωση όμως για να μπορέσει να περάσει, για να περάσει σ' αυτό το screening, για να μπορέσει να επιλεγεί από μια πανεπιστημιακή Σχολή, πρέπει να έχει αυτά τα διαπιστευτήρια, ότι έχω επίδοση. Έχω επίδοση ικανή να παρακολουθήσω το Τμήμα της Χημείας Τροφίμων. Μέχρι τώρα το σύστημά μας ήταν τελείως διαφορετικό, έχει τελείως διαφορετική αντίληψη για να μπορέσει το παιδί να εισαχθεί σ' αυτό το Τμήμα. Τώρα τα Τμήματα τα Χημικά π.χ. έχουν καθορίσει το περιεχόμενο της γνώσης που θα πρέπει ο άλλος, ο υποψήφιος να επιδείξει ότι κατέχει. Αυτό είναι το δεύτερο στάδιο. Όταν έχεις το απολυτήριο και η χώρα λέει ότι αυτός που έχει το εθνικό απολυτήριο μπορεί με οποιονδήποτε τρόπο να περάσει στα Πανεπιστήμια, ένας από τους τρόπους είναι να επιβεβαιώσει – ήταν μια από τις ερωτήσεις που άκουσα- ότι γνωρίζει τη γλώσσα, ότι την κατέχει. Αν την κατέχει δεν είναι ανάγκη να πάει στο προπαρασκευαστικό, να πάει να δώσει κατευθείαν εξετάσεις στο προπαρασκευαστικό, δεν είναι ανάγκη να το παρακολουθήσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα είναι προαιρετικό το προπαρασκευαστικό;

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Το προπαρασκευαστικό είναι προαιρετικό ως προς την παρακολούθηση. Είναι αναγκαίο να δώσει εξετάσεις όμως. Μπορείς να έχεις ένα φωτεινό μυαλό και λέει «εγώ τα γνωρίζω, θα δώσω εξετάσεις στο τέλος». Αυτή είναι όμως η εισαγωγή στο Τμήμα ή στη Σχολή που θέλει. Το ξένο κράτος είναι αναγκασμένο να το δεχθεί, έχει περάσει τη Δευτεροβάθμια και έχει το απολυτήριο το εθνικό. Εγώ ξαναέρχομαι να μιλήσω για τους διδάσκοντες. Οι διδάσκοντες στο προπαρασκευαστικό έτος είναι Καθηγητές Λυκείου με τα προσόντα τους ή μπορεί να είναι φροντιστές οι οποίοι να θέλουν να ενταχθούν σ' ένα νέο Σώμα, είναι νέος θεσμός. Σταματούν. Ή μπορεί να είναι μέλη ΔΕΠ. Εγώ ξαναέρχομαι σ' αυτό το θέμα, για μας και για μένα προσωπικά είναι ένα όραμα, όλοι μας πηγαίνουμε όταν προσκαλούμεθα, και 100 χιλιόμετρα μακριά για να πάμε μία ή δυο μέρες να διδάξουμε. Δεν πηγαίνει σε καθημερινή διαδρομή να διδάσκει επί ένα εξάμηνο. Έχει την ενότητα των μαθημάτων και αυτήν πηγαίνει να διδάξει. Όπως εγώ από την Πάτρα πηγαίνω να διδάξω για ένα μήνα στη Γερμανία, να διδάξω το μάθημά μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το κυριότερο είναι αυτό που λέτε, ότι δεν είναι υποχρεωτική ή φοίτηση σ' αυτό, γιατί αυτό είναι καίριο σημείο. Επομένως, ένας που θέλει να πάει σ' ένα φροντιστήριο και να προετοιμαστεί μέσω φροντιστηρίου, θα πάει σ' ένα φροντιστήριο. Δεν είναι υποχρεωτικό να έρθει στη Γ' Λυκείου. Εξετάσεις θα δώσει.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Όχι, όχι, με συγχωρείτε. Είναι δυνατόν να υπάρξει φροντιστήριο που να έχει την υποδομή αυτή την οποία αναφέρω με

εξοπλισμούς και να έχει περιεχόμενο σπουδών τέτοιο και να διδάσκουν αυτοί;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έχετε δίκιο, μιλάμε για μια ποιότητα, εντάξει...

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Μα δε μιλάμε για φροντιστήρια πια..

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Σε πολλούς θα είναι επιθυμητό και σε πάρα πολλούς θα είναι και πρακτικό. Ο συνάδελφος κ. Τρικαλινός έχει το λόγο.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Αγαπητέ κ. συνάδελφε εδώ είδα δύο δικές σας τοποθετήσεις. Πρώτον, θα πρέπει να μπαίνει σε Σχολή και εδώ αναφέρατε ως παράδειγμα τη Φυσικομαθηματική Αθηνών. Σας αναφέρω λοιπόν: για να μπει στη Φυσικομαθηματική Αθηνών πρέπει να δώσει Χημεία, Βιολογία, Πληροφορική, Μαθηματικά, Φυσική και πιθανόν και γλώσσα. Δεν μπορεί να μην τα δώσει αυτά αν μπει στη Σχολή. Είναι τα μαθήματα των αντίστοιχων Τμημάτων. Δεύτερον: Αναφέρατε ότι στο μεταλυκειακό πρόγραμμα κάνει τα μαθήματα σε πλήρη έκταση. Όταν λέμε πλήρη έκταση, δηλαδή Φυσική κάνει, Μηχανική, Ηλεκτρομαγνητισμό, Θερμοδυναμική και Οπτική, όλα σ' ένα έτος; Εγώ, με συγχωρείτε, ως διδάσκων ούτε με 10 εκατομμύρια ευρώ δε θα πήγαινα να τον διδάξω, διότι θα κορόιδευα τον εαυτό μου και την κοινωνία.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Αυτή ήταν η ερώτηση του κ. Τρικαλινού. Είναι πάρα πολύ ωραίο να έχουμε αυτή την ανταλλαγή των απόψεων, αλλά επιτρέψτε μου να σας πω κι εγώ τη δική μου προσέγγιση. Κατ' αρχήν την ξένη γλώσσα δε θα χρειαστεί να τη δώσει ξανά. Έχει πιστοποιηθεί.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Δεν είπα για ξένη γλώσσα, την Ελληνική Γλώσσα.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Για την Ελληνική Γλώσσα είμαστε υποχρεωμένοι να τη γνωρίζουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εγώ σας συγχαίρω για όλες αυτές τις τοποθετήσεις εκ μέρους και των Γλωσσολόγων και των λοιπών Ελλήνων.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Εγώ υφίσταμαι την ταλαιπωρία, όταν μιλώ, να με ρωτούν οι φοιτητές τι σημαίνει «αβελτηρία» π.χ... Επομένως είμαι υπέρ της Ελληνικής Γλώσσας. Πρέπει λοιπόν να διδαχθούν Ελληνική Γλώσσα και Φιλοσοφία, πάντα στα χρόνια της εκπαίδευσής τους. Δεύτερον. Σε ένα χρόνο θα κάνουν πλήρη έκταση, τα μαθήματα αυτά και τα κεφάλαια και κυρίως την Οπτική όπως είπατε, γιατί μέχρι τώρα δεν κάνουμε Οπτική κι επομένως δε γνωρίζουν τουλάχιστον όταν έρχονται σ' εμάς τα της Οπτικής, αλλά μην παίρνουμε αυτά τα κεφάλαια ως εάν μέχρι τη Β' Λυκείου το παιδί δεν είχε καταπιαστεί με Φυσική και Χημεία. Προφανώς έχει διδαχθεί τα κεφάλαια. Στη Γ' Λυκείου γίνονται μαθήματα, κεφάλαια τα οποία το Πανεπιστήμιο ζητά και έχει καθορίσει. Γιατί μέχρι τώρα δεν έχει καθορίσει καν περιεχόμενο ύλης το Πανεπιστήμιο, έτσι δεν είναι;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριοι συνάδελφοι νομίζω ότι έφτασε η ώρα να μιλήσει και ο Προεδρεύων με τη δική του πρόταση, εκτός αν προηγηθούν άλλοι με τοποθετήσεις. Παρακαλώ τον Πρόεδρο, τον κ. Κουρουτό. Όχι επί των λεχθέντων, νέα τοποθέτηση.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Επειδή είναι λίγο αιρετικό για έναν εκπαιδευτικό να μιλά για το Εργατικό Κίνημα γι' αυτό σας φαίνεται λίγο περίεργο, οπότε θα σας φανούν περίεργα αυτά που θα πω, δεν ξέρω πόσο αιρετικά, αλλά ήδη εθίγησαν από το φίλο μου το Δημήτρη Τσουγκαράκη, κάποιοι τα παρέκαμψαν, κάποιοι τα υποβάθμισαν τα ζητήματα που έχουν να κάνουν με το Εξεταστικό, αλλά δε φαίνονται, τα κρυφά ζητήματα. Αυτό που έβαλε ο Δημήτρης, που είπε για τα ΕΠΑΛ-ΕΠΑΣ, για την πρόσβαση στην απασχόληση, για την πιστοποίηση που αν δε λυθούν κανένα Εξεταστικό δεν πρόκειται να είναι βιώσιμο στην Ελλάδα. Να καλωσορίσω το φίλο μου το Δημήτρη, ιδιαίτερη χαρά νιώθω που είναι μαζί μας και τον κ. Κουλαϊδή και να του ευχηθώ - αυτή η θέση φέρνει γούρι κ. Κουλαϊδή. Έχουμε κάνει 15 συναντήσεις, δεν πίστευε κανείς ότι φτάναμε εδώ, να μην απλοποιούμε τα πράγματα και μάλιστα ατέλειωτες ώρες, όσοι έχουμε λάβει μέρος σε τέτοιες συνεδριάσεις ποτέ μα ποτέ δε συνεχίζουμε για τόσες ώρες, άρα έγιναν θυσίες και υπάρχει μια μεγάλη διάθεση απ' όλους εμάς, απ' όλους ανεξαιρέτως να φτάσουμε κάπου. Και νομίζω ότι φτάσαμε κάπου και ότι αυτό το έχει ανάγκη η κοινωνία. Επομένως ήρθε και η ώρα να πούμε ένα μήνυμα, ότι αυτός ο διάλογος πρέπει να συνεχιστεί, χωρίς κοινωνική και πολιτική συναίνεση κανένα σύστημα δεν πρόκειται να υλοποιηθεί και καμία αλλαγή στην ελληνική κοινωνία όπως είναι διαρθρωμένα σήμερα.

Ειλικρινά σας μιλώ ότι προσπάθησα πολλές φορές να σας μεταφέρω το κλίμα, δεν είναι εύκολο για μένα γιατί είμαι 30 χρόνια εκπαιδευτικός και μάλιστα σε ιδιωτικό σχολείο. Δεν είναι εύκολο να σας μεταφέρω το κλίμα της εργατικής τάξης, του μισθοσυντήρητου, του άνεργου. Στην αρχή όταν βρέθηκα σε Συνελεύσεις, στα συνέδρια της ΓΣΕΕ, 6 χρόνια μέλος της Διοίκησης της ΓΣΕΕ δεν μπορούσα ν' αφουγκραστώ ακριβώς τα μηνύματα ποια είναι. Θα κάνω μια προσπάθεια να σας το μεταφέρω, σας λέω δεν ήταν εύκολο για μένα, άρα προφανώς δεν ήταν εύκολο και για σας να γίνουν κατανοητά κάποια ζητήματα. Το μείζον θέμα κ. Τρικαλινέ μέσα στα συνέδρια της ΓΣΕΕ, 500 σύνεδροι απ' όλη την Ελλάδα, απ' όλο το πολιτικό φάσμα, δεν ήταν η αύξηση, το κουλούρι της Εθνικής συλλογικής σύμβασης που κάποιοι απαξίωσαν, ήταν το μείζον θέμα της εκπαίδευσης, της παιδείας. Ήταν το πόσο βαθιά βάζει το χέρι ο εργαζόμενος κι όταν δεν έχει, είναι τρύπια η τσέπη του, καταλαβαίνετε αμέσως τι αγωνία νιώθω και πώς μπορεί να ενταχθεί σ' έναν γενικότερο σχεδιασμό που λέγεται «οικονομική ανάπτυξη» όταν υπάρχουν τέτοιου είδους προβλήματα. Το μικρόφωνο στέναζε και στενάζει. Ρίξτε βάρος στην εκπαίδευση. Μέσα εκεί έμαθα και μια ιδέα –δε θα σας κουράσω πολύ, θα προσπαθήσω να είμαι σύντομος- που λεγόταν «δια βίου εκπαίδευση». Όταν άκουσα λοιπόν τον Πρωθυπουργό ν' αναγγέλλει ότι το Υπουργείο Παιδείας γίνεται και Δια βίου Εκπαίδευσης λέω, πράγματι, κάτι σημαντικό πάει να γίνει σήμερα που το ξεκίνησε η κα Γιαννάκου, προς τιμή της μας βοήθησε τότε και μπήκαν οι κοινωνικοί εταίροι μέσα στο κομμάτι της Δια Βίου, σήμερα ήρθε να ολοκληρωθεί και παίρνει διαστάσεις που θα έλεγα ολοκληρωτικές, ότι χωρίς τη δια βίου, άρα πρέπει να λάβουμε υπ' όψιν όλες μα όλες τις παραμέτρους όποιο θέμα κι αν

εξετάζουμε στο θέμα της παιδείας που έχει να κάνει με τον εργαζόμενο, με τη διά βίου εκπαίδευση, με την πρόσβαση σε ένα ανώτερο επίπεδο γνώσης.

Χθες προβληματιστήκαμε αν πρέπει να δώσουμε ένα γραπτό κείμενο γιατί όπως θα ξέρετε, από το 2002 ως ΟΙΕΛΕ και από το 2004 ως Κέντρο Ανάπτυξης εκπαιδευτικής πολιτικής της ΓΣΕΕ, με τεράστια αποδοχή πολιτική και κοινωνική και μέσα στο χώρο της ΓΣΕΕ, δουλεύουμε το θέμα του εξεταστικού και του βαθμολογικού. Πρέπει να είναι παράλληλα, να ιδωθούν αν πραγματικά μιλάμε για ένα εξεταστικό ζήτημα. Ξέρετε ότι έχουμε κάνει συνέδρια, έχουμε έρευνες, μας έχει δώσει το Υπουργείο Παιδείας όλα αυτά τα χρόνια από το 2004 όλα τα στοιχεία των πανελλαδικών ανά σχολείο, ανά νομό, ανά περιφέρεια και αν θα πρέπει να τα παρουσιάσουμε σήμερα ή όχι θα δώσουμε βασικές αρχές. Αποφασίσαμε για το λόγο τον οποίο ήδη σας έχω αναφέρει και θα προσπαθήσω να σας πω στη συνέχεια, να δώσουμε βασικές αρχές.

Θα πω στην αρχή ορισμένα πράγματα εγώ και ο Νίκος Παϊζης που είναι επικεφαλής των ερευνών στο ΚΑΝΕΠ θα σας μιλήσει πιο εξειδικευμένα. Πρώτα όμως οφείλω να πω κάτι: η βάση 10 πρέπει να καταργηθεί. Πρέπει να καταργηθεί, γιατί για άλλο σκοπό μπήκε και άλλον εξυπηρέτησε. Εγώ όταν μπήκε δεν ήμουν ούτε θιασώτης ούτε υπέρ της κατάργησης ούτε να μείνει, ειλικρινά, είδαμε όμως τι παρενέργειες έχει. Δύσκολα θέματα; Μαθητής με μέσο όρο 14 μένει εκτός του Πανεπιστημίου. Προσέξτε, γιατί θα έχει 8, γιατί είναι η δυσκολία των θεμάτων. Αν έμπαινε μια διασπορά, κάναμε εμείς μια πρόταση τότε 500 μορίων, θα είχε λύσει ίσως και το θέμα. Ακούστε όμως: Αυτός ο άνθρωπος παίρνει απολυτήριο Λυκείου. Και αν θα μιλήσουμε όλοι, όλες οι προτάσεις μιλάνε για εθνικό απολυτήριο. Προσέξτε, παίρνει απολυτήριο. Τι κάνει μ' αυτό το απολυτήριο; Έχει πρόσβαση μέσω ΑΣΕΠ σε οποιαδήποτε δημόσια Υπηρεσία. Έχει πρόσβαση στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο μετά από Χ χρόνια με κλήρωση με αυτό το βαθμό και του απαγορεύουμε εμείς σήμερα ενώ έχει τη δυνατότητα να μπει στο Πανεπιστήμιο, ν' ακολουθήσει τις σπουδές του. Δείτε τι παρενέργειες έχει η βάση 10. σας λέω, κατ' αρχάς επειδή βλέπαμε όλοι ότι υπάρχει ένα ζήτημα, ότι κάποιοι μαθητές με πολύ χαμηλές επιδόσεις έμπαιναν στο Πανεπιστήμιο, λέγαμε πιθανόν κάτι πρέπει να γίνει. Όμως αποδεικνύεται εκ των υστέρων ότι είναι λάθος σήμερα να υπάρχει η βάση 10. Εμείς ως ΓΣΕΕ θα το ζητήσουμε έντονα από την Υπουργό Παιδείας, ήδη το ζητήσαμε, άμεση κατάργηση της βάσης 10, αν θέλει ας δούμε το θέμα της διασποράς, αλλά νομίζω αφού θα υπάρξει ένα νέο εξεταστικό θα μπορεί να το λύσει στη συνέχεια. Όμως σήμερα οι παρενέργειες που έχει είναι πολύ περισσότερες από τις παρενέργειες που είχε η μη ύπαρξη της βάσης 10.

Δεύτερον. Φτάσαμε στην Ελλάδα να έχουμε ερευνητές, μόνοι τους αυτοαποκαλούνται, να γράφουν κάθε μέρα στις εφημερίδες για το εξεταστικό ζήτημα. Όλα τα ΜΜΕ να ασχολούνται με το ζήτημα αυτό. Ανειδίκευτοι στην έρευνα να παρουσιάζουν έρευνες τι γίνεται καθημερινά, γιατί αυτό πουλάει. Άρα πρώτος στόχος λέει το ΚΑΝΕΠ της ΓΣΕΕ, πρέπει να είναι απομυθοποίηση του εξεταστικού ζητήματος. Φανταστείτε τους ερευνητές και τα GR που έχουν αναπτύξει και τα εκατομμύρια που βγάζουν πάνω στις πλάτες και στην αγωνία των γονιών, των μαθητών, για την πρόσβαση στο Πανεπιστήμιο. Η απομυθοποίηση για μας μπορεί να γίνει με το εθνικό απολυτήριο αλλά και με άλλους τρόπους. Περιφερειακές εξετάσεις, μέσα από Τράπεζα, με ισοδύναμα, με Σώμα Βαθμολογητών, με

Επιτροπές που ανανεώνουν την Τράπεζα, περιφερειακές εξετάσεις, τις περιφέρειες θα τις βρούμε. Δε νοείται την ημέρα οι μητέρες, είτε κάποιος συνάδελφος, νομίζω ο Δημήτρης Τσουγκαράκης, στα κάγκελα –και τα μυαλά στα κάγκελα, όχι μόνο οι μητέρες- για να συζητάμε για το σύστημα των πανελλαδικών εξετάσεων και τι θέματα μπήκαν, αναλύσεις επί αναλύσεων, τηλεοράσεις να παίζουν. Πού γίνεται στην Ευρώπη; Πείτε μου εσείς πού στην Ευρώπη, ένα κράτος που την ημέρα των πανελλαδικών εξετάσεων σταματάνε τα πάντα. Η γυναίκα μου έχει φαρμακείο και δε δουλεύει τις ημέρες των εξετάσεων. Δεν το λέω γι' αυτό όμως, είναι;

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Μου επιτρέπετε μια διακοπή πάνω σ' αυτό; Πολλές φορές ακούγεται το εξής: «Είναι προεκλογική χρονιά και θα μπουν εύκολα θέματα». Δηλαδή αυτό καταδεικνύει την παράκρουση.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Απομυθοποίηση. Η απομυθοποίηση μπορεί να γίνει όταν αποκεντρώσει το σύστημα. Δηλαδή οι πανελλαδικές εξετάσεις να είναι μια διαδικασία αδιάβλητη, με Σώμα βαθμολογητών, θα σας πει ο Νίκος Παϊζης, μαθηματικό να αθροίζει και αντί 87 μόρια να τα βγάζει 65 και ο μαθητής να παίρνει 65 αντί 87 μόρια, αθροίσεις μέσα στο εξεταστικό κέντρο του Μοσχάτου. Σοβαρότητα δηλαδή, γιατί έτσι που έχει καταντήσει το σύστημα είναι μεν αδιάβλητο, θυμηθείτε τι έγινε στο ιδιωτικό σχολείο στην Καλαμάτα, αν γίνεται και αλλού και στα δημόσια και σε άλλα ιδιωτικά, περιφερειακές εξετάσεις, έτσι ώστε να μπορέσουμε ν' αποδεσμεύσουμε την κοινωνία από το μείζον αυτό θέμα. Είναι σοβαρό.

Δεύτερο ζήτημα. Τεχνικό Επιμελητήριο, σύνδεση με την απασχόληση, εάν οποιαδήποτε εντός εκτός μεταρρύθμιση δεν ξεκινήσει από τη βάση της πυραμίδας, Δημοτικό και προχωρώντας στο Λύκειο πρώτα να δώσει ιδιαίτερη έμφαση στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση όχι απλώς να την αναδομήσει, να κάνει νέα συστήματα, νέες ειδικότητες ή να δώσει χρήματα για εργαστήρια, να το συνδέσει με την απασχόληση και να δώσει τη δυνατότητα σε αυτό τον άνθρωπο να μπορεί να πάει στο Ανοιχτό Πανεπιστήμιο. 95.000 αιτήσεις, 6.000 ... Δηλαδή ο κόσμος που διψάει να μάθει; Γιατί το λέω αυτό και επιμένω; Αυτό το είχα ξαναπεί. Διότι αμέσως-αμέσως μειώνεις τον αριθμό που αγωνιούν, πώς θα πάνε στο Πανεπιστήμιο για να βρουν μετά δουλειά γιατί από τα ΤΕΕ δε βρίσκουν δουλειά. Άρα έμφαση εδώ, πιστοποίηση. Ακούω αυτή τη λέξη, χάρηκα ο κ. Καπλάνης που το έχει αναδείξει. Θέμα πιστοποίησης: Ποιος πιστοποιεί σήμερα;

Πάρτε τις ξένες γλώσσες, πάρτε τους υπολογιστές, ECDL έχει κάθε γειτονίτσα, άρα ΤΕΕ, σύνδεση, απασχόληση, πιστοποίηση από Ανεξάρτητη Αρχή, το προχωράμε στο Υπουργείο Παιδείας 6 μήνες τώρα ελπίζω να φτάσουμε σ' ένα τέλος, θα δώσει τη δυνατότητα στους γονιούς να εμπιστευθούν τα παιδιά τους σ' ένα σύστημα που θα έχει πρόσβαση στην απασχόληση αλλά ταυτόχρονη αναβάθμιση των γνώσεών τους είτε αθροιστικά μέσα από τη δια βίου είτε με το Ανοιχτό Πανεπιστήμιο που είτε γίνονται άλλα Ανοιχτά Πανεπιστήμια ή υπάρχουν Τμήματα σε όλη την Ελλάδα. Γιατί να μην έχει τη δυνατότητα; Εάν εννοιολογικά το περάσουμε στην κοινωνία αυτό μετά από 4-5 χρόνια, τότε μιλάω για αλλαγή εξεταστικού. Κύριε Πρόεδρε, εμείς μιλάμε ως ΓΣΕΕ μετά από 4-5 χρόνια. Γι' αυτό χρειάζεται κοινωνική και πολιτική συναίνεση. Δεν ξέρουμε ποιος θα είναι Υπουργός, δεν ξέρουμε ποια θα είναι η κυβέρνηση. Γι' αυτό χρειάζεται

να συνεχιστεί ο εθνικός διάλογος. Χρειάζεται, γιατί αν θα πάμε σε βάθος αλλαγές, πρέπει να είναι αλλαγές πενταετίας, όπου θ' αναβαθμίσουμε τη βάση της πυραμίδας και θα φτάσουμε σ' ένα Λύκειο που θα έχει τα ΤΕΕ που λέμε για να πάμε σ' ένα εξεταστικό απομυθοποιημένο.

Θα σας πω κάτι. Το κομμάτι των φροντιστηρίων, επειδή το ζω, οι εργαζόμενοι ανήκουν στην Ομοσπονδία μας, δεν είναι εύκολο να το χτυπήσει κανείς. Όπως δεν είναι εύκολο να βάλει Δημήτρη φίλε μου την Ενισχυτική μέσα στο σχολείο. Την κάψαμε όπως την κάναμε από το 2000 μέχρι σήμερα. Μόνο λεφτά έπαιρναν οι συνάδελφοι του Δημοσίου, συγγνώμη που σας το λέω, έχετε ευθύνη όλοι όσοι ασκείτε Διοίκηση με τον τρόπο που λειτούργησε η ενισχυτική διδασκαλία. Έχετε ευθύνη τεράστια. Όσο έχουμε ευθύνη κι εμείς που δε βγήκαμε να το καταγγείλουμε. Τι έκανε η ενισχυτική διδασκαλία, τι έκανε σήμερα; Εσείς ξέρετε καλύτερα, δε θα το αναπτύξω περισσότερο. Άρα θέλει ιδιαίτερη προσοχή. Για να χτυπηθεί η παραπαιδεία θέλει ιδιαίτερη προσοχή. Να σας πω και κάτι άλλο; Γιατί οι συνάδελφοι του Δημοσίου έχουμε άνεργους, να μην ενεργοποιήσουμε ανθρώπους που θα μπουν σε τέτοια διαδικασία όπως είναι οι Αναπληρωτές σήμερα αντί ν' αναπληρώνουν τους ανθρώπους που κάθονται με τις αποσπάσεις, ξέρετε πώς γίνεται, έχουμε μιλήσει για τα ΙΕΚ και για τα άλλα, και τις άλλες αποσπάσεις, γιατί τα χρήματα που πάνε εκεί στους Αναπληρωτές να μην κάνουν μάθημα αυτοί μέσα και να υπάρχει και επιλογή. Ο τρόπος που γίνεται η επιλογή ενισχυτικής, είναι τόσα πολλά τα ζητήματα της ενισχυτικής και του φροντιστηρίου, ας μας πουν εδώ οι Προϊστάμενοι πώς γίνεται η επιλογή των ανθρώπων που διδάσκουν ενισχυτική, τη στιγμή που έχει και μόρια μέσα. Δηλαδή εάν δε λυθούν μια σειρά από τεράστια ζητήματα, δεν πρόκειται να προχωρήσει κανένα εξεταστικό ζήτημα.

Θέλω να γίνει κάτι κατανοητό. Είπα το θέμα των αθροιστικών μονάδων. Γιατί θα επιμείνω εδώ: Εάν η δια βίου όπως σήμερα πάει, πηγαίνει και ελπίζω κάποια στιγμή να φτάσουμε στο επίπεδο, είμαστε στο 2,1%, όταν ο μέσος όρος της Ευρώπης είναι 15%, ελπίζοντας ότι η δια βίου πια θα γίνει συνείδηση στον κάθε Έλληνα, νομίζω με πρόσβαση στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο θ' αποκεντρώσουμε το κομμάτι του εξεταστικού ζητήματος και της διάθεσης κανείς να επιλέγει. Εμείς συμφωνούμε Σχολές και όχι Τμήματα. Σχολές και το Πανεπιστήμιο ν' αναλάβει την ευθύνη, άκουσα κάποιους, νομίζω ο Δημήτρης είπε ότι δεν υπάρχουν Τμήματα... Θ' αντιμετωπισθούν αυτά τα θέματα. Μπορεί να ομογενοποιηθούν με άλλο Πανεπιστήμιο, μπορεί κάτι να γίνει. Πάντως η επιλογή της σχολής θα λύσει ζητήματα, θα δημιουργήσει λιγότερα. Θα λύσει ζητήματα γιατί αμέσως - αμέσως θα γίνει καλύτερη επιλογή μέσα στο Πανεπιστήμιο ποιοι θα πάνε στις Σχολές, θα υπάρχουν κριτήρια να γίνουν, νομίζω ότι το θέμα των Σχολών είναι και στην κατεύθυνση που εμείς είδαμε προηγουμένως ότι μπορεί να προχωρήσει το θέμα.

Λύκεια δεύτερης ευκαιρίας. Γιατί επιμένω ότι πρέπει να γίνουν: δείτε τα Λύκεια δεύτερης ευκαιρίας με σύστημα πανελλαδικών όπως είναι τα νυχτερινά αλλά χωρίς τις λοβιτούρες που γίνονται, δημιουργεί συνθήκες όπως περιέγραψα προηγουμένως. Σήμερα υπάρχει μόνο Γυμνάσιο δεύτερης ευκαιρίας. Ποιος παίρνει απολυτήριο Λυκείου; Όποιος πάει το αγοράζει, ξέρετε πώς γίνεται, ή μέσα από ένα ιδιωτικό σχολείο ή στα νυχτερινά με τον τρόπο που γίνεται. Το Λύκειο δεύτερης ευκαιρίας είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να μπορέσουμε να φτάσουμε σε ένα σύστημα

όπως είπαμε προηγουμένως. Είναι γεγονός ότι στην Ελλάδα υπάρχει η αγωνία απόκτησης τίτλου χωρίς προσόντα. Είναι μια αγωνία αυτή. Δεν σπάει εύκολα η αγωνία αυτή αν δεν αλλάξει όλο το σύστημα της πιστοποίησης. Αγοράζουμε τίτλους από οποιοδήποτε Πανεπιστήμιο του εξωτερικού ή από οποιοδήποτε ιδιωτικό σχολείο προκειμένου να έχουμε πρόσβαση την απασχόληση. Επομένως τα Λύκεια δεύτερης ευκαιρίας μπορούν να δώσουν μια τέτοια δυνατότητα έτσι ώστε ν' αποκτούν τίτλους ουσίας με πρόσβαση στο ανοιχτό Πανεπιστήμιο.

Κλείνοντας, για να πάμε στην εξειδίκευση των θεμάτων από το Νίκο: Διαθεματικότητα: Έχει συζητηθεί εδώ, το Λύκειο πρέπει να στηρίζεται σε τέτοια προσέγγιση και όχι σε εξειδίκευση μαθημάτων, στη διαθεματικότητα, για να γίνονται οι εξετάσεις χωρίς αποστήθιση συγκεκριμένων εννοιών. Για να χτυπηθεί το φροντιστήριο χρειάζεται προσέγγιση διαθεματική από το Δημοτικό για να φτάσουμε στο Λύκειο. Ίσως αυτές οι παράμετροι να μας δώσουν τη δυνατότητα πραγματικά να φτιάξουμε ένα Εξεταστικό που δε θα λειτουργεί όπως λειτουργεί σήμερα και ίσως μας βοηθήσει αυτό, ο εθνικός διάλογος στον οποίο εγώ πιστεύω πρέπει να συνεχίσουμε πάση θυσία. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε συνάδελφε όπως πάντα θέσατε τον δάχτυλον εις τον τύπον των ήλων και λέτε μερικά πράγματα τα οποία μακάρι να γίνουν γνωστά και να καθιερωθούν και γενικότερα. Δηλαδή ότι το Εξεταστικό δεν είναι κάτι που μπορεί να γίνει αύριο και μέσα σ' αυτή την αίθουσα έχουμε πει τι αλλαγές χρειάζονται και τι συνδυασμοί στην εκπαίδευση για να φτάσουμε στο Εξεταστικό. Έχει σημασία ότι το λέει ένας άνθρωπος που είναι μέσα από την εκπαίδευση και που ασχολείται συστηματικά όλα αυτά τα χρόνια. Το κρατώ ως μήνυμα αυτό, όπως και το ότι πρέπει να υπάρξει αυτή η κοινωνική συναίνεση, θα έλεγα και πολιτική συναίνεση, μπορεί να υπάρξει, και κοινωνική συναίνεση πάνω απ' όλα, ώστε να υπάρξει μια ουσιαστική αλλαγή στο εκπαιδευτικό σύστημα και μέσα από ένα καλό εκπαιδευτικό σύστημα να έχουμε ως προέκταση και το θέμα του Εξεταστικού με παραμέτρους όπως αυτές που αναφέρατε και την απομυθοποίηση του εξεταστικού συστήματος, κρατάω και τον όρο, γιατί είναι ένα μείζον κοινωνικό και παιδευτικό, για να μην πω και εθνικό πια, πρόβλημα στη χώρα μας.

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Κάποιες παρατηρήσεις σε όσα ελέχθησαν, γιατί νομίζω ότι αξίζει ν' ακούσουμε ορισμένα πράγματα. Κι εγώ ευχαριστώ πολύ το φίλο Μιχάλη για την τοποθέτησή του αλλά θα ήθελα να πω δυο τρία πράγματα. Ινστιτούτα δια βίου εκπαίδευσης: είπες προς τιμήν της κ. Γιαννάκου πραγματικά τα δημιούργησε. Στο τέλος όμως το ίδιο το Υπουργείο Παιδείας δε δίνει τη δυνατότητα, ή έχει παγώσει τη δυνατότητα στα Πανεπιστήμια να φτιάξουν αυτά τα Ινστιτούτα, παρά τις αιτήσεις και τις μελέτες που έχουν καταθέσει τα Πανεπιστήμια και συνεπώς δεν μπορεί να προχωρήσει αυτή η ιστορία που είναι πάρα πολύ σημαντική, είναι πολύ σημαντικό να γίνουν.

Σχολές. Είναι δύσκολο το πρόβλημα, δεν είναι απλό. Σχολές υπάρχουν αλλού, αλλού δεν υπάρχουν Σχολές, υπάρχουν μόνο Τμήματα. Και η Σχολή όταν, όπως είπε και ο κ. Πρόεδρος εδώ, όταν μπεις ας πούμε στη Φιλοσοφική Σχολή και όταν θα έχεις από τους 9 στους 10 να θέλουν να

πάνε στο Φιλολογικό και ένας να πάει στο ΦΠΨ πώς θα τους χωρίσεις αυτούς;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δηλαδή θα κάνεις δεύτερη επιλογή μέσα, το θέμα των Σχολών πρέπει να το δει κανείς προσεκτικά. Στη Φυσικομαθηματική έχει ένα πλήθος Τμημάτων. Τι θα δώσεις αρχικά στη Σχολή στο κοινό έτος; Θα δώσεις κάτι απ' όλα, για να επιλέξει; Και αν θέλουν οι άνθρωποι οι περισσότεροι να πάνε στο Φυσικό, τι θα κάνεις; Θα κάνεις μια δεύτερη επιλογή, δηλαδή θα τους απορρίπτεις από το Φυσικό και θα τους στέλνεις στο Χημικό ή στο Μαθηματικό, λέω, επειδή το Φυσικό μπορεί να πάρει μόνο 100; Και οι άλλοι 200 που θα θέλουν να πάνε εκεί, τι θα τους κάνεις; Δεν είναι δηλαδή τόσο απλό. Στα Πανεπιστήμια τα ξέρουμε αυτά.

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Επίσης όποιοι ξέρουν και κάποιοι ξέρουν καλά την πανεπιστημιακή νομοθεσία, ξέρουν ότι αυτή τη στιγμή το Πανεπιστήμιο, κάθε Πανεπιστήμιο, είναι ένα άθροισμα ουσιαστικά αυτόνομων Τμημάτων. Ούτε ο Πρύτανης ούτε κανείς δεν μπορεί να επέμβει στο ίδιο το Τμήμα μέσα. Τι πρόγραμμα Σπουδών, τι βιβλία, τι θέλει να κάνει, ποιους πρέπει να πάρει. Κανείς δεν μπορεί να επέμβει. Το λέω δηλαδή εν πλήρει γνώσει, ότι είναι ένα φεουδαρχικό σύστημα μέσα στο Πανεπιστήμιο. Το κάθε Τμήμα είναι ένα αυτόνομο φέουδο. Αυτό έχει γίνει, αυτό προβλέπει και αυτό εφαρμόζει η πανεπιστημιακή νομοθεσία..

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτή ήταν η αλλαγή του '82, ο νόμος του '82 είναι αυτός.

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Ο συνάδελφος είναι παρών, ας με διαφεύσει, αν είναι διαφορετικά τα πράγματα.

ΜΕΛΟΣ: Ειδικά Πανεπιστήμια, βλ. Πολυτεχνείο, έχουν ονομάσει τα Τμήματά τους Σχολές.

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Βέβαια. Το Πολυτεχνείο λέει «Σχολή» το Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών ας πούμε. Λοιπόν πρέπει ν' αλλάξει πλήρως η πανεπιστημιακή νομοθεσία, για να γίνουν αυτά. Μακάρι να το κάνουν.

Τρίτον. Το μεγαλύτερο πρόβλημα κάθε Επιτροπής η οποία έχει σταθεί να δει τι μπορεί ν' αλλάξει το εκπαιδευτικό σύστημα, είναι το πρόβλημα του μακροπρόθεσμου των αλλαγών που χρειάζεται και της πολιτικής, όχι της κοινωνικής, της πολιτικής συναίνεσης που χρειάζεται για να γίνουν μακροπρόθεσμες αλλαγές. Εδώ μέχρι τώρα, δε λέω από τώρα και στο εξής, η κυβέρνηση αυτή έχει 10 μέρες, δυο εβδομάδες, πόσο είναι, ένας μήνας. Αλλά στο παρελθόν η εμπειρία μέχρι τώρα δείχνει ότι κανείς Υπουργός δεν μπορεί να ξέρει, όχι μόνο αν θα τελειώσει την τετραετία, αλλά αν ο επόμενος θ' ακολουθήσει την ίδια πολιτική που είχε μέσα στο ίδιο κόμμα. Άρα έχεις να επιλέξεις το εξής: να πεις ας πούμε στον Υπουργό ή στην Υπουργό τώρα, ότι ξέρετε, σας προτείνουμε ένα σύστημα το οποίο για ν' αναπτυχθεί θέλει 10 χρόνια. Μπορεί να σου πει «ναι, βεβαίως». Και ο επόμενος να το χαλάσει αν δεν υπάρχει αυτή η πολιτική, είναι θέμα πολιτικής συναίνεσης αλλά ποιας πολιτικής συναίνεσης. Δηλαδή πρέπει όλοι να πουν: ναι, αυτό το σύστημα το αποφασίζουμε όλοι και ό,τι και να γίνει δε θα το αλλάξουμε.

Τέταρτον. Στο πλαίσιο της απομυθοποίησης, η απομυθοποίηση δεν αφορά μόνο εισαγωγικές εξετάσεις. Η απομυθοποίηση αφορά και άλλα πράγματα. Στην Ελλάδα για παράδειγμα λέμε συνεχώς ότι η παιδεία δεν έχει αρκετά χρήματα. Στο δικό μου το Πανεπιστήμιο εγώ δε ζητάω περισσότερα χρήματα, αυτά που έχω συμφωνήσει. Ξέρετε τι μου λείπουν; Υπάλληλοι. Εκεί που περισσεύουν αλλού, εμείς δεν έχουμε τους στοιχειώδεις. Αλλά κοιτάξτε να δείτε: ποιο είναι το καλύτερο εκπαιδευτικό σύστημα σήμερα πανθομολογουμένως στην Ευρώπη; Είναι το φιλανδικό. Αν πάρετε την αναλογία καθηγητών – μαθητών στη Φιλανδία και στην Ελλάδα θα δείτε ότι η Ελλάδα έχει 4 φορές περισσότερους εκπαιδευτικούς ανά μαθητή απ' ότι έχει η Φιλανδία. Και αν βάλετε και τους συναδέλφους των φροντιστηρίων, αυτό πάει 8 φορές περισσότερους εκπαιδευτικούς ανά μαθητή απ' ότι έχει η Φιλανδία. Αυτό δεν πρέπει ν' απομυθοποιηθεί κάποτε;

Τέλος, για τη βάση του 10. Με 8 μπορεί κανείς να πάρει απολυτήριο Λυκείου, γενικό βαθμό; Όχι. Υπάρχει μια βάση. Γιατί υπάρχει η βάση; Ή θα πρέπει να πούμε ότι καταργούμε εντελώς τη βάση και με το σύστημα αυτό, με ένα τέτοιο σύστημα όπως προτείνεται με τις παραλλαγές η βάση, δηλαδή που θα καθορίζουν τα Πανεπιστήμια με τι βαθμολογία παίρνω, δηλαδή με 500 μόρια –κάτω από 500 μόρια δεν παίρνω κανέναν, για παράδειγμα, λέει ένα Τμήμα. Η βάση του 10 δεν έχει νόημα. Αν αλλάξει το σύστημα, η βάση του 10 δεν έχει νόημα.

Και τελειώνω. Μπήκα σε πάρα πολύ μεγάλο πειρασμό να φέρω ένα πάκο γραπτά πρωτοετών φοιτητών στο Τμήμα Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Λυπάμαι που δεν το έκανα γιατί θα δικαιωνόταν ο κ. Καπλάνης. Η απομυθοποίηση όμως τι σημαίνει. Πρωτοετών φοιτητών λέω. Τι γλώσσα έμαθαν αυτά τα παιδιά βγαίνοντας από τη δημόσια και ιδιωτική εκπαίδευση και είναι αυτοί που πέτυχαν, όχι αυτοί που απέτυχαν. Θα σας σηκωνόταν η τρίχα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ κ. Πρύτανη. Ο κ. Κουρουτός έχει το λόγο αν θέλει ν' απαντήσει.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Πρώτα απ' όλα , ενώ τοποθετήθηκαν άλλοι, χάρηκα Δημήτρη που έδωσες απάντηση, σε προβληματίσα πολύ φαίνεται, όπως πάντα, πριν πολλά χρόνια. Ειλικρινά, για τους άλλους μύθους έχουμε μιλήσει σε 15 συνεδριάσεις, εγώ γι' αυτό μίλησα για το Εξεταστικό. Να διευκρινιστεί. Όλα τα ζητήματα που έβαλες τα έχουμε συζητήσει, δεν αντιμετωπίζονται, αλλά έχουμε πει τις παρενέργειες που έχουν. Για τη βάση του 10 νομίζω ότι δε θα υπάρξει άνθρωπος που θα διαφωνήσει, η πραγματικότητα είναι αυτή όπως την αναπτύσσουμε. Με 9,5 παίρνει απολυτήριο, δεν μπαίνει στο Πανεπιστήμιο. Επομένως δεν έχει έννοια όπως ανέπτυξα προηγουμένως. Μένω σ' ένα σημείο που είπα, να μην υπάρχει παρεξήγηση: το νόμο για τη δια βίου τον προκάλεσε η κ. Γιαννάκου και συμμετείχαν για πρώτη φορά στο Υπουργείο Παιδείας οι κοινωνικοί εταίροι. Εγώ αυτό επικρότησα, λείπουν από μέσα πολλά στοιχεία και πρέπει να βελτιωθεί άμεσα. Δεν πρέπει να καταργηθεί. Πρέπει να πατήσεις για να χτίσεις κάτι άλλο. Λείπει η ποιότητα. Λείπει η αξιολόγηση, λείπει η διασφάλιση της ποιότητας. Λείπουν στοιχεία. Έγινε αλλαγή για τα Ινστιτούτα Δια Βίου. Εγώ διαφωνούσα, τα Ινστιτούτα Δια Βίου δεν πρέπει να παίρνουν μόνο πτυχιούχους φοιτητές, τα Ινστιτούτα Δια Βίου πρέπει να παίρνουν αν

θέλει το Πανεπιστήμιο να συνδεθεί με την κοινωνία, και αποφοίτους Γυμνασίου για Δια Βίου. Εκεί απαγορεύτηκε, δηλαδή φοβήθηκαν αντιδράσεις φοιτητών, ότι θα πάμε στα Τμήματα εκείνα. Αυτή είναι η πραγματικότητα. Η δια βίου αυτή τη στιγμή που το Υπουργείο Παιδείας αναλαμβάνει την ευθύνη και δεν την έχει την ευθύνη, πηγαίνετε να δείτε τι γίνεται σήμερα. πηγαίνετε στον ΟΑΕΔ, πηγαίνετε στο Υπουργείο Εργασίας, Ναυτιλίας, όλοι έχουν ΙΕΚ. Είναι ένα τεράστιο ζήτημα να συζητήσουμε πάλι για τα ΙΕΚ τώρα. Εγώ είπα ότι είναι μια αναβάθμιση σε σωστή κατεύθυνση και ίσως, η μοναδική περίπτωση να χτίσουμε στο υφιστάμενο καθεστώς με αλλαγές για να γίνει ουσία η δια βίου στην Ελλάδα που έχει μείνει πίσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριοι συνάδελφοι να επιταχύνουμε το χρόνο, γιατί θα έχουμε την ευκαιρία να συζητήσουμε. Η κ. Σπαθάτου.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Θέλω να ρωτήσω, μπορώ εγώ να πάω χωρίς χρήματα να παρακολουθήσω σ' ένα Πανεπιστήμιο ανοιχτό κτλ.; Αυτή τη στιγμή μπορώ κ. Κουρουτέ;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το Ανοιχτό είναι χωρίς χρήματα.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Με συγχωρείτε, έχουν μπει χρήματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Με συγχωρείτε, νόμιζα ο τρόπος εισαγωγής είναι δια κληρώσεως.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Είναι πολλά χρήματα. Ένα αυτό. Δεύτερον. Οι συνάδελφοι, οι Καθηγητές της Μέσης Εκπαίδευσης, πληρώνονται κανονικά κάνοντας τη διδασκαλία τη βοηθητική κτλ.; Όταν τους χρωστάει το Υπουργείο κι έχει να τους πληρώσει εξάμηνο και χρόνο οπωσδήποτε δημιουργούνται καταστάσεις και μη διάθεση ν' αποδώσουν όσο πρέπει κτλ. Είναι πολλοί παράγοντες, αν μπορούσαν να καλύψουν οι κυβερνήσεις την οικονομική τους πλευρά και να δώσουν την αξία που έπρεπε, και να υπάρξει και ο έλεγχος κτλ. που είπαμε, τα συζητούμε πάλι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό δεν είναι ερώτηση, είναι τοποθέτηση νομίζω.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Αν ρωτάει αν πρέπει να είναι δωρεάν, ν' απαντήσω γιατί θα γραφεί στα πρακτικά. Είναι προφανές ότι πρέπει να είναι δωρεάν η δημόσια και δωρεάν παιδεία. Άσχετο αν δεν είναι πουθενά. Γιατί είπαμε Ανοιχτό Πανεπιστήμιο; Ξέρει κανείς να παίρνει σήμερα Lower ή Proficiency χωρίς να πληρώσει; Να μη γελιόμαστε τώρα, αυτή είναι η πραγματικότητα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είπατε ότι εσείς θα πείτε τα γενικά και ο κ. Παϊζης θα πει τα πιο ειδικά. Κύριε Παϊζη έχετε το λόγο.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Θα ήθελα πριν ξεκινήσω να ευχαριστήσω πάρα πολύ τον εκπρόσωπο της ΟΣΕΠ ΤΕΙ τον Δημήτρη Πουλή για το κείμενό του. Το κείμενό του εμπλουτίζει την εισήγηση που υποβάλαμε την προηγούμενη φορά γιατί περιγράφει το εξωτερικό περιβάλλον πάρα πολύ σωστά και δίνει τις παραμέτρους. Πριν ξεκινήσει η συζήτηση, διαβάζοντας όλες τις

προτάσεις που έχουν κατατεθεί για το σύστημα πρόσβασης, εγώ βρήκα ότι οι προτάσεις αυτές πράγματι συγκλίνουν. Δηλαδή έχει πάρα πολύ μεγάλο ενδιαφέρον γιατί ορίζει τη χρονική στιγμή. Αυτή τη στιγμή στη χώρα έχουν κατατεθεί 5 προτάσεις, 6, οι οποίες έχουν όλες πολύ σημαντικό ενδιαφέρον, έχουν εντελώς διαφορετικά δυνατά και αδύνατα σημεία η κάθε μία. Προσωπική μου άποψη, μπορούν να οδηγήσουν σε μια λύση. Θα θυμίσω όμως ότι στην πρώτη συνάντηση, το Μάρτιο που ξεκινήσαμε, είχα πει ότι το σύστημα πρόσβασης είναι απλή περίπτωση για να λυθεί. Και δεν ήταν από έπαρση. Ήταν από πραγματικά ουσιαστική μελέτη, ότι σύστημα πρόσβασης δεν υφίσταται αυτή τη στιγμή αλλά διαδικασία πρόσβασης.

Οι εξετάσεις που έχουμε είναι ουσιαστικά εξετάσεις αποφοίτησης από το Γενικό Λύκειο. Απλά έχουν δυο προβλήματα: ουδείς εμπιστεύεται τη βαθμολογία αυτής της βαθμίδας και δεν έχει αξιοπιστία πάνω στο μαθητικό πληθυσμό της η διδασκαλία που προσφέρει. Αυτά όμως ήταν ο λόγος που από την αρχή επιμείναμε να γίνει μια συζήτηση πάνω σε όλες τις βαθμίδες. Το ότι δεν είχαμε την ίδια σύνθεση κάθε φορά, αποδυνάμωσε τη δυναμική κι έτσι ακούμε ακόμα και στο τέλος, στη 15^η συνάντηση, πράγματα που για τους περισσότερους που ήταν εδώ παρόντες ήταν απολύτως σαφή ακόμα και όταν μιλούσαμε για την Α΄ Δημοτικού. Η ελληνική γλώσσα δε θα κατακτηθεί στο Γενικό Λύκειο. Μέσα στην υποχρεωτική εκπαίδευση θα κατακτηθεί από την Α΄ Δημοτικού. Δεν υπάρχει κανείς που να αμφιβάλλει γι' αυτό το πράγμα. Εάν αποτύχει στα 15 έτη υποχρεωτική ελληνική εκπαίδευση να βγάλει παιδιά που να μιλάνε ελληνικά και να μπορούν να καταλάβουν στοιχειωδώς ένα άρθρο μιας εφημερίδας, τότε δεν έχει πετύχει πολύ βασικά πράγματα. Αυτά τα έχουμε πει και ξέρουμε και τη διαδικασία. Επίσης επιμείναμε ότι η προσέγγιση πρέπει ν' αναλύει το εκπαιδευτικό σύστημα ως σύστημα και όχι ως επιμέρους βαθμίδες. Για παράδειγμα: όλες οι εφημερίδες και τα Συνδικάτα γράφουν ν' αυτονομηθεί το Γενικό Λύκειο από το σύστημα των εξετάσεων. Είναι λάθος. Και η φράση είναι λάθος. Και η φράση είναι λάθος. Δεν αυτονομείται μια βαθμίδα που είναι «ανάμεσα σε». Το Λύκειο είναι μια βαθμίδα μετά από το Γυμνάσιο και πριν την πιθανή επιλογή κάποιου να πάει στην Τριτοβάθμια. Αυτό δεν πρόκειται ν' αλλάξει. Πού θα πρέπει να κοιτάει το Λύκειο έχει σημασία.

Η άποψή μου είναι σε επίπεδο εκπαιδευτικού σχεδιασμού, όλες οι βαθμίδες κοιτάνε την προηγούμενη, τι παραλαμβάνουν. Εδώ θα είναι το αδύνατο σημείο του υποσυστήματος του εκπαιδευτικού μας συστήματος που λέγεται Τριτοβάθμια, άρα δεν αποτελεί αντικείμενο αυτού του Συμβουλίου. Δεν έχουμε κάνει δηλαδή για την Τριτοβάθμια την ανάλυση στρατηγικής που κάναμε για τις άλλες βαθμίδες. Δηλαδή να θέσουμε θέματα στόχων, πώς ακριβώς σκέφτεται το προφίλ του πρωτοετή της, σε ποια επίπεδα, ποιες γνώσεις, ποια μεθοδολογία πρέπει να έχει κατακτηθεί πριν μπει στο Πανεπιστήμιο, ποιο σύστημα αξιών. Οι δάσκαλοι διδάσκουμε αυτά τα τρία. Μ' ένα περιεχόμενο, με μια μέθοδο εργασίας και με μια αξία πίσω απ' αυτό το πράγμα. Η σημαντικότητα μέσα στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα δυστυχώς είναι ανάποδη, η αξία είναι τελευταία, η μεθοδολογία μετά και οι γνώσεις κατέληξαν πρώτες. Γιατί; Γιατί είναι πιο εύκολες. Γιατί, όπως είπε και ο Αλέξης ο Δημαράς στην εκδήλωση της ΠΟΣΔΕΠ, έχει μυθοποιηθεί πια η διαδικασία ακόμα και της αντικειμενικότητας μιας βαθμολογίας. Δηλαδή το 14, το 15, το 16, αυτά τα πράγματα είναι απολύτως σχετικά. Εν πάση περιπτώσει, ο τρόπος με τον οποίο εμείς

κοιτάξαμε όλων τα κείμενα για να μπορέσουμε να φτιάξουμε μια πρόταση που να είναι κάπως πιο συνθετική, στηριζόταν σε πέντε πράγματα. Όποια πρόταση θα πρέπει ν' απαντάει στην αυτονομία της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Αυτή είναι η βαθμίδα, ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Σωστά διαμαρτυρήθηκε, είναι και η τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση σ' αυτή τη βαθμίδα. Εάν χαράξεις δρόμο για της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και δεν πεις τίποτα για το υπόλοιπο κομμάτι, αυτόματα το έχεις υποβαθμίσει. Άρα θα πρέπει ν' αποδεσμευτεί, δηλαδή να γίνει ουσιαστική βαθμίδα. Θα βάλει τους δικούς της στόχους και το Γενικό Λύκειο και η ΤΕΕ, θα τους περιγράψει, θα τους συνδέσει με την προηγούμενη βαθμίδα από την οποία παραλαμβάνει, θα έχει και το νου της στις παρατηρήσεις που της έχει κάνει η τριτοβάθμια εκπαίδευση, ότι «κοίταξε να δεις, αυτό το επίπεδο εγώ δε μπορώ να δουλέψω, θέλω να διορθωθείς σ' αυτά τα πράγματα όσο γίνεται». Εάν δεν είναι δικό της πρόβλημα, θα μεταφέρει το μήνυμα πιο κάτω, ακόμα και αν φτάσει στο Νηπιαγωγείο. Δεν έχει καμία σημασία. Αλλά το μήνυμα θα το έχει πάρει κι από την πάνω βαθμίδα και κυρίως θα έχει κοιτάξει τι παραλαμβάνει από την κάτω βαθμίδα. Προσέξτε, την υποχρεωτική βαθμίδα. Το Σύνταγμα διασφαλίζει όλα τα παιδιά μέχρι τα 15, μέσα στο ελληνικό σχολείο, μπορούν δε μπορούν, ξέρουν δεν ξέρουν, εκεί πρέπει να είναι και όχι στο χώρο εργασίας.

Ποτέ το Σύνταγμα καμίας χώρας δεν είπε αυτά που αντιλαμβάνονται, αυτά που ακούν, αυτά που μπορούν να μάθουν όλα τα παιδιά είναι μέσα στο Γυμνάσιο. Και το Γυμνάσιο και το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο σαν ένα υποσύστημα, άσχετα αν έχει νηπιαγωγούς το Νηπιαγωγείο, δασκάλους το Δημοτικό, καθηγητές, σαν ένα υποσύστημα απαντά στην επιταγή του Συντάγματος και παραδίδει πολίτες οι οποίοι έχουν κατακτήσει τα μίνιμουμ. Σύμφωνα κ. Πρύτανι, αλίμονο αν περιμένουν να πάρουν την πιστοποίηση των Η/Υ στο Λύκειο. Αλίμονο αν το πρώτο πιστοποιητικό της ξένης γλώσσας δεν έχει τελειώσει στη Γ' Γυμνασίου. Αυτό το στοίχημα το έχει μπροστά της η ελληνική εκπαίδευση και η παρούσα πολιτική ηγεσία, να δει, μπορεί να το κάνει; Θα πρέπει να επενδύσει πόρους, χρόνο, σχεδιασμό, σε συγκεκριμένα πράγματα όμως. Κουράστηκε και ο εκπαιδευτικός κόσμος και οι γονείς και η ίδια η πολιτική να συζητάει τα ίδια και τα ίδια πράγματα πάνω σ' έναν τομέα που δε μπορεί να δώσει άμεσες λύσεις.

Άρα η αποδέσμευση είναι το σημαντικό. Αμέσως έχουμε την πρώτη λύση. Άρα θέλουμε ένα σύστημα αξιολόγησης των μαθητών του Λυκείου πριν αποφοιτήσουν, το οποίο να τυγχάνει κοινής αναγνώρισης. Το είχα πει από την πρώτη μέρα, το σύστημα δε θα είναι ένα, θα είναι μικτό το σύστημα. Νομίζω ότι εκείνη την ημέρα κάποιος το κατάλαβε και μ' έπιασε και στο διάλειμμα, αν υπάρχει. Υπάρχει. Και το μικτό σύστημα προβλέπει ότι από δω που είμαστε μέχρι εκεί που θα πάμε, θα πάμε μεταβατική περίοδο. Δεν μπορούμε να πάμε με τη μία. Δε μπορεί ξαφνικά δηλαδή εκεί που φοβάται η ελληνική κοινωνία ότι θα γίνει συναλλαγή μεταξύ Καθηγητών, να το πει ευθαρσώς, ότι θα συναλλαχθεί Σύλλογος Διδασκόντων, επιστημονικός Σύλλογος, θα συναλλαχθεί με χρήματα για να πάρει ένα παιδί ένα βαθμό. Μπορεί να συναλλαχθεί άτομο. Σύλλογος είναι πάρα πολύ δύσκολο. Μπορεί να συναλλαχθεί πανεπιστημιακός Καθηγητής, ακόμα και πρώην Πρύτανι. Αλλά ολόκληρη Πρυτανεία αποκλείεται. Έχει πολύ μεγάλη σημασία να ενισχύσουμε δηλαδή μέσα από τις λύσεις αυτή την

καχυποψία της κοινωνίας ενισχύοντας τη συλλογικότητα των οργάνων. Ο Σύλλογος Διδασκόντων ενός σχολείου, Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου, είναι Σύλλογος Επιστημόνων. Για να τον αποφοιτήσει το Πανεπιστήμιο τον έβαλε κι ορκίστηκε σε συγκεκριμένα πράγματα. να του τα θυμίσουμε και να επιμείνει το κράτος πάνω σ' αυτό. Εάν μία φορά διαπιστωθεί τέτοιο πρόβλημα, η ευθύνη μεταφέρεται στο εκπαιδευτικό Ίδρυμα που χορήγησε εκείνο τον τίτλο. Και δε χρειάζεται ν' αναπτυχθεί η ΣΔΟΕ για να το δει αυτό το πράγμα. Αλλά δε θα γίνει από τη μια μέρα στην άλλη. Ως εκ τούτου έχουμε αναγκαίο ένα σύστημα εξετάσεων εθνικού –εμείς θα προτιμούσαμε περιφερειακού επιπέδου το οποίο να διαπιστώνει παράλληλα με τη σοβαρότητα της εσωτερικής αξιολόγησης τη βαθμολογία την προφορική και τη γραπτή που θα πάρει το καινούργιο μας Λύκειο που έρχεται, το νιώθετε όλοι ότι γι' αυτό μιλάμε, όλοι μαζί εδώ μέσα, κανείς δε δέχεται πια το Λύκειο έτσι όπως είναι, αυτή η βαθμολογία λοιπόν θα έχει και τρεις τέσσερις ακόμα ευκαιρίας αξιοπιστίας μέσα από ένα εξωτερικό, εθνικής εμβέλειας, προτείνουμε περιφερειακής, της αξιολόγησης. Όχι με τη μορφή αυτών των εξετάσεων.

Πιστεύουμε πάρα πολύ σε μια πρώτη πειραματική εφαρμογή αν θέλετε ενός πειράματος που μπορεί να πετύχει. Πιο διαθεματικά τα θέματα, δηλαδή γιατί και Φυσική και Χημεία και Βιολογία; Δε μπορεί να προκύψει μια εξέταση απλή η οποία να ελέγχει την κριτική σκέψη, να ελέγχει τις βασικές έννοιες που εντοπίσαμε όλοι ότι είναι πολύ - πολύ σημαντικές, να θυμίζουν λίγο PISA, που είχατε πει την προηγούμενη φορά. Να θυμίζουν, γιατί είναι πάνω σε δεξιότητες, δε μπορούν να είναι απλοϊκές, μόνο στα τρία πρώτα στάδια τα γνωστικά. Να είναι και στο τελευταίο, στην παραγωγή της λύσης δηλαδή, το οποίο όμως να περιορίσει λίγο τ' αντικείμενα. Παραπάνω από 3-4 θέσεις στις εξετάσεις για τα τρία χρόνια δεν πρέπει να έχει κανένας υποψήφιος. Αυτό να μπορεί να γίνει με τρόπο που, σωστά είπε ο κ. Κουρουτός, ν' απομυθοποιεί το σύστημα. Όχι τον Ιούνιο, όχι σε συγκεκριμένη περίοδο, όχι κολλητά το ένα πίσω από το άλλο. Όποτε μπορούμε αν το κρίνουμε αυτό το πράγμα. Όποτε η περιφέρεια, όχι όλη η χώρα, όποτε. Μια Δευτέρα 3 ώρες να δώσουμε ένα μάθημα που να είναι η γλώσσα μας; Ναι.

Αυτό αρχίζει και γεννά κάποιες ιδέες στις οποίες όμως είναι πολύ κοντά οι απόψεις του ΕΣΥΠ. Είναι πολύ κοντά οι απόψεις του κ. Καπλάνη, είναι πολύ κοντά οι απόψεις της ΠΟΣΔΕΠ και στο πρώτο σενάριο και στο δεύτερο. Δηλαδή αυτά είναι κοντά. Δεν είναι δική μας δουλειά ως Συμβούλιο να καθίσουμε να πούμε την τεχνική λεπτομέρεια. Γιατί εκεί θα είναι ένα λάθος που θα πέσουμε εμείς θα κάνει ο ένας στον άλλον ερωτήσεις, «τι θα κάνει αυτός ο μαθητής, κι εκείνος τι θα γίνει, και τι θα γίνει με το Ιόνιο, και τι θα γίνει με το Αιγαίο;» κτλ.

Ένα Συμβούλιο και μάλιστα εθνικής εμβέλειας φορέων πρέπει να περιγράψει αρχές. Θα ελέγξει και την κυβέρνηση και το Υπουργείο, όταν αυτές τις αρχές θα τις κάνει Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, αν το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα όντως ανταποκρίνεται στις αρχές που το Συμβούλιο είπε. Γιατί οι υπηρεσιακοί παράγοντες γνωρίζουν πολύ περισσότερες λεπτομέρειες και για τις δυνατότητες και για τις ειδικότητες κτλ. Έχουμε περιγράψει λοιπόν ένα λύκειο στο οποίο μπορούμε να βρούμε, είμαστε πολύ κοντά να βρούμε όλοι μαζί μια λύση που πραγματικά ν' αξιολογεί και ν' απολύει τους αποφοίτους τους έγκυρα και να μην το αμφισβητήσει κανένας αυτό το

πράγμα. Δεν είναι δύσκολο να γίνει. Αυτό το Λύκειο πρέπει να έχει λιγότερα μαθήματα. Συμφωνούν όλες οι προτάσεις. Εγώ δε βρήκα ούτε μία που να μη λείει για περιορισμό των μαθημάτων.

Τρίτο στοιχείο, ακούστηκε κι από σας και χάρηκα πάρα πολύ: Βαθμούς ελευθερίας στα παιδιά. Να επιλέξουν μαθήματα επιλογής πριν φτάσουν στο Πανεπιστήμιο. Εδώ στο Πανεπιστήμιο επιλέγεις καριέρα, επιλέγεις επιστήμη. Και δε μπορείς να επιλέξεις μέσα στο Λύκειο ένα μάθημα; Θα έχει αδυναμία το σύστημα. Παραπάνω από 3-4 δε σηκώνει. Αυτά λείει η πραγματικότητα. Να το δει. Εγώ λέω, ας κάνει μια αρχή και ας λείει, ας μπορεί να επιλέξει ένα παιδί ένα μάθημα επιλογής από τρία προσφερόμενα στην Α' Λυκείου, από δύο προσφερόμενα στη Β' Λυκείου και από τρία προσφερόμενα στη Γ' Λυκείου. Αυτά τα μαθήματα επιλογής όμως κατοχυρώνονται. Είναι η προσωπική τους συμβολή, η βαθμολογία σ' αυτά τα μαθήματα να μπαίνει και πάνω στην καρτέλα του και αν κρίνουν σ' έναν άλλο τύπο απολυτηρίου ο οποίος αποτυπώνει και μια διαδρομή. Γιατί; Γιατί το δεύτερο ζητούμενο από το σύστημα πρόσβασης είναι, πρέπει να τα Πανεπιστήμια να έχουν άποψη στον πρωτοετή; Βεβαίως πρέπει να έχουν. Πρέπει εκείνα να καθορίσουν ποιον πρωτοετή θέλουν. Από πού: η δική μας η άποψη έχει δυο επιλογές. Να πάρει το εθνικό απολυτήριο, εγώ δε θα το έλεγα «εθνικό απολυτήριο», θα το απομυθοποιούσα κι άλλο, το απολυτήριο του Λυκείου. Το απολυτήριο του Λυκείου λοιπόν επάνω έχει βαθμούς. Έχει δικαίωμα οπωσδήποτε το κάθε Τμήμα να βάλει τα κριτήριά του. «Εγώ θέλω το φοιτητή να έχει αυτό το βαθμό στα Μαθηματικά, αυτό το βαθμό στη Γλώσσα». Μπορεί να επεμβαίνει το κράτος; Ναι. Για να αφήσει να λειτουργεί και μια σύνθεση και μια διαθεματικότητα. Έχει δικαίωμα το κράτος αν θελήσει να του πει «ναι, αλλά οπωσδήποτε θα έχεις μέσα δυο βαθμούς γενικής παιδείας, οπωσδήποτε θα έχεις κι ένα μάθημα επιλογής του μαθητή», δηλαδή αρχίζει και καθοδηγεί λίγο τα Τμήματα, διάλεξε όποιο θες αλλά μη μου υποτιμάς τα επιλογής και μη μου υποτιμάς τη γενική παιδεία. Δε θέλω δηλαδή να βγει η άποψη ότι μιλάμε τόσο πολύ για την ελληνική γλώσσα γιατί ο συντονιστής είναι ο κ. Μπαμπινιώτης, αλλά γιατί τιμάμε την ελληνική γλώσσα. Μια τιμή στην ελληνική γλώσσα είναι τόσο σημαντική όσο και η τιμή για την ελληνική ιστορία και για όλα τα μαθήματα της γενικής παιδείας τα οποία έχουν ταλαιπωρηθεί μέσα στα φροντιστήρια και έχουν υποτιμηθεί και μέσα στο Λύκειο. Ένας τρόπος λοιπόν που μπορεί να σκεφτεί ένα Υπουργείο είναι να πει «όποια μαθήματα θέλετε, 6, 7, 8, όσα θέλετε πάρτε και κάντε. Εάν αποτύχετε στα κριτήρια είναι δικός σας πρόβλημα».

Αν δεν μπορείτε να συμπληρώσετε τους 150 που είπατε ότι έχετε, είναι δικό σας θέμα. έχετε βάλει περισσότερα κριτήρια από τη ζήτηση που μπορεί να έχετε. Αυτό είναι το τρίτο ζήτημα. Έχουμε Σχολές υψηλής ζήτησης και Σχολές που δεν έχουν καθόλου ζήτηση. Όμως καμία πρόταση που ακούστηκε εδώ μέσα ή υποβλήθηκε γραπτά δε μιλά για ελεύθερη εισαγωγή. Είναι εύκολο, θα μπορούσε να βγει πάρα πολύ εύκολα στα κανάλια, θα μπορούσε να δικαιώσει Συνδικάτα, κανένας δεν είπε τη φράση «ελεύθερη πρόσβαση», ακόμα και στο Πανεπιστήμιο που φέτος δεν είχε ούτε έναν φοιτητή. Αυτό το Πανεπιστήμιο ή αυτό το ΤΕΙ θα πρέπει να κριθεί γιατί δεν ανταποκρίνεται και αν το κράτος κρίνει ότι το έχει ανάγκη γιατί έχει άλλη ανάλυση από την κοινωνία, να βρει τον τρόπο να το προβάλλει, να το πριμοδοτήσει και να βάλει τα μίνιμουμ προσόντων. Σε άλλες Σχολές, σε

πολλές προτάσεις υπάρχει η έννοια του portfolio. Νομίζω ότι θα μας πει η πράξη θα είναι αδύνατο να γίνει, ποιος θα τα φτιάχνει κτλ. Το ξέρω. Αλλά έχει μια ποιότητα.

Τόσα χρόνια ένα σύστημα που όλοι το έχετε αναγνωρίσει, το αγγλικό σύστημα ζητά συστατικές επιστολές, δύο, από διδάσκοντες και μια επιστολή του ενδιαφερομένου. Έψαξα χτες συγκεκριμένα να δω αυτή την προσωπική επιστολή που στην Ελλάδα θα τη βγάzaμε σε φωτοτυπίες, ο καθένας θα υπέβαλλε την ίδια, τι την κάνει το αγγλικό σύστημα. Το αγγλικό σύστημα λοιπόν έχει μια ομάδα ανθρώπων. Σε κάθε Πανεπιστήμιο που διαβάζει αυτές τις επιστολές μ' ένα μόνο κριτήριο: Αν μπορεί ν' ανακαλύψει από την επιστολή που έχει ένα ερώτημα: γιατί μας επέλεξες. Αν μπορεί ν' ανακαλύψει απ' αυτή την επιστολή το λάθος που μπορεί να έχει κάνει ένα παιδί και να θέλει άλλη Σχολή και να δηλώνει άλλη Σχολή, δηλαδή το ενδιαφέρον του μέσα σ' αυτό. Και οι δυο συστατικές επιστολές να προέρχονται πάντα από κάποιον που του δίδαξε θετικά μαθήματα και κάποιον που του δίδαξε τα θεωρητικά μαθήματα. Να πιστοποιήσει δηλαδή μέλος της επιστημονικής κοινότητας το νεοεισερχόμενο, αν μας θυμίζει κάτι, από την εποχή των Πυθαγορείων, συστήνει ο μεγαλύτερος το μαθητή του και αναλαμβάνει και την ευθύνη. Στο αγγλικό σύστημα κάνει και πρόβλεψη ότι «νομίζω ότι στις εξετάσεις GC θα πάρει αυτό το βαθμό». Και ελέγχεται και εκεί. Τόσο καλά. Άρα δεν είναι εξωπραγματικό, μπορεί να ισχύσει μετά από κάποια χρόνια και σ' εμάς εδώ. Δηλαδή θα μπορεί ο διδάσκων να έχει τόσο προσωπική εικόνα από το μαθητή του που να κατεβαίνει σ' αυτό το επίπεδο, να τον συστήνει και να έχει κι επιπλέον ποιοτικά χαρακτηριστικά, δηλαδή τα κριτήρια που θα ζηταγε το Πανεπιστήμιο.

Τρίτο στοιχείο που πρέπει να έχει η συζήτησή μας για το σύστημα πρόσβασης: πρέπει ν' απαντά με σαφήνεια στην κοινωνία, δεν πρόκειται να πληρώσεις παραπάνω λεφτά για φροντιστήρια. Δεν πρόκειται. Ο τρόπος για να το χτυπήσει την ύλη, να χτυπήσει το ΣΟΣ, να χτυπήσει αυτά. Το φροντιστήριο όσο το μελετήσαμε και αυτό ως σύστημα, έχει τις ίδιες αδυναμίες με το εκπαιδευτικό μας σύστημα. Όταν το Υπουργείο δε μπορεί να στείλει μια μικρή ειδικότητα ιταλικής γλώσσας στη Σέριφο, σε ένα Γενικό Λύκειο, το ίδιο πρόβλημα έχει και το φροντιστήριο. Άρα πρέπει το κράτος να βρει άλλους τρόπους. Αφού δε μπορεί να έχει προσωπικό που να υπηρετεί με πλήρες ωράριο σε κάθε νησί, άρα σε κάθε Γενικό Λύκειο, τότε πρέπει να βάλει άλλη μηχανή μπροστά και να βάλει τη μηχανή της δια βίου. Όποια παιδάκια στη Σέριφο δηλώνουν ότι θέλουν να πάνε στη Γερμανική φιλολογία, 3, 4, 5, αυτόματα συστήνεται Τμήμα δια βίου εκπαίδευσης για την προετοιμασία στα Γερμανικά, αλλά και στο ελεύθερο σχέδιο, στο γραμμικό σχέδιο, σ' ένα κάρο ειδικότητες που είναι ντροπή για την εκπαίδευση ότι εξετάζει τα παιδιά χωρίς να τους παρέχει το μάθημα. Αυτό δεν πρέπει να συμβαίνει. Δε μπορείς να εξετάζεις σε κάτι που δεν τους παρέχεις. Και στα κεντρικά σχολεία. Αυτή τη στιγμή ή θα καταργηθούν τα ειδικά μαθήματα αλλά τα έχουμε ανάγκη, ή θα πρέπει το κράτος με άμεση απάντηση να πει στα νοικοκυριά «δεν είναι δικό σας πρόβλημα να πληρώνετε λεφτά για να κάνει το παιδί ελεύθερο σχέδιο να μπει στην Αρχιτεκτονική. Του κράτους είναι. Θα βρει τα χρήματα μέσα από τη δια βίου, θα συστήνει σε επίπεδο Γραφείο ή Διεύθυνσης όλα τα παιδιά που ενδιαφέρονται, σε κάποιο Λύκειο μαζί μ' έναν εικαστικό, με δαπάνες του κράτους εξετάζονται στο ειδικό μάθημα και πάνε και δίνουν τις εξετάσεις τους.

Αν καλύψουμε αυτά τα τρία, την απομυθοποίηση, την ανάγκη των Πανεπιστημίων να έχουν μια άποψη, όχι να διδάσκουν οι Πανεπιστημιακοί στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, όχι να καθορίσει το αναλυτικό πρόγραμμα του Λυκείου η τριτοβάθμια εκπαίδευση. Πρέπει να είναι αυτόνομοι, να το πιστεύουμε ότι έχει αξία. Διαφορετικά να την καταργήσουμε. Να την κάνουμε όλοι μαζί ένα ενιαίο Γυμνάσιο να πάει στην ευχή του θεού, να το κάνουμε και 18 χρόνια και να τελειώσει. Έχει αξία, είναι η εφηβεία των παιδιά. Στην εφηβεία των παιδιών θέλει μια προετοιμασία για τη νεανικότητα, αλλά ταυτόχρονα και μια προετοιμασία για εκείνα τα παιδιά τα οποία θ' αποφασίσουν ν' ακολουθήσουν –και δεν είναι όλα– την επιστημονική καριέρα, τη φοίτηση.

Κι εδώ φτάνω στο τελευταίο. Είπε ο Μιχάλης Κουρουτός, κοινωνικές κι εκπαιδευτικές ανισότητες. Πάρα πολλές. Δε βάζει πια τα παιδιά ο αγροτικός πληθυσμός στα Πανεπιστήμια. Δεν τα βάζει πια. Έχει πεισθεί ότι είναι γι' αλλού. Το εκπαιδευτικό σύστημα μέσα από τις δικές μας έρευνες και αναλύσεις και είναι υπόσχεση και του ΚΑΝΕΠ σε λιγότερο από δυο τρεις εβδομάδες να σας φωνάξει όλους μαζί, ανεπίσημα πια, όχι ως Συμβούλιο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης να σας καταθέσει μια έρευνα η οποία έχει προκύψει από τη δική σας την κουβέντα. Εγώ έπρεπε να στηρίξω τη συστημική προσέγγιση και χαιρόμαστε πάρα πολύ που πια την κουβεντιάσουμε όλοι μαζί, αλλά έπρεπε να τη στηρίξουμε πάνω στα βασικά μεγέθη. Και τα ξέρουμε πια τα βασικά μεγέθη για τρία χρόνια. Άρα ξέρουμε ρυθμούς μεταβολής. Μέσα από εκεί λοιπόν προέκυψε ότι το εκπαιδευτικό σύστημα δυστυχώς δε μπορεί ν' ανταποκριθεί στα μεγάλα, τα οράματα δηλαδή, υπάρχει ένας μηχανισμός από μέσα που λέει «έλα μωρέ, αυτό δε γίνεται...» και αγνοεί τα μικρά. Και τα μικρά είναι: πόσα παιδιά θα χάσουν την τάξη τους στην Α' Δημοτικού, πόσα είναι αυτά που διαρρέουν στην ΤΕΕ, πόσοι είναι οι δευτεροετείς στην Α' Γυμνασίου, πόσο τοις εκατό του μαθητικού πληθυσμού μένει μεταξεταστέο στην Α' Γυμνασίου, πόσα άτομα ειδικής αγωγής, πόσοι απόντες εκπαιδευτικοί σε κάθε νομό... Το λέμε με τ' όνομά τους: Ευρυτανία, δευτεροβάθμια εκπαίδευση, υπηρετούντες προσωπικό 180, απόντες οι 60. Δεν επιτρέπεται. Δεν επιτρέπεται να λείπει το 33% του προσωπικού κι εμείς να ζητάμε αυτή τη στιγμή να κάνουμε έναν σχεδιασμό ο οποίος να έχει ποιότητα. Ας πάρουμε την επάρκεια που είναι το πιο βασικό: είναι στη θέση του; Να είναι οι σωστές ειδικότητες. Να μην πλεονάζουν της Γερμανικής Φιλολογίας στην Αμαλιάδα και λείπουν στην Αθήνα. Αυτά μπορούν ν' αντιμετωπισθούν και να λυθούν. Αυτά λοιπόν είναι πάρα πολύ σημαντικά. Έχουν όμως συνέπειες. Δημιουργούν μια κοινωνική ανισότητα τρομερή η οποία έχει κι ένα αντίκτυπο. Είναι πολλοί εκείνοι που διαρρέουν από την ΤΕΕ. Ψάξαμε και την επίδοση. Αποστολή, στη δική σου περιοχή –τη λέω με τ' όνομά της γιατί είναι η πρώτη, στους 10 πρώτους νομούς της χώρας, το αδύνατό της σημείο οι ΤΕΕ. Δηλαδή και η συγκράτηση του πληθυσμού και η επίδοση του πληθυσμού. Και αυτό σημαίνει πολλά. Δηλαδή εάν η Ανατολική Αττική που έχει το σύνολο των ιδιωτικών σχολείων, που έχει αναβαθμισμένο το μορφωτικό επίπεδο και τα οικονομικά των γονιών, έχει τέτοια αδυναμία σ' έναν τομέα που όλοι έχουμε δεχτεί αυτό σαν προτεραιότητα, τότε εγώ λέω ότι εκεί ακόμα και ο καλύτερος νομός δεν πανηγυρίζει, έχει πρόβλημα να λύσει στην περιοχή του κι έχει πολύ μεγάλη αξία.

Εμείς λέμε: μπορεί το κράτος να ζητήσει από τα Πανεπιστήμια 20 φοιτητές πιο πάνω από έναν πληθυσμό; Είτε στην περίπτωση που δεν τα συμπληρώσει, είτε ακόμα και αν τα συμπληρώσει, πληρώνοντας για καθέναν απ' αυτούς, αρκεί να καταθέσει το σχέδιό του, ποια κοινωνική ομάδα στηρίζει, ποια είναι εκείνη που θέλει να ενισχύσει. Κάναμε πολύ μεγάλο εθνικό άλμα όταν επιτρέψαμε να μπαίνουν τα παιδιά από την ανατολική Μακεδονία, τη Θράκη, με διαφορετικό θρήσκευμα μέσα στα Πανεπιστήμια. Σε όλη αυτή την ιστορία αυτού του μεγάλου προβλήματος έχουμε κάνει τεράστια εθνικά λάθη. Ένα σωστό που κάναμε ήταν αυτό. Αυτή είναι η θετική διάκριση. Είχα πει στον κ. Πανάρετο τότε ως εκπρόσωπο του ΠΑΣΟΚ, η ανισότητα με ανισότητα. Είναι ο μόνος δίκαιος τρόπος. Δε μπορείς την ανισότητα να την αντιμετωπίζεις με δικαιοσύνη, όλα τα σχολεία το ίδιο. Όχι. Το αδιάβλητο είναι αλήθεια, αλλά πιστοποιείται και με άλλους τρόπους. Νομίζω ότι η αρχή διασφάλισης της ποιότητας, να τη θυμηθούμε, την είχαμε πει στα θέματα της αξιολόγησης, θα μας βοηθήσει. Ας μη μιλάμε πια γι' αξιολόγηση. Να μιλήσουμε για μια αρχή που διασφαλίζει την ποιότητα του στρατηγικού σχεδιασμού που το κράτος έχει καταθέσει από την αρχή. Πώς θα το κάνει αυτό; Αν δεν κάνει αξιολόγηση, αν δεν κάνει μέτρηση η Αρχή Διασφάλισης Ποιότητας δε μπορεί να προχωρήσει. Πρέπει να είναι Ανεξάρτητη Αρχή. Δεν πρέπει να φοβάται δηλαδή να εντοπίσει το λάθος. Δεν πρέπει να στενοχωρηθείς Αποστόλη που εγώ σαν μια Ανεξάρτητη Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας έρχομαι και λέει ένα αδύνατο σημείο. Γιατί αυτό διαμορφώνει τη θετική σου εικόνα. Αυτή λοιπόν η Αρχή Διασφάλισης Ποιότητας, όχι για την τριτοβάθμια εκπαίδευση μόνο, και για τα Νηπιαγωγεία. Έχει πολύ μεγάλη σημασία, να είναι έξω από το Υπουργείο Παιδείας και να δίνει στο Υπουργείο Παιδείας την πληροφορία αμέσως. Τη μεγαλύτερη απομυθοποίηση την έχετε κάνει με τη δική σας πρόταση. Ο μόνος τρόπος πραγματικά να μην ασχολείται κανένας είναι ένα κέντρο κάθε τρεις μήνες όποιος θέλει πάει, δίνει εξετάσεις, δε θ' ασχολείται η Μαρία η Παπουτσάκη, δε θα βγαίνουν δημοσιεύματα, έχει τελειώσει. Είναι το πιο δυνατό σημείο της δικής σας πρότασης. Αλλά δεν είμαι σίγουρος ότι χτυπάει το άλλο δυνατό σημείο, το φροντιστήριο.

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Κανείς δε μπορεί να το χτυπήσει αυτό με τη μία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Προϋποθέτω και όλα τα άλλα που λέτε.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Το ξέρω, το είδα και νομίζω ότι έχετε κάνει μια σύνθεση πολύ σωστή πάνω σ' αυτά τα σημεία. Νομίζω λοιπόν ότι αν κρατήσουμε όλοι τα πέντε κριτήρια και αυτά τα κριτήρια τα πέντε τα δώσουμε και στο Υπουργείο, να ξέρει ότι σημαντικό είναι να είναι απομυθοποίηση, δηλαδή θα κάνουμε δουλειά με την κοινωνία, θα φάξουμε να βρούμε έναν τρόπο που να μην το διογκώνουμε αλλά να το συρρικνώνουμε. Θα στηρίξουμε ένα καινούργιο Λύκειο το οποίο κυρίως θα πιστοποιεί την απόλυση των αποφοίτων του ώστε να δίνει το δικαίωμα στα Πανεπιστήμια να διαλέξουν ό,τι θέλουν. Αλλά τότε πια δε θα ξανακούσουμε κριτική εμείς της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από τους τριτοβάθμιους «τι είναι αυτά που μας στέλνετε». Την εικόνα της κοινωνίας σας στέλνουμε. Δεν τους φτιάξαμε έτσι, δε μας έδωσαν τη δυνατότητα τα Υπουργεία, τα κόμματα, όλη η συλλογικότητα η δική μας, γιατί κι εμείς κομμάτι του συστήματος είμαστε,

όταν εμείς μπερδευόμαστε και τσακωνόμαστε και δε μπορούμε να κάνουμε τη σύνθεση, όταν καθένας θα κοιτάξει την πάρτη του, τότε είμαστε όλοι μέτοχοι σ' αυτό το σύστημα και νομίζω ότι πρέπει να κάνουμε την αρχή. Αν κάτι χαρήκαμε επί 15 συναντήσεις εδώ μέσα, νομίζω όλοι, είναι ότι την κάναμε αυτή την αρχή και είναι σημαντικό εθνικό βήμα μικρής εμβέλειας. Δηλαδή μπορεί να κλείσει εδώ. Αλλά αν αυτά που έχουν κατακτηθεί οδηγήσουν στο επόμενο βήμα, το σύστημα πρόσβασης θα είναι πραγματικά η παρωνυχίδα, δεν πρόκειται να έχει καμία σημασία, θ' απομυθοποιηθεί, θα φτιάξει ένα καλύτερο Λύκειο το οποίο με τη σειρά του θα πατήσει σ' ένα καλό Γυμνάσιο και σ' ένα Δημοτικό για να χαρείτε κι εσείς το φοιτητή κι εμείς να χαρούμε τον απόφοιτο του Πανεπιστημίου ο οποίος θα έχει τη δυνατότητα να συμβάλει στην εθνική ανάπτυξη και θα διευκολύνουμε όλοι μαζί την κοινωνική συνοχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ και πάλι τον κ. Παϊζη, διότι πάλι μας έφερε στα θέματα στα οποία εδώ έχουμε δώσει μια έμφαση στην ουσία της εκπαίδευσης. Και η ουσία της εκπαίδευσης είναι αυτή που ανέλυσε, της οποίας μία προέκταση είναι το σύστημα εισαγωγής, η πρόσβαση. Η ουσία, όμως, είναι αυτή την οποία ανέλυσε και προσθέτω ότι ήταν το κύριο θέμα που μας απασχόλησε. Το λέω αυτό για συναδέλφους που δεν ήταν εδώ, διότι δεν προβλεπόταν η συμμετοχή τους. Με δική μας πρωτοβουλία, όλων των μελών του Συμβουλίου, καλωσορίσαμε και υποδεχτήκαμε εδώ αυτούς τους συναδέλφους και η παρουσία τους και η συζήτηση ήταν ουσιαστική, η συμβολή τους ουσιαστική, αλλά ακριβώς σε αυτό το Συμβούλιο μας απασχόλησε η ουσία των θεμάτων. Και τα τελευταία λόγια του κ. Παϊζη ήταν ότι καταφέραμε ως επίτευγμα όλων να φτάσουμε να συζητάμε τα ουσιαστικά θέματα και τελικά να δώσουμε ένα πακέτο προτάσεων στο οποίο έχουμε αντιμετωπίσει το θέμα της ποιότητας της εκπαίδευσης, το θέμα της αξιολόγησης, το θέμα της επιμόρφωσης, τα μεγάλα θέματα δηλαδή και θα δώσουμε, και θα το πω μετά, και μια πρόταση ενδεχομένως με σενάρια, μακάρι να έχουμε μια κοινή γραμμή αλλά υπάρχουν κάποιες διαφοροποιήσεις και για το θέμα της πρόσβασης ώστε να βοηθήσουμε την πολιτική ηγεσία να δει τι θα κάνει περαιτέρω. Αυτό που υπογράμμισε και ο κ. Κουρουτός και ο κ. Παϊζης είναι ότι με οποιαδήποτε Προεδρία και οποιαδήποτε σύνθεση, ας το πω και σύνθεση, γιατί αν γίνει Ανεξάρτητη Αρχή μπορεί να έχει και μια άλλη σύνθεση, θα πρέπει αυτός ο εθνικός διάλογος να συνεχιστεί και να είναι, να το πω έτσι, η φωνή της συνείδησης της εκπαίδευσης. Κάποιος δηλαδή που θα χτυπάει από μέσα ένα καμπανάκι, προσέξτε αυτό, προσέξτε εκείνο, πράγματα που δε μπορείτε να τ' ακούσετε εύκολα από αλλού. Υπάρχουν όργανα όπως το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο που έχουν ανθρώπους πολύ ικανούς και πολύ ενημερωμένους για αυτά τα θέματα, όπως υπάρχουν άνθρωποι από τη μαχόμενη εκπαίδευση που τα ξέρουν. Αυτές οι δυνάμεις πρέπει ν' αξιοποιηθούν. Και πιστεύω ότι η αρχή αυτή, η Ανεξάρτητη Αρχή, θα λάβει υπόψη της ότι πρέπει να υπάρχει μια αντιπροσωπευτικότητα, γιατί αλλιώς -και νομίζω ότι αυτό ήταν το κύριο -δεν θα έχει τ' αποτελέσματα τ' αναμενόμενα. Τώρα θα σας παρακαλέσω να υπάρξουν διευκρινιστικές μόνο ερωτήσεις γιατί μετά, αφού πω κι εγώ κάποιες σκέψεις, θα περάσουμε σ' έναν τελικό διάλογο.

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Ομολογώ κι εγώ ότι ήθελα οπωσδήποτε να συγχαρώ τον κ. Παϊζη για την ολοκληρωμένη γενικότερη τοποθέτηση που είναι απαύγασμα όλων των επιμέρους κτλ. θέσεων, όμως έχω μια μικρή ένσταση κ. Παϊζη στο σημείο που είπατε ακριβώς ότι όλοι εδώ μέσα, απ' όλους εδώ δεν ακούστηκε κανένας να μιλήσει για ελεύθερη πρόσβαση στα ΑΕΙ. Αυτό είπατε;

N. ΠΑΪΖΗΣ: Χωρίς κριτήρια, ναι.

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Και το είπατε «κατάκτηση». Ενώ νομίζω ότι γενικότερα και ο κ. Πρόεδρος με τις τοποθετήσεις του σε διάφορες συνεντεύξεις κτλ., μιλάμε ότι εκεί θα είναι απώτερος στόχος..

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ως απώτερο στόχο. Κανένας δεν υποστηρίζει αυτή τη στιγμή ότι θα μπαίνει στο Πανεπιστήμιο χωρίς εξετάσεις. Κανένας. Ως απώτερο στόχο ναι, αφού γίνουν όλα τ' άλλα.

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Με συγχωρείτε, ο ΛΑΟΣ τοποθετήθηκε από την αρχή αν θυμάστε, ότι «εμείς είμαστε υπέρ της εισόδου ελεύθερης εισόδου στα ΑΕΙ».. Είπαμε ότι στα Πανεπιστήμια οι Σχολές θα κάνουν τις διαδικασίες που πρέπει στο 1^ο έτος κτλ., ανάλογα με τις δυνατότητές τους κτλ. και εκείνο θεωρώ ότι πρέπει να το επισημάνουμε, είναι εξάλλου και η θέση της ΟΛΜΕ για τον λόγο για τον οποίο απουσιάζει, θα έπρεπε να το πούμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Άρα θέλετε ένα προπανεπιστημιακό έτος ή ένα ενδοπανεπιστημιακό έτος.

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Το προπαρασκευαστικό ή το Λύκειο το σπουδαίο που λέμε με τις διάφορες διορθώσεις εντάξει, αλλά το θετικότερο είναι να καταλήξουμε εκεί, στην πρόσβαση την άμεση. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πολύ. Ο κ. Κουλαϊδής έχει το λόγο.

B. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Μια διευκρίνιση: η τοποθέτησή σας θα έχει την έννοια μιας άλλης πρότασης η οποία θα συζητηθεί συνολικά, ή θα κάνετε ένα κλείσιμο;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα είναι μια επιπλέον πρόταση η οποία δεν αποκλίνει πολύ από πράγματα που ακούστηκαν από τον κ. Παϊζη κι από άλλους.

B. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Θα ήθελα να τοποθετηθώ κι εγώ. Δεν ξέρω αν θα θέλατε να τοποθετηθώ μετά από σας ή πριν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Νομίζω ότι πρέπει να προηγηθείτε.

B. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Ευχαριστώ πολύ κ. Πρόεδρε. Εμείς ως ΠΑΣΟΚ είμαστε ιδιαίτερα ευτυχείς για την κατάληξη αυτής της φάσης του εθνικού διαλόγου και τονίζω ότι για μας έχει μεγάλη σημασία η επίτευξη της κοινωνικής συναίνεσης. Και λέω ότι για μας έχει πολύ μεγάλη σημασία, διότι είμαστε αυτοί που θεσμοθετήσαμε το ΕΣΥΠ, συμμετείχαμε συστηματικά στο διάλογο και συμμετείχαμε με συγκεκριμένες προτάσεις.

Με ιδιαίτερη χαρά μου βλέπω ότι πολλές από τις προτάσεις τις οποίες διατυπώσαμε πριν από δύο και τρία χρόνια έχουν γίνει κοινός τόπος πλέον. Προφανώς στη διατύπωση αυτών των προτάσεων τροφοδοτηθήκαμε από τη δημόσια συζήτηση, η οποία αντανακλάται από τις τοποθετήσεις όλων των συναδέλφων που μίλησαν μέχρι τώρα.

Για εμάς, το σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι ένα σημαντικό ζήτημα, αλλά δεν μπορεί παρά ν' αντιμετωπισθεί ως μέλος ενός συνολικού προβλήματος, της αναμόρφωσης του συνολικού εκπαιδευτικού συστήματος. Αυτό το τονίζω διότι έχει ειπωθεί επανειλημμένως ότι εντάξει, έτσι το αντιμετωπίζουμε όλοι. Νομίζω ότι θα πρέπει να κάνουμε μια γενναία πράξη και να χαράξουμε μια διάκριση ανάμεσα στη ρητορική και στην πρακτική μας. Δεν πρέπει μόνο να το διακηρύσσουμε ότι είναι κάτι ξεχωριστό, ότι είναι κάτι ενιαίο, θα πρέπει να το αντιμετωπίσουμε συστημικά, θα πρέπει να το κάνουμε κιόλας. Δηλαδή παρατήρησα, κι εδώ θα μου επιτρέψετε να πω ότι συμφωνούμε όλοι, νομίζω αποτελεί κοινό τόπο, ότι η βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης από το Νηπιαγωγείο μέχρι και το Πανεπιστήμιο, δεν μπορεί παρά να είναι ο στόχος μας. Σ' αυτή την προσπάθειά μας εντάσσεται και η όποια αλλαγή του συστήματος πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, είναι προφανές. Τώρα πώς το πετυχαίνουμε αυτό; Γιατί έχουμε να κάνουμε μ' ένα σύστημα τεράστιο. Ένας στους τρεις Έλληνες ασχολείται με την εκπαίδευση. Έχουμε πάρα πολλές πτυχές αυτού του συστήματος. Θα πρέπει να καθορίσουμε στόχους, περιεχόμενα, παιδαγωγικές πρακτικές, διάταξη των στοιχείων του περιεχομένου, το βηματισμό, τι χρόνο θ' απαιτήσουμε, τις μεθόδους αξιολόγησης, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Αυτοί οι παράγοντες δεν μπορούν ν' αντιμετωπισθούν ξεχωριστά. Και νομίζω ότι εδώ έχουμε ένα πρόβλημα. Υπάρχει μια αλληλεπίδραση. Είναι ένα σύστημα συνολικό. Κάθε αλλαγή σε κάποιον απ' αυτούς τους παράγοντες, μπορεί να έχει συνέπειες απρόβλεπτες στους άλλους και συνέπειες οι οποίες είναι ανεξάρτητες από τη δική μας θέληση και την καλή θέληση, τις περισσότερες φορές, να βελτιώσουμε το σύστημα.

Αναφέρω μερικά παραδείγματα: μιλήσαμε για τη βάση του 10. Πρέπει να καταργηθεί η βάση του 10. Πράγματι, έχουμε τοποθετηθεί ως ΠΑΣΟΚ. Και πρέπει να καταργηθεί η βάση του 10 όχι διότι δεν είναι καλό να υπάρχει μια βάση, να ξέρουμε περίπου τι ξέρουν οι μαθητές. Αυτό δεν έρχεται σε αντίθεση με την απαίτησή μας στα πανεπιστημιακά Τμήματα να βάλουν κριτήρια; Όχι, δεν έρχεται σε αντίθεση, γιατί εκεί υποτίθεται ότι θα έχουν σκεφτεί τι γνώση χρειάζεται. Η βάση του 10 είναι αυθαίρετη. Η βάση του 10 αντικατοπτρίζει δυο πράγματα: είναι αλληλεπίδραση της επίδοσης των μαθητών μας, του τι ξέρουν οι μαθητές μας και του πόσο δύσκολα είναι τα θέματα. Αν βάλουμε πολύ εύκολα θέματα, μπορεί όλοι οι μαθητές να πάρουν 20. Αν βάλουμε πολύ δύσκολα θέματα, όλοι οι μαθητές μπορεί να πάρουν 1. Άρα η βάση του 10, στο βαθμό που δεν έχουμε τυποποίηση και δεν έχουμε θέματα τα οποία να δίνουν πράγματι τη σιγουριά στον εξεταστή ότι εξετάζει τις γνώσεις με ένα ισοδύναμο κάθε χρόνο τρόπο, δεν έχει κανένα νόημα.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλά εκτός μικροφώνου)

Β. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Το γεγονός ότι εγώ πιθανό να μην κάνω πολύ καλά τη δουλειά μου στο Πανεπιστήμιο δε σημαίνει ότι δεν πρέπει να κάνουμε τη δουλειά μας καλά ως πολιτεία, όταν σχεδιάζουμε ένα συνολικό εκπαιδευτικό σύστημα το οποίο αφορά 2 εκατομμύρια Έλληνες. Κι επειδή αφορά 2 εκατομμύρια Έλληνες, νομίζω ότι θα πρέπει πράγματι να είμαστε πάρα πολύ προσεκτικοί.

Να συνεχίσω. Μιλάμε για υποχρεωτικότητα. Για την υποχρεωτικότητα της απογευματινής -στην πρότασή σας αναφέρομαι- πρόσθετης διδασκαλίας των μαθητών, εμβάθυνσης. Η υποχρεωτικότητα είναι καλό πράγμα, γιατί φαντάζομαι ότι σκεφθήκατε, το είπατε νομίζω, ότι η υποχρεωτικότητα έχει να κάνει με το γεγονός ότι αν δεν το κάνουμε υποχρεωτικό θα τρέξουν στο φροντιστήριο. Δε θα πάνε κάποιιοι. Αν όμως το κάνουμε υποχρεωτικό, μπορεί να έχουμε συνέπειες τις οποίες αυτή τη στιγμή δεν τις φανταζόμαστε. Γιατί και η φοίτηση στο Λύκειο είναι υποχρεωτική. Αλλά ο κ. Καπλάνης αναφέρει τη ρήση του Πρύτανη του Πανεπιστημίου της Πάτρας, του κ. Κουμπιά, που λέει ότι από το Φλεβάρη και μετά όλοι κοιτάνε πώς δε θα πάνε στο σχολείο.

Θέλω να πω μ' αυτό ότι κινούμαστε σ' ένα τοπίο το οποίο χαρακτηρίζεται από έλλειψη δεδομένων. Κι όχι μόνο από έλλειψη δεδομένων. Δεν ξέρουμε κι εμείς πάρα πολύ καλά, με όλη μας τη σοφία και όλων μας τη σοφία, όλων μας τη συλλογική σοφία, για την οποία δεν αμφιβάλλω καθόλου, είμαστε όλοι ξεχωριστά και συλλογικά σοφοί. Αλλά δεν ξέρουμε τι επιπτώσεις θα έχει κάποιο μέτρο που θα πάρουμε. Ο κ. Γκλαβάς προηγουμένως αναφέρθηκε σε ορισμένες πρακτικές δυσκολίες που μπορεί να έχουν κάποια σωστά, κατ' αρχήν όπως τα κρίνουμε, μέτρα.

Άρα εδώ θα πρέπει κατά τη γνώμη μας να προχωρήσουμε με πιλοτικές εφαρμογές. Η εκπαίδευση είναι πάρα πολύ σοβαρή ώστε ν' αυτοσχεδιάσουμε. Θα πρέπει να προχωρήσουμε με πιλοτικές εφαρμογές και θα πρέπει αυτές οι πολιτικές εφαρμογές να είναι εγκάρσιες, να τέμνουν δηλαδή την πρωτοβάθμια εκπαίδευση και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση συνολικά.

Θα πρέπει να φτιάξουμε το ολοήμερο σχολείο. Το ολοήμερο Λύκειο δεν έχει νόημα χωρίς ολοήμερο Νηπιαγωγείο, ολοήμερο Δημοτικό, ολοήμερο Γυμνάσιο. Πρέπει να φτιάξουμε πρώτα και μάλιστα να προηγηθεί το ολοήμερο Δημοτικό και το ολοήμερο Γυμνάσιο πριν φτάσουμε στο ολοήμερο Λύκειο. Δε θα μπορέσουμε ν' αντιμετωπίσουμε εύκολα, συμφωνώ και χαίρομαι πάρα πολύ για την τοποθέτηση που έκανε ο κ. Παΐζης, ν' αντιμετωπίσουμε το άδικο σύστημα με τρόπους ισότητας. Δε φτάνει να ξέρουμε, που δεν το ξέρουμε ακόμη, διότι δεν το ξέρουμε στο επίπεδο της σχολικής μονάδας, δε φτάνει να ξέρουμε το τι γίνεται, πρέπει να ξέρουμε και με ποιους τρόπους θα το κάνουμε. Και εκεί νομίζω ότι αν δε δοκιμάσουμε πιλοτικά να δούμε τι γίνεται, με ζώνες εκπαιδευτικής προτεραιότητας, αν δε δημιουργήσουμε ζώνες εκπαιδευτικής προτεραιότητας όπου να παρέχουμε αντισταθμιστικά μέτρα αλλά με πιλοτικό τρόπο, διότι αν προχωρήσουμε στη γενίκευση ξέρουμε π.χ. ότι στη Γαλλία οι ζώνες εκπαιδευτικής προτεραιότητας απέτυχαν. Απέτυχαν γιατί στιγμάτισαν τα σχολεία τα οποία εντάχθηκαν σ' αυτές τις ζώνες εκπαιδευτικής προτεραιότητας και όλοι είπαν ότι αυτά τα σχολεία είναι δεύτερης ποιότητας.

Άρα χρειάζεται σιγά-σιγά, σταδιακά να προχωρήσουμε, για να βλέπουμε από τα σφάλματά μας, γιατί σφάλματα στο σχεδιασμό παρόλη

μας τη σοφία θα κάνουμε. Να βλέπουμε από τα σφάλματά μας, να μπορούμε να παίρνουμε διορθωτικά μέτρα και αυτά τα διορθωτικά μέτρα να τα εφαρμόζουμε. Να έχουμε την τόλμη. Κι εδώ πράγματι είναι το ζήτημα της κοινωνικής συναίνεσης πολύ σημαντικό.

Και γι' αυτό άρχισα την τοποθέτησή μου λέγοντας ότι κατακτήσαμε την κοινωνική συναίνεση με τον εθνικό διάλογο για την παιδεία. Είναι πολύ σημαντικό. Είναι μακρόχρονες δράσεις, δράσεις οι οποίες θ' απαιτήσουν ενδεχομένως να παραδεχθούμε ότι κάναμε λάθος, πράγμα το οποίο δεν αρέσει σε κανένα μας. Θα πρέπει να μπορούμε να παρέμβουμε διορθωτικά σ' αυτό, θα πρέπει πράγματι να μη μυθοποιούμε ούτε τις ίδιες τις απόψεις μας και τις ιδέες μας, να δεχόμαστε τον εμπειρικό έλεγχο, δηλαδή να δεχόμαστε τη βάσανο από την πρακτική, από την κοινωνία, από την εφαρμογή των όσων είπαμε στην κοινωνία, διότι τότε μόνο θα καταφέρουμε να κάνουμε ένα σύστημα εκπαίδευσης και όχι μόνο πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, το οποίο θα ανεβάσει την ποιότητα.

Παρατήρησα επίσης ότι πράγματι οι περισσότερες προτάσεις συμφωνούν σε ορισμένα βασικά πράγματα. Π.χ. στην αναδιάρθρωση της ύλης στο –εγώ δε θα έλεγα μόνο στο Λύκειο, θα έλεγα στο Δημοτικό, Γυμνάσιο και Λύκειο. Θα πρέπει να ξανασχεδιάσουμε τα προγράμματα σπουδών, τ' αναλυτικά προγράμματα. Για να τα ξανασχεδιάσουμε, ενδεχομένως πρέπει ν' απομακρυνθούμε από την αντίληψη ότι αναλυτικό πρόγραμμα σημαίνει προδιαγραφή της ύλης. Θα πρέπει να μετακινηθούμε στην άποψη ότι αναλυτικό πρόγραμμα δεν είναι η προδιαγραφή της ύλης, αλλά είναι η προδιαγραφή των μαθησιακών στόχων. Γιατί τότε θα πάμε σ' αυτή την άποψη την οποία υποστηρίζετε και με την οποία συμφωνώ, ότι θα πρέπει να ξέρουμε τι θέλουμε από το μαθητή. Θα πρέπει να προδιαγράψουμε τι θέλουμε να ξέρει ο μαθητής, όχι τι του διδάξαμε. Γιατί το τι του διδάξαμε είναι άχρηστο αν δεν το έχει μάθει ο μαθητής. Θα πρέπει αυτή η αναδιάρθρωση των προγραμμάτων να πάρει υπόψη της και το μικρό και το μεγάλο, το έθεσε ωραία ο κ. Παϊζης. Να πάρει δηλαδή και τους λίγους και τις μειονότητες υπόψη, να πάρει υπόψη και όλα τα παιδιά.

Το δεύτερο στοιχείο το οποίο θα πρέπει να έχουμε υπόψη μας είναι ότι θα πρέπει να ενισχύσουμε τη σχολική ζωή. Η σχολική ζωή δε θα ενισχυθεί, θα πρέπει να φροντίσουμε το σχολείο που θα δημιουργήσουμε να είναι ανοιχτό στην κοινωνία. Η σχολική ζωή δεν είναι δυνατό να δημιουργηθεί με μέτρα υποχρεωτικά. Η σχολική ζωή είναι δυνατό να δημιουργηθεί μόνο αν καλύπτει πραγματικές ανάγκες. Αν δεν καλύπτει πραγματικές ανάγκες δεν πρόκειται να επιφέρει καμία βελτίωση.

Αναφέρθηκε το παράδειγμα των μεταλυκειακών κέντρων, τα οποία ξεκίνησαν με τις καλύτερες των προθέσεων και τα οποία απέτυχαν. Γιατί απέτυχαν: διότι πράγματι η κοινωνία για κάποιους λόγους, δεν τους ξέρουμε, γι' αυτό λέω ότι πάμε σ' ένα τοπίο χωρίς κανένα δεδομένο, δεν ξέρουμε γιατί απέτυχαν, μπορούμε να εικάσουμε, αλλά όσο καλές μαντεφίες και να κάνουμε και μάλιστα μετά από 20-25 χρόνια, δεν μπορούμε να είμαστε σίγουροι, γιατί τα μεταλυκειακά κέντρα άρχισαν να λειτουργούν το 1983, δεν μπορούμε να ξέρουμε γιατί απέτυχαν. Δεν έχουμε τα στοιχεία. Επειδή δεν έχουμε τα στοιχεία, τα εμπειρικά δεδομένα εκείνα τα οποία θα μας επέτρεπαν να κάνουμε τις πολιτικές, θα πρέπει σταδιακά, ακόμη και να τα είχαμε θα έπρεπε να έχουμε πιλοτικές εφαρμογές, πόσο μάλλον τώρα

που δεν έχουμε αυτά τα στοιχεία, η ανάγκη να έχουμε πιλοτικές εφαρμογές είναι νομίζω απαραίτητη.

Το τρίτο. Πρέπει ν' αναβαθμιστεί συνολικά και οικονομικά ο εκπαιδευτικός. Δεν είναι δυνατόν, δε φτάνει να λέμε ότι θα πρέπει να εμπιστευόμαστε τον εκπαιδευτικό. Ο εκπαιδευτικός πρέπει ν' αναβαθμιστεί και κοινωνικά και οικονομικά. Εμένα ο πατέρας μου ήταν δάσκαλος και το 1960 στο χωριό, στα Λαγκάδια Γορτυνίας απ' όπου κατάγομαι, το να ήσουν δάσκαλος σήμαινε κάτι. Ήταν κάτι. Όχι επειδή έπαιρνε πολλά λεφτά, αλλά σήμαινε κάτι.

ΜΕΛΟΣ: Τρεις κι εξήντα έπαιρνε.

Β. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Αυτό θα μου επιτρέψετε να πω ότι δεν το γνωρίζουμε, διότι δεν ξέρουμε πράγματι αυτή τη στιγμή ποιος ήταν ο μέσος όρος αμοιβών τότε και ποιος είναι ο μέσος όρος αμοιβών τώρα. Έχουμε πολλά δεδομένα. Προχθές κοίταζα μια μελέτη του ΟΟΣΑ, πράγματι έχουμε επάρκεια, η αναλογία μαθητών προς εκπαιδευτικό δεν είναι άσχημη στην Ελλάδα. Δεν είναι τόσο καλή όσο φανταζόμαστε, δεν είναι 4 φορές παραπάνω και γίνεται ακόμη χειρότερη όταν βγάλουμε από τη μέση όλους εκείνους οι οποίοι δε δουλεύουν στα σχολεία. Στη δε τριτοβάθμια εκπαίδευση έχουμε τη χειρότερη σε όλο τον κόσμο. Δεν είναι ότι έχουμε καλή, έχουμε τη χειρότερη. Αν δηλαδή τα παιδιά δε μαθαίνουν στα Πανεπιστήμια, μπορεί να φταίνε χίλια δυο. Μπορεί να φταίει κι αυτό όμως. Και δεν το ξέρουμε ακόμα. Αυτό που λέω λοιπόν είναι: τι επιπτώσεις μπορεί να έχουν αυτά τα οποία λέω στη δική μας τη δουλειά.

Πρώτον. Θα πρέπει να διατυπώσουμε γενικές αρχές. Μόνο γενικές αρχές. Οι επιχειρησιακές διατυπώσεις, οι συγκεκριμένες δηλαδή διατάξεις, αν θα είναι τα μαθήματα 3 ή 4, αν θα είναι 2 ή 4 ώρες, αν θα είναι το πρωί ή το απόγευμα, αν θα είναι υποχρεωτικά ή όχι, θα πρέπει με πολύ κόπο να τις μελετήσουμε, να τις δοκιμάσουμε, να δούμε τι αποδίδουν και ν' αποφασίσουμε. Άρα, αν μπορούμε να κάνουμε κάτι είναι γενικές και όχι επιχειρησιακές αρχές. Ένα το κρατούμενο.

Δεύτερον. Κατά τη γνώμη μας θα πρέπει αυτές οι γενικές αρχές, υπήρξε ένα πλούτος θέσεων και ιδεών, εγώ δεν παρακολούθησα από την αρχή τις συνεδριάσεις, αντικαθιστούσα τον κ. Πανάρετο ο οποίος ήταν παρών, μελετούσαμε τα πρακτικά, έχω δει ότι παρά τις συμφωνίες υπάρχουν και σημεία απόκλισης, ενδιαφέρουσες αποκλίσεις που πρέπει να καταγραφούν, ξαναλέω, στο επίπεδο των αρχών και όχι των επιχειρησιακών διατυπώσεων. Γιατί δεν το ξέρουμε κυρίως, δεν μπορούμε να το προβλέψουμε.

Και σ' αυτό το επίπεδο των αρχών, οι θέσεις οι δικές μας είναι ότι το εθνικό απολυτήριο θα πρέπει να διασφαλίζει την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το επίθετο «εθνικό» δεν έχει δοθεί για άλλους λόγους παρά γιατί χαρακτηρίζει την εμβέλεια του εθνικού απολυτηρίου. Αυτό που ονομάζουμε εμείς «εθνικό απολυτήριο» είναι το απολυτήριο το οποίο ισχύει σε όλη τη χώρα κατ' αρχήν. Εκεί λοιπόν θα πρέπει να πάρουμε όλα τα μέτρα εκείνα τα οποία διασφαλίζουν ότι το εθνικό απολυτήριο πιστοποιεί τις γνώσεις για τις οποίες το αναλυτικό πρόγραμμα, το οποίο θα οδηγεί στο εθνικό απολυτήριο, έχει υποσχεθεί ότι θα εφοδιάσει τις γνώσεις

εκείνες με τις οποίες θα εφοδιάσει το μαθητή. Και τις δεξιότητες, όχι μόνο τις γνώσεις.

Το δεύτερο είναι ότι οι εξετάσεις για το εθνικό απολυτήριο θα πρέπει να διεξάγονται με έναν τρόπο που θα εγγυάται το αδιάβλητο. Το αν θα είναι περιφερειακά ή κεντρικά νομίζω έχει δευτερεύουσα σημασία. Μάλιστα για μας θα ήταν κεντρικά, διότι με κεντρική διεξαγωγή είναι πιο εύκολο να εγγυηθούμε το αδιάβλητο. Σε δεύτερη φάση, όταν θα το πετύχουμε το αδιάβλητο, όταν θ' αναπτύξουμε τις βάσεις εκείνων των θεμάτων διαβαθμισμένης δυσκολίας που θα κάνει και λογική την εισαγωγή μιας βάσης, της βάσης του 10, ή οποιασδήποτε άλλης βάσης, κρίνουμε εκείνη τη στιγμή, γιατί θα ξέρουμε τι ξέρουν οι μαθητές, θ' αντανακλά αυτό τι ξέρουν οι μαθητές και όχι το πόσο δύσκολα είναι τα θέματα, τότε πράγματι μπορούμε να προχωρήσουμε και σε αποκέντρωση του συστήματος. Γιατί οι βάσεις θεμάτων θα πρέπει να έχουν θέματα σταθμισμένης δυσκολίας και πληθώρα θεμάτων ώστε να είναι αδύνατο να υπάρξει αποστήθιση. Η αποστήθιση δεν είναι μόνο ένα τεχνικό σημείο, γιατί ειπώθηκε π.χ., πιάνω διάφορα σημεία, για τη διαθεματικότητα. Η διαθεματικότητα είναι πολύ καλό. Από την άλλη μεριά υπάρχει η ανάγκη να εισαχθεί ο άλλος στο εννοιολογικό και στο μεθοδολογικό πλαίσιο μιας συγκεκριμένης επιστήμης, η οποία δεν μπορεί να γίνει εύκολα με διαθεματικό τρόπο.

Άρα θέλουμε εκεί ξανά μια πολύ σταθμισμένη προσέγγιση. Τα Ιδρύματα προφανώς, οι Σχολές, θα παίρνουν υπόψη τους και θα ορίζουν τους συντελεστές βαρύτητας, τα κριτήρια, και εδώ πάλι υπάρχει μια γενική συμφωνία, απ' ότι καταλαβαίνω στις περισσότερες των περιπτώσεων. Και βεβαίως θα μπορούσαμε να σκεφτούμε στοιχεία τα οποία εισάγουν ευελιξία στο σύστημα και ένα από τα στοιχεία τα οποία εισάγει ευελιξία στο σύστημα πράγματι είναι να καταργηθεί η μία και μοναδική εξέταση κάθε Ιουνίου, θα μπορούσαν να γίνουν δύο εξετάσεις ή τρεις. Νομίζω ότι θα πρέπει να προχωρήσουμε στη διατύπωση να καταργηθεί η μία και μοναδική. Το αν θα είναι δύο, τρεις ή σαράντα πέντε, αυτό δεν μπορούμε παρά να το δούμε καθ' οδόν. Δεν είναι δυνατόν εμείς να διατυπώσουμε τέτοια εισήγηση.

Μ' αυτή τη λογική, η πρότασή μας είναι η διατύπωση εναλλακτικών σεναρίων γενικών αρχών, που δεν θ' αφορούν μόνο τις εισαγωγικές εξετάσεις, θα επεκτείνονται σε όλο το εκπαιδευτικό σύστημα, από το Νηπιαγωγείο μέχρι το Λύκειο, θα στοχεύουν στην αναβάθμιση της ποιότητας των προσφερομένων σπουδών, με κύριο εργαλείο τα προγράμματα σπουδών, το ολοήμερο σχολείο, τις ζώνες εκπαιδευτικής προτεραιότητας και σ' αυτή την προσπάθεια θα πρέπει να συμβάλλουμε, διατυπώνοντας εναλλακτικά σενάρια τα οποία αφίστανται των επιχειρησιακών διατυπώσεων, αλλά παραμένουν στο επίπεδο των γενικών αρχών. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ τον συνάδελφο, τον κ. Κουλαϊδή, διότι και ως ειδικός προερχόμενος από το χώρο της παιδαγωγικής επιστήμης, έχει μια άλλη σχέση με πολλά από τα θέματα που συζητούμε. Εγώ χαίρω διότι άνθρωποι ειδικοί επιστήμονες, όπως ο κ. Κουλαϊδής, ερχόμενοι όπως είπα προηγουμένως μετά τη δουλειά που έχει γίνει εδώ σ' έναν μεγάλο βαθμό επαληθεύουν πράγματα τα οποία εδώ εκτενώς έχουμε συζητήσει. Και αυτό δεν μπορεί να είναι τυχαίο, σημαίνει αυτό που είπατε, ότι υπάρχει μια γενικότερη ωρίμαση των θεμάτων αυτών, γι' αυτό υπάρχει και αυτή η

σύγκριση, ακόμη και ως προς τη στοχοθεσία. Το ότι συζητάμε αυτά τα θέματα, ότι δίνουμε αυτές τις προτεραιότητες έχει μια πάρα πολύ μεγάλη σημασία και θέλω να σας διαβεβαιώσω ότι τα περισσότερα από αυτά που είπατε μας έχουν απασχολήσει και μάλιστα προς την κατεύθυνση επί της οποίας τοποθετηθήκατε. Εγώ κρατάω, και είναι κάτι που θέλω να πω και στις δικές μου σκέψεις και πάντοτε, ιδίως από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ακούγεται, από τον κ. Παϊζη, απ' όλους τέλος πάντων που μιλούν κατά καιρούς, ότι πρέπει να μιλήσουμε για μια δοκιμαστική αρχικά πιλοτική εφαρμογή. Δηλαδή κανένας από τους ανθρώπους που ασχολούνται με αυτά τα θέματα δε λέει ότι αύριο γενικεύουμε αυτό το σύστημα και αρχίζουμε και το εφαρμόζουμε. Επομένως, υπόκειται στη σκέψη μας αυτό που ρητά είπατε, ότι δηλαδή οτιδήποτε πούμε θα πρέπει να περάσει από μια δοκιμαστική πιλοτική εφαρμογή, ώστε να δούμε τα δυνατά του σημεία και τα αδύνατα και να κάνουμε τις δέουσες διορθώσεις. Επίσης, αυτό που είπατε κ. συνάδελφε, ότι εδώ θα διατυπώσουμε γενικές αρχές, δεν πρόκειται να πάμε σε λεπτομέρειες, είναι πράγματι αυτό που πρέπει να κάνουμε. και δε θα μπορούσε να γίνει διαφορετικά, να καθίσουμε να επεξεργαστούμε λεπτομέρειες, διότι έχουμε δώσει μια έμφαση στ' αναλυτικά προγράμματα.

Τ' αναλυτικά προγράμματα προφανώς δεν μπορούσαμε να τα δουλέψουμε εδώ, είναι η συνέχεια των όσων λέμε. Εάν θα γίνουν από τον εθνικό διάλογο και θα έχει μια ευθύνη ο εθνικός διάλογος ή θα γίνουν από άλλους φορείς που θα κρίνει η πολιτεία, αυτό θ' αποφασισθεί αλλά πράγματι δε μπορεί να είναι επιχειρησιακές υποδείξεις, προτάσεις, πρέπει να είναι προτάσεις γενικών αρχών. Να μη μείνω άλλο σ' αυτά, πάντοτε έχω μια διαφωνία ως θετικιστής και από μια επιστήμη όπου όταν λες κάτι που δεν ισχύει στη γλώσσα όχι απλώς διαψεύδεις, αλλά και γελοιοποιείσαι. Επομένως, είμαστε ιδιαίτερα ευαίσθητοι και προσεκτικοί εμείς οι γλωσσολόγοι. Έχω μια διαφωνία πάντοτε με τους συναδέλφους της Παιδαγωγικής στο Πανεπιστήμιο και με πολλές ευκαιρίες, διότι έχω συνυπάρξει με ανθρώπους, δεν εμπιστεύονται πάντοτε τα εμπειρικά δεδομένα, ζητάνε μια επιπλέον έρευνα κτλ. Υπάρχουν, όμως, πράγματα τα οποία είναι τόσο οφθαλμοφανή και τόσο βιωμένα, ώστε πρέπει σε πρώτο βαθμό ν' αντιδράσουμε με τη βιωμένη γνώση την εμπειρική και βεβαίως συμφωνώ μαζί σας, ως επιστήμονας θα ήταν αδύνατο να μη συμφωνήσω, να στηριχθούμε σε ερευνητικά δεδομένα. Αλλά κάποια πράγματα τα οποία συζητάμε τώρα, ας πούμε η αποτυχία ενός συστήματος που αυτή τη στιγμή λειτουργεί, δε χρειάζεται να κάνω μια έρευνα για να το αποδείξω. Νομίζω ότι βιώνουμε αυτό το σύστημα, έχουμε μια αντίδραση της ελληνικής κοινωνίας, έχουν υπάρξει δημοσκοπήσεις που το δείχνουν αυτό το πράγμα και πιστεύω ότι είμαστε συνειδησιακά έτοιμοι, είναι ένα ώριμο θέμα για να το αντιμετωπίσουμε.

Β. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε συμφωνώ απολύτως ότι πράγματι έτσι είναι, όταν μιλάμε για ένα τόσο γενικό θέμα. Αυτό το οποίο εγώ ήθελα να επισημάνω είναι ότι πρέπει πρώτα να έχουμε τα εμπειρικά δεδομένα και δεύτερον η λύση να υφίσταται τον έλεγχο της εφαρμογής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Η κ. Σχοιναράκη έχει το λόγο.

Ε. ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ: Κατ' αρχήν θεωρώ πολύ σημαντικό που η νέα πολιτική ηγεσία συνεχίζει αυτό το διάλογο και δείχνει ότι σέβεται μια δουλειά που είχε γίνει μέχρι σήμερα, αυτό δείχνει έναν άλλο πολιτικό πολιτισμό και νομίζω ότι έπρεπε και πρέπει να επισημανθεί από το Συμβούλιο, γιατί διαφορετικά βάζουμε στην ίδια λογική αυτά που λέγαμε, ότι οι επόμενοι συνήθως μηδενίζουν τα προηγούμενα. Είναι λοιπόν πολύ σημαντικό αυτό. Πολύ σημαντικό το γεγονός ότι αποδεχτήκατε κ. Πρόεδρε να μείνουμε στις γενικές αρχές, γιατί δείχνει ότι γίνονται σεβαστές όλες οι απόψεις των μελών έτσι όπως ακριβώς εκφράστηκαν και που ήταν σπουδαίες ομολογώ, και δεν το λέω με την ιδιότητα του αυτοδιοικητικού στελέχους, αλλά και του εκπαιδευτικού, ήταν πολύ αξιόλογες και αποτελούν πολύτιμο υλικό που μπορεί να διαμορφώσει το τελικό αν θέλετε πολιτικό κείμενο που θα δώσει μια απάντηση στα σοβαρά προβλήματα που υπάρχουν στην εκπαίδευση.

Με τη λογική της πιλοτικής εφαρμογής να συμφωνήσω απόλυτα, στην κατεύθυνση όμως του ότι η πιλοτική εφαρμογή θα έχει και χρονοδιάγραμμα λήξης. Γιατί ως εκπαιδευτικοί έχουμε βαρεθεί πολλές φορές ν' ακούμε τη φράση «πιλοτική εφαρμογή» και στο τέλος δε θέλουμε ούτε να τη νιώθουμε ότι υπάρχει. Χρονοδιάγραμμα λοιπόν, γιατί θα πρέπει να εμπιστευθούμε αν θέλετε ότι πραγματικά κάτι διαφορετικό θέλουμε να γίνει στην εκπαίδευση, που θ' αναβαθμίσει πραγματικά τη δημόσια δωρεάν εκπαίδευση την οποία εξακολουθούμε και είμαστε σ' αυτή την κατεύθυνση, ότι θα υπάρχει δωρεάν δημόσια εκπαίδευση σε όλα της τα επίπεδα.

Β. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Αν μου επιτρέπεται μια προσθήκη, όχι μόνο χρονοδιάγραμμα λήξης, αλλά και χρονοδιάγραμμα επέκτασης σταδιακής σε καθολικό επίπεδο.

Ε. ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ: Ακριβώς. Όπου η πιλοτική εφαρμογή θα έχει όλες τις χωροταξικές περιοχές και δε θα έχει μόνο τις πόλεις, επειδή είναι ευκολότερο κάποιος να κάνουν παρατηρήσεις μέσα σ' αυτά. Γιατί είναι πολύ σημαντικό. Κι εδώ η σύνθεση, το είπα και από την πρώτη φορά που ήρθα εδώ στο Συμβούλιο, είναι λάθος για μένα. Όχι ότι είμαστε λάθος, δε θέλω να προσβάλλω κανέναν από τους συμμετέχοντες, προς θεού, ίσα-ίσα που είπα από την αρχή, αλλά το γεγονός ότι δεν υπάρχουν στελέχη της εκπαίδευσης από την περιφέρεια που θα μπορούσαν να μεταφέρουν μια εικόνα που υπάρχει στην περιφέρεια, αυτό μειώνει αν θέλετε τη συνολική πολύ καλή δουλειά που έχει γίνει μέχρι τώρα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τώρα εσείς, επειδή είστε εκπαιδευτικός ξέρετε ότι όλοι οι εκπαιδευτικοί έχουν περάσει από την περιφέρεια και ξέρουν τι σημαίνει, αλλά έχετε δίκιο, γιατί να μην υπάρχει...

Ε. ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ: Εγώ έχω περάσει από την περιφέρεια και έχω περάσει από τα μονοθέσια των Σφακίων, αλλά έχω περάσει όμως 20 χρόνια πριν και αλλιώς είναι τα πράγματα τώρα. Μ' αυτή την έννοια κ. Πρόεδρε εμείς θέλουμε την επικαιροποιημένη εικόνα της κατάστασης σε ό,τι αφορά τα πάντα. Και με αυτή τη λογική εγώ τουλάχιστον το βάζω και με αυτή τη λογική το επαναλαμβάνω. Να πάμε λοιπόν στο αξιόπιστο εκπαιδευτικό σύστημα. Πρώτα-πρώτα χαίρομαι γιατί η Υπουργός Παιδείας είναι ένας άνθρωπος που πριν από ενάμισι μήνα κ. Πρόεδρε, αν θυμάμαι καλά, τον

Ιούλιο, στη συνεδρίαση του Ιουλίου, μας μεταφέρατε ότι είχε κάνει μια πρόταση για την επανεξέταση ως το πούμε έτσι του εκπαιδευτικού συστήματος και να δούμε πώς ακριβώς μπορούμε αν δούμε τις διορθωτικές παρεμβάσεις που χρειάζονται, μέσα και από το υλικό που έχει διαμορφωθεί εδώ, άρα πιστεύω ότι θα γίνει, γιατί αυτό δεν έχει γίνει ποτέ μέχρι σήμερα.

Το έχουμε πει πάρα πολλές φορές, για να δούμε ένα αξιόπιστο εκπαιδευτικό σύστημα και σε ό,τι αφορά το περιεχόμενο των σπουδών και τους στόχους της μάθησης, τους μαθησιακούς στόχους και κατά πόσον αυτοί επιτυγχάνονται και σε ό,τι αφορά την πορεία του μαθητή στην εκπαίδευση, τη στήριξή του σε όλη τη διάρκεια, για να μπορούμε να λέμε μετά ότι πάμε για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση γιατί όταν, όπως είπαν αρκετοί, το επισημαίνουμε όλοι, ζητάς να εξετάσεις το μαθητή σε μαθήματα που δε δίδαξες ως πολιτεία, τότε δείχνεις αμέσως-αμέσως την προχειρότητα με την οποία λειτουργείς σ' εάν κομμάτι σημαντικό που λέγεται το κομμάτι της εκπαίδευσης. Και βεβαίως σε ό,τι αφορά το αξιόπιστο εκπαιδευτικό σύστημα δε μπορεί να μη δεις και να δεις ξεκομμένο, την ψυχή του εκπαιδευτικού συστήματος που είναι ο εκπαιδευτικός σε όλα όμως τα επίπεδα, και στο κοινωνικό και στο οικονομικό και στην επιστημονική στήριξη σε όλη τη διάρκεια της διαδρομής. Γιατί αυτό είναι πολύ σημαντικό και ίσως σ' αυτή την πιλοτική εφαρμογή να δείτε και τι ακριβώς χρειάζεται κ. Κουλαϊδής όταν θα εφαρμοστούν όλα αυτά στην πράξη.

Τώρα τα υπόλοιπα θέματα. Νομίζω ότι αφού μιλάμε για γενικές αρχές σε αυτή την κατεύθυνση μπορούμε να σταματήσουμε γιατί οι λεπτομέρειες σε ό,τι αφορά τη σύνδεση με την αγορά εργασίας που δεν είναι λεπτομέρεια, είναι σημαντικό αλλά αυτά τα ζητούμενα μπορεί να τα δούμε μέσα στη συνέχεια απ' όλες τις άλλες διεργασίες που θα γίνουν σε ό,τι αφορά το πώς λειτουργεί η δια βίου εκπαίδευση, η δεύτερη ευκαιρία που είναι σημαντική, τα ζητήματα που έχουν να κάνουν με τα μαθήματα κτλ., αυτά είναι άλλα θέματα που μπορούν αν θέλετε να τα δουν οι έχοντες την ευθύνη μέσα από το υλικό που υπάρχει. Γιατί εγώ δε θα ξεχάσω την παρέμβαση του Προέδρου του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, του εκπροσώπου από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, για μένα ήταν πάρα πολύ σημαντική, κατέγραφε μια κατάσταση που υπάρχει και βεβαίως θα ήταν πολύ σημαντικό αν το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο έδινε και σε κάθε του παρέμβαση θέμα ως πρόβλημα που είναι, ποιες είναι οι λύσεις, γιατί δεν είναι μόνο μια, μπορεί να είναι πολλές αφού υπάρχουν διαφορετικές απόψεις που μπορούσαν να λύσουν το πρόβλημα. Και κάτι σημαντικό, να συμφωνήσω μαζί σας απόλυτα κ. Πρόεδρε και με πολλούς άλλους που το είπαν για το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και τη λειτουργία του πώς πρέπει να είναι, σαφώς πρέπει να είναι ο σύμβουλος της πολιτείας της ελληνικής, μόνο που θα πρέπει να είναι και αποκεντρωμένος, το έχω βάλει πάρα πολλές φορές, αποκεντρωμένος, ουσιαστικός ρόλος σε κάθε περιφέρεια για να μπορεί πραγματικά να μεταφέρεται αυτό που από την αρχή έβαλα σε σχέση με την εικόνα που υπάρχει στην περιφέρεια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριοι συνάδελφοι υπάρχουν διευκρινιστικές ερωτήσεις ή να πω κι εγώ κάποιες σκέψεις και να κάνουμε τη γενική συζήτηση μετά και να καταλήξουμε κάπου; Ο κ. Μπαλέρμπας έχει το λόγο.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Θα ήθελα να πω ότι εμείς αντιλαμβανόμαστε την παρουσία των πολιτικών κομμάτων στο Συμβούλιο αυτό πιο πολύ ως ακροατές. Ακροατές των ειδικών της εκπαιδευτικής κοινότητας πάνω σε μια σειρά θεμάτων που αφορούν το σχεδιασμό του εκπαιδευτικού συστήματος. Όλοι έχουμε παραδεχθεί από την αρχή ότι μιλάμε για ένα ολοκληρωμένο σύστημα και μάλιστα ο εθνικός διάλογος που πραγματοποιήθηκε στην ουσία τοποθετεί τον καθέναν ενώπιον των ευθυνών του. Θα ήθελα να επισημάνω ότι η προηγούμενη κυβέρνηση ίσως είναι η μοναδική κυβέρνηση που δεν προχώρησε σε αλλαγή του εξεταστικού συστήματος περιμένοντας αποτελέσματα από έναν εκτεταμένο εθνικό διάλογο και επιτυγχάνοντας επί της ουσίας την εθνική συναίνεση πάνω στο ζήτημα αυτό. Οι μόνες αποφάσεις που πήρε ήταν για την οικονομία της εκπαίδευσης, κατάργηση των εξετάσεων, των άχρηστων εξετάσεων της Β' Λυκείου τότε και η βάση του 10, που μπήκε με μια συγκεκριμένη λογική που σίγουρα δεν είναι απόλυτα σωστή, όμως εμπεριέχει το πρόβλημα ενός βασικού κριτηρίου για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Κάποιες γενικές αρχές που έχουμε ήδη αποδεχθεί, είναι ότι το Λύκειο θα πρέπει να είναι αυτόνομη εκπαιδευτική βαθμίδα και όχι προστάδιο για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Όπως επίσης την ύπαρξη του μαθησιακού χάρτη, δηλαδή του χάρτη που θα δείχνει σε ποια ηλικία το παιδί θα πρέπει να έχει συγκεκριμένες γνώσεις και δεξιότητες και βάσει αυτού θα συγκροτηθούν προφανώς τα νέα αναλυτικά προγράμματα. Επίσης η αποσύνδεση του Λυκείου με τις διαδικασίες της αγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι ένα σημαντικό στοιχείο το οποίο κι εμείς το έχουμε προβάλλει. Τέλος, το απολυτήριο του Λυκείου θα πρέπει να συνδεθεί με συγκεκριμένα δικαιώματα έτσι ώστε ν' αποκτήσει ένα ειδικό βάρος στη συνείδηση της κοινωνίας και να υπάρξει ουσιαστική συμμετοχή της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στα κριτήρια επιλογής των μελλοντικών της φοιτητών.

Μια παρέμβαση μόνο για το ολοήμερο Λύκειο θα πω, ότι μεταφέροντας τις απόψεις πολλών μαθητών του Λυκείου, μας ζητάνε εμείς που μπαίνουμε στην τάξη, λιγότερες ώρες στο σχολείο. Μας λένε «σας παρακαλούμε απαλλάξτε μας από τοις πολλές ώρες του σχολείου, φτάνουμε από τις 8 μέχρι τις 4 το απόγευμα και δεν αντέχουμε άλλο βιολογικά». Το πρόβλημα που θα έχει να εφαρμόσει οποιαδήποτε πολιτική ηγεσία, και αυτό απευθύνεται κυρίως στα κόμματα, είναι, πρώτο ερώτημα: το σύστημα μπορεί ν' αλλάξει; Οι ειδικοί μπορεί να λένε ότι πρέπει ν' αλλάξει, μπορεί όμως ν' αλλάξει; Πόσο ευεπίφοροι είναι οι φορείς της εκπαίδευσης σε αλλαγές, σε αναπροσανατολισμούς, όταν από την αρχή θέτουν συγκεκριμένα προαπαιτούμενα, ότι αυτό δεν πρέπει ν' αλλάξει, εκείνο δεν πρέπει ν' αλλάξει, αν αγγίξετε αυτό το ζήτημα είναι κι ένα θέμα αυτοκριτικής κύριοι, ότι πολλές φορές έχουμε τις καλύτερες των προθέσεων όταν ασκούμε κυβερνητικό έργο και μπλοκάρουμε ακόμα και στις αρνήσεις των ίδιων των φορέων που συναποτελούν ένα κόμμα, των συνδικαλιστικών για παράδειγμα, Οργανώσεων. Αυτό είναι το πρόβλημα που θ' αντιμετωπίσουν τα πολιτικά κόμματα, αυτό είναι το πρόβλημα που πρέπει να ξεπεράσουν και εκτιμώ ότι η συγκεκριμενοποίηση προτάσεων από την πλευρά των πολιτικών κομμάτων δεν έχει τόσο ουσία όταν υπάρχουν οι ειδικοί. Οι ειδικοί θα προσφέρουν τις γνώσεις, οι ειδικοί θα προσφέρουν τις μελέτες, οι ειδικοί θα προσφέρουν τις προτάσεις, το ζήτημα είναι πόσα απ'

αυτά είμαστε έτοιμοι να τα υλοποιήσουμε. Αυτό είναι το διακύβευμα για τις πολιτικές ηγεσίες και τα πολιτικά κόμματα. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κι εγώ ευχαριστώ. Βέβαια, αυτή η παράμετρος είναι μια ουσιαστική παράμετρος της ελληνικής πραγματικότητας. Δηλαδή πώς θα γίνουν δεκτά κάποια πράγματα απ' αυτά που εμείς συζητάμε με δεοντολογία του αρίστου, πώς θα γίνουν δεκτά από τους εκπροσώπους των Οργανώσεων των εκπαιδευτικών που μπορεί να έχουν και διαφορετικές απόψεις. Το παρήγορο και το θετικό, εγώ το τονίζω τουλάχιστον είναι ότι πλέον οι συνδικαλιστικές Οργανώσεις όλες, όσο μπορώ να κρίνω, έχουν περάσει σε νέο επίπεδο δραστηριότητας και έχουν αρχίσει και ερευνούν με ομάδες, με προγράμματα τα θέματα, και δεσμεύονται σε κάποιο βαθμό, αρκετό κατά τη γνώμη μου, από αυτά που προβάλλουν και καταθέτουν από την έρευνά τους. Δηλαδή δεν είναι όπως παλιά, όταν ο συνδικαλισμός ήταν απλώς η αντίθεση σε οτιδήποτε λείει η πολιτεία, υπάρχει κι ένα τέτοιο στοιχείο αλλά πλέον, προσωπική εκτίμηση, μιλώντας με τους συνδικαλιστικούς φορείς, είναι ότι πλέον έχουν ανθρώπους και προγράμματα που ερευνούν τα πράγματα και είναι, πώς να το πω, πιο έτοιμοι ακόμη και για την αντίθετη άποψη. Και είναι σημαντικό αυτό ξέρετε, διότι τότε γίνεται και διάλογος.

Αφού ζητήσω μια διευκρίνιση από τον κ. Κουλαϊδή, θα προχωρήσω στις σκέψεις που είπα. Κύριε συνάδελφε, το θέμα του εθνικού απολυτηρίου, του απολυτηρίου τέλος πάντων και το θέμα των εξετάσεων για να μπεις στο Πανεπιστήμιο, δεν ήταν σαφές στο μυαλό μου πώς είναι αυτά τα πράγματα. Δηλαδή σε όσα ελέγχθησαν ήδη το απολυτήριο ήταν σαφές ότι βγαίνει από τον τρόπο που έχει κανείς τη βαθμολογία στο Λύκειο κτλ. και ενδεχομένως με εξετάσεις περιφερειακές, διάφορα. Στη δική σας σκέψη, μελέτη, πώς είναι αυτό;

Β. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Θα προσπαθήσω να σας πω κ. Πρόεδρε. Λέγοντας εθνικό απολυτήριο, εμείς εννοούμε τις εξετάσεις, τις πιστοποιημένες εξετάσεις στο τέλος των σπουδών στο Λύκειο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όπως είναι σήμερα δηλαδή;

Β. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Θα σας πω. Θα δείχνουν το τι ξέρει ο μαθητής. Δε θα είναι όπως είναι σήμερα, διότι σήμερα οι εξετάσεις βασίζονται σε ένα είδος θεμάτων τυχαίων, τα οποία διαφέρουν από σχολική μονάδα σε σχολική μονάδα στα μαθήματα τα οποία δεν είναι πανελλαδικώς εξεταζόμενα, στα δε πανελλαδικώς εξεταζόμενα, πάλι δεν υπάρχει κάποια συστηματική προεργασία εκ μέρους της Επιτροπής η οποία θα βάζει τα θέματα, δεν έχει πού να στηριχθεί. Κάνουν το καλύτερο προφανώς οι συνάδελφοι, αλλά μπορεί να διαφέρουν από χρονιά σε χρονιά. Λέγοντας εθνικό απολυτήριο εμείς εννοούμε εκείνες τις εξετάσεις οι οποίες διασφαλίζουν, πιστοποιούν γνώση του μαθητή. Παίρνοντας ο μαθητής το εθνικό απολυτήριο, θα μπορεί να κάνει αιτήσεις, κατ' ανάλογο τρόπο με το σημερινό, σε Σχολές για την εισαγωγή του σε κάποια Σχολή. Οι Σχολές προφανώς θα ορίζουν τους συντελεστές τους οποίους επιθυμούν για κάθε μάθημα, άρα θα μπορούν ενδεχομένως να ορίζουν προαπαιτήσεις –σας είπα ότι δε θα συζητήσουμε στη λεπτομέρεια σήμερα, σε γενικές αρχές, εκεί βεβαίως θα υπάρχουν

ορισμένες προαπαιτήσεις. Παραδείγματος χάριν η ελληνική γλώσσα πράγματι, κι εγώ συμφωνώ, ότι θα πρέπει να υπάρχει σε όλες τις απαιτήσεις για την εισαγωγή σε οποιαδήποτε Σχολή.

Τις λεπτομέρειες αυτές δεν είμαστε σε θέση σήμερα νομίζω να τις επεξεργαστούμε και να τις αναπτύξουμε, παρά μόνο ότι το εθνικό απολυτήριο είναι το επιστέγασμα μιας διαδικασίας στο Λύκειο, βασίζεται η λειτουργία του Λυκείου σ' ένα καινούργιο αναλυτικό πρόγραμμα που έχει συνταχθεί στη βάση αναλυτικών στόχων και οι βαθμοί που έχει κάποιος στο εθνικό απολυτήριο πιστοποιούν γνώση και αυτής της πιστοποιημένης γνώσης μπορούν να κάνουν χρήση οι Σχολές διαμορφώνοντας κριτήρια, μέγιστο, ελάχιστο, ειδικούς συντελεστές, έτσι ώστε να επιλέγουν μ' έναν αφ' ενός μεν αξιόπιστο, αφ' ετέρου αντικειμενικό τρόπο τους φοιτητές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε συνάδελφε όλα αυτά είναι ουσιώδη και μιλάμε για ένα κόμμα που έχει λόγο και βρίσκεται στην κυβέρνηση, έχει σημασία δηλαδή, δεν κάνουμε θεωρητική συζήτηση. Λέω το εξής: κατ' αρχήν δέχομαι και προσωπικά ότι όλα αυτά επιδέχονται μια επεξεργασία και εδώ κάνουμε μια συζήτηση γενική. Άρα δεν είστε υποχρεωμένος να μας πείτε λεπτομέρειες. Αλλά πρώτα-πρώτα, αυτό το εθνικό απολυτήριο, ας το πούμε έτσι, βγαίνει με τη βαθμολογία αυτής της εξέτασης ή είναι όλου του Λυκείου; Γιατί είναι σημαντικό αυτό.

Β. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε καταλαβαίνετε ότι θα επιμείνω σ' αυτό που σας είπα προηγουμένως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν είναι επιχειρησιακό αυτό όμως, είναι ουσιαστικό.

Β. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Όχι, δεν είναι κατά τη γνώμη μου. Εμείς έχουμε θέση αλλά δε θέλω να τη συζητήσουμε σε όλες τις λεπτομέρειες σήμερα αυτή τη θέση. Αν θέλετε τη θέση τη δική μας, του ΠΑΣΟΚ, ευχαρίστως κατ' ιδίαν να σας την αναπτύξω, αλλά επιμένω ότι δε θα πρέπει η συζήτηση να πάει σε λεπτομέρειες, αλλά θα πρέπει να παραμείνουμε στο επίπεδο των γενικών αρχών, διότι πράγματι, για να προσδιορίσουμε τις λεπτομέρειες θα πρέπει να είχαμε όλα τ' απαραίτητα εκείνα στοιχεία τα οποία θα μας επέτρεπαν να τις προσδιορίσουμε. Έτσι ή αλλιώς η δέσμευση του ΠΑΣΟΚ είναι ότι η οποιαδήποτε αλλαγή δε θα αιφνιδιάσει, θα εφαρμοστεί τουλάχιστον για τους μαθητές που θα είναι από την Α' Λυκείου και μετά, δε θα αιφνιδιάσει, κατά συνέπεια...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τα λέω αυτά διότι στη δική μου εκτίμηση αυτό το σύστημα έτσι όπως το λέτε τώρα, είναι ένα σύστημα στην πραγματικότητα ελεύθερης πρόσβασης. Δηλαδή έχοντας το απολυτήριο το οποίο το παίρνει μ' αυτή την εξέταση, μπαίνει στο Πανεπιστήμιο και αρχίζει πια το Πανεπιστήμιο και εξετάζει τι;

Β. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Δεν είναι ένα σύστημα ελεύθερης πρόσβασης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Συνήθως όταν λέμε «ελεύθερη πρόσβαση» αυτό εννοούμε.

B. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Δεν είναι σύστημα ελεύθερης πρόσβασης, διότι ελεύθερη πρόσβαση σημαίνει ανυπαρξία του numerus clausus. Αυτή τη στιγμή εμείς δεν έχουμε προτείνει κατάργηση του numerus clausus. Κάθε Τμήμα δηλαδή θα έχει συγκεκριμένο αριθμό θέσεων οι οποίες θα προσδιορίζονται με βάση τους βαθμούς που θα παίρνει ο μαθητής στο εθνικό απολυτήριο.

X. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, επί της διαδικασίας, μας συγχωρείτε, είναι σεβαστή η γνώμη των κομμάτων αλλά και εμείς εδώ όπου βρισκόμαστε δεν είμαστε βουβά και άφωνα όντα, θέλουμε κι εμείς να τοποθετηθούμε, γι' αυτό κάντε την τοποθέτησή σας να μιλήσουμε κι εμείς. Υπάρχουν πολλά πράγματα που προκαλούν τη διάθεση να μιλήσω, αλλά περιμένω τη σειρά μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έτσι είναι, νομίζω όμως ότι έκανα μια πραγματικά διευκρινιστική ερώτηση, γιατί είναι αναγκαίο να καταλάβουμε τα πράγματα, γιατί εγώ μετά θα πρέπει στο τέλος να κάνω μια συνόψιση προτάσεων και πρέπει να ξέρω τι λέω. Έχει δίκιο ο κ. Τρικαλινός, υπάρχουν απόψεις.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Κύριε Καθηγητά, σε επίπεδο δηλαδή φιλοσοφίας, το εθνικό απολυτήριο εξασφαλίζει την εισαγωγή του μαθητή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

B. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Σε επίπεδο φιλοσοφίας, το εθνικό απολυτήριο εξασφαλίζει την εισαγωγή του μαθητή ο οποίος εκπληρεί τα κριτήρια που έχουν βάλει οι Σχολές.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Δεύτερο ερώτημα. Προφανώς θα υπάρξουν προβλέψεις, πρώτον τα κριτήρια αυτά των Σχολών να μην αλλάζουν από τη μια μέρα στην άλλη...

B. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Μα είπαμε ότι δε θα αιφνιδιαστεί κανένας.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Όχι, για τα κριτήρια των Σχολών μιλάω εγώ, όχι για τα κριτήρια της κυβέρνησης. Έχουν αυτονομία τα Πανεπιστήμια κ. συνάδελφε.

B. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Δεν έχουν, σ' αυτό το επίπεδο δεν έχουν αυτονομία.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Μπορεί να την αποκτήσουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εγώ εκτιμώ ότι ο κ. Κουλαϊδής για ένα τόσο σύνθετο θέμα δε θέλει να πάρει μια πολύ δεσμευτική θέση, διότι μιλά για επεξεργασία...

B. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Δεν είναι ότι δε θέλω να πάρω δεσμευτική θέση, δεσμευτική θέση υπάρχει στο portal του ΠΑΣΟΚ. Δεν έχουμε κανένα πρόβλημα να πάρουμε δεσμευτική θέση. Είναι ότι διαφωνώ με τη λογική να μπορούμε στη συζήτηση λεπτομερειών και επιμένω στο να συζητήσουμε γενικές αρχές. Και όταν συζητάμε γενικές αρχές, μπορεί οι λεπτομέρειες να έχουν πάρα πολύ μεγάλη σημασία. Είμαι ο πρώτος μάλιστα ο οποίος στην τοποθέτησή μου επεσήμανα ότι έχουν πολύ μεγάλη σημασία. Και γι' αυτό το λόγο είπα ότι εμείς προτείνουμε σε όποια αλλαγή και σε όποια καινούργια

πολιτική, πιλοτικές εφαρμογές ώστε να είμαστε σε θέση να κάνουμε ενδεχομένως και τις αναγκαίες διορθωτικές κινήσεις.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Εγώ θέλω να πω ότι έχω πάρα πολλές ακόμα ερωτήσεις, αλλά σέβομαι την τοποθέτηση του συναδέλφου.

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Πάντως, συγγνώμη, οφείλει το κόμμα να δώσει τη θέση του την πραγματική, την αυθεντική, τη σωστή, την καθαρή.

B. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Κατά τη γνώμη μου κ. συνάδελφε έχουμε δώσει μια αυθεντική, σωστή, λεπτομερέστατη θέση. Μπορεί να διαφωνούμε σ' αυτό, μπορεί πράγματι εσείς να θεωρείτε ότι δεν είναι. Κατά τη γνώμη τη δική μου είναι.

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Είναι η θέση του ΛΑΟΣ η εισαγωγή με το εθνικό απολυτήριο. Αυτό είναι.

B. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Κάνετε λάθος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Παρακαλώ, για να έχει νόημα και ο διάλογος που κάνουμε εδώ και να μη δεσμευόμαστε με αυτήν ή εκείνη την άποψη, εδώ διαμορφώνεται μια άποψη και νομίζω ότι ο κ. Κουλαϊδής λέει ότι «θέλω να μείνω σε γενικές αρχές και δεν μπορώ να περάσω στα επιμέρους, πώς θα εφαρμοστεί αυτό ή εκείνο, γιατί εκεί πια πάμε σε επιμέρους θέματα». Λοιπόν, ας το σεβαστούμε αυτό και να πω κι εγώ ορισμένες σκέψεις.

Κατ' αρχήν κερδίζω και ως τελευταίος ομιλητής, αλλά και ως έχοντας την ευθύνη αυτού του διαλόγου, από συσσωρευμένη σοφία η οποία έχει κατά καιρούς εκφραστεί. Και ομολογώ την αξιοποίηση αυτής της σοφίας. Εγώ τουλάχιστον με όλα αυτά που έχουμε πει, είδα και συνειδητοποίησα τουλάχιστον θέματα ακόμη και στο θέμα της πρόσβασης που και ως Πρύτανης ενός μεγάλου Πανεπιστημίου και ως εκπαιδευτικός χρόνια, πανεπιστημιακός δάσκαλος, είχα άμεση εμπλοκή στα θέματα. Παρά ταύτα, με τις συζητήσεις εδώ πρέπει να ομολογήσω ότι έμαθα, συνειδητοποίησα πράγματα τα οποία είναι χρήσιμα και τα οποία θα προσπαθήσω να εκφράσω και στις σκέψεις που θα θέσω υπό την κρίση σας. Βλέπω ότι υπάρχουν δύο προσεγγίσεις. Να μη το πω μορφές φιλοσοφίας, γιατί είναι πολύ βαριά κουβέντα, αλλά δυο προσεγγίσεις: η μία είναι η πλήρης αποδέσμευση του Λυκείου από ό,τι έχει σχέση με εξετάσεις για το Πανεπιστήμιο, και εκεί θέλει μια προσοχή και στο τι λες, όταν λες αυτονομία κτλ., όλα αυτά. Δεν εννοούμε ότι το Λύκειο είναι εν κενώ και κάνει κάτι που δεν έχει καμία σχέση ούτε με την τριτοβάθμια εκπαίδευση ούτε με την υποχρεωτική εκπαίδευση, προφανώς όχι. Απλώς λέμε ότι έχουμε ένα σύστημα σήμερα όπου δίνεις εξετάσεις στη Γ' Λυκείου και μ' αυτό εισάγεσαι και βλέπω ότι υπάρχει και μια σύγκλιση γενικότερη απόψεων, ότι «μην το κάνεις έτσι, βγάλε τις εξετάσεις από το Λύκειο», είναι μια γενική τοποθέτηση αυτή.

Το δεύτερο είναι κατά πόσο θέλουμε ένα Λύκειο φροντιστήριο ή θέλουμε ένα γενικό και υπ' αυτή την έννοια αυτόνομο μορφωτικό λύκειο. Η δική μου αίσθηση είναι ότι η πλειονότητα των συμμετεχόντων σ' αυτό το διάλογο θέλει ένα αυτόνομο Λύκειο, δηλαδή μορφωτικό, δηλαδή

απηλλαγμένο του φροντιστηριακού προπαρασκευαστικού χαρακτήρα. Ομόφωνα ήταν. Όμως, πρέπει να πούμε ότι έχουμε δυο τουλάχιστον προτάσεις από φορείς τους οποίους δεν μπορούμε ν' αγνοήσουμε, ο ένας μάλιστα είναι και εσωτερικός, είναι μέσα εδώ, στο ΕΣΥΠ. Δεν είναι φορέας, είναι μια Επιτροπή που δούλεψε σ' αυτό και που μας φέρνει μια πρόταση που λέει ότι «εγώ την προπαρασκευή δεν τη θέλω έξω από το Λύκειο να γίνεται και σε ιδιωτικό επίπεδο, θέλω να τη θεσμοποιήσω, να τη βάλω μέσα στο Λύκειο προκειμένου να στηρίξω αυτά τα παιδιά και να μη τα στέλνω στα φροντιστήρια». Είναι ένας τρόπος αντιμετώπισης.

Μια άλλη άποψη που ακούστηκε και που δεν είναι μόνο του προτείνοντος, είναι ότι μικραίνω τη φοίτηση στη γενική παιδεία και παίρνω τον τελευταίο χρόνο, δεν προσθέτω χρόνο, παίρνω τον τελευταίο χρόνο, τη λεγόμενη Γ' Λυκείου και την κάνω προπαρασκευαστική για τα Πανεπιστήμια. Αυτές οι δυο απόψεις έχουν το χαρακτήρα της προπαρασκευής μέσα στη γενική εκπαίδευση. Εγώ –και δεν είμαι εγώ, δεν έχει δα και μεγάλη σημασία- είδα ότι η άποψη που στηρίξαμε ήταν να φύγουμε από αυτή τη λογική της προπαρασκευής για το Πανεπιστήμιο, να ξαναβρεί το Λύκειο τον γενικό μορφωτικό του χαρακτήρα. Όχι όμως έτσι γενικά και αόριστα, αλλά να αξιοποιεί τα ενδιαφέροντα των μαθητών και κάποιες γενικές κλίσεις. Επιτρέψτε μου να πω ότι ασχολούμενος μ' αυτό το θέμα της πρόσβασης πολλά χρόνια, έχω δει ότι δεν υπάρχει το τέλειο σύστημα, ό,τι πάρουμε θα έχει και μια άλλη πλευρά. Και υπό αυτή την έννοια πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα επιφυλακτικοί. Επομένως, ζητούμε το πιο λειτουργικό σύστημα, το πιο αξιόπιστο, με τα λιγότερα μειονεκτήματα θα έλεγα και με παράπλευρες ωφέλειες.

Ποιες είναι οι παράπλευρες ωφέλειες : πώς θα μπορέσουμε ν' αναβαθμίσουμε το Λύκειο, να δώσουμε μια άλλη βαρύτητα στο Λύκειο, στον εκπαιδευτικό, στην όλη διαδικασία της εκπαίδευσης. Αυτό το κριτήριο πρέπει να είναι μέσα στη συζήτησή μας. Δηλώνω, και σ' αυτό νομίζω ότι στοιχώ προς όλη την τοποθέτηση των περισσοτέρων μελών, ότι το κύριο για μας εδώ που βγήκε από το διάλογο, είναι πώς θα επιτύχουμε μια ποιότητα στη γενική μας εκπαίδευση. Αυτό είναι το ζητούμενο, από το Νηπιαγωγείο μέχρι και το Λύκειο. Για την τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν μπορούμε εμείς εδώ να έχουμε δεσμευτική και βαρύνουσα γνώμη.

Επομένως, κεντρικός στόχος είναι αυτός. Και μιλήσαμε για το πώς μπορεί να γίνει αυτό, δεν το είπαμε ως σύνθημα ή ως απλή γενικότητα, αλλά είπαμε ότι αυτό θα αποτυπωθεί στα αναλυτικά προγράμματα, γι' αυτό δώσαμε πολύ μεγάλη έμφαση, στα βιβλία, κυρίως στη μέθοδο διδασκαλίας, στον τρόπο που βλέπουμε τη γνώση, πολλά πράγματα. Τα είπαμε εδώ, τα έχουμε δώσει και ως πρόταση.

Μιλήσαμε για την αξιολόγηση, διότι τι σύστημα θα είναι αυτό που δεν θ' αξιολογείται, θα το αφήσεις με αυτόματο πιλότο; Μιλήσαμε για το γεγονός ότι όλο το σύστημα θα εξαρτάται πάντοτε, σε μεγάλο βαθμό από τον εκπαιδευτικό. Άρα τι κάνουμε με τον εκπαιδευτικό; Τον επιμορφώνω, τον καταρτίζω.. Δηλαδή, θέσαμε τον δάκτυλο εις τον τύπο των ήλων, για να δείξουμε ότι δεν βλέπουμε επιφανειακά τα πράγματα και αποσπασματικά. Να πούμε δηλαδή για πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, σα να μην υπάρχει όλο το άλλο σύστημα. Και νομίζω ότι αυτό δείχνει και σοβαρότητα εκ μέρους μας και επαφή με την ουσία της παιδείας.

Μιλήσαμε ,επίσης, και θέλω και αυτό να το αναφέρω, γιατί είναι εις πίστωση του Συμβουλίου, για την άρση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων ή αυτό που τώρα λέγεται «ζώνες εκπαιδευτικής προτεραιότητας» κτλ.. Δηλαδή, έχουμε συνείδηση ότι υπάρχουν ανισότητες εκπαιδευτικές και πρέπει να τις αντιμετωπίσουμε γενικότερα. Μάλιστα, εδώ είπαμε πώς θα βρούμε μηχανισμούς στήριξης και όχι στο Λύκειο με την ενισχυτική, αλλά πρώιμα, ήδη στο Δημοτικό , γιατί από εκεί τα παιδιά έχουν τα μειονεκτήματα κι από εκεί υπάρχει η διαρροή και όλα αυτά. Επομένως, μία παράμετρος είναι ο τρόπος στήριξης θεσμοποιημένος ,όμως, και ουσιαστικός, και όχι αυτή η απλή ενισχυτική που είδαμε ότι στην πράξη απέτυχε και για το οποίο έχουμε ευθύνες ίσως όλοι, και οι εκπαιδευτικοί, και η πολιτεία και γενικότερα.

Τελευταίο και πιο τεχνικό θέμα αλλά ουσιαστικό, γιατί έχει σχέση και συμπαρασύρει όλη την εκπαίδευση, είναι η πρόσβαση στα Πανεπιστήμια. Κύριοι συνάδελφοι, εγώ πιστεύω και νομίζω ότι και σ' αυτό συμφωνούμε, ότι ένας απώτερος στόχος, τελικός στόχος, μακάρι να μπορούσαμε σήμερα να το κάνουμε, θα ήταν η ελεύθερη πρόσβαση.

Έχουμε όμως τεράστια θέματα για να το κάνουμε, διότι , εάν βάλετε στα Πανεπιστήμια κ. Σπαθάτου σήμερα όλους όσοι θέλουν να μπουν στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση, πρέπει να διπλασιάσετε τα υπάρχοντα Πανεπιστήμια που είναι ήδη 23, συν 16 ΤΕΙ και θα τους βάλετε και μετά κυρία συνάδελφε τι θα κάνετε; Θα τους βγάλετε στο 1^ο έτος, θα κάνετε αυστηρές εξετάσεις και θα πείτε σε κάποιες χιλιάδες νέων «τώρα φύγετε, διότι εσείς δεν κάνετε για το Πανεπιστήμιο» και θα του το πεις μέσα στο Πανεπιστήμιο; Δηλαδή το θέμα δεν είναι πώς τον βάζεις, το θέμα είναι πώς τον βγάζεις από το Πανεπιστήμιο. Είναι ένα δύσκολο σύστημα το οποίο πρέπει να μας απασχολήσει. Επειδή αυτό βλέπουμε ότι πρακτικά, ενώ θα είμαστε όλοι υπέρ, πρακτικά δε μπορεί να εφαρμοστεί, διότι έχουμε Σχολές υψηλής ζήτησης με χιλιάδες υποψηφίους, γι' αυτό πάμε σε μια μεσοπρόθεσμη λύση-στόχο, ένα καλύτερο σύστημα από αυτό που έχουμε σήμερα. Τι σημαίνει καλύτερο; Δικαιότερο πρώτα-πρώτα, με μεγαλύτερες ευκαιρίες για περισσότερους ανθρώπους.

Δεύτερον, αξιόπιστο. Κυρίες και κύριοι μιλάμε συνεχώς για αδιάβλητο σύστημα. Εγώ ,αν θέλετε, να το δεχθώ ότι είναι αδιάβλητο σύστημα, μολονότι κι αυτό θέλει μια συζήτηση. Θέλει μια συζήτηση, διότι ακούω κατά καιρούς ότι οι εξετάσεις που γίνονται σε περιφερειακά κέντρα στην επαρχία, σε μικρές περιοχές, δεν έχουν την ίδια αυστηρότητα στην επιτήρηση, όλα αυτά τα πράγματα, που έχουν σε άλλες περιοχές. Η διόρθωση ανάλογα με το πού γίνεται, έχει κάποια προβλήματα. Εν πάση περιπτώσει όμως, για να μη μιλάμε έτσι πολύ σχετικιστικά, να δεχτούμε ότι είναι ένα αδιάβλητο σύστημα. Είναι κι αξιόπιστο; Σας είπε προηγουμένως ο Πρύτανης και ήθελε να σας φέρει και γραπτά, εάν λοιπόν έχουμε, το είπε και ο συνάδελφος από τα ΤΕΙ, τις αδυναμίες που υπάρχουν στη γλώσσα και δεν είναι μόνον εκεί, εάν θέλουμε να πούμε ότι βγάζουμε τους καλύτερους που έρχονται στο Πανεπιστήμιο, αυτό δε συμβαίνει. Και σας το λέω ως ένα πανεπιστημιακός δάσκαλος που έχω μια φοβερή πείρα και σ' ένα μεγάλο φάσμα ανθρώπων και ετών και οριζόντων.

Επομένως, αξιόπιστο το σύστημα δεν είναι. Ας δεχθούμε ότι είναι αδιάβλητο. Κάτι ακόμη: Δεν είναι ανθρώπινο. Είναι ένα απάνθρωπο σύστημα. Αγαπητοί, να το συνειδητοποιήσουμε αυτό, και βλέπω ότι

υπάρχει αυτή τη στιγμή μια σύγκλιση, δίνει μια φορά και θα περιμένει τον επόμενο χρόνο να ξαναδώσει; Κι αν έχει πάει καλά στη Λογοτεχνία ή στα Μαθηματικά θα πρέπει να ξαναδώσει κι αυτά στα οποία έχει πάρει «Άριστα» με τον κίνδυνο να μην έχει την ίδια απόφαση, την ίδια επίδοση σε ένα σύστημα στο οποίο τόνισε ο κ. Κουλαϊδής ότι οι θεματοθέτες δεν είναι πάντοτε και άνθρωποι οι οποίοι έχουν εις βάθος μελετήσει αυτά τα πράγματα και έχουν μια επιστημονική κατάρτιση. Κάνουν το καλύτερο οι άνθρωποι και προέρχονται από τη μαχόμενη εκπαίδευση και την πανεπιστημιακή, αλλά κινούνται λίγο εμπειρικά και ξέρουμε τι συμβαίνει τώρα, μια κυβέρνηση που βρίσκεται πάνω, αν είναι και σε παραμονές εκλογών, προκειμένου να μην έχει πρόβλημα, διότι αποτελεί εθνικό πρόβλημα η εξέταση, λέει «βάλε εύκολα θέματα τώρα να τελειώνουμε, να μη μας πάρουν οι εφημερίδες, να μη μας πάρουν από δω από κει» και αυτομάτως λοιπόν βγάζει στρατιές αριστούχων, οι οποίοι είναι ψευδοαριστούχοι. Απλώς, έβαλες πάρα πολύ απλά θέματα. Χώρια που κρίνεις τον άνθρωπο, το παιδί που πάει σε μια ειδικότητα ενός ΤΕΙ με τα ίδια θέματα που τον κρίνεις για μια Σχολή με υψηλότερες απαιτήσεις, π.χ. των Ηλεκτρολόγων Μηχανολόγων. Αυτό το παιδί που παίρνει το 7 και το 6 και το 5, εάν η εξέταση ήταν διαφορετική, μπορεί να ήταν στο 14, στο 12, στο 13 και να μην έχουμε θέμα βάσης του 10.

Επομένως, το καλύτερο σύστημα, πιο ανθρώπινο σύστημα προσφέρει περισσότερες δυνατότητες να δώσει περισσότερες φορές, να κρατήσει βαθμολογία και όλα αυτά βέβαια με μέτρο και με αφαίρεση μορίων, διότι αλλιώς ένας που δίνει πολλές φορές θα μπαίνει και ο άλλος θα περιμένει στην ουρά. Κάθε φορά που δίνεις αφαιρούνται μόρια, υπάρχουν αυτά τα συστήματα. Το καλύτερο σύστημα επίσης πρέπει να το κρίνουμε με μια παράμετρο που είναι η αναβάθμιση του Λυκείου. Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δεν είναι μόνο το σύστημα που μας ενδιαφέρει. Μας ενδιαφέρει και τι θα κάνουμε με το Λύκειο και μάλιστα σε συνάρτηση με την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση. Να απελευθερώσουμε το Λύκειο. Φτάνει αυτό; Απελευθέρωση εννοώ να φύγουν οι εξετάσεις από το Λύκειο. Φτάνει αυτό; Εάν δεν έχει μια παιδευτική αυτονόμηση, δηλαδή να είναι παιδευτικός φορέας ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που σημαίνει μια άλλη διάρθρωση, έχουμε πετύχει αυτό που θέλουμε; Η βαρύτητα της επίδοσης είναι κρίσιμη. Έστω ότι βγαίνουν οι εξετάσεις από το Λύκειο. Ένας μαθητής που θα ξέρει ότι το τι κάνει στο Λύκειο δε μετράει σε τίποτε, θα πάει ποτέ και θα δώσει έμφαση στα μαθήματα και θα προσέξει τα μαθήματα; Πέρασμα θα είναι και θα συχνάζει στο φροντιστήριο. Κι αυτό συμβαίνει σήμερα σε μεγάλο βαθμό.

Επίσης, τον εκπαιδευτικό τον έχουμε απαξιωμένο μ' αυτό το σύστημα και εκτεθειμένο, διότι οι μαθητές δεν τον υπολογίζουν ή τον υποχρεώνουν να μιλάει μόνο σε ό,τι έχει σχέση με τις εισαγωγικές εξετάσεις. Αν απομακρυνθείς από την εστίαση επί της προετοιμασίας για τις εισαγωγικές και αναφέρεις θέματα που έχουν σχέση με αξίες, εξοικείωση με διαστάσεις ποιότητας, σε κοιτάνε περίεργα, αρνητικά και υποτιμητικά. Και πρέπει να δούμε τη βαρύτητα, βέβαια, του απολυτηρίου.

Έχω σημειώσει εδώ και χαίρω που ελέχθη ήδη, ότι για ό,τι πούμε χωρίς μία δοκιμαστική εφαρμογή θα πέσουμε στην παγίδα του τι έχει συμβεί στο παρελθόν και θα τραβάμε τα μαλλιά μας. Επομένως, χρειάζεται μια δοκιμαστική εφαρμογή σ' έναν αριθμό σχολείων, να ξέρουμε τι γίνεται.

Χρειάζεται η κοινωνική συναίνεση, αφού γίνει κοινωνική ενημέρωση. Εγώ είμαι βέβαιος κι έχω και μια εμπειρία ότι μιλώντας με κόσμο, με δημοσιογράφους, δημόσια, όταν κάθεται και τους εξηγείς αυτά που λέμε εδώ, για την ποιότητα, για το ένα, για το άλλο, βλέπω μια αποδοχή των απόψεων που συζητούμε εδώ σε μέγιστο βαθμό. Τι σημαίνει αυτό: Ότι η κοινωνία είναι ώριμη να δεχθεί πράγματα και το μόνο που λέει είναι «καλά, αλλά αυτά είναι δύσκολα, πώς θα γίνουν;» Το «δύσκολα» και «πώς θα γίνουν», εντάξει, θέλει μια συζήτηση. Βέβαια, και πολιτική συναίνεση. Αγαπητοί, τις αδυναμίες του συστήματος, για ν' αρχίσω απ' αυτές, ότι έχουμε ένα Λύκειο-φροντιστήριο, τις ζούμε όλοι. Πρόκειται για μια τραγική κατάσταση. Είναι και αποτυχημένο φροντιστήριο, διότι όλοι κοιτάνε το φροντιστήριο εκτός σχολείου, το πραγματικό φροντιστήριο και ό,τι μαθαίνεις στο φροντιστήριο.

Γι' αυτό προσωπικά είμαι πολύ επιφυλακτικός για αυτόν τον προπαρασκευαστικό φροντιστηριακό χαρακτήρα του Λυκείου, και μάλιστα όταν είναι τόσο έντονος, να είναι σε δυο χρόνια, όπως είμαι, και κάπου φάνηκε αυτό, αντίθετος στις κατευθύνσεις, αλλά αυτό είναι ένα θέμα που το συζητούμε. Αλλά δεν ωφελεί το να κάνεις απλώς στο σχολείο μια μορφή φροντιστηρίου χωρίς να μπορείς να φτάσεις τον επαγγελματία εκτός σχολείου που έχει τις συνταγές του. Μόνο αν αλλάξεις το σύστημα διδασκαλίας, το σύστημα εξετάσεων, αν το αλλάξεις άρδην με έμφαση στην ποιότητα, όπως λέμε, δηλαδή μετά από ένα διάστημα, τότε μειώνεται και η αξία του εξωτερικού φροντιστηρίου, γιατί τα παιδιά θα τα μαθαίνουν αυτά μέσα στο σχολείο. Αλλά είναι ανάγκη να τα μάθουν μέσω φροντιστηρίου και όχι μέσω της διδασκαλίας και των μαθημάτων;

Νομίζω ότι μια αρχή της παιδείας είναι ότι το βασικό είναι τι θα πάρουν μέσα από τη διδασκαλία, από τα μαθήματα τα διδασκόμενα. Δε μπορώ να του δώσω επιπλέον και ειδικές γνώσεις –λέω την άποψή μου, την εκτίμησή μου– οι οποίες σε ποια σχέση θα βρίσκονται με το κανονικό πρόγραμμα, ιδίως αν έχεις στο μυαλό σου ένα πρόγραμμα που έχει κατευθύνσεις; Έχω κατευθύνσεις λοιπόν και έχω ήδη Μαθηματικά, Φυσική, Χημεία και Βιολογία. Θα του κάνω λοιπόν και ένα μάθημα προπαρασκευαστικό που σημαίνει τι: Ότι θα του τα ξαναπώ αυτά λίγο συνταγοποιημένα όπως τα κάνει ο φροντιστής απ' έξω. Λοιπόν, το εξωσχολικό φροντιστήριο πάει να γίνει καλύτερο από το ενδοσχολικό, θ' αποτύχει το από μέσα και δε θα προετοιμάσει πάλι. Δηλαδή υπάρχουν κίνδυνοι. Βλέπω τον τρόπο σκέψης και βλέπω το καλοπροαίρετο αυτής της τοποθέτησης: «να προφυλάξω την ελληνική κοινωνία από το να στέλνει τα παιδιά της έξω να ξοδεύει τόσα λεφτά, ας του τα δώσω μέσα στο σχολείο». Η εκτίμηση η προσωπική μου είναι ότι αυτό αλλάζει τη δομή, τη λειτουργία, το χαρακτήρα του σχολείου, του αφαιρεί την αυτονομία του, το κάνει φροντιστήριο και μάλιστα με αυτή την πρόταση των δύο ετών και του προπαρασκευαστικού φροντιστηριοποιείται πλήρως πια το Λύκειο, που είναι ακριβώς αυτό που έχουμε πει ότι πρέπει ν' αποφύγουμε.

Δεν ξέρω αν είμαστε πολύ ρομαντικοί ή ιδανιστές μ' αυτά που λέμε, αλλά το θέλει και η ελληνική κοινωνία να οργανωθεί ένα σχολείο που θα προετοιμάζει τους πολίτες τους αυριανούς με αυτά που πραγματικά χρειάζονται: να έχουν μια καλλιέργεια, μια μόρφωση, μια ενημέρωση για θέματα, την ψηφιακή εγγραμματοσύνη, τις ξένες γλώσσες. Και εγώ στοιχώ στην άποψη του κ. Παΐζη και άλλων ότι βέβαια αυτά δεν είναι μόνο για το

Λύκειο αλλά αυτά πρέπει να έχουν πιστοποιηθεί και τελειώσει με την υποχρεωτική εκπαίδευση που τώρα είναι με το τέλος του Γυμνασίου. Αλλά εν πάση περιπτώσει μπορούν να έχουν μια εμπάθунση, να έχουν μια διεύρυνση και μία επιπλέον έκταση στο Λύκειο.

Το αναξιόπιστο σύστημα το είπα, το θέμα της επίδοσης των μαθητών. Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, για λόγους ενίσχυσης του Λυκείου και για λόγους αντικειμενικότητας, οι δάσκαλοι εδώ στο Συμβούλιο, κι οι περισσότεροι εδώ μέσα είναι δάσκαλοι, διαφόρων βαθμίδων αλλά δάσκαλοι, ξέρουν ότι, όπως ξέρεις το μαθητή σου στα χρόνια κατά τα οποία τον διδάσκεις, στα τρία χρόνια του Λυκείου δεν τον ξέρει κανένας άλλος. Αυτή λοιπόν η επίδοση θα μείνει έτσι; Γιατί να μείνει έτσι; Γιατί δεν εμπιστευόμαστε το δάσκαλο; Ας βρούμε λοιπόν τρόπους, κι εδώ αρχίζει αυτό που λέει ο κ. Κουλαϊδής, να μη μπορούμε αυτή τη στιγμή σε επιχειρησιακές, δηλαδή πώς ακριβώς πρέπει να το κάνουμε. Μπορεί να είναι κάποια τεστ περιφερειακά, μπορεί να είναι μια εξέταση από περισσότερους ανθρώπους κατά την οποία διορθώνονται τα γραπτά εντός, μπορεί να είναι διάφορα συστήματα, αλλά κάπου να μετράει η επίδοση του μαθητή στα τρία χρόνια του Λυκείου. Κι όταν λέω να μετράει, να έχει μια βαρύτητα. Διότι τότε θα συμβούν δυο πράγματα: Πρώτον, θα είναι πιο αξιόπιστη η επιλογή, άλλο να τον δεις σε 3 χρόνια και άλλο να τον δεις σε 3 ώρες. Το ξέρουμε αυτό το πράγμα και βλέπουμε αποτυχίες αφάνταστες, από παιδιά πολύ καταρτισμένα. Και, επίσης, μετράει διαφορετικά πλέον στη συνείδηση του μαθητή το σχολείο του, το Λύκειο. Και επίσης ο δάσκαλός του, ο εκπαιδευτικός.

Αυτό λοιπόν είναι ένα θέμα το οποίο πρέπει να το κοιτάξουμε νομίζω. Η πρότασή μου, η σκέψη μου είναι αυτή και να βρούμε τρόπους, ώστε να έχει κι έναν αντικειμενικό χαρακτήρα. Μιλήσαμε για το περίφημο portfolio κτλ., τον φάκελο αξιολόγησης, είναι ένα πάρα πολύ σημαντικό βήμα. Εμείς δε μπορούμε να το αγνοήσουμε αυτό ή να μην το προτείνουμε. Ξέρουμε τις δυσκολίες που έχει. Δεν μπορούμε να μην προτείνουμε να βαθμολογείται ο μαθητής. Και στο κάτω-κάτω υπάρχουν και δικλείδες ασφαλιστικές. Ποιες είναι οι δικλείδες; Ότι όταν έχω μεγάλη απόκλιση, έχω έναν αυτόματο αλγόριθμο και ρυθμιστή που μου μειώνει αυτή την απόσταση, την απόκλιση. Δε μπορώ να του βάλω εγώ 18 στη βαθμολογία που θα βγει και να πάω να γράψει για 12. Διότι, η εξέτασή θα υπάρχει. Εκεί λοιπόν οι οποιοσδήποτε αποκλίσεις μπορούν ν' αντιμετωπισθούν. Μιλώ για συστήματα τα οποία εφαρμόζονται ήδη. Στην Αυστραλία η οποία είναι προχωρημένη σ' αυτά τα θέματα, αυτά που λέω τώρα λειτουργούν κανονικά και είναι τρόπος διασφάλισης. Είπα αυτά τα πράγματα, για την απομυθοποίηση εγώ λέω ότι πρέπει να πάψει ν' αποτελούν οι εξετάσεις εθνικό γεγονός και, νομίζω ότι το είπαν όλοι, να εξατομικευθεί το θέμα των εξετάσεων. Για να εξατομικευθεί πρέπει να μπορεί ο υποψήφιος να δώσει περισσότερες φορές, να δίνει σ' έναν φορέα που θα είναι αξιόπιστος κτλ. αλλά δε θα είναι η μια φορά, οι πανελλαδικές. Εκεί είναι αυτά τα θέματα τα τολμηρά με τα πρέπει νομίζω να αναμετρηθούμε.

Οι σκέψεις τις οποίες θέτω στην κρίση σας είναι. Πρώτον, αυτό που όλοι λέτε και λέμε: Να φύγουν οι εξετάσεις από το Λύκειο. Κατάργηση των εξετάσεων στη Γ' Λυκείου, έξω από το Λύκειο. Εισαγωγικές εξετάσεις θα υπάρχουν όσο υπάρχουν αυτοί οι κλειστοί αριθμοί. Γι αυτό παίζει έναν πολύ σημαντικό ρόλο η τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση. Όσο δε δίνουμε

κίνητρα, όσο δεν αναβαθμίζουμε την τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση, τότε θα συσσωρεύονται και να συνωθούνται όλοι στη γενική εκπαίδευση και έχουμε αυξημένο και οξυμμένο το πρόβλημα. Η σκέψη μου, και δεν είναι καμία πρωτότυπη σκέψη, είναι ότι ίσως θα έπρεπε να εμπιστευθούμε έναν ειδικό μόνιμο εξεταστικό φορέα, ένα εθνικό κέντρο αξιολόγησης, όπου μέσα εκεί θα μετέχουν άνθρωποι που επιστημονικά ξέρουν το θέμα της αξιολόγησης, θα κάνουν τις σταθμίσεις, θα έχουν μια Τράπεζα θεμάτων, θα εργαστούν και πανεπιστημιακοί. Δηλαδή θα είναι ένας χώρος όπου με αξιοπιστία θα έχουμε θέματα τα οποία δίδονται, τα οποία εναλλάσσονται, τα οποία είναι στη φιλοσοφία του τι διδάσκουμε στην εκπαίδευση, και εγώ εκεί βάζω ως έναν τρόπο τις πολλαπλές επιλογές, ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών. Εάν αυτά γίνονται έξυπνα, είναι ένας πραγματικά και αντικειμενικός και ουσιαστικός τρόπος ο οποίος αχρηστεύει τελείως την απομνημόνευση. Δε θα έχω και ελεύθερου συνειρμού, ας πούμε να γράψει ένα κομμάτι απ' έξω που να μην είναι... Μπορεί να έχω ανοιχτού τύπου, μπορώ να έχω και έχω σε τέτοιες εξετάσεις. Αλλά αυτό μειώνεται όσο γίνεται για να είναι το άλλο που είναι πιο αντικειμενικό.

Αυτό το οποίο θεωρώ ότι θα ήταν κάτι καινούργιο και αξιόπιστο, διότι τώρα τι κάνουν: συνεδριάζουν στο Υπουργείο Παιδείας συνάδελφοί μας και εκεί προσπαθούν να βρουν τι θέματα θα δώσουν, ώστε να έχουν διδαχθεί παντού, άρα πολύ μειωμένα, να είναι εύκολα ή δύσκολα. Δίνεται και μια κατεύθυνση από την εκάστοτε κυβέρνηση..

ΜΕΛΟΣ: (Μιλά εκτός μικροφώνου)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τα καθορίζει αυτά, αλλά στην πράξη οι άνθρωποι θέτουν κατά περίπτωση θέματα και ξέρουμε τι έχει συμβεί στο παρελθόν, όχι για τη διαρροή, δε μιλάω για τη διαρροή, για την εκτίμηση των θεμάτων. Θέλετε να δώσετε ένα δύσκολο θέμα. Μπορείτε να το δώσετε; Δεν τολμάτε να το δώσετε, γιατί θα γίνει πρόβλημα μετά και η ίδια η εξέταση θα τεθεί σε μια κριτική βάσανο που δεν την αντέχει κανένας. Και πώς θα το βαθμολογήσεις, και το ένα και το άλλο.. Υπάρχουν όλα αυτά τα προβλήματα. Εγώ λοιπόν νομίζω ότι αυτό το έργο πρέπει ν' ανατεθεί σε έναν φορέα ειδικό, μόνιμο. Βεβαίως θα έχει σχέση με το Υπουργείο Παιδείας, προφανώς, αλλά θα έχει μια ανεξαρτησία και θα είναι επιστημονικά οργανωμένος με ανθρώπους που κάνουν αυτή τη δουλειά και την ξέρουν και οι οποίοι θα σταθμίζουν, οι οποίοι θ' ανανεώνουν τα δεδομένα και τα θέματα, οι οποίοι θα συνεργάζονται με τα Πανεπιστήμια. Περισσότερες φορές θα μπορεί κανείς να δώσει σ' αυτό τον φορέα, χωρίς ν' αποτελεί εθνικό πρόβλημα. Θέλω να δώσω τρεις φορές, δυο φορές κτλ.; Θα δίνω, δική μου υπόθεση αν θα μπω σ' ένα χρόνο ή θα μπω σε ενάμισι, αν θα μπω στους έξι μήνες, δική μου υπόθεση και επιλογή και πρόβλημα δικό μου. Βεβαίως, όσες περισσότερες φορές δίνεις, αφαιρούνται μόρια για να είναι δίκαιη με τον άλλον που δίνει λιγότερες φορές. Και εκεί μπορώ να κρατήσω και τη βαθμολογία την καλή.

Όλα αυτά τα λέω λίγο σχηματοποιημένα, τόσο απλά δεν είναι. Δηλαδή, θέλει μια επεξεργασία και οι άνθρωποι που ασχολούνται με την αξιολόγηση ξέρουν ότι έχουν κάποιες δυσκολίες σ' αυτά. Και εγώ έχω και συνείδηση αυτών που λέω. Όμως, πραγματικά είναι ένας επιστημονικός, ουσιαστικός και αντικειμενικός τρόπος και οδηγεί και σε αλλαγές στην ίδια την εκπαίδευση.

Την επίδοση την είπα ήδη. Εγώ θεωρώ ότι πρέπει να βρούμε έναν τρόπο με τον οποίο θα μετρά η συνολική επίδοση των μαθητών στις τρεις τάξεις του Λυκείου, μαζί με περιφερειακά τεστ ή κάποιον άλλον τρόπο που θα βρούμε αντικειμενικό. Μαζί με την αξιολόγηση του δασκάλου, του εκπαιδευτικού. Μα σε όλες τις τρεις τάξεις του Λυκείου έχει περάσει από πόσους εκπαιδευτικούς. Έχει περάσει από 30; Από 36 ανθρώπους. Οι 36 θα χαριστούν όλοι; Εάν το κάνει ένας, δύο κτλ. μολονότι από μία στιγμή και πέρα θα ελέγχεται, υπάρχει ο Σύλλογος, υπάρχουν δικλείδες. Διότι, όταν αρχίζει και βαραίνει αυτό το πράγμα, δεν μπορείς να δίνεις ό,τι θέλεις.

Και βεβαίως προϋποθέτω μια επιμόρφωση για την αξιολόγηση και δράσεις. Δεν αγνώω τις δυσκολίες που υπάρχουν, αλλά εδώ πρέπει να πάρουμε αποφάσεις. Ή θα εμπιστευθούμε και θ' αναβαθμίσουμε και θα δώσουμε την ευθύνη στο δάσκαλο, ή, όσο ψάχνουμε με ασφαλιστικές δικλείδες ξεπερνώντας το δάσκαλο, θα έχουμε συσσωρευμένα προβλήματα αυτού του τύπου που έχουμε σήμερα.

Είμαστε υποχρεωμένοι να εμπιστευθούμε και να ασκήσουμε τον εκπαιδευτικό να κάνει την αξιολόγησή του και να τον ελέγξουμε. Και βεβαίως να τεθεί στο επίκεντρο και ο φάκελος της αξιολόγησης, της προόδου του μαθητή, ένας τέτοιος συνδυασμός ο οποίος θα μειώνει το σφάλμα της απόκλισης, όταν είναι όλα αυτά μαζί. Η διαφορά πάντοτε ελέγχεται με τον αλγόριθμο. Εγώ θα ήθελα 4 αντικείμενα στην εξέταση αυτή, όχι παραπάνω. Συμφωνώ απολύτως, τα έχουμε πει αυτά, γι' αυτό δεν τα επαναλαμβάνω, δραστική μείωση και επιλογή της ύλης. Το θέμα δεν είναι απλώς να μειώσεις την ύλη, το θέμα είναι να δώσεις ποια είναι τα ουσιώδη στην ύλη. Και εκεί οι πανεπιστημιακοί μπορούν να μας βοηθήσουν, πάντοτε σε συνεργασία με τους μάχιμους εκπαιδευτικούς. Γιατί κάποια πράγματα που εμείς μπορεί να τα θεωρούμε πολύ ουσιώδη στο Πανεπιστήμιο και λίγο από την οπτική συντεχνιών και ειδικοτήτων, μπορεί να μην είναι τα καλύτερα στην εκπαίδευση. Οπωσδήποτε και με μια ομαδοποίηση των μαθημάτων. Μιλάμε για επιστήμες: π.χ. Φυσική επιστήμη. Πραγματικά, Φυσική, Χημεία, Βιολογία θα μπορούσαν να είναι ένα μάθημα το οποίο να διδάσκεται εκ περιτροπής από τους ανθρώπους, γιατί δε θέλουμε να καταργήσουμε τις ειδικότητες βέβαια ούτε ν' απολυθούν άνθρωποι, αλλά μπορεί αυτά τ' αντικείμενα να τα δει κανείς σε μια εξέταση που συγκεράζει γνώσεις και το θέμα της εξέτασης το κάνει πιο ουσιαστικό. Και έχεις τη διαθεματικότητα και έχεις το συνεχές της γνώσης και δεν έχεις κομματάκι Χημεία, κομματάκι Φυσική, κομματάκι Βιολογία.

Και κάτι ακόμη. Ο ρόλος των Πανεπιστημίων. Μέχρι τώρα τα Πανεπιστήμια δεν υπάρχουν πουθενά, εκτός αν υπάρχει κάποιος πανεπιστημιακός που είναι στην Επιτροπή που θέτει τα θέματα. Εγώ θεωρώ, κι όχι γιατί προέρχομαι από το Πανεπιστήμιο, αλλά γιατί το θεωρώ αυτονόητο, δε μπορεί ένα Πανεπιστήμιο να μην έχει κανένα λόγο στην επιλογή των φοιτητών του. Αυτά είναι πρωτάκουστα. Υπάρχουν εμπειρίες πάλι από τραύματα του παρελθόντος, όταν τις εξετάσεις τις κάναμε στο Πανεπιστήμιο και χωρούσε κάποια παρέμβαση κτλ. Αλλά εντάξει, οι κοινωνίες ωριμάζουν. Συμμετοχή λοιπόν των πανεπιστημιακών και σ' αυτό το εθνικό κέντρο αξιολόγησης. Έχουμε στα Πανεπιστήμια ανθρώπους οι οποίοι ασχολούνται ειδικά με αυτά τα θέματα. Αυτοί λοιπόν πρέπει να μετέχουν. Πάντοτε και με τη συμμετοχή των μάχιμων εκπαιδευτικών και μάλιστα αυτών οι οποίοι έχουν και ειδικές γνώσεις σ' αυτά τα θέματα.

Συμμετοχή στον προσδιορισμό της ύλης, και της διδακτέας και της εξεταζόμενης. Μοριοδότηση των μαθημάτων, αυτό που λέμε ελευθερία των Τμημάτων να προσδιορίσουν τ' αντικείμενά τους, πού θέλουν να δώσουν μια έμφαση μεγαλύτερη και πού να διαφοροποιηθούν μεταξύ τους.

Και βεβαίως, καθόλου λιγότερο, επιμόρφωση και κατάρτιση των εκπαιδευτικών. Εκτός από τα ΠΕΚ, εκτός από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, εκτός από τον ειδικό φορέα επιμόρφωσης. Τα Πανεπιστήμια πρέπει να παίξουν ένα ρόλο στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και κυρίως στη μόρφωση των εκπαιδευτικών, δηλαδή στην κατάρτιση. Βλέπετε τον συστηματικό χαρακτήρα, όσο αυτά τα αγνοούμε, και τη διασύνδεση, μας ανακύπτουν συνεχώς προβλήματα. Αλλά εγώ νομίζω ότι έχει ωριμάσει αυτή τη στιγμή στη συνείδηση πρώτα-πρώτα της ελληνικής κοινωνίας, των εκπαιδευτικών, ημών των ιδίων, να τολμήσουμε να δώσουμε προτάσεις οι οποίες δε θα είναι μπαλωματάκια, δε θα είναι μικρά πράγματα. Πρέπει να είναι γενναία πράγματα με συνείδηση, όμως, ότι απαιτούν χρόνο, για να γίνουν, κι ότι πρέπει να δοκιμαστούν. Αλλά, εάν καταφέρουμε να πείσουμε την ελληνική κοινωνία που είναι ήδη πεπεισμένη για πολλά απ' αυτά που συζητάμε. Και να υπάρξει και μια πολιτική συναίνεση που άρχισε να υπάρχει. Δηλαδή, δεν είναι τυχαίο ότι τα δυο μεγάλα κόμματα συν το κόμμα του ΛΑΟΣ είναι εδώ παρόντα σ' αυτές τις συζητήσεις που κάναμε. Η Αριστερά έχει τον δικό της λόγο και δε συμμετέχει, γιατί έχει δικές της τοποθετήσεις γενικότερα, όχι μόνο στο θέμα της εκπαίδευσης. Επομένως, όταν τα μεγάλα κόμματα έχουν συνεργαστεί, είναι μια κατάκτηση αυτή την οποία πρέπει να την αξιοποιήσουμε. Τα πλεονεκτήματα που θα προκύψουν από μια τέτοια αντιμετώπιση που έχει πάρα πολλά στοιχεία από αυτά που είπατε ήδη, είναι βέβαια ότι θ' αποκτήσει το Λύκειο την αυτονομία του.

Εγώ μιλάω για ένα Λύκειο που δεν έχει κατευθύνσεις. Αλλά είπαμε πάλι σ' αυτή την αίθουσα, γιατί υπάρχουν και διαφορετικές απόψεις, υπάρχει και η άποψη «εντάξει, αλλά βάλτε κάποιες κατευθύνσεις στη Γ' Λυκείου και δώσε έναν μορφωτικό χαρακτήρα». Εγώ είμαι αντίθετος σ' αυτή την άποψη, πιστεύω ότι πρέπει να είναι ένας μορφωτικός γενικός χαρακτήρας και είπαμε σ' αυτή την αίθουσα ότι αυτό το καλύπτουμε με κάποιες επιλογές. Δηλαδή, τα ειδικά ενδιαφέροντα που θέλω να καλύψω εγώ, γιατί θα πάω στη Φιλολογία και θέλω περισσότερο γνώση Ιστορίας ή δεν ξέρω τι, ας γίνουν με κάποιες επιλογές, ουσιαστικές επιλογές. Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι σήμερα οι επιλογές ξέρετε τι σημαίνουν; Να διαλέξω το μάθημα που δεν εξετάζεται. Διαλέγουν όλοι λοιπόν την Πληροφορική επειδή δεν εξετάζεται. Δηλαδή, έχει πλήρως διαστραφεί και στρεβλωθεί η έννοια της επιλογής. Δε μιλάμε γι' αυτό το θέμα, μιλάμε για ουσιαστικές επιλογές οι οποίες θα είναι εμβάθυνση και διεύρυνση της γνώσεως σε αντικείμενα που μ' ενδιαφέρουν. Θα πει κανείς ναι, αλλά μέσα από τις επιλογές δεν κάνεις ήδη μια κατεύθυνση; Ναι, σε ένα βαθμό με τα ενδιαφέροντα την κάνω. Αλλά δεν την κάνω κουτάκια και δεν την κάνω τόσο εξειδικευμένη που πραγματικά ν' αφήνει όλα τ' άλλα απ' έξω και να πρέπει να κάνεις μόνο αυτά που πήρες. Ως προς την επίδοση, το είπα ότι πρέπει να είναι ουσιαστική διάσταση και να βρούμε πώς θα γίνεται μέσα απ' αυτό ένα εθνικό κέντρο αξιολόγησης. Δικαιότερο και ουσιαστικό σύστημα. Όλα αυτά που έχουμε συζητήσει είναι θέματα ουσίας της παιδείας, αυτό που λέμε και ποιότητα. Αυτό είναι που πρέπει να πετύχουμε και το είπα και στην αρχή και το λέω και τώρα και το θέτω πρώτο. Δηλαδή, είναι και το μήνυμα που

πρέπει να δώσουμε στην πολιτική ηγεσία και θέλω να πω, όσο ξέρω την κα Διαμαντοπούλου, ότι αυτό θέτει ως πρώτο σε κάποιες συζητήσεις που έχουμε κάνει. Την ενδιαφέρει η ποιότητα στην εκπαίδευση περισσότερο παρά το σύστημα των εξετάσεων. Κι αυτό είναι πολύ ενθαρρυντικό, γιατί μπαίνει στα θέματα της ουσίας της παιδείας. Αυτό λοιπόν έχει μια σημασία να το πούμε κι εμείς εδώ, ότι «κοιτάξτε, αυτό θέλουμε εμείς κυρίως και αυτό θέλει ο ελληνικός λαός και εντάξει, επειδή πρέπει να σχεδιάσουμε κι ένα σύστημα πρόσβασης σας λέμε ότι έχουμε αυτές τις δυνατότητες».

Αυτά είχα να πω, για να μην επαναλαμβάνομαι σε πράγματα που έχουν ήδη λεχθεί και μια και έχω δώσει στον εαυτό μου το λόγο, βλέπετε αυτά είναι τα προνόμια του Προεδρεύοντος, βλέπω κυρίες και κύριοι συνάδελφοι ότι έχουμε πολλά κοινά στοιχεία από αυτά που ελέχθησαν εδώ. Δηλαδή βλέπω μια γενικότερη σύγκλιση απόψεων, οι εξετάσεις αυτές να είναι έξω από το Λύκειο και να αποδευθεθεί το Λύκειο. Βλέπω μια σύγκλιση σε λιγότερα μαθήματα, λιγότερη ύλη, έναν άλλο προσδιορισμό τους μέσα από τ' αναλυτικά προγράμματα. Να ο ρόλος του εθνικού διαλόγου. Εντάξει τα είπαμε αυτά, τα δώσαμε στο Υπουργείο, η πολιτική ηγεσία θα πάρει τις αποφάσεις της. Μετά ποιος θα τα δει αυτά τα πράγματα; Εσείς οι ίδιοι έχετε πει κάτι που εγώ το αποδέχομαι, ότι ,αν υπάρχει ιδίως μια Ανεξάρτητη Αρχή αλλά και όπως είναι τώρα, εμένα δε θα με πείραζε, Ανεξάρτητη Αρχή ακόμη περισσότερο, η οποία θα παρακολουθεί το θέμα των αναλυτικών προγραμμάτων, θα έχει μια ευθύνη για όλα αυτά τα πράγματα, τότε θα ήταν κάτι που θα βοηθούσε στη συνέχεια.

Υπάρχει λοιπόν σύγκλιση, υπάρχει σύγκλιση απόψεων στη συμμετοχή των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, να έχουν λόγο που μέχρι τώρα δεν είχαν, στην έγκυρη αξιολόγηση μέσα στο Λύκειο, στην αναβάθμιση του εκπαιδευτικού, βλέπω συγκλίσεις οι οποίες δεν είναι δευτερεύουσες. Ως προς την απομυθοποίηση των εξετάσεων, και χρησιμοποιώ τον όρο του κ. Κουρουτού που τον είπε πρώτος σήμερα εδώ, εγώ το λέω ότι απλώς έχει γίνει εθνικό γεγονός –εντάξει, αυτό ας το απομυθοποιήσουμε. Στη σημασία που έχουν οι επιλογές και πού υπάρχει η διαφορά: Το είπα ήδη: Η διαφορά είναι ανάμεσα σε μια σκέψη, προσέγγιση που είναι «ας ετοιμάσω τους υποψηφίους και μέσα στο σχολείο, στο Λύκειο», σε μια προπαρασκευαστική δηλαδή διαδικασία μέσα στο Λύκειο, και στην κρατούσα, εννοώ για τους περισσότερους κατά την πλειονότητα εδώ των ανθρώπων, υπέρ ενός Γενικού Λυκείου με γενικές γνώσεις, για ένα μορφωτικό Λύκειο και με επιλογές, με παράλληλη στήριξη της τεχνικής επαγγελματικής. Όταν λέμε Γενικό Λύκειο, εννοούμε αυτό τον διπλό φορέα: από τη μια το γενικό και από την άλλη την τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση όπως την είπαμε εδώ, αναβαθμισμένη, πιστοποιημένη, με κίνητρα, για να πάνε νέοι άνθρωποι προς αυτήν, να έχει διεξόδους, να έχει δυνατότητα συνέχειας είτε στα ΤΕΙ είτε σ' ενδιάμεσες βαθμίδες της μεταλυκειακής εκπαίδευσης.

Να λοιπόν ένας χώρος ο οποίος θέλει πάρα πολλή δουλειά και ο οποίος θα βοηθήσει τον άλλο χώρο. Να τα σύνθετα θέματα, να ο συστημικός χαρακτήρας και νομίζω ότι θα μπορούσαμε, και θέλω τη γνώμη σας σ' αυτό γιατί και η πολιτική ηγεσία το περιμένει και η παράκληση είναι, μας τα διάβασε εδώ ο συνάδελφος ο κ. Γιαλούρης, ότι θα θέλαμε, αν μπορεί να υπάρχει μια σύγκλιση απόψεων να δηλωθεί αυτή. Η δική μου εκτίμηση είναι ότι υπάρχει μια σύγκλιση απόψεων ως προς αυτό τον γενικό

χαρακτήρα του Λυκείου τον μορφωτικό, την αυτονόμησή του, αυτά που είπα ως συγκλίσεις τέλος πάντων. Δε μπορούμε όμως για λόγους εντιμότητας, και δεοντολογίας, να υποβαθμίσουμε ή ν' αποκρύψουμε την άποψη ότι μία προπαρασκευή πρέπει να γίνεται ή εντός του Λυκείου ή εκτός Λυκείου σε έναν χρόνο που θ' αφαιρεθεί από τη γενική εκπαίδευση και θα είναι ειδικά προπαρασκευαστικός. Υποστηρίχθηκαν αυτές οι απόψεις, θα δοθούν και τ' αναλυτικά κείμενα, διότι με το να τα πεις έτσι στον αέρα από μόνος σου τα υποβαθμίζεις. Υπάρχει ένα σκεπτικό για όλα αυτά τα πράγματα το οποίο είναι μέσα στις προτάσεις των ανθρώπων που τις έκαναν. Νομίζω αγαπητοί συνάδελφοι ότι θα μπορούσαμε να έχουμε και αυτό που είπα εγώ, εθνικό εξεταστικό κέντρο, ως μια δυνατότητα. Θα μπορούσε να μην είναι αυτό και να είναι οι εξετάσεις όπως γίνονται σήμερα. Δε χρειάζεται να επιμείνει κανείς, γιατί αυτό πραγματικά είναι επιχειρησιακό. Όμως, στην αγωνία μας να βρούμε έναν τρόπο ώστε αυτά να γίνονται πιο μελετημένα, πιο επαγγελματικά, πιο επιστημονικά, αυτό με οδηγεί σ' αυτή τη λύση.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Ένα στοιχείο που θέλω να ισχυροποιήσω στην τοποθέτηση που κάνατε είναι στον αυτόνομο μορφωτικό ρόλο του Λυκείου. Νομίζω ότι εδώ δεν επιμείναμε πολύ ως Συμβούλιο και είναι κρίσιμο. Το συνδετικό στοιχείο που μπορεί να το ισχυροποιήσει είναι: Ξεχάστε τη δυνατότητα να πάει κανείς ως απόφοιτος στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Άρα βγαίνοντας από το Γυμνάσιο έχει δυο επιλογές: να πάει στο Λύκειο και στην ΤΕΕ. Η ΤΕΕ έχει πολύ σαφέστερα από τις τοποθετήσεις που ακούσαμε, επαγγελματικό περίγραμμα για τον απόφοιτό της. Ποιο είναι το αντίστοιχο του Λυκείου το οποίο το διαφοροποιεί από του Γυμνασίου; Μια βαθμίδα πιο κάτω. Αυτό είναι κρίσιμο ερώτημα. Πάνω σ' αυτά θ' αναπτυχθεί το σύστημα σπουδών ουσιαστικά και με τους βαθμούς επιλογής και τις κατευθύνσεις προετοιμάζει και για μια ακόμη επιλογή: Είτε θέλεις να πας στα ΙΕΚ είτε θέλεις να πας στο Πανεπιστήμιο. Αλλά εάν δεν στηρίξουμε πολύ γερά το Λύκειο ώστε να έχει αντίκτυπο το πτυχίο του σ' αυτόν που δε θα πάει στο Πανεπιστήμιο και θα βγει στην αγορά εργασίας για να πάει σε μια Τράπεζα, δεν πρόκειται να το στηρίξουμε ποτέ, θα πέσει το Λύκειο και θα προσπαθούν οι Έλληνες να πάρουν μεταπτυχιακό. Ενώ ξέρουν ότι αυτό γίνεται όχι γιατί είναι ψώνια, αλλά γιατί κανένα πτυχίο πιο κάτω δεν έχει διασφαλισμένο το επαγγελματικό περίγραμμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι μια παράμετρος αυτή πολύ σημαντική. Θα δώσω το λόγο στον Πρόεδρο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου αλλά θα κάνω και μια διόρθωση σ' αυτά που είπα, διότι είπα τις δυο κατευθύνσεις, τις δυο τοποθετήσεις, αλλά δεν ανέφερα ότι μια πρόταση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου ήταν να μην είναι προπαρασκευαστικό όπως ελέχθη, αλλά να έχει στη Γ' Λυκείου κατευθύνσεις. Για να μην αδικήσουμε αυτή την άποψη, αν θυμάμαι καλά, και από τη Β' Λυκείου. Ο κ. Γκλαβάς έχει το λόγο.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Κατ' αρχάς, αφού θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για τις γενικές αρχές στις οποίες καταλήξατε και που πιστεύω ότι λίγο-πολύ όλοι συμφωνούμε, με ελάχιστες επιφυλάξεις, θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω τον Πρύτανη, τον κ. Τσουγκαράκη, τον Πρόεδρο τον κ. Καπλάνη αλλά και τους συναδέλφους, τον κ. Κουρουτό από τη ΓΣΕΕ και τον κ. Παΐζη από την

ΟΙΕΛΕ και μάλιστα να δηλώσω ότι όσα είπαν θα τα προσυπέγραφα χωρίς καμία επιφύλαξη, θα ήθελα να μείνω σε ορισμένα σημεία πολύ βασικά.

Κατ' αρχάς αναδείχθηκε μέσα από την πορεία των συνεδριάσεων του Συμβουλίου μας, αυτή η αναγκαιότητα ενός κεντρικού στρατηγικού σχεδιασμού για την εκπαίδευση, όπου ο ρόλος του Συμβουλίου με οποιοδήποτε θεσμικό σχήμα θα πρέπει να είναι ουσιαστικός, παρεμβατικός και παρακολουθητικός. Αναδείξαμε σ' αυτές τις συνεδριάσεις ότι αυτό που έχουμε ανάγκη δεν είναι ένα σύστημα εισαγωγής που έτσι κι αλλιώς θα υπάρχει ούτε αυτό είναι το μείζον θέμα όπως από πολλούς τονίστηκε, αλλά ένα σύστημα που στηρίζεται στα ποιοτικά κατεξοχήν στοιχεία, στην αξιολόγηση και έρευνα, στην κατάρτιση τη βασική, τη σωστή και την επιμόρφωση και στην πιστοποίηση. Αυτές λοιπόν οι αρχές θα πρέπει να διέπουν το σύνολο των βαθμίδων, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και να προετοιμάζουν γι' αυτό που σήμερα περισσότερο επικεντρώσαμε κυρίως για το Λύκειο.

Κι εκεί όλοι σχεδόν, με ελάχιστες πιθανότατα διαφοροποιήσεις σε επιμέρους στοιχεία, συμφωνήσαμε ότι χρειαζόμαστε ένα Λύκειο με αρκετή αυτονομία χωρίς να σημαίνει ότι δε θα λαμβάνει υπ' όψιν την τριτοβάθμια εκπαίδευση με αυτά τα ποιοτικά στοιχεία κι ένα Λύκειο που θα καλλιεργεί και μια κουλτούρα που σήμερα δεν την καλλιεργεί, ένα Λύκειο δηλαδή στο οποίο ο πολιτισμός θα έχει ουσιαστικό ρόλο στη διαμόρφωση της προσωπικότητας των μαθητών. Κι εκεί είπαμε ότι αυτό το Λύκειο δε μπορεί ν' απαξιώνεται αν δε λαμβάνονται σοβαρά υπ' όψιν οι βαθμοί των μαθητών σ' αυτή τη βαθμίδα για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αλλά μέσα από μια αξιόπιστη βαθμολόγηση, η οποία δε θα αμφισβητείται, έστω και αν εμπιστευόμαστε το δάσκαλο, κι εγώ είμαι ο πρώτος που τον εμπιστεύομαι, θα χρειάζεται και η έξωθεν καλή μαρτυρία ώστε να μην αμφισβητείται ότι σε επίπεδο ατομικό, όχι συλλογικό, σε επίπεδο Συλλόγου, σε ατομικό, υπήρξαν κατά κάποιον τρόπο διακρίσεις οι οποίες βλάπτουν τους άλλους μαθητές και δεν δημιουργούν την αίσθηση της ισότητας. Άρα εκεί χρειαζόμαστε ένα είδος εξετάσεων περιφερειακών θα έλεγα, με ομαδοποίηση μαθημάτων, για να μην πάμε σ' ένα σύστημα όπου ο μαθητής θα αγχώνεται, αλλά και σ' έναν αλγόριθμο ώστε για τα μαθήματα που δε θα εξετάζονται, να μπορούμε να μιλούμε και γι' αυτά για αντικειμενικοποίηση της τελικής βαθμολογίας η οποία θα συμμετέχει ισότιμα στην τελική διαμόρφωση ώστε να μην έχουμε μαθήματα α' και β' επιλογής. Βεβαίως αυτό που πρέπει να τονίσω είναι ότι χρειαζόμαστε κι ένα αξιόπιστο Σώμα βαθμολογητών. Δεν το τονίσαμε τόσο πολύ, αλλά ο τρόπος με τον οποίο γίνεται η αξιολόγηση μέσα σε λίγο χρόνο για εκατοντάδες χιλιάδες γραπτά, δεν εγγυάται το καλύτερο αποτέλεσμα και ίσως δικαιολογεί και αυτό το παράπτωμα του Μαθηματικού που άθροιζε λαθεμένα τη δική του την αξιολόγηση. Θέλω λοιπόν να πω ότι είτε σε περιφερειακό επίπεδο είτε σε κεντρικό επίπεδο χρειάζεται ένα Σώμα βαθμολογητών επιμορφωμένο και αξιόπιστο. Από κει και πέρα χρειάζεται μια κεντρική Τράπεζα θεμάτων για τις περιφερειακές αλλά ίσως και για τις κεντρικές εξετάσεις, και ένα κεντρικό όργανο που θα είναι πάντα υπό την εποπτεία του Υπουργείου να εγγυάται και το αδιάβλητο αλλά και το αξιόπιστο όπως σωστά τονίσατε.

Όμως δεν μπορεί να μην πούμε και κάποια πράγματα για τη μεταβατικότητα. Αυτό το σχολείο που πιο πριν ανέφερα και που εμείς όλον αυτό τον καιρό περιγράψαμε, και το Λύκειο, χρειάζεται χρόνο. Έθεσε δε και

ο κ. Κουρουτός ότι όλα αυτά έχουν τουλάχιστον μια πενταετία μπροστά. Άρα μέχρι να το φτιάξουμε έχουμε μεταβατική πρόταση; Εάν λοιπόν πάμε σε μεταβατική πρόταση, αυτή είναι μια από τις προτάσεις που έκανε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, ότι πρέπει να έχουμε σ' αυτή τη μεταβατικότητα και μέχρι να φτιάξουμε το Λύκειο που όλοι περιγράψαμε και που λίγο πολύ συμφωνούμε θα πρέπει να υπάρχουν κάποιες κατευθύνσεις και αυτό που είπε και ο κ. Τσουγκαράκης, ο Πρύτανης, σε σχέση με τις δυο βασικές κατευθύνσεις. Άρα λοιπόν, εάν αποφασίσουμε μεταβατικότητα, τότε δε μπορούμε να μη λάβουμε υπ' όψιν μας ότι το σχολείο αυτή τη στιγμή προετοιμάζει παράλληλα με το φροντιστήριο και για την ανώτατη εκπαίδευση και επομένως χρειάζονται κατευθύνσεις και στο μέλλον όταν θα έχουμε τα γενικά μαθήματα, τις επιλογές, τότε όλα αυτά θ' αντικαταστήσουν αυτή τη μεταβατικότητα και θα επιτρέψουν ν' αναπτυχθεί το σύστημα έτσι όπως το περιγράψαμε.

Παράλληλα όμως θεωρώ ότι τα Λύκεια δεύτερης ευκαιρίας που ανέφερε ο κ. Κουρουτός, είναι πολύ βασικό στοιχείο, και πρέπει τα συμπεριλάβουμε μέσα στις δικές μας αποφάσεις. Για έναν ουσιαστικό λόγο: Διότι έχει πετύχει ο θεσμός του Γυμνασίου πέραν της φιλοσοφίας που ανέπτυξε ο κ. Κουρουτός και είναι ένα άλλο σχολείο, ένα πολύ ποιοτικότερο σχολείο από αυτό το σχολείο που ξέρουμε. Γιατί είναι άνθρωποι που θέλουν εκεί να πάνε και αυτό το «θέλω» και «είμαι αποφασισμένος», αποτελεί πολύ ισχυρό στοιχείο ώστε ν' αναπτύσσεται ένα πολύ καλό σχολείο. Άρα λοιπόν ένα πολύ καλό σχολείο στο Γυμνάσιο θα πρέπει να ζητήσουμε να επεκταθεί και στο Λύκειο. Και βέβαια όλοι συμφωνούμε σ' αυτά που είπατε και στο ρόλο που πρέπει να παίξουν τα Πανεπιστήμια και στην επιλογή κατά Σχολή και όλα αυτά να τα περιγράψουμε ως γενικές αρχές, ανεξάρτητα από τις επιμέρους προτάσεις που θα θέσουμε υπόψη της ηγεσίας και που πιθανότατα στην τελική της απόφαση θα λάβει εκείνη υπόψη της.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, επειδή είναι ουσιαστικό αυτό που λέμε, αυτή η μεταβατική φάση. Βέβαια, πρέπει να υπάρξει μια μεταβατική φάση, γιατί για αυτά που λέμε πρέπει να ξεκινήσουν αλλαγές, αλλά μέχρι τότε ίσως πρέπει να υπάρξει μια μεταβατική φάση. Καμιά φορά η μεταβατική φάση είναι μια παγίωση μιας άλλης κατάστασης βέβαια..

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Έτσι, αρχίζει και υπάρχει αυτός ο κίνδυνος. Εάν λοιπόν υπάρχει αυτός ο κίνδυνος, τότε πρέπει να πούμε ας μείνουν τα πράγματα ως έχουν, πιθανότητα με κατάργηση ίσως στη Β' Λυκείου όλων αυτών των κατευθύνσεων που δεν έχουν και κανένα νόημα, να παραμείνουν μόνο στη Γ' Λυκείου, άρα για να μην πάμε σ' ένα νέο μεταβατικό που πιθανότατα έχει τον κίνδυνο να γίνει σταθερό και μόνιμο, να πούμε βελτιωτικά πράγματα ως προς το σύστημα που υπάρχει και να διατηρηθεί μέχρις ότου υποκατασταθεί από αυτό που περιγράψατε και περιγράψαμε όλον αυτό τον καιρό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τα βελτιωτικά τι θα ήταν; Δεν έχω εμμονές αλλά κοιτάζω να βρω λύσεις ενδιάμεσες να δώσουμε, γιατί η βελτίωση θα ήταν να μπορούν να δώσουν περισσότερες φορές εξετάσεις, να μπορούν να κρατήσουν κάποια πράγματα.. Αυτό θα ήταν βελτίωση. Αλλιώς είναι το ίδιο σύστημα.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Βεβαίως, απλώς θα μπορούσαν να είναι βελτιωτικά. .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα μπορούσε να γίνει αυτό; Ποια είναι η εκτίμησή σας;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Με τη διαφορά ότι όσες φορές και να δώσουν εξετάσεις άπαξ θα κρίνονται για να υπάρχουν κοινά κριτήρια, άπαξ θα κρίνονται για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τι σημαίνει «άπαξ»;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Δηλαδή αυτοί που θα δώσουν το Φεβρουάριο δεν μπορούν να κριθούν για συγκεκριμένες θέσεις ερήμην αυτών που θα δώσουν τον Ιούνιο..

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και σε εξάμηνο μπορεί να μπει στο Πανεπιστήμιο, αυτά είναι θέματα που ρυθμίζουν τα Πανεπιστήμια.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Εκεί όμως θα έχετε αντιδράσεις από τους μαθητές που φοιτούν ήδη, διότι θα θεωρήσουν ότι ένα μεγάλο κομμάτι θέσεων θα το πάρουν οι παλαιότεροι που θα έχουν τη δυνατότητα να δώσουν το Φεβρουάριο ενώ οι ίδιοι δε θα είναι έτοιμοι το Φεβρουάριο να δώσουν εξετάσεις. Δηλαδή έχει παραμέτρους που θέλουν μελέτη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτά θέλουν μελέτη.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ας μη βιαστούμε σ' αυτά. Το να πούμε βέβαια ότι θα πρέπει να κατοχυρώνουν ίσως τη βαθμολογία ή ότι θα πρέπει να είναι περισσότερες εξετάσεις ώστε να μη γίνεται εθνικό θέμα, πιθανότατα θα πρέπει να τις συμπεριλάβουμε, αλλά μπορούν ν' αποτελούν και στοιχεία μεταβατικού σταδίου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δηλαδή όταν λέμε «βελτίωση του συστήματος», πρέπει να έχει και κάποιον συγκεκριμένο χαρακτήρα. Τι θα πει «βελτίωση»; Πρέπει να σκεφτούμε δηλαδή, και αυτό είναι προς επεξεργασία και μελέτη, ποια μορφή θα είχε η λεγόμενη βελτίωση μέχρι να έρθει να λειτουργήσει ένα σύστημα το οποίο θα είναι πιο αξιόπιστο, θα είναι ποιοτικό, αυτά που λέγαμε. Εκεί λοιπόν θέλει μια προσοχή, τι θα μπορούσε να είναι η πρόταση για βελτίωση στο υπάρχον σύστημα, στο υπάρχον γενικά.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Εγώ ευχαριστώ και να ζητήσω συγγνώμη από τους συναδέλφους, γιατί υπάρχει ένα σοβαρό οικογενειακό πρόβλημα και πρέπει ν' αποχωρήσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Προτού αποχωρήσετε και αφού θα συνεχίσουμε τη συζήτηση, θέλω να σας παρακαλέσω να ορίσουμε και να διαγράψουμε το περίγραμμα για τη δουλειά μας εδώ, για να μη φανεί ότι κατά κάποιον τρόπο τραβάει αυτό για να συζητάμε. Αγαπητοί θα πρέπει να υπάρξει άλλη μια συνεδρία. Έχει μοιραστεί ένα κείμενο που είναι οι προηγούμενες προτάσεις μας. Θα δοθεί κι ένα κείμενο που θα είναι οι σημερινές προτάσεις, αφού θα τις επεξεργαστούμε μορφοποιητικά και θα μπορούσαμε, για σκεφτείτε το αν

πρέπει να το κάνουμε έτσι, για να μείνει και λίγος χρόνος να το επεξεργαστούμε, στις 18, μετά τη 17^η Νοέμβρη, την Τετάρτη, να συναντηθούμε, να έχουμε μαζί μια γενική συζήτηση, θα παρακαλέσω εκεί . Έχουμε τελειώσει στην πραγματικότητα, μόνο αν είναι κάποια σημεία που πρέπει να βελτιώσουμε, να προσθέσουμε ή κάτι που δεν έχει πάει καλά να το πούμε. Εκεί λοιπόν, με βάση αυτά τα οποία έχουμε κάνει ως τώρα να έχουμε την τελική μορφή και να ζητήσουμε από την Υπουργό, που το έχει ζητήσει δηλαδή, να έρθει να της παραδώσουμε αυτό το οποίο ή εκείνη τη 2^η συνεδρία ή σε μια 3^η συνεδρία που ενδεχομένως θα ορίσουμε οπότε θα είναι στις 20 Νοεμβρίου αυτό . Η παράκληση της Υπουργού την οποία νομίζω ότι πρέπει να τη λάβουμε υπόψη για πολλούς λόγους, είναι, νομίζω, ότι στις 23 θέλει να προχωρήσει με το θέμα της Ανεξάρτητης Αρχής κτλ. Άρα πρέπει να έχουμε τελειώσει μέχρι τότε. Η μία δυνατότητα είναι :18 του μηνός κάνουμε την τελική συζήτηση και ,ενδεχομένως, έρχεται και η Υπουργός και της δίνουμε το πόρισμα. Η άλλη είναι να το βάλουμε για 20 και να της δώσουμε τότε και να έρθει τότε. Έχει σημασία να έρθει και να δώσουμε το πόρισμα; Έχει κάποια σημασία, γιατί αναδεικνύεται ο χαρακτήρας της δουλειάς μας. Στις 18 θα γίνει οπωσδήποτε. Να το αφήσουμε λίγο;

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Δεν είναι λογικό στην 18^η που πιθανό να υπάρξουν τροποποιήσεις να είναι και έτοιμο κιάλας το κείμενο, γι' αυτό νομίζω ότι πρέπει να το προκαθορίσουμε, 18 και 20.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ωραία, να το κάνουμε έτσι λοιπόν. 20, το λέμε από τώρα, ότι θα έρθει η Υπουργός να της παραδώσουμε το τελικό κείμενο. Λέω τώρα, σε μια πρώτη αντιμετώπιση...

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Εμείς έχουμε δυο τρεις παρατηρήσεις στα ΤΕΕ, θα το στείλουμε σε όλα τα μέλη, δηλαδή στο κείμενο που μας έστειλε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο πιστεύω πως πρέπει να γίνουν κάποιες διορθώσεις. Το ίδιο να γίνουν από σήμερα μέχρι τις 17 και στις 18 να το κλείσουμε. Εγώ πιστεύω ότι πρέπει να είναι η τελευταία μέρα 18 του μήνα, η τελευταία μέρα που θα συγκεντρωθούμε, να έρθει και η Υπουργός το μεσημέρι αργά, ό,τι ώρα θέλει αν θέλει να έρθει ειδάλλως θα πάτε να το παραδώσετε εσείς. Να είναι η τελευταία 18 του μήνα, είναι σημαντικό..

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εγώ έλεγα, ακριβώς η σκέψη μου η πρώτη κ. Πρόεδρε ήταν ότι δεν έχει νόημα τώρα να συζητήσουμε, αλλά νομίζω τα έχουμε ξεκαθαρίσει τα πράγματα. Επομένως, θα μπορούσαμε να συνεννοηθούμε με την Υπουργό να έρθει στις 2 η ώρα, να έρθει στις 3 η ώρα, κάποια στιγμή να έχουμε τελειώσει εμείς και να της δώσουμε ένα τελικό κείμενο. Νομίζω ότι μπορούσε να γίνει αυτό στις 18.

Β. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Επειδή δεν έχω καταλάβει καλά τη διαδικασία που προτείνετε, μήπως μπορείτε να την επαναλάβετε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Λέω το εξής: να συναντηθούμε στις 18, θα έχουμε στείλει εμείς νωρίτερα πάντοτε και τα σημερινά, διότι τα προηγούμενα τα έχουμε μοιράσει, και να συζητήσουμε. Μπορούμε αν θέλετε και νωρίτερα, αντί για

τις 10 να συναντηθούμε στις 9 ας πούμε, ώστε να έχουμε ένα περιθώριο μεγαλύτερο μπροστά μας, να συναντηθούμε 9 η ώρα, να καθίσουμε να δουλέψουμε μέχρι τις 2 η ώρα και στις 2 να έρθει η Υπουργός να της δώσουμε αυτό και να τελειώσουμε.

Β. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Σας ρωτώ αυτό κ. Πρόεδρε για τον εξής λόγο. Όταν κάνατε την ανακεφαλαίωση παρατήρησα, την κάνατε πάρα πολύ εύστοχα και βεβαίως θίξατε όλα τα σημεία, θίξατε ένα σημείο, είπατε εξετάσεις έξω από το Λύκειο. Αυτό για μένα δεν είναι σαφές τι σημαίνει. Γιατί για τη δική μας την πρόταση υπάρχει το εθνικό απολυτήριο. Δεν ξέρω δηλαδή πώς ερμηνεύεται καλά το «εξετάσεις έξω από το Λύκειο».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό που έχουμε πει εδώ και έχουμε επιμείνει είναι ότι θα παίρνεις το απολυτήριό σου το οποίο θα βγαίνει με τη βαθμολογία σου, με αυτά τα πράγματα, αλλά για το Πανεπιστήμιο θα δώσει άλλες εξετάσεις. Εάν η δική σας άποψη είναι «όχι, δε θα δώσω άλλες εξετάσεις, αυτές που θα είναι..» τότε πρέπει να διατυπωθεί και αυτή η άποψη, δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα να διατυπωθεί αυτή η άποψη.

Β. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Μήπως θα μπορούσαμε λοιπόν για λόγους έγκαιρης προετοιμασίας μας αλλά και παραγωγής ενός πιο αξιόπιστου τελικού προϊόντος, να μας στείλετε το έγγραφο το οποίο θα είναι καταληκτικό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ως προς αυτό το σημερινό. Το άλλο το έχουμε μοιράσει.

Β. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Θα ήθελα να καταλήξουμε στην οριστικοποίηση των προτάσεων του Συμβουλίου προς την πολιτική ηγεσία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, αυτό λέω. Για να γίνω σαφής, έχει μοιραστεί μέχρι τώρα ένα κείμενο το οποίο περιέχει θέματα στα οποία έχουμε καταλήξει εδώ ως Συμβούλιο. Όμως παρά ταύτα, εάν υπάρχουν και σ' αυτό το κείμενο πράγματα που πρέπει ν' αλλάξουν, να διορθωθούν, να προστεθούν, είμαστε ανοιχτοί να το συζητήσουμε. Αυτό είναι το ένα. Το δεύτερο είναι αυτά που συζητήσαμε σήμερα, τα οποία θα πρέπει να έχουν επίσης μια διατύπωση.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Επειδή οι συζητήσεις στο ΕΣΥΠ έχουν το χαρακτήρα της διαβούλευσης και ανταλλάσσουν προτάσεις και εμπλουτίζουμε την προβληματική μας, νομίζω ότι στο τελικό προϊόν θα πρέπει σε επίπεδο γενικών αρχών να περιέχονται όλες οι εναλλακτικές προτάσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Βεβαίως. Γι' αυτό σας ρωτούσα προηγουμένως, γιατί ήθελα να ξεκαθαρίσω αυτή την άποψη. Την ξεκαθαρίζετε τώρα περισσότερο και μπορείτε να μας τη δώσετε και με την ησυχία σας κάπως διατυπωμένη με άνεση. Θα υπάρξουν δυο κείμενα. Το ένα κείμενο είναι αυτό που έχει ήδη μοιραστεί και περιέχει τις προτάσεις μας που εμείς έχουμε συνθέσει από τις συζητήσεις μας. Ένα αυτό, το έχετε στα χέρια σας. Θα υπάρξει ένα δεύτερο, που θα σας στείλουμε και θα αφορά στην πρόσβαση, αυτό που συζητάμε στις δυο τελευταίες συνεδρίες. Μπορούμε λοιπόν να κάνουμε τη συνεδρία της 18^{ης} και να αφοσιωθούμε, ν' αφιερωθούμε σ' αυτό και μετά, τώρα

πείθομαι και στοιχώ περισσότερο σ' αυτή την άποψη, μπορούμε στις 20 του μηνός να έχουμε την, ως την πούμε καταληκτήρια συνάντηση όπου να έρθει και η Υπουργός να της παραδώσουμε ένα κείμενο.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Να υπενθυμίσω μόνο ότι τα συνολικά κείμενα που μας έχετε στείλει και που μπορεί να χρησιμοποιήσουν όλα τα μέλη είναι τον Απρίλη του 2009 «Η ποιοτική διάσταση στην εκπαίδευση - βασικοί άξονες».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι ένα κείμενο ολόκληρο.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Και έχετε στείλει και ένα ειδικό για την τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι μέσα.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Άρα μιλάμε γι' αυτό το κείμενο συν το σημερινό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Γιατί την τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση θυμάστε ότι την είχαμε συζητήσει, είχαμε καταλήξει και αυτά που είχαμε συμφωνήσει είναι επίσης μέσα σ' αυτό το πόρισμα. Έχουμε δώσει σ' αυτό το πακέτο, το προηγούμενο, ό,τι έχουμε πει. Της τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης συμπεριλαμβανομένης. Αυτό που λείπει είναι το σημερινό.

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Κύριε Πρόεδρε, ήθελα να γίνει αυτή η διευκρίνιση αυτή τη στιγμή, γι' αυτό και έκανα την παρέμβαση και πριν, επειδή ακούω τον εκπρόσωπο του ΠΑΣΟΚ να μιλά για εισαγωγή με το απολυτήριο του Λυκείου. Σημαίνει δηλαδή χωρίς εξετάσεις. Και θα ήθελα να τοποθετηθώ εκ νέου με την έννοια ότι ήδη το έχουμε καταθέσει ως ΛΑΟΣ ότι θέση μας είναι η εφαρμογή της συγκριτικής ανταγωνιστικής βαθμολογίας στο Λύκειο που θα οδηγήσει στο εθνικό απολυτήριο και με βάση αυτή τη βαθμολογία θα επιλέγουν τους φοιτητές τους τα Ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανάλογα με τις δυνατότητές τους. Θα ήθελα λοιπόν να το δούμε αυτό το πράγμα, είναι θέση του ΛΑΟΣ ή το ΠΑΣΟΚ έρχεται στις θέσεις αυτές τώρα; Να ξέρω δηλαδή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι από παλιά, είναι στις προγραμματικές δηλώσεις του ΠΑΣΟΚ.

B. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Αν θέλετε να σας πω την ιστορία την παιδαγωγική, το ΠΑΣΟΚ έχει προτείνει το εθνικό απολυτήριο από το 1995. Αν το είχατε προτείνει τότε κι εσείς...

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Δεν υπήρχε το ΛΑΟΣ τότε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Επειδή εδώ έχει γίνει ένας διάλογος κι επειδή μιλάμε για έναν εθνικό διάλογο, μία πρώτη παράκληση θα ήταν ,αν αυτό είναι εφικτό, γνωρίζοντας το τι έχουμε συζητήσει εδώ, μήπως και εσείς είχατε δυνατότητα να εκτιμήσετε και να συγκλίνετε προς αυτά με τα οποία συντάσσεται η πλειονότητα των ανθρώπων. Δεν είστε υποχρεωμένοι να το κάνετε γιατί ενδεχομένως δεσμεύεστε κιόλας.

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Θεωρώ ότι θα ήταν σωστότερο να κάναμε την επιλογή εκείνη, απευθείας εισαγωγή και στο α' έτος του Πανεπιστημίου να γίνονται οι εκκαθαρίσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Σ' αυτή την περίπτωση λοιπόν, επειδή είναι και σημαντικό και δε μπορούμε ν' αγνοήσουμε τώρα τι λένε τα κόμματα, θα μπορούσαμε να έχουμε διατυπωμένη, σας παρακαλώ πολύ αν συμφωνείτε, την άποψη του ΠΑΣΟΚ, την άποψη του ΛΑΟΣ και ενδεχομένως της Νέας Δημοκρατίας. Το λέω τώρα, επειδή ξεκινήσαμε με άλλη σύνθεση. Να έχουμε κι αυτές τις προτάσεις, σκέψεις, εισηγήσεις, οι οποίες να συνυποβληθούν στην πολιτική ηγεσία μαζί με αυτά τα οποία κατατίθενται εδώ ως πρόταση από το Συμβούλιο. Δεν πρόκειται δηλαδή ν' αποκρύψουμε τίποτε και δε θέλουμε να σας φέρουμε και σε δύσκολη θέση. Επομένως, διατυπώστε με την άνεσή σας, αλλά όχι σε μεγάλα κείμενα την άποψή σας και επίσης την άποψη κ. Κουλαϊδή του ΠΑΣΟΚ. Ας υπάρχουν αυτές οι απόψεις, γιατί δεν μπορούμε να σας αναγκάσουμε τώρα να συμφωνήσουμε με ό,τι λέμε εδώ στο Συμβούλιο και βεβαίως και ο κ. Μπαλέρμπας...

B. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε μια διευκρίνιση: η πρόταση του ΣΠΔΕ προς το ΥΠΕΠΘ, μιλάω γι' αυτό το κείμενο, αν έχω καταλάβει καλά, έχει εγκριθεί από το ΕΣΥΠ;

ΜΕΛΟΣ: Εγκρινόταν σε κάθε συνεδρίαση.

B. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Ο λόγος για τον οποίο κ. Πρόεδρε επιμένω είναι αυτός ακριβώς, ότι δεν έχει κανένα νόημα να υποβάλλω κάποιες προτάσεις. Ευχαρίστως θα σας τις δώσω γραπτώς τις προτάσεις μου για το σημερινό θέμα αλλά και για τα προηγούμενα θέματα συνολικά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ήταν εδώ παρών ο κ. Πανάρετος και είχε γίνει μια συζήτηση.

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Ο κ. Πανάρετος είχε άλλη θέση, δεν είχε τη θέση που έχετε εσείς σήμερα..

B. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Είχε ακριβώς την ίδια θέση. Εγώ με τον κ. Πανάρετο είμαι σε πλήρη συμφωνία.

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Οι κύριοι όλοι που παρευρίσκονται μπορούν να το πουν αν είχε τις ίδιες θέσεις.

B. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Καλώς, θα το λύσω εγώ αυτό με τον κ. Πανάρετο, μη σας απασχολεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε συνάδελφε, δε διαφωνούμε. Αυτό που λέτε είναι ότι και στα προηγούμενα όπου υπάρχει μια άποψη που έχει διατυπωθεί, ενδεχομένως να έχετε μια άλλη εκτίμηση. Λοιπόν, δείτε τα αυτά τα πράγματα, ούτως ή άλλως θα είναι απόψεις κομμάτων που εμάς δε μας δεσμεύουν. Ούτως ή άλλως, έχουν ονοματεπώνυμο, επομένως εμάς δε μας δεσμεύουν ως Συμβούλιο, μπορούμε να τις έχουμε μαζί με τις άλλες....

B. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε θα επιμείνω λίγο, με συγχωρείτε. Η σύνθεση του Συμβουλίου είναι καθορισμένη και τα κόμματα αποτελούν μέρος της σύνθεσης του Συμβουλίου. Άρα δεν είναι δυνατό να υπάρχει μια πρόταση η οποία είναι η πρόταση του Συμβουλίου και μια πρόταση που είναι η πρόταση των κομμάτων. Η πρόταση του Συμβουλίου συνδιαμορφώνεται με τις απόψεις των κομμάτων. Κατά συνέπεια, αν με βεβαιώνετε ότι οι προτάσεις του ΣΠΔΕ προς το Υπουργείο έχουν εγκριθεί από το ΕΣΥΠ εγώ αποσύρω την ένστασή μου. Αν δεν έχουν εγκριθεί, θα ήθελα να συμπεριληφθούν σ' αυτές τις προτάσεις και οι προτάσεις του ΠΑΣΟΚ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Απάντηση: δεν έχουν εγκριθεί με την έννοια να τεθούν σε ψηφοφορία και να τις εγκρίνουμε. Δεν έχουν εγκριθεί έτσι, αλλά δεν είναι προτάσεις ούτε δικές μου ούτε κάποιου. Είναι αυτό που συνήχθη από τη συζήτησή μας ως πόρισμα. Επειδή όμως είναι δυνατό να μην έχουμε αποδώσει καλά αυτά τα πράγματα και κάπου να υπάρχει διαφορετική άποψη..

B. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Δεν είναι μόνο για τα κόμματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι, γενικότερα, κι από τ' άλλα μέλη. Γι' αυτό λέω ότι και το κείμενο που έχει μοιραστεί και το σημερινό κείμενο, κι αν θέλετε ειδικά για το σημερινό κείμενο δώστε μας μια σύντομη δική σας τοποθέτηση, αυτά θα μοιραστούν, θα τα συζητήσουμε στις 18 του μηνός και στις 20 θα καλέσουμε και την Υπουργό να έρθει εδώ να της δώσουμε το τελικό κείμενο στο οποίο πιστεύω ότι θα έχουμε καταλήξει.

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Πάντως κ. Πρόεδρε με συγχωρείτε, θα πρέπει να το ανακοινώσουμε ως είδηση σήμερα ότι το ΠΑΣΟΚ προτείνει εισαγωγή άνευ εξετάσεων στα Πανεπιστήμια.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Κύριε Πρόεδρε είμαστε και οι υπόλοιποι εδώ πέρα, κάποια στιγμή πρέπει να τελειώσει αυτό, θέλουμε να τοποθετηθούμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα τοποθετηθείτε όλοι, ξέρετε ότι εδώ ο λόγος είναι προς όλους. Έχει παρακαλέσει ο Πρύτανης, επειδή θα πρέπει να φύγει να κάνει μια τοποθέτηση.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Κύριε Πρόεδρε δε θα κάνω την πλήρη τοποθέτησή μου αλλά θα ήθελα να συμπεριληφθεί ως άποψη δική μου ότι θεωρώ ως μη παραδεκτό να υπάρχει ενδιάμεση βαθμίδα μεταξύ του απολυτηρίου του Λυκείου και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως υποχρεωτική βαθμίδα, διότι αυτό ευνοεί τα Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών και τα ξένα Πανεπιστήμια. Για το συγκεκριμένο ζήτημα μιλάω μόνο, δεν είναι η πλήρης τοποθέτησή μου, αλλά θα ήθελα να συμπεριληφθεί στα πρακτικά αυτή η θέση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό ήταν μια πρόταση του κ. Καπλάνη.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Είπατε ότι είναι υποχρεωτικό για την εισαγωγή στα Πανεπιστήμια τα προπαρασκευαστικά Τμήματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε συνάδελφε, η Επιτροπή δεν είπε τέτοιο πράγμα. Είπε ότι αυτή η υποστήριξη η προπαρασκευαστική που εισηγούνται να είναι μέσα στο Λύκειο, θα ήθελαν να είναι υποχρεωτική γι' αυτούς που θα πάνε στο Πανεπιστήμιο. Είναι σαφής θέση.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Η ερώτηση είναι στον κ. συνάδελφο, τι θα γίνει μ' αυτούς που δεν πήγαν σήμερα και θέλουν να πάνε μετά ή να τα παρακολουθήσουν να πάνε στο Ελεύθερο Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Εγώ το θεωρώ ως μη αποδεκτό για μένα. Προσέξτε, για μένα, δεν εκφράζω την άποψη...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αλλά αυτό μπορεί να καταγραφεί στα πρακτικά, δεν είναι στις αποφάσεις μας γιατί οι αποφάσεις μας δε δεσμεύονται από απόψεις.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Προς Θεού κ. Πρόεδρε, δεν είπα εγώ να πάει στις αποφάσεις, είπα να καταχωρηθεί ως άποψη, γιατί κάποια μέλη είναι αντίθετοι με αυτή την πρακτική, τις δυο προτάσεις. Αφού θα συμπεριληφθούν οι προτάσεις, υπάρχει και σαφής αντίθεση μ' αυτό και εγώ θέλω να εκφραστεί, όχι μόνο στα πρακτικά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Η μείζων αντίθεση δεν είναι αν δεχόμαστε ή όχι να γίνεται η προπαρασκευή μέσα στο Λύκειο; Επομένως, η άλλη είναι επιπλέον και, αν θέλετε να περιληφθεί, μπορεί να περιληφθεί. Αυτά που είπε ο κ. Καπλάνης που ήταν να υπάρχει αυτό, είναι μια άποψη του χώρου του. Έχετε το λόγο κ. Πρύτανη.

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Ευχαριστώ πολύ κ. Πρόεδρε. Κύριε συνάδελφε δεν εισηγήθηκε η Επιτροπή του ΕΣΥΠ, όσο μπορώ τουλάχιστον εγώ να καταλάβω, να υπάρχει ενδιάμεση βαθμίδα μεταξύ Λυκείου και Πανεπιστημίου. Αυτό το πράγμα νομίζω ότι είναι σαφές. Είπα ότι έτσι κι αλλιώς εισηγείται ένα ολόημερο Λύκειο, στο οποίο ολόημερο Λύκειο θα υπάρχει μια απογευματινή ζώνη με συγκεκριμένα μαθήματα. Στη Β' και στη Γ' Λυκείου είπε ότι θα υπάρχουν κάποια μαθήματα ενισχυτικά προπαρασκευαστικά. Για το Πανεπιστήμιο, γι' αυτούς που θέλουν να δώσουν στο Πανεπιστήμιο. Αν όμως αποφασίσεις ότι θέλεις να δώσεις στο Πανεπιστήμιο, πρέπει να τα παρακολουθήσεις, αυτό είπε. Από κει και πέρα ρωτήσατε τι θα γίνει μ' αυτούς που άλλαξαν γνώμη. Υπήρξε μια άλλη απάντηση που είπε ότι υπάρχει το Λύκειο δεύτερης ευκαιρίας για παράδειγμα. Δεν ήταν ένα ζήτημα με το οποίο ασχολήθηκε η Επιτροπή, δηλαδή τι θα γίνει μ' αυτούς που άλλαξαν γνώμη. Βεβαίως εκεί μπορεί να δοθούν ορισμένες άλλες λύσεις.

Κύριε Πρόεδρε παρακολούθησα πάρα πολύ προσεκτικά τις τοποθετήσεις όλων και κατ' αρχήν θα ήθελα να πω ότι και στην πρόταση αυτή της Επιτροπής του ΕΣΥΠ υπάρχει η συγκεκριμένη παράγραφος που λέει γι' αναβαθμισμένο Λύκειο. Συνεπώς υπάρχει αυτή η διάθεση ν' αναβαθμιστεί το Λύκειο ως βαθμίδα της εκπαίδευσης και να γίνει περισσότερο αξιόπιστο εν πάση περιπτώσει απ' αυτό που υπάρχει σήμερα. Είπατε και νομίζω ότι είναι σαφές, ότι κάθε σύστημα έχει και θετικά και

αρνητικά. Δεν υπάρχει ένα τέλειο σύστημα. Και μ' αυτή την έννοια, μολονότι σήμερα ήρθα εδώ για να παρουσιάσω αυτή τη συγκεκριμένη πρόταση, λέω ειλικρινώς ότι δεν έχω εμμονές, δεν έχω έμμονες ιδέες, ούτε τελείως άκαμπτες απόψεις και πραγματικά θα μπορούσα να προσυπογράψω όλα αυτά τα οποία είπατε εσείς και τα περισσότερα απ' αυτά που είπε ο κ. Παϊζης. Δεν έχω δηλαδή καμία μείζονα αντίρρηση σ' ένα σύστημα έτσι όπως το περιγράφετε. Βεβαίως πρέπει να παρατηρήσω ότι με το σύστημα που περιγράφετε, μένει άθικτο το κομμάτι των φροντιστηρίων, διότι οι μαθητές θα παίρνουν το απολυτήριο του Λυκείου και στη συνέχεια θα δίνουν εξετάσεις σε μια ύλη των τριών τάξεων του Λυκείου, στην οποία όμως θα προστρέχουν σε κάποιους άλλους να τους βοηθήσουν. Ο μόνος τρόπος να χτυπηθεί αυτό, είναι το σε ποιο βαθμό θα υπάρχει αξιοπιστία του Λυκείου. Αξιοπιστία δηλαδή ότι στο Λύκειο γίνεται πάρα πολύ καλή δουλειά πραγματικά και συνεπώς δε χρειάζεται κάποιος να προστρέξει ή σε πολύ μικρό βαθμό να προστρέξει σε φροντιστήρια.

Κι εδώ θέλω να πω κάτι το οποίο ενδεχομένως δεν ακούγεται πάρα πολύ ευχάριστα αλλά επειδή μιλάμε για τις ευθύνες του κράτους, τις ευθύνες της οικονομίας, τις ευθύνες του ενός και του άλλου, το κράτος είμαστε εμείς οι ίδιοι. Και ο προσωπικός παράγοντας, ο υποκειμενικός παράγοντας και ο παράγοντας των ίδιων των ανθρώπων της εκπαίδευσης είναι σημαντικός. Γι' αυτό είναι και η ευθύνη τους μεγάλη και δε συζητήσαμε καθόλου για τις δικές μας τις ευθύνες ως εκπαιδευτικών στην τριτοβάθμια, στη δευτεροβάθμια ή στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και αν έγινε αυτή η συζήτηση προηγουμένως θα με συγχωρέσετε. Θα πω όμως το εξής: ότι όπως κι εμείς οι εκπαιδευτικοί της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουμε τα δικά μας προβλήματα και για παράδειγμα έχουμε αναγάγει το μίνιμουμ των 6 ωρών διδασκαλίας σε μάξιμουμ των 6 ωρών διδασκαλίας και ότι έχουμε υποβαθμίσει σε μεγάλο βαθμό τις μεγαλύτερες βαθμίδες, την προπτυχιακή διδασκαλία και πηγαίνουμε περισσότερο στα μεταπτυχιακά, με τον ίδιο τρόπο και νομίζω ότι ο φίλος μου ο Μιχάλης Κουρουτός που δεν τον βλέπω παρόντα αυτή τη στιγμή, όπως αφουγκράζεται ως ΓΣΕΕ την αγωνία της κοινωνίας για τα οικονομικά της εκπαίδευσης και τα οικονομικά των οικογενειών, έχω την εντύπωση ότι πρέπει ν' αφουγκράζεται και την αγωνία της κοινωνίας για το ότι το Λύκειο, το δημόσιο Λύκειο δεν επιτελεί το έργο του.

Και μια μεγάλη ευθύνη εκεί είναι και η ευθύνη των ίδιων των εκπαιδευτικών. Όπως είναι μεγάλη ευθύνη των εκπαιδευτικών της τριτοβάθμιας διότι βγάζουν πάρα πολλούς φοιτητές, δε φταίει μόνο το σύστημα, φταίμε κι εμείς οι ίδιοι που το πτυχίο τους δεν έχει από πίσω την αντίστοιχη ουσία. Νομίζω ότι το κομβικό σημείο μέσα σ' όλα αυτά τα οποία έχουμε συζητήσει, είναι πώς θα υπάρξει η αξιοπιστία του Λυκείου έτσι ώστε μ' ένα σύστημα εξασφάλισης, διασφάλισης ποιότητας, ελέγχου και ούτω καθ' εξής και ανεξάρτητης βαθμολογίας. Γιατί ξέρετε κύριοι συνάδελφοι, το γνωρίζετε πολύ καλά, όταν υπήρχε μια εποχή που στις εξετάσεις τις εισαγωγικές λαμβανόταν υπόψη ο βαθμός του απολυτηρίου του Λυκείου, τότε όλοι οι μαθητές έβγαιναν με 19 και 20. Όχι επειδή οι Καθηγητές συναλλάσσονταν, κάθε άλλο, αλλά έτσι είναι η κοινωνία μας. Το καημένο το παιδί πρέπει να το βοηθήσουμε, αυτή είναι η αντίληψη που έχουμε. Όχι λόγω συναλλαγής. Συνεπώς πρέπει να υπάρξουν κάποιες ασφαλιστικές δικλείδες, από τη μια μεριά να εμπιστευθούμε τον εκπαιδευτικό, να τον

αξιολογήσουμε και να τον αξιοποιήσουμε πολύ καλύτερα. Αλλά από την άλλη μεριά πρέπει να ελέγξουμε και ποιο είναι το αποτέλεσμα. Κι αν θέλετε όχι ατομικά τον καθένα, αλλά τουλάχιστον ατομικά και το σχολείο. Και κάθε σχολείο μπορεί να ελέγχεται σ' αυτό. Τι βαθμούς βγάζεις εσύ, και τι βαθμούς παίρνουν οι μαθητές σου στις εισαγωγικές εξετάσεις.

Προσωπικά τέλος, τα άλλα είναι μια προσωπική άποψη, δεν πιστεύω ότι μπορεί να υπάρξει ένα σύστημα πρόσβασης χωρίς περιορισμούς. Δηλαδή μια απρόσκοπτη πρόσβαση όλων των αποφοίτων στο Πανεπιστήμιο, αυτό δεν μπορεί να γίνει τουλάχιστον στο ορατό για μένα μέλλον διότι ούτε τα Πανεπιστήμια μπορούν να δεχθούν αυτό τον όγκο των φοιτητών ούτε μπορεί να δεχθούν άκριτα σε όποια Σχολή δηλώσουν και τρίτον, κι εδώ θα με συγχωρήσει η κ. Σπαθατάου, είναι αδύνατο στο πλαίσιο αυτής της ελληνικής κοινωνίας όπως την περιγράφουμε κι όπως τη γνωρίζουμε και τη ζούμε, να μπει το παιδί σε ένα πρώτο έτος Πανεπιστημίου και μετά να του πει «σήκω φύγε». Δε χρειάζεται να μιλήσω παρακάτω γιατί το τι θα γίνει και το τι τα κανάλι και το τι ορυμαγδός κτλ. ...

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Πολιτική βούληση χρειάζεται κ. Πρύτανι.

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Εν πάση περιπτώσει, επιτρέψτε μου να έχω αυτή την άποψη, πιστεύω δηλαδή ότι πρέπει να υπάρχει πάντα ή τουλάχιστον όσο μπορώ να δω εγώ, ένα *numerus clausus*. Δε χρειάζεται η ελληνική κοινωνία αν θέλετε να έχει όλο πτυχιούχους Ανωτάτων Σχολών. Πρέπει να έχει πτυχιούχους και άλλων Σχολών και άλλων επαγγελματιών και άλλων επαγγελματικών ειδικοτήτων αλλά με –πράγμα που δεν ισχύει μέχρι τώρα– συγκεκριμένα επαγγελματικά δικαιώματα και ευθύνες όπως γίνεται για παράδειγμα για κάθε επάγγελμα στη Γερμανία. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Πρύτανι, προτού φύγετε θέλω να πω ότι πράγματι πάτε ν' αντιμετωπίσετε με την πρότασή σας ένα λεπτό σημείο : πού προετοιμάζονται με το παρόν σύστημα οι μαθητές, οι οποίοι αν δεν προετοιμάζονται καθόλου μέσα στο Λύκειο, θα καταφύγουν στο φροντιστήριο κτλ. Είναι ένα αδύνατο σημείο, εδώ τα λέμε τα πράγματα με τ' όνομά τους. Είναι ένα αδύνατο σημείο, εμείς βέβαια το συνοδεύουμε με αλλαγές που θέλουμε να κάνουμε στην εκπαίδευση από τον τρόπο εξέτασης μέχρι το ίδιο το σύστημα. Αλλά επειδή αυτά δε μπορούν να γίνουν αμέσως, μέχρι τότε πράγματι θα είναι ένα αδύνατο σημείο.

Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε σας είπα ότι δεν έχω καμία αντίρρηση και καμία δυσκολία να προσυπογράψω όλα όσα ελέχθησαν. Δεν έχω άλλη άποψη, δε θέλω να πω «καταγράψτε μια άλλη άποψη», αυτή βέβαια είναι μια πρόταση του ΕΣΥΠ, αλλά προσωπικά σας λέω δεν έχω καμία απολύτως επιφύλαξη. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ο κ. Τρικαλινός έχει το λόγο.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Θα προσπαθήσω να είμαι όσο το δυνατόν πιο σύντομος, γι' αυτό δε θα επανέλθω σε ζητήματα τα οποία έχουμε συζητήσει στις 12 προηγούμενες συνεδριάσεις, τουλάχιστον στις οποίες εγώ ήμουν παρών. Θα περιοριστώ σε ζητήματα που τέθηκαν σήμερα και αφορούν λίγο πολύ τη

σημερινή συνεδρίαση και το σημερινό θέμα. Κατ' αρχήν βέβαια ορισμένα γενικά ζητήματα τα οποία ούτως ή άλλως μπήκαν, σαφώς οι λύσεις που εμείς εδώ προτείνουμε στο βαθμό που τις προτείνουμε, είναι οραματικές. Μάλιστα αν ο κ. Κουρουτός έβαλε ορίζοντα τετραετίας-πενταετίας, εγώ θα έβαζα δεκαετίας, εικοσαετίας αν θέλουμε πραγματικά ν' αναμορφώσουμε το εκπαιδευτικό μας σύστημα και όχι ν' αλλάξουμε απλά κάποια πράγματα τα οποία αν πάμε να τ' αλλάξουμε βίαια είναι πολύ πιθανό να οδηγήσουν και σε αντίθετα αποτελέσματα. Παράλληλα όμως η ελληνική κοινωνία περιμένει από μας και κάποιες απαντήσεις.. Ξέρετε πόσοι με ρωτάνε «τι γίνεται, τι θα βγάλετε;» Γιατί η ελληνική κοινωνία πάσχει από αυτό το σύστημα το εκπαιδευτικό το οποίο έχει την άμεση αντανάκλασή του στο σύστημα πρόσβασης. Και βέβαια εάν πάμε να εφαρμόσουμε οραματικές λύσεις συμφωνώ, πολύ σωστά όπως το έχουμε πει και σε προηγούμενες συνεδριάσεις, ο συνάδελφος κ. Κουλαϊδής δεν ήταν εδώ, ότι πρέπει πάντα να δοκιμάζουμε, να κάνουμε την πιλοτική εφαρμογή. Όμως εδώ είναι και η άλλη άποψη που λέει ότι αν πάμε να κάνουμε κάποια αλλαγή στο σύστημα πρόσβασης, πιλοτική αλλαγή....

ΜΕΛΟΣ: Δεν εννοούσα τις πιλοτικές εφαρμογές στο σύστημα πρόσβασης αλλά στο ολοήμερο σχολείο....

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Βεβαίως, σε όλα αυτά θα συμφωνήσουμε απόλυτα. Δηλαδή θα ξεκινήσουμε με πιλοτικές εφαρμογές στο Δημοτικό, στο Νηπιαγωγείο, στο Γυμνάσιο, στο Λύκειο, σαφώς και θα δούμε και θα διορθώσουμε. Εγώ ήμουν ο πρώτος που έκανα κριτική για τα βιβλία τα διδακτικά που χωρίς να εφαρμόζονται πιλοτικά τα παίρνουμε και τα πετάμε στα παιδιά. Επομένως πρέπει βασικά να ξεκινήσουμε από κάτω τις αλλαγές. Όμως παράλληλα πρέπει να πάμε και στο σύστημα πρόσβασης έχοντας κατά νου, τουλάχιστον εγώ έτσι το βλέπω, ότι εάν εμείς καταλήξουμε, καταλήξει κάπου και η ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας, είναι αμφίβολο αν είναι δυνατό να αρχίσει να εφαρμόζεται για τα παιδιά που θα είναι στην Α' Λυκείου το 2010-2011. Το πιο πιθανό είναι, 11-12, για εκείνα τα παιδιά θ' αρχίσει να εφαρμόζεται η όποια αλλαγή προκύψει. Παίρνοντας αυτό υπόψη, νομίζω ότι μπορούμε να προχωρήσουμε σε αλλαγές οι οποίες δε θα έχουν τόσο το χαρακτήρα του μεταβατικού, αλλά θα είναι μέσα στα πλαίσια των συνολικών αλλαγών που είπαμε. Και αυτές οι αλλαγές στα πλαίσια των συνολικών αλλαγών, θα έρθουν κάποια στιγμή να ενταχθούν στο όλο σύστημα που θα έχει ξεκινήσει από κάτω, κάπως έτσι πρέπει να το αντιμετωπίζουμε, κι όχι γρήγορα-γρήγορα. Δε θα συμφωνήσω με την άποψη, την ξέρετε την άποψή μου, ν' αφήσουμε τις κατευθύνσεις, ν' αφήσουμε τα πράγματα ως έχουν δυο χρόνια, πόσο χρειάζεται ακόμη και ν' αρχίσουμε μετά να εφαρμόζουμε πιο ουσιαστικά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δηλαδή να ξεκινήσουμε κλιμακωτά, σταδιακά..

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Να εφαρμόζουμε αυτά στα οποία πιστεύουμε. Όποιος τα πιστεύει βέβαια κι όποιος τα εφαρμόζει, αυτό εννοείται. Δε θα τα εφαρμόσω εγώ κι εσείς. Ορισμένες παρατηρήσεις κατ' αρχήν. Όπως είπα και προηγούμενα κι όπως έχω πει και σε προηγούμενες τοποθετήσεις μου, θεωρώ ότι ικανή προϋπόθεση, αναγκαία προϋπόθεση για εισαγωγή στην

τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι το απολυτήριο του Λυκείου. Δε μπορούμε να θέτουμε κανέναν άλλον ενδιάμεσο όρο: παρακολούθηση κάποιου έτους, παρακολούθηση κάποιων Τμημάτων απογευματινών. Γιατί; Διότι το παιδί που δεν παρακολούθησε ένα Τμήμα, που δεν παρακολούθησε το έτος, θα πάει στο ΚΕΣ ή θα πάει στο ξένο Πανεπιστήμιο, στη γειτονιά μας έχουμε μπόλικά και θα γίνει δεκτός ασμένως. Έχει και το απολυτήριο Λυκείου, αυτό ζητά το Πανεπιστήμιο. Ποιον θα ευνοήσουμε μ' αυτό αν πάρω και το ταξικό κριτήριο; Τα παιδιά των εύπορων οικογενειών τα οποία μπορούν εξαρχής να πάνε να σπουδάσουν άρα δεν έχουν καμία υποχρέωση να παρακολουθήσουν τα υποχρεωτικά Τμήματα. Μάλιστα αν πάμε στην άποψη που εξέφρασε ο κ. Καπλάνης, σεβαστές οι απόψεις, προς θεού, θα πάει και ένα χρόνο νωρίτερα και θα τελειώσει κι ένα χρόνο νωρίτερα σε σχέση με το άλλο παιδί. Γι' αυτό εγώ θέλω να καταγραφεί μια σαφής αντίθεση σε αυτό το πράγμα, έχω και υποχρέωση απέναντι στον συνδικαλιστικό μου φορέα να καταγραφεί.

Δεύτερο θέμα. Ανέφερα κι εγώ τη λέξη «εθνικό απολυτήριο», θα θυμάστε στις τοποθετήσεις και στις δυο εισηγήσεις τις οποίες παρουσίασε η ΠΟΣΔΕΠ, έχει τη λέξη «εθνικό απολυτήριο». Θα ήθελα να διευκρινίσω ότι εγώ θεωρώ το εθνικό απολυτήριο όχι ως μια στιγμιαία πράξη. Δηλαδή ως κάποιο χαρτί που προκύπτει από μια εξέταση. Θεωρώ το εθνικό απολυτήριο ως μια πιστοποίηση γνώσεων και δεξιοτήτων που προκύπτουν από όλη την πορεία του μαθητή μέσα στα 3 χρόνια του Λυκείου. Δεν μπορεί δηλαδή μια εξέταση, μία, δυο, τρεις, πέντε, δέκα φορές να γίνεται, η οποία να πιστοποιεί, ξέρετε εξάλλου, είμαστε όλοι εκπαιδευτικοί, ξέρουμε τι θα πει εξέταση. Η εξέταση πολλές φορές είναι και λαχείο, κάποιος το τράβηξε και κέρδισε, κάποιος το τράβηξε κι έχασε. Όμως εάν γίνει αυτό που είπαμε, συνδυασμός περιφερειακών εξετάσεων, Α', Β', Γ' Λυκείου με τις προφορικές εξετάσεις και για να επαναλάβω αυτό που είπε και ο συναδέλφος, ο κ. Πρύτανης, ο κ. Τσουγκαράκης, δεν πιστεύω κι εγώ στη συναλλαγή τη συνολική αλλά πιστεύω στη συλλογική συναλλαγή την «κοινωνική». Σε μια επαρχιακή πόλη όπου οι Καθηγητές είναι στο επίκεντρο της προσοχής, εάν τολμήσει ο Καθηγητής και παίξει με τους πραγματικούς βαθμούς έτσι όπως είναι σήμερα τα πράγματα, κήκε. Θ' απομονωθεί από ολόκληρη την πόλη. Δεν παίρνει λεφτά ο άνθρωπος. Και έτσι μπορεί να είναι.

Επομένως σήμερα, προσπαθώντας να κατευθύνουμε τα πράγματα στη σωστή κατεύθυνση, θα πρέπει να κάνουμε το συνδυασμό αυτόν που ειπώθηκε. Των περιφερειακών εξετάσεων –δεν κάθομαι να μπω στις λεπτομέρειες γιατί δε μας χρειάζονται οι λεπτομέρειες, μαζί με τις εξετάσεις, μαζί με τις προφορικές που να εκπαιδεύσουμε και τους καθηγητές να βαθμολογούν σωστά. Όχι να πιστέψουμε για τις συναλλαγές, αλλά να τους εκπαιδεύσουμε. Γιατί πιο εύκολο είναι, κοιτάξτε, στα Πανεπιστήμια για παράδειγμα ξέρουμε συναδέλφους οι οποίοι είναι αγαπητοί, πάρα πολύ αγαπητοί στους φοιτητές και δε δέχονται καμία κριτική απ' τους φοιτητές γιατί οι βαθμοί τους κυμαίνονται μετά 8 και 10. Όποιος όμως είναι στρυφνός, για ακούστε τον, κοιτάξτε στο δίκτυο, έχω βγάλει φωτογραφία μπροστά σε πινακίδα που λέει «αλληλεγγύη στους κομμένους του Τρικαλινού», την έχω βάλει στο δίκτυο, στην ιστοσελίδα μου. Έτσι πρέπει να είναι τα πράγματα, πρέπει να είναι η προσπάθεια να είσαι δίκαιος.

Επόμενο θέμα. Επειδή ειπώθηκε εδώ για τη βάση του 10. Από τη στιγμή που δεχόμαστε ότι το εθνικό απολυτήριο, και δεν έχει σημασία το

όνομα, είναι η αναγκαία προϋπόθεση, και ποια βάση μπορούμε να πούμε, όλα τα παιδιά που έχουν στην κατοχή τους το απολυτήριο έχουν το δικαίωμα να μπουν σε Ανώτατη Σχολή. Μπορεί το Φυσικό ή το Μαθηματικό να πει «εσύ που έχεις κάτω από 14 στη Φυσική δε μπαίνεις», αυτό είναι άλλη ιστορία, αλλά δε νοείται να έχει απολυτήριο και να μη μπαίνει στο Πανεπιστήμιο γιατί στις εξετάσεις, κι εδώ είναι που μπλέξαμε τα πράγματα, εξετάσεις απολυτήριες, γράφει για δύο στις πανελλαδικές εξετάσεις και παίρνει απολυτήριο Λυκείου.

Κι ένα τελευταίο στο οποίο θα πω και λίγα λόγια για την κ. Σπαθάτου, επειδή το είπε, για την ελεύθερη πρόσβαση. Κοιτάξτε να δείτε, το θέμα μας με την ελεύθερη πρόσβαση είναι τότε θα έχουμε την επιλογή δηλαδή. Πριν μπουν στο α' έτος ή αφού τελειώσουν το α' έτος. Γιατί πάλι θα έχουν κόψει. Ή έτσι ή αλλιώς, άρα δεν υπάρχει ελεύθερη πρόσβαση. Η επιλογή γίνεται πριν το α' έτος ή μετά το β' έτος. Δυστυχώς. Και νομίζω όχι τόσο δυστυχώς. Καμία κοινωνία δεν είναι σε θέση να εκπαιδεύσει όλα τα παιδιά της, απλώς οι κοινωνίες που έχουν τις ελεύθερες προσβάσεις όπως το είπαμε, δεξ Γερμανία, τους έχουν κόψει από πριν. Δεν τους έχουν αφήσει να φτάσουν μέχρι εκεί. Αν το θέλουμε κι εμείς αυτό μπορούμε να κόβουμε από το Λύκειο και μετά αν φτάσουμε σε αριθμούς που ανταποκρίνονται με τους εισακτέους, θα τους βάζουμε όλους. Νομίζω ότι κατά τα άλλα οι γενικές αρχές στις οποίες θα πρέπει να συμφωνήσουμε είναι αυτές που λίγο πολύ συνόψισε ο κ. Πρόεδρος. Είναι δηλαδή η αναβάθμιση του Λυκείου, για να μην τα λέω όλα αυτά, η πρόσβαση συνεκτίμηση του βαθμού του Λυκείου οπωσδήποτε και σήμερα, δηλαδή με την έναρξη εφαρμογής του μέτρου για να καταλάβουμε και βέβαια εγώ θεωρώ, εξακολουθώ να επιμένω ότι στην παρούσα φάση, δεν ξέρω τι θα γίνει σε 10 χρόνια ή σε 15 χρόνια, στην παρούσα φάση οι εξετάσεις για τα Πανεπιστήμια, αυτό που είπατε, πρέπει να είναι εκτός Λυκείου. Έχω παρουσιάσει κάποιες προτάσεις, τις ξέρετε, δε θα επανέλθω σ' αυτές. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κι εγώ ευχαριστώ κ. συνάδελφε. Έχει σημασία ότι ένας έμπειρος πανεπιστημιακός κάνει αυτές τις εκτιμήσεις. Αγαπητοί, όπως όρισα τον διάλογο, τον λόγο έχει η κ. Μπίστα, ο κ. Παπαντωνόπουλος και μετά όσοι άλλοι.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Θα προσπαθήσω να είμαι σύντομη, εξάλλου νομίζω ότι αρκετά έχουν ειπωθεί. Αυτά που συζητάμε σήμερα τα διάβασα και στη διδακτορική διατριβή μιας συναδέλφου που είχε την καλοσύνη να μου δώσει το βιβλίο της «Η πρόσβαση στην ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση», είναι η κ. Παπαγγελή, σχολική σύμβουλος Αγγλικής Γλώσσας στην ιστορική αναδρομή. Τα ίδια φαίνεται ότι τα συζητούσαν, και στις προηγούμενες προσπάθειες για αλλαγές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και πάντα κάτι διέφευγε και διαστρέφονταν όλα στην πράξη. Σ' εκείνο που θα ήθελα να εστιάσω, βλέποντας και την κατάσταση στο Λύκειο έτσι όπως έχει διαμορφωθεί σήμερα, είναι πρώτον ότι δε μπορούμε να σχεδιάσουμε τίποτε και σε σχέση με την πρόσβαση, αν δε λάβουμε υπ' όψιν μας την κοινωνική πραγματικότητα. Δευτέρα βράδυ είχαμε συνάντηση με τους γονείς της Γ' Λυκείου, έχουμε 62 μαθητές στη Γ' Λυκείου, ήρθαν 85 γονείς, είχαμε όρθιους, δηλαδή ήρθαν και ζευγάρια. Όταν συζητά κανείς πάνω σ' αυτό το θέμα σου λένε «ναι, αλλά αν δεν πάει στο Πανεπιστήμιο πού αλλού θα

πάει;» Είναι αυτό που είπε ο κ. Κουρουτός, δεν έχουμε αναπτύξει το άλλο κομμάτι. Άρα θα πρέπει να λάβουμε πρώτα υπόψη μας αυτό το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα στην ελληνική κοινωνία. Λέμε ότι το άλλο μοντέλο, ότι πουθενά δεν υπάρχουν στον ανεπτυγμένο κόσμο φροντιστήρια. Εδώ τα φροντιστήρια έχουν φτάσει στο σημείο να έχουν διεισδύσει στο σχολείο. Εμείς δε μπορούμε να πάρουμε όλους τους μαθητές της Γ' Λυκείου που θέλουν να έρθουν στην 5νθήμερη εκδρομή με θέμα «Η Πράγα του Κάφκα» γιατί οι φροντιστές τους λένε ότι εκείνη την εποχή δε μπορούν να λείψουν, αρχές Δεκεμβρίου, από το φροντιστήριο!! Ήρθαν οι γονείς για αυτό το θέμα στο Γραφείο μου!. Δηλαδή θα πρέπει να τα λάβουμε υπόψιν όλα αυτά πριν πάμε σε ένα, κατά τη γνώμη μου, τεχνικό θέμα. Το ξαναλέω όπως το είπα και στην πρώτη ή δεύτερη συνεδρίαση. Το σχολείο πρέπει να γίνει ελκυστικό. Οι μαθητές πρέπει να το αγαπούν. Ήδη έχουν αρχίσει οι καταλήψεις στα δημόσια σχολεία. Έχει βγει και προς τα έξω ότι εμείς συζητάμε πάλι για εξετάσεις κτλ., εγώ κάλεσα και το 15μελές, σιγά-σιγά τους ενημέρωσα περίπου ότι θέλουμε το σχολείο να γίνει πιο ελκυστικό, με άκουσαν με προσοχή τα παιδιά..

Δεν ξέρω τι θα γίνει τελικά στο θέμα της γενικής παιδείας στο Λύκειο, προσωπικά θα επιμένω σ' αυτό. Εμείς σ' αυτό το σύστημα μ' αυτές τις δυσκολίες, σ' αυτό βέβαια το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον το οποίο λαμβάνουμε υπ' όψιν μας, είναι ένα σχολείο στου Παπάγου, δεν είναι ένα σχολείο στο Διδυμότειχο ή σ' ένα άλλο σημείο της Αθήνας, προσπαθούμε και κάνουμε πράγματα μέσα σ' αυτό το ασφυκτικό πλαίσιο, μπορείτε να το δείτε στο site του σχολείου. Νομίζω ότι πρέπει ν' αλλάξει από μέσα το σχολείο πρώτα σιγά-σιγά, να γίνουν εκείνες οι παρεμβάσεις και μετά να ειδωθεί το τελικό ζήτημα. Αυτή είναι η δική μου θέση. Δε μπορούμε να σχεδιάσουμε αυτή τη στιγμή λέγοντας τι θα κάνουμε για να κλείσουν τα φροντιστήρια. Η υποφαινόμενη δεν έχει κάνει ποτέ στη ζωή της φροντιστήρια αλλά δε μπορεί να μην αντιληφθεί τι πιέσεις ασκούνται από εκεί. Ας κάνουμε το σχολείο ελκυστικό, ας μαθαίνουν οι μαθητές μας μέσα στο σχολείο και τότε θα κλείσουν και τα φροντιστήρια γιατί δε θα έχουν λόγο ύπαρξης. Αυτό θα ήθελα. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κυρία συνάδελφε, να πω κάτι μιας και το θίγετε, γιατί ήμουν και κάτω στην Κύπρο και μιλήσαμε γι' αυτό. Ελέχθη εκεί κι από Παιδαγωγούς ότι όπου υπάρχει κλειστός αριθμός και ανέφεραν την Ιαπωνία όπου υπάρχει και ειδικός όρος και όπου είναι τα πράγματα το ίδιο ή πιο έντονα από δω, όπου υπάρχει κλειστός αριθμός, υπάρχουν και τα φροντιστήρια είτε για τους αδύνατους μαθητές είτε για τους άλλους. Νομίζω ότι θα ήταν ψευδοστόχος να βάλουμε απέναντί μας το φροντιστήριο και να λέμε ότι ό,τι συζητάμε κι ό,τι πάμε να κάνουμε είναι για να χτυπήσει το φροντιστήριο. Ήταν λάθος τοποθέτηση. Όπως σωστά το είπατε ως εκπαιδευτικός με πείρα, εμείς θέλουμε να οργανώσουμε ένα καλό εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο θα ελαχιστοποιεί συνεχώς και περισσότερο την παρέμβαση του φροντιστηρίου. Όταν τα δίνω αυτά που πρέπει να δώσω μέσα στο σχολείο, όταν ο τρόπος της εξέτασης δεν είναι μια απομνημόνευση και μια συνταγή που μπορώ να δώσω, αλλά θέλει μια δημιουργικότητα και μια κριτική σκέψη, αυτά το φροντιστήριο δε μπορεί να τα δώσει, όσο κι αν προσπαθήσει. Επομένως, η μείωση θα επέλθει από ένα άλλο σύστημα, αυτό που συζητάμε εδώ. Το να πούμε το αντίθετο, ότι,

ξέρετε, αυτό που πάμε να κάνουμε τώρα σημαίνει μηδενισμό του φροντιστηρίου δε θα το πιστέψει κανείς και θ' αυταπατώμεθα κιόλας. Εις επίρρωσιν αυτών που είπατε, δηλαδή.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Κύριε Πρόεδρε μόνο ένα που λησμόνησα, νομίζω ότι αυτό μπορεί άμεσα να ξεκινήσει, το θέμα του επαγγελματικού προσανατολισμού αυτού που λέει όμως η σύγχρονη Παιδαγωγική, Συμβουλευτική κι Επαγγελματικός Προσανατολισμός. Γιατί αυτή τη στιγμή, έτσι όπως είναι, λυπάμαι που το λέω, στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, γιατί είχα επιχειρηματολογήσει στο παρελθόν διαφορετικά, επειδή έχει αλλάξει ο νόμος, έχει πρόσφατα αλλάξει, αυτοί οι οποίοι είναι στελέχη αυτή τη στιγμή του επαγγελματικού προσανατολισμού στη δευτεροβάθμια, δε μπορούν να υποστηρίξουν, λυπάμαι που το λέω, δεν έχουν καμία εκπαίδευση, ο τρόπος που έχουν επιλεγεί, τον επαγγελματικό προσανατολισμό. Και οι μαθητές πιέζουν προς αυτή την κατεύθυνση. Νομίζω ότι το θέμα του επαγγελματικού προσανατολισμού είναι πάρα πολύ σημαντικό και το θέτω με πάθος αυτή τη στιγμή. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κι εγώ ευχαριστώ. Κύριε Παπαντωνόπουλε έχετε το λόγο.

Κ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε σπεύδω να πω κατ' αρχήν ότι συμφωνώ με πάρα πολύ μεγάλο μέρος των εισηγήσεων που ακούστηκαν σήμερα και όσων είχαν γραπτά κατατεθεί σε προηγούμενες συνεδριάσεις και αφορούσαν το σημερινό θέμα, όχι μόνο του κ. Παΐζη με του οποίου την εργασία είμαι περισσότερο εξοικειωμένος αλλά και με τη δική σας εισήγηση όπως και με του κ. Τσουγκαράκη που έφυγε, τα λέω όλα αυτά λοιπόν για να μην εκληφθούν ως κριτικά αυτά που θ' ακουστούν στη συνέχεια.

Θεωρώ ότι η σημερινή ημερήσια διάταξη ήρθε από το μέλλον, ήταν μια μελλοντολογική συνεδρία και πράγματι όλες οι τοποθετήσεις αφορούσαν σ' ένα άλλο Λύκειο. Ένα Λύκειο που δεν υπάρχει σήμερα. Από την άλλη μεριά ευτυχώς το κοινό εννοιολόγιο, η συναίνεση που έχει διασφαλίσει αυτή η διαβούλευση των 15 προηγούμενων συνεδριών, ευτυχώς χαλιναγώγησαν την κουβέντα και ενώ πήγαινε να εκτιναχθεί προς το μέλλον, όλο και επέστρεφε προς το παρελθόν αυτών των συναντήσεων και στη συστημικότητα του εκπαιδευτικού συστήματος. Θέλω να πω λοιπόν το εξής. Αν μιλάμε για ένα άλλο Λύκειο θα πρέπει να ετεροχρονισμένα να κάνουμε αυτή τη συζήτηση διότι παρακολούθημα είναι η διαδικασία και όχι το σύστημα εισαγωγής του Λυκείου που θα υπάρξει.

Δεύτερον, νομίζω ότι εκείνο το οποίο θα είχε επικαιρότητα και πολύ μεγάλη σημασία μιλώντας συστημικά και για το σύστημα, θα ήταν η αξιολόγηση των μαθητών. Περί αυτού μιλάμε όταν λέμε «διαδικασία εισαγωγής», επιλογή κάνουμε κάποιων ανθρώπων οι οποίοι έχουν μεγαλύτερες δυνατότητες από κάποιους άλλους επειδή δεν έχουμε τη δυνατότητα να τους βάλουμε όλους εκεί που επιθυμούν, να επωφεληθούν περισσότερο. Αυτή όμως η αξιολόγηση των μαθητών δεν μπορεί να είναι διαφορετική όταν θα πάνε στο Πανεπιστήμιο από αυτήν που είναι όταν αλλάζουν την Α' Λυκείου για να πάνε στη Β' και τη Β' για να πάνε στη Γ' και ούτω καθ' εξής. Οι μαθητές και όλα τα στοιχεία και τα υποσυστήματα της εκπαίδευσης πρέπει ν' αξιολογούνται διαρκώς και συνεχώς. Δε βλέπω λοιπόν σε τι διαφέρει η διαδικασία που επιλέγει έναν μαθητή για να μπει στο

Πανεπιστήμιο από έναν μαθητή ο οποίος διανύει τη διαδρομή του μέσα στο Λύκειο και βοηθιέται για να μεγιστοποιήσει τις δυνατότητές του ως το όριό τους. Μ' αυτή την έννοια νομίζω ότι πολλές αντιφάσεις οι οποίες κατά την άποψή μου σήμερα ξεπεράστηκαν ως αυτονόητες λίγο ως πολύ δε θα είχαν νόημα.

Δεν μπορεί να είναι διαφορετική η προετοιμασία από τη μάθηση και από την ανάπτυξη δεξιοτήτων. Ένα σχολείο δεν κάνει διαφορετική δουλειά όταν προετοιμάζει έναν μαθητή για να μπει στο Πανεπιστήμιο απ' ό,τι όταν τον μαθαίνει πώς να μαθαίνει ή του προσφέρει γνώσεις στο πρόγραμμα που δεν είναι το πρόγραμμα της διαδικασίας εισαγωγής αλλά είναι το πρόγραμμα της γενικής παιδείας ή οποιοδήποτε άλλο. Αυτά όλα τα πράγματα νομίζω ότι είναι ομόλογα και ότι το ένα διαλεκτικά ενισχύει το άλλο. Δεν μπορεί να είναι άλλη η διαδικασία αυτή που σε βοηθά για να μπει στο Πανεπιστήμιο από αυτήν που σε βοηθά να μαθαίνεις. Άρα, νομίζω ότι και το φροντιστήριο σε ένα σύστημα διαφορετικό από το ισχύον θα εξουδετερωθεί από μια διαδικασία επιλογής η οποία δεν θα είναι στερεοτυπική. Τα φροντιστήρια φύονται επί της στερεοτυπίας. Όταν οι εξετάσεις αποστασιοποιηθούν, και εδώ υπάρχει ένα ευαίσθητο σημείο όσον αφορά την αδιαβλητότητα στην οποία με τόση προσκόλληση ως ταμπού έχουμε ως κοινωνία προσκολληθεί, αλλά εγώ νομίζω ότι αυτό είναι άλλοθι γιατί ως κοινωνία δεν είμαστε διατεθειμένοι ν' αναλάβουμε τους κινδύνους που μοιραία επιφέρει η αποκόλληση από το ταμπού της αδιαβλητότητας.

Εξετάσεις λοιπόν οι οποίες θα φύγουν από την επικέντρωση της ύλης και μάλιστα της διανυσματικής ύλης, από δω ως εκεί και μόνο, και θα εξετάσουν κι άλλα πράγματα, όπως π.χ. τη δυνατότητα παραγωγής γνώσης ή τη δυνατότητα παραγωγής λύσεων με συγκεκριμένα δεδομένα και οι οποίες δε θα γίνονται ούτε συγχρόνως ως εθνικό γεγονός ούτε από έναν κεντρικό φορέα, αλλά με κεντρική ευθύνη, με κεντρική ευθύνη αλλά όχι από κεντρικό φορέα. Θα είναι ένας τρόπος για εκείνο το Λύκειο όμως, το οποίο θα έρθει, που θα λύσει κάποια από αυτά τα προβλήματα. Όσον αφορά το σημερινό Λύκειο δική μου πρόταση θα ήταν και νομίζω ότι οποιοσδήποτε Υπουργός Παιδείας και όχι μόνο η σημερινή Υπουργός, πολύ ευχαρίστως και προετοιμασμένη είναι ν' ακούσει, είναι ότι δεν πρέπει να θίξει το σύστημα πρόσβασης ούτε μεταβατικά διότι αρκετά έχει υποφέρει το εκπαιδευτικό σύστημα από τις ψευδεπίγραφες μεταρρυθμίσεις οι οποίες στη ουσία είχαν ως μοναδικό τους στόχο την κατασίγαση της κοινωνικής πίεσης που αφορά το Πανεπιστήμιο για λόγους οι οποίοι αρκετά έχουν αναλυθεί στην αίθουσα αυτή.

Το μεγάλο κέρδος αυτού του διαλόγου, μια και φτάνουμε στο τέλος του, για την άποψή μου, είναι ότι διαμόρφωσε μια προσέγγιση ανεξάρτητα από τα επιμέρους θέματα που αναπτύχθηκαν κατά περιόδους, που έχει βάλει μια φυσική κατά την άποψή μου, εύλογη φυσική ιεραρχία στα θέματα της εκπαίδευσης και που λέει ότι ξεκινάς με στόχους χτίζοντας από τη βάση της πυραμίδας προς την κορυφή και το κύριο εργαλείο με το οποίο τη δουλεύεις αυτή την πορεία, την προσέγγιση, είναι το αναλυτικό πρόγραμμα. Όλα γυρίζουν γύρω από το αναλυτικό πρόγραμμα και αυτό το οποίο νομίζω επίσης έχει αναδειχθεί ως μεγάλη έλλειψη μιας τέτοιας πορείας είναι η παντελής έλλειψη μέσα ως στοιχείο ουσιαστικό ανατροφοδοτικό αυτού του συστήματος, ένα υποσύστημα τεκμηρίωσης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ κ. Παπαντωνόπουλε, μας φέρνετε στην ουσία πάλι των θεμάτων. Εσείς, δηλαδή, αν καταλαβαίνω καλά, δε θα θέλατε ένα μεταβατικό σύστημα..

Κ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ: Νομίζω θα δώσει λάθος μήνυμα στην κοινωνία..

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Νομίζω ότι είναι η άποψη ότι ξεκινάμε να συγκροτούμε το αυριανό σχολείο . Είναι ένα ουσιαστικό βήμα για 'αυτό που λέμε.

(διαλογικές συζητήσεις)

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Κατ' αρχήν σας οφείλω αλλά δεν ξέρω αν θα μπορέσω μέχρι τις 18, φαντάζομαι να σας δώσω τ' αποτελέσματα των δύο πανελλαδικών μελετών που έκανε το ΚΕΕ με τους γονείς και με τους μαθητές πάνω στο διάλογο για την παιδεία και την εισαγωγής την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αλλά μόλις πάρω την έγκριση από την Προϊσταμένη Αρχή θα το στείλω. 80-85% είναι υπέρ των αλλαγών κτλ. Είναι φοβερά τα ποσοστά. Ήθελα να πω λοιπόν πρώτον για την ελεύθερη πρόσβαση στα Πανεπιστήμια, μια εμπειρία που έχω στη διάρκεια του 1986-1990 στην Αυστρία, στη Βιέννη. Έμπαιναν όλοι χωρίς εξετάσεις, είχαμε στο Τμήμα Γεωλογία εγγραφές 280 φοιτητές. Εκεί πέρα λοιπόν το διάλεγμα γινόταν στην πορεία των ετών και αποφοιτούσαν 15, 18.. Αυτό λοιπόν το πράγμα το είδαν στην πορεία οι Αυστριακοί και άλλαξαν το σύστημα. Αυτό λοιπόν που πρέπει είναι εμείς και το έχουμε πει εδώ πέρα είναι, το πρώτο, έχουμε πει ότι θ' ακολουθήσουμε και τις αρχές της PISA, να ξέρουν λίγα Μαθηματικά, να ξέρουν Γλώσσα, να ξέρουν Φυσική, αλλά και τις αρχές του να έχουν σφαιρικές γνώσεις σε όλα τα γνωστικά πεδία. Άρα θα μπορούσαμε να βγάλουμε επαρκών γνώσεων αποφοίτους του Γυμνασίου, δηλαδή στην υποχρεωτική εκπαίδευση που έχουν όλα τα κράτη και ελέγχουν αυτό το 15-16 ετών, και αυτό είναι και η έννοια των διαγωνισμών του PISA αλλά να τους δώσουμε για ν' αλλάξουμε και τη φιλοσοφία των οικογενειών και των γονέων που θεωρούν ότι είναι το άπαν τα Πανεπιστήμια, να δώσουμε σ' αυτά τα παιδιά που δεν έχουν τη δυνατότητα, το βλέπει ο σύμβουλος Καθηγητής που θα έχει χρεωθεί τα παιδιά αυτά, ότι δεν έχει δυνατότητα να προχωρήσει παραπάνω. Γιατί να πηγαίνει δηλαδή στην Α' Λυκείου, στη Β' Λυκείου και να παρακαλούν τον Λυκειάρχη ή τον Καθηγητή «πέρασέ τον..»; Εάν έχει μια διέξοδο την οποία διέξοδο μπορούν να δώσουν τα Ινστιτούτα Δια Βίου και να είναι σε δυο φάσεις, να είναι Ινστιτούτα Δια Βίου για τους αποφοίτους του Γυμνασίου, να είναι Ινστιτούτα Δια Βίου για τους αποφοίτους του Λυκείου που δε θα πάνε στα Πανεπιστήμια και να είναι και Ινστιτούτα Δια Βίου και για τους πτυχιούχους των Πανεπιστημίων. Διότι τώρα έχει πέσει μεγάλη ζήτηση στα μεταπτυχιακά προγράμματα και όλοι πάλι δεν είναι ικανοί να βγάλουν αυτά τα μεταπτυχιακά προγράμματα. Εγγράφονται και στη συνέχεια δημιουργείται ένας αριθμός, ήδη έχει δημιουργηθεί ένας αριθμός λιμναζόντων μεταπτυχιακών φοιτητών οι οποίοι δεν έχουν πάρει το Master κτλ. ή που δεν πάμε για διδακτορικά. Άρα αυτό το πράγμα, και πρέπει να το τονίσουμε εκεί, έχει σημασία ότι σε μεταβατικό στάδιο ας μην κάνουμε αλλαγές κι εγώ συμφωνώ μ' αυτό όσον αφορά την εισαγωγή, αλλά οι αλλαγές που πρέπει να προηγηθούν είναι στο Νηπιαγωγείο, στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ούτως ώστε το πρόγραμμα να έρθει να γίνει τέτοιο, να μπορεί τελειώνοντας το

Γυμνάσιο και φεύγοντας από το Γυμνάσιο να μπορεί να πάει σ' ένα Ινστιτούτο Δια Βίου κι εκεί τα Ινστιτούτα Δια Βίου θέλουν προσοχή στα προγράμματα, άρα θέλουν έναν φορέα, πολύ δυνατό, πολύ αξιόλογο και να μην το δώσουμε στους ιδιώτες. Και είναι ευχής έργο ότι το πήραν την επιμόρφωση η παρούσα κυβέρνηση από το Υπουργείο Εργασίας και την πήγε στο Υπουργείο Παιδείας, διότι πρώτα είχαμε τα ΙΕΚ και εκεί γινόταν πάλι..

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όταν λέμε «Δια Βίου», εννοούμε τεχνική επαγγελματικού τύπου εκπαίδευση;

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Όχι, οτιδήποτε, και γενικής παιδείας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ένας συνδυασμός δηλαδή.

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Ένας συνδυασμός.

ΜΕΛΟΣ: Δίνει πτυχίο;

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Δίνει πτυχίο. Και τα σχολεία δε δίνουν αποφοιτήριο; Από τα νυχτερινά δεν πάει;

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, θεωρώ ότι είναι ένας άλλος ορισμός. Τα Ινστιτούτα Δια Βίου Εκπαίδευσης που έχουν αποφασισθεί και έχουν ιδρυθεί, είναι για όσους έχουν περάσει την αρχική κατάρτιση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μέχρι τώρα το νόημα είναι αυτό.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Έχουμε ιδρύσει ένα. Είναι γι' αυτούς που ήδη είναι επαγγελματίες και χρειάζονται μια επιμόρφωση είτε 1^{ου} τύπου είτε 2^{ου}.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Μου επιτρέπετε λίγο να το διευκρινίσω; Υπάρχει παρεξήγηση. Επειδή μιλάτε με εκπρόσωπο της ΓΣΕΕ στην Επιτροπή Δια Βίου και τη δουλεύουμε από το 2004, σας ενημερώνω ότι τα Ινστιτούτα των Πανεπιστημίων είναι μόνο για αποφοίτους Πανεπιστημίων. Όλα τ' άλλα τα Τμήματα που λέτε Δια Βίου, είτε τα κάνουν οι κοινωνικοί εταίροι είτε τα κάνει το Υπουργείο Παιδείας, δεν έχουν καμία δουλειά με τα Ινστιτούτα. Λάθος είναι η έκφραση «Ινστιτούτο» του κ. Δερμιτζάκη, θα ήθελε να πει «Τμήματα Δια Βίου» και όχι Ινστιτούτα. Παρότι εμείς προτείναμε, με ευθύνη τότε της Υπουργού δεν έγινε δεκτό να υπάρχουν Ινστιτούτα και για τις κατηγορίες τις οποίες λέει...

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Εγώ ήθελα να προσθέσω και κάτι άλλο. Ότι τα προγράμματα αυτά των Ινστιτούτων και τα πτυχία ή οι βεβαιώσεις οι οποίες θα δίνονται οι βεβαιώσεις ειδικότητας, αυτές θ' αναπροσαρμόζονται σε τακτά χρονικά διαστήματα ανάλογα με τη ζήτηση της αγοράς. Και μ' αυτό τον τρόπο είναι μια συνεχής επιμόρφωση και δε θα έχουμε άνεργους πτυχιούχους να γίνονται οδηγοί ταξί, διότι αν έχω τελειώσει μια Σχολή, ας πούμε ένα Τμήμα, δε θα τ' ονοματίσω, που είναι θεωρητικής κατευθύνσεως και δε βρίσκω δουλειά, θα μπορώ να πάω, η επιστήμη πλέον είναι

διαθεματική προσέγγιση, δεν υπάρχουν όρια, δεν υπάρχουν σύνορα, θα μπορώ να πάω σ' ένα τέτοιο Ινστιτούτο και ν' αποκτήσει τέτοιες δυνατότητες ούτως ώστε ν' απορροφηθώ από την παραγωγή. Κι έτσι θα μειωθεί η ανεργία. Αυτό είναι ένας συνδυασμός και η μεταβατική περίοδος, επαναλαμβάνω, θα πρέπει να έχει τέτοια αναλυτικά προγράμματα που να ξεκινούν από τα νήπια, στο Δημοτικό, στο Γυμνάσιο και να έχουμε στόχο, βγάζουμε αποφοίτους Γυμνασίου; Ο απόφοιτος Γυμνασίου θα είναι μιας κάποιας στάθμης που μπορεί χωρίς να πάει και πουθενά αλλού αν θελήσει, ν' ανταποκριθεί στις στοιχειώδεις απαιτήσεις ενός εργοδότη. Θυμηθείτε ότι παλιά επέζησε αυτή η Ελλάδα, θυμάμαι ο μακαρίτης ο παππούς μου, μου έλεγε «αυτός εκεί είναι μορφωμένος, έχει τελειώσει το σχολαρχείο». Δεν είχε τελειώσει το Πανεπιστήμιο. Αυτή τη στιγμή υποχρεωτικής εκπαίδευσης είναι να τελειώσει το Γυμνάσιο. Αυτός που θα τελειώσει το Γυμνάσιο να μπορεί να ζήσει. Να βγει στην παραγωγή. Η Ελλάδα είναι μια μικρή χώρα, δεν έχει απεριόριστες οικονομικές δυνατότητες για να εκτρέφει άνεργους για να φτάσουν 23 και 25 ετών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Βέβαια, αυτή η άποψη αντιμάχεται μια άποψη που θέλει το παιδί να παραμένει όσο γίνεται περισσότερο στο σχολείο, να συνεχίζει..

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Στην υποχρεωτική εκπαίδευση κ. Πρόεδρε, μέχρι 15-16 ετών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κατάλαβα. Κατά τ' άλλα, εάν αυτή η άποψη γίνεται αποδεκτή, έστω και με μια σύγκλιση, θα μπορούσε ίσως να συμπεριληφθεί στα γενικά που λέμε περί παιδείας.

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Εγώ κ. Πρόεδρε δε μπορώ ούτε να τη δεχθώ ούτε να την απορρίψω αν δεν κάνουμε μια πολύ αναλυτική συζήτηση επ' αυτού. Να προσθέσω και κάτι άλλο τελευταίο που το λησμόνησα: Όσον αφορά την επαγγελματική κατοχύρωση, έχει γίνει κατά κόρον εδώ πέρα με διάφορα Προεδρικά Διατάγματα ή με τροπολογίες, βλέπει τελείως ξαφνικά ένα βράδυ και περνά η τροπολογία «επαγγελματική κατοχύρωση των τάδε πτυχιούχων». Έχει γίνει λοιπόν ένα αλλαλούμ και μάλιστα μεταξύ Ασφαλιστικών Ταμείων Υπουργείων που είναι υποχρεωμένη οποιαδήποτε κυβέρνηση, και η παρούσα, να το λύσει αυτό. Υπάρχει αλληλοεπικάλυψη, μεγάλη αλληλοεπικάλυψη, το Τεχνικό Επιμελητήριο είναι κράτος εν κράτει.. Αυτά λοιπόν, αν δεν υπάρχει θέμα επαγγελματικής κατοχυρώσεως σε μια εποχή στην οποία οι επιστήμες δεν έχουν όρια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Τίγκα έχετε το λόγο.

Κ. ΤΙΓΚΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, συμμετέχοντας για πρώτη φορά στις εργασίες αυτής της Επιτροπής θα ήθελα κατ' αρχήν να επισημάνω ότι ζω και χαίρομαι τη σύγκλιση και τη συναίνεση που υπάρχει στην προοπτική αντιμετώπισης του προβλήματος και επιτρέψτε μου να πω ότι θεωρώ πως αυτό είναι ένα βήμα πάρα πολύ σημαντικό. Θα ήθελα να επισημάνω ότι μεταξύ των παραμέτρων που μπορούν να επηρεάσουν την καλύτερη προσέγγιση στην επίλυση του προβλήματος, θα είναι και η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Βεβαίως

συγχωρέστε με, το λέω διότι δεν ήμουν παρών και ξέρω ότι έχετε επιμείνει, απλά θα ήθελα να επισημάνω ότι αυτό είναι κάτι το οποίο είναι αναγκαίο να γίνει και να εντατικοποιηθεί αυτή η προσπάθεια σε συνεργασία και με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και τους άλλους φορείς αλλά και τους κοινωνικούς εταίρους. Η προσπάθεια αυτή αφορά στην επιμόρφωση των νεοδιοριζομένων εκπαιδευτικών αλλά και σε άλλα προγράμματα τα οποία είναι απόλυτα βέβαιο ότι θα προσφέρουν τ' αναγκαία εφόδια στους εκπαιδευτικούς μας που αποτελούν τον σκελετό του συστήματος. Θα ήθελα λοιπόν να δηλώσω και να διαβεβαιώσω την Επιτροπή ότι στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας είμαστε έτοιμοι να παίξουμε το ρόλο μας σωστά. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κι εγώ ευχαριστώ και μάλιστα στις συζητήσεις που έχουμε κάνει προσβλέπουμε στον Οργανισμό σας, για να έχει τον κύριο λόγο στην επιμόρφωση κι έχουμε περιγράψει και τι θέλουμε και τι περιμένουμε. Η κ. Σχολινάκη έχει το λόγο.

Χ. ΣΧΟΛΙΝΑΚΗ: Είναι αυτονόητο ότι έχω καλυφθεί κι εγώ και συμφωνώ στο μεγαλύτερο μέρος με όσα έχουν ειπωθεί. Ήθελα απλώς να επισημάνω ένα σημείο που έχει ειπωθεί και να προεκτείνω λίγο τη σκέψη της κ. Μπίστα σε σχέση με τα σχολεία μας. Θεωρώ απαραίτητο να τονίσουμε την έννοια του πολιτισμού στα σχολεία, όχι σαν μια σειρά από εκδηλώσεις εντυπωσιασμού, ανούσιες εκδηλώσεις, αλλά σαν μια κουλτούρα δημιουργικής συμμετοχής των μαθητών σε όλα τα μαθήματα, σε κάθε είδους δραστηριότητα. Αυτό ήθελα να πω, τα παιδιά μας έχουν πάρα πολλές δυνατότητες αλλά πολλές φορές περιοριζόμαστε σε ανούσια πράγματα απλώς για να λέμε ότι κάνουμε μια παράσταση. Θα πρέπει αυτή η δραστηριότητα να γίνει κουλτούρα του σχολείου, συμμετοχής και ελεύθερης έκφρασης, όχι τυποποιημένων χιλιοειπωμένων πραγμάτων. Αυτό ήθελα απλώς να επισημάνω σαν συμπλήρωμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έχετε δίκιο, είναι σωστή η επισήμανση.

Χ. ΣΧΟΛΙΝΑΚΗ: Θα πρέπει να το τονίσουμε πάρα πολύ αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όλα αυτά έχουν γίνει λίγο καραμέλα κι έχουν χάσει την ουσία.

Χ. ΣΧΟΛΙΝΑΚΗ: Ακριβώς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ο κ. Τζίμας έχει το λόγο.

Γ. ΤΖΙΜΑΣ: Πάρα πολύ σύντομα, θεωρώ ότι πέραν του ότι εκφράζω την Ειδική Αγωγή, γενικότερα θεωρώ ότι εκφράσω και την ΕΣΑμεΑ που απουσιάζει σήμερα από τη συνεδρίασή μας. Επιστημονικά ορθή στήριξη ζητάμε όλων των μαθητών με αναπηρίες ή και με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε όλες τις βαθμίδες. Στην πρωτοβάθμια κάτι γίνεται, πάμε αρκετά καλά. Στη δευτεροβάθμια αρχίζουμε τώρα. Στην τριτοβάθμια δεν υπάρχει εκτός από ελάχιστες, μεμονωμένες περιπτώσεις, καμία στήριξη των παιδιών μας. Θεωρούμε σωστό το μέτρο της ελεύθερης πρόσβασης από το 3% στο 5% αλλά σωστότερο θα ήταν να εκπαιδεύσουμε ανάλογα τους μαθητές με

ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες έτσι ώστε η είσοδος στην τριτοβάθμια εκπαίδευση να μη γίνεται «χαριστικά» αλλά με βάση τις δυνατότητές τους και φυσικά αναβάθμιση της τεχνικής εκπαίδευσης. Η πρόταση της εντοπιότητας που παρουσίασε ο κ. Πρύτανης προηγουμένως να μην ισχύσει για τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες διότι δεν υπάρχουν σε όλες τις πόλεις τ' αντίστοιχα πλαίσια εκπαίδευσης με αποτέλεσμα να έχουμε το φαινόμενο της εσωτερικής μετανάστευσης. Τέλος επιμένουμε στην 14χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση έτσι ώστε να πιεστεί η πολιτεία ν' αναπτύξει τις ανάλογες δομές πανελλαδικά. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κι εγώ ευχαριστώ. Ο κ. Πουλής έχει το λόγο.

Δ. ΠΟΥΛΗΣ: Γεια σας. Κατ' αρχήν νομίζω ότι η σύναψη την οποία κάνατε ήταν εξαιρετική και επίσης η διαπίστωση ότι διαμορφώνεται ένα κλίμα συναίνεσης είναι γενική. Μετά απ' αυτό και αφού θεωρώ ότι όλα όσα ακούστηκαν είναι θετική συμβολή, νομίζω εστιάζουμε λίγο περισσότερο σε μια αλληλουχία πραγμάτων που είναι πάνω στο σημερινό θέμα ημερήσιας διάταξης. Ο κεντρικός πυρήνας της σκέψης μας είναι η ποιότητα. Πάνω σ' αυτή την ποιότητα κάποιες επιλογές οδηγούν μετά σε κάποια κανάλια, σε κάποιους δρόμους σκέψης και παρατηρούμε ότι αυτό το Σώμα προκρίνει όπως εκφράσατε, τη γενική αποχώρηση του Λυκείου από το θέμα τη πρόσβασης με την έννοια ότι δε θα χρειαστούμε κάποιο προπαρασκευαστικό, ενώ αντίθετα, με ποικίλους τρόπους και η εισήγηση του άλλου Σώματος του ΕΣΥΠ και του κ. Καπλάνη και εμένα με κάποιον τρόπο την προηγούμενη φορά, επιμένει λίγο στο να προετοιμάζουμε καλύτερα τους υποψηφίους όπως πια τους δεχόμαστε εμείς. Υπάρχει λοιπόν το θέμα της ποιότητας και πώς αυτό θα το διασφαλίσουμε. Θ' αναγκαστώ να χρησιμοποιήσω μια μαθηματική έκφραση που λέγεται «μερική παράγωγος». Κάθε μέτρο που παίρνουμε συντελεί θετικά ή αρνητικά στην ποιότητα. Το θετικό που πρέπει να βρούμε σε όποια μορφή εξετάσεων προκρίνουμε είναι η συνθετικότητα των θεμάτων.

Θεωρώ λοιπόν σ' αυτή την έννοια, δηλαδή ότι η εξέταση εξετάζει γνώσεις, κάποιες υποκείμενες γνώσεις, αρχές που πρέπει να έχει κατανοήσει ο μαθητής και μετά την ικανότητα να τις συνθέτει. Με αυτή την έννοια θα θεωρούσα εντελώς απορριπτέα την κατάσταση πολλαπλής επιλογής. Μου θυμίζει τα σήματα της οδήγησης, το οποίο δε νομίζω ότι ταιριάζει σ' εμάς. Άρα σε οτιδήποτε προτείνουμε θα επέμβουμε σ' αυτό τον τομέα που λέγεται, να εξετάζει την αναλυτική συνθετική ικανότητα. Στο κείμενο που έχω δώσει μιλάω για τη Γεωμετρία. Αυτή λοιπόν η έννοια, ότι θα ζητήσουμε τέτοιες ικανότητες που θα προάγουν το σχολείο έναντι του φροντιστηρίου, θα το απωθήσει το φροντιστήριο. Διότι αν ζητάμε το σχολείο πράγματι να γίνει φροντιστήριο απλά θα το θηριέψουμε το φροντιστήριο. Ζητάμε λοιπόν το σχολείο να προάγει αυτή τη συνθετικότητα που περιλαμβάνει και τον πολιτισμό μέσα, ενσωματωμένα. Μ' αυτή την έννοια, δυστυχώς λοιπόν θα διαφωνήσω μαζί σας. Νομίζω ότι αυτό που λέμε «πιλοτικό», αυτό που σε κάποια πράγματα τ' ονομάζουμε πιλοτικό, στις εξετάσεις θα είναι αυτό που θα λέμε «μεταβατικό». Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εγώ ευχαριστώ. ο κ. Καραμήτος έχει το λόγο.

Δ. ΚΑΡΑΜΗΤΟΣ: Κι εγώ με τη σειρά μου θέλω να τονίσω δύο σημεία, ότι για όποιο σύστημα τελικά επιλεγεί, περισσότερο η διδακτική μου εμπειρία χρόνων θα μιλήσει εδώ, κρίνω ως πολύ σημαντικό τη μείωση του αριθμού των εξεταζομένων μαθημάτων και την εστίαση στην ικανότητα σύνθεσης που άκουσα πριν και στην ενίσχυση της κριτικής σκέψης. Πιστεύω ότι αυτά από μόνα τους θ' αλλάξουν και το τοπίο σχετικά με το ποιοι μαθητές θα εισάγονται τελικά στο Πανεπιστήμιο. Γιατί άλλος είναι ο μαθητής ο «παπαγάλος» και άλλος ο μαθητής που διαθέτει κριτική σκέψη. Αυτό που γίνεται σήμερα, με το να δίνουμε πολλές γνώσεις και να εστιάζουμε στα κλαδιά αφήνοντας τον κορμό του δέντρου πιστεύω ότι δεν είναι άσχετο ούτε με την παπαγαλία που ανέφερα πριν ούτε με τα υπόλοιπα. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ο κ. Καπλάνης έχει το λόγο.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Ευχαριστώ κ. Πρόεδρε. Νομίζω ότι η δική σας σύνοψη όπως εκφράστηκε, καλύπτει αρκετούς απ' τους στόχους, άλλωστε καλύπτει το πρώτο μέρος όσων εξέφρασα. Ωστόσο θα ήθελα να καταθέσω μερικές σκέψεις μου, όχι παρατηρήσεις σε σχέση με το κείμενο το οποίο τελικά θα προκριθεί, το οποίο θα μας στείλετε. Εδώ συζητούμε για το εκπαιδευτικό μας σύστημα το δημόσιο, χωρίς να λαμβάνουμε υπόψη τι γίνεται στην ελεύθερη εκπαιδευτική αγορά. Δηλαδή αυτό που θα εισηγηθούμε προς την Υπουργό Παιδείας με βάση το ελληνικό Σύνταγμα, τη νομοθεσία αλλά και το κοινοτικό κεκτημένο, δηλαδή τα άρθρα 148-149, αυτά συνεπάγονται ότι ό,τι εισηγηθούμε, ό,τι αποφασισθεί από την πολιτική ηγεσία πρέπει να είναι νόμος για όλους όσους παρέχουν ανώτατη εκπαίδευση, τονίζουν ότι παρέχουν ανώτατη εκπαίδευση.

Δεύτερον, αυτό συνεπάγεται ότι επιτέλους, αυτό που είχα τονίσει και στο ΣΑΠΕ-ΣΑΤΕ σε μια κοινή σύσκεψη και το είχα τονίσει κι εδώ, αναβιώνει το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας ως Ανεξάρτητη Αρχή με τις τότε του δομές και τα Τμήματα και κυρίως το Τμήμα Πιστοποίησης. Ήταν σαφώς διατυπωμένο, με σαφή ρόλο και στόχο.

Αυτό ήταν η πρώτη σκέψη μου. Η δεύτερη σκέψη είναι η εξής. Θα απέφευγε κανείς πιστεύω να επανέλθει σ' ένα Λύκειο και Γυμνάσιο ακόμα, το οποίο θα είχε την έννοια εξεταστικού κέντρου ή συνεχών εξετάσεων υπό τη σημερινή έννοια. Και όχι προσπάθειας από μέρους του μαθητή ν' αναλύει, να παρουσιάζει, όπως είχα πει, να τολμάει να παρουσιάζει, να περιγράφει με συγκεκριμένο στόχο. Μας λείπει δηλαδή μια νέα μαθησιακή προσέγγιση. Και μας λείπει μια νέα μαθησιακή προσέγγιση η οποία να χρησιμοποιεί όλες τις υποδομές για τις οποίες πληρώσαμε. Και ξανά το λέω, τα σχολεία, τα Γυμνάσια, τα Λύκεια, δεν χρησιμοποιούν τις υποδομές για τις οποίες έχουμε δώσει δισεκατομμύρια δραχμές.

Επομένως θα πρέπει κατά τη γνώμη μου να δοθεί ένας οδικός χάρτης αλλαγών, άμεσων αλλαγών στο εκπαιδευτικό μας σύστημα και κυρίως στο Γυμνάσιο και Λύκειο. Αν δηλαδή δε δώσουμε προτεραιότητες, και εδώ θα διαφοροποιηθώ λίγο αγαπητέ φίλε Κουλαϊδή μ' αυτό που είπες, πρέπει εδώ με τη σοφία που έχουμε όλοι από τη μαχόμενη δευτεροβάθμια, κι εμείς είμαστε μαχόμενοι, αν δεν μπορέσουμε εμείς να τεκμηριώσουμε προτεραιότητες και μέτρα και αποφάσεις που πρέπει να ληφθούν, θα τ' αφήσουμε σε μια άλλη Επιτροπή στο μέλλον;

Β. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Εγώ είπα, θα τις τεκμηριώσουμε, αλλά να τις υποβάλλουμε στη βάσανο του ελέγχου.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Βεβαίως, συμφωνώ απόλυτα προφανώς, όχι δογματικά. Σίγουρα σ' αυτό συμφωνώ. Απ' την άλλη πλευρά δεν πρέπει να μην τονίσω το γεγονός ότι είμαι ένας δυστυχής δάσκαλος, διότι παρόλο ότι είμαι Πρόεδρος εγώ διδάσκω το μάθημά μου...

ΜΕΛΟΣ: Ευτυχής τότε..

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Δυστυχώς δάσκαλος. Οι φοιτητές μου, που είναι το 30% μ' αυτό το σύστημα που επικρατεί και προέρχονται από Τεχνικά Λύκεια να μη μπορούν να καταλάβουν τα Μαθηματικά και τις επιστημονικές έννοιες αλλά και τη γλώσσα όπως είπα, που χρησιμοποιώ. Δε θα μπορούσα δηλαδή εγώ προσωπικά και ο χώρος τον οποίο εκπροσωπώ να δεχτεί ένα τέτοιο σύστημα εισαγωγικών εξετάσεων. Από την άλλη πλευρά αυτό το σύστημα των εξετάσεων το εξεταστικό όλοι μας ως δάσκαλοι καταλαβαίνουμε ότι ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιεί το εξεταστικό σύστημα, δηλαδή κάποιες αόριστες ερωτήσεις -οι Μαθηματικοί και οι Φυσικοί γνωρίζουν πολύ καλά τις αόριστες αυτές έστω η διαφορική κτλ. να λυθεί χωρίς ο φοιτητής να γνωρίζει για ποιο λόγο τίθεται, το ίδιο και ο μαθητής, ακόμα και οι πολλαπλές ερωτήσεις προφανώς και είμαι πολύ σύμφωνος κ. Πουλή μ' αυτά που είπατε, είμαι ευτυχής που έκανα Στερεομετρία. Αυτή που όταν πήγα στο Βάϊσμαν μ' έκανε να διακριθώ έναντι όλων των άλλων. Το λέω και το τονίζω πολλές φορές, η Στερεομετρία μ' έκανε να υπερέχω όλων όταν ξεκίνησα το διδακτορικό μου στο Βάϊσμαν. Θα ήθελα να προσέξουμε πάρα πολύ την αναλυτική ικανότητα που πρέπει να έχουν οι νέοι, τη διερευνητική και τη συνθετική. Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ο κ. Παϊΐζης έχει το λόγο.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Μια ερώτηση προς τον κ. Τρικαλινό, έπρεπε να την έχω κάνει το Μάιο αλλά νόμιζα ότι θα έχουμε τη δυνατότητα να το πούμε. Ένα κενό στην ανάλυση έχει προέλθει από μια δική σου αντίδραση. Είπα κάποια στιγμή, το Πολυκλαδικό έτσι κι αλλιώς απέτυχε, ήσουν ένα απ' τους ανθρώπους που αντέδρασε και αμέσως σχημάτισε την άποψη ότι αν εσύ αντιδράς, σημαίνει ότι έχει πετύχει κάπου το Πολυκλαδικό. Το Πολυκλαδικό το προσπεράσαμε, δεν το κουβεντιάσαμε εδώ αλλά ήταν ο μόνος τύπος Λυκείου που προσπαθούσε να ενώσει την τεχνική εκπαίδευση μαζί με το Γενικό Λύκειο. Αν αληθεύει ότι πίστευες ότι εκεί ίσως είναι μια λύση, εγώ θα ήθελα πριν κλείσει αυτό το Συμβούλιο τις εργασίες του να την πεις.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Εκείνο που θέλω να πω είναι ότι το Πολυκλαδικό δεν απέτυχε, η πολιτεία απέτυχε στο Πολυκλαδικό. Η πολιτεία το καταβάρθρωσε, ήταν κατά τη γνώμη μου ο πιο σωστός δρόμος που θα μας είχε κάνει ν' αποφύγουμε όλα τ' αδιέξοδα τα σημερινά. Μπορώ να το αναλύσω πολύ, το ξέρω το Πολυκλαδικό.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Για το Πολυκλαδικό όμως υπήρχαν άλλα προβλήματα που έχουν σχέση και με τη γεωγραφία της Ελλάδας και την οικονομία του συστήματος, έτσι;

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Άρα καταλήγουμε όλοι ότι χρειάζεται να δώσουμε μεγαλύτερο ποσοστό του ΑΕΠ για την παιδεία. Δεύτερον, ήθελα ν' αναφερθώ λίγο στο σημείο εκείνο πάλι της τοποθέτησης του κ. Κουλαϊδή, του εκπροσώπου του ΠΑΣΟΚ, όσον αφορά την πρόσβαση, διότι ήταν οξύς ο τρόπος που μου απάντησε και ομολογώ ότι θα ήθελα....

Β. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Σας ζητώ συγγνώμη, προσωπική οξύτητα δεν υπήρχε καμία.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Μισό λεπτό να τελειώσω. Ήθελα, εάν χρειαζόταν ν' ανατρέξουμε στα πρακτικά, εάν ποτέ ελέγχθη από τον κ. Υφυπουργό αυτό, της ελεύθερης πρόσβασης ποτέ.

Β. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Δεν είπα τέτοιο πράγμα, με συγχωρείτε. Γι' αυτό πράγματι εκείνη την στιγμή εξερράγη.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Θα μπορούσαμε ν' ανατρέξουμε στα πρακτικά διότι εγώ δεν μπορώ να θυμάμαι το 1996 τι έγινε και πόσες φορές αναστέλλουμε κάποιες αποφάσεις από το '96, μετά 15 χρόνια που κοντεύουν. Αλλά τι γίνεται με τον εκπρόσωπο που ήταν εδώ κατά τις 15 συνεδριάσεις που είχαμε;

Β. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Δεν είχε συζητηθεί αυτό το ζήτημα.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Με συγχωρείτε να τελειώσω, διότι εσείς τα λέτε έτσι τώρα. Ύστερα και ο εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας φαίνεται ως συνηγορών, αλλά δεν ήταν παρών σε όλες τις συνεδριάσεις, με συγχωρείτε. Αν τα ανακαλέσουμε, δεν ξέρω αν οι άλλοι έχουν καμία τέτοια συνεδρίαση στην οποία ελέγχθη ότι επιθυμούμε την πρόσβαση στο Πανεπιστήμιο μετά το απολυτήριο. Ένα αυτό. Έρχομαι τώρα κ. Πρόεδρε σ' εσάς που τοποθετηθήκατε ακριβώς με τις λέξεις ότι «ο πανεπιστημιακός δεν μπορεί να μην έχει λόγο στην επιλογή των φοιτητών του».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αλλά προσδιόρισα πώς.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Αλλά και επιθυμία που το αντελήφθη και το θεωρώ σωστό, όχι το πώς δεν το κατάλαβα καθαρά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είπα πέντε παράγοντες. Ότι συμμετέχει στον προσδιορισμό της ύλης, στο εξεταστικό..

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Α, μπράβο. Δηλαδή ότι δεν είναι πια θέμα εξετάσεων μέσα στο Λύκειο ώστε να έχουν οι Καθηγητές δευτεροβάθμιας το λόγο και το Υπουργείο Παιδείας αλλά είναι και συμμετοχή των πανεπιστημιακών, έτσι;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Νομίζω ότι ήμουν σαφής. Μιλάω για ένα εξεταστικό σύστημα όπως μιλάνε όλοι που είναι μετά το Λύκειο, πριν από το Πανεπιστήμιο..

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Μετά το Λύκειο..

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μετά το Λύκειο, έξω από το Λύκειο.

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Εντάξει τότε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αλλά με τους πανεπιστημιακούς να έχουν ένα λόγο σ' αυτό, να μην είναι όπως τώρα που δεν έχουν κανένα λόγο.

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Δηλαδή στο προπαρασκευαστικό έτος που λέμε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι, δε μιλάω για προπαρασκευαστικό. Ευχαριστώ κ. Σπαθάτου.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, αν δεν έχω κάνει λάθος, επανέρχομαι στο θέμα της πρόσβασης, έχουμε δυο διαφορετικές προσεγγίσεις. Η πρώτη προσέγγιση λέει ότι ο μαθητής, ο νέος, μπαίνει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση με το εθνικό απολυτήριο ως διαβατήριο πρόσβασης, όπως κι αν αποκτάται αυτό, θα εξειδικεύσει το ΠΑΣΟΚ, και το δεύτερο σύστημα είναι ότι μπαίνει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση με ένα ποσοστό επίδοσης στο Λύκειο και με μια ανεξάρτητη εξεταστική διαδικασία έξω από το Λύκειο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ένα σύνθετο σύστημα που έχει και εξετάσεις.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Ακριβώς. Και παράμετρος, αν θα γίνεται προπαρασκευή εντός Λυκείου ή δε θα γίνεται καθόλου προπαρασκευή. Αν δεν απατώμαι είναι δυο διαφορετικές προσεγγίσεις αυτές. Θα ήθελα να κάνω μια δήλωση.

Με βάση λοιπόν τις γενικές αρχές που διατυπώσαμε εμείς ως κόμμα, ότι θέλουμε ένα αναβαθμισμένο Λύκειο που ως εκπαιδευτική βαθμίδα θα έχει ισχυρή μορφωτική ταυτότητα, ότι θα υπάρχει ένας μαθησιακός χάρτης όπου θα ξέρουμε σε κάθε ηλικία το παιδί τι δεξιότητες και τι γνώσεις θα έχει, ότι το Λύκειο θ' αποσυνδεθεί ως οργανωτική βαθμίδα με την εισαγωγή στο Πανεπιστήμιο και ότι το απολυτήριο του Λυκείου θα έχει σύνδεση με συγκεκριμένα δικαιώματα και τέλος ότι θα υπάρχει ουσιαστική συμμετοχή της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στα κριτήρια επιλογής των φοιτητών και επίσης μια πολύ σημαντική γενική αρχή για μας, ότι θα υπάρχει ανοιχτό πλαίσιο επιλογών και δυνατοτήτων στο μαθητή, γιατί η δεύτερη και η τρίτη ευκαιρία για μας είναι ουσιαστικό κομμάτι του συστήματος, με δεδομένη μια εποχή η οποία αλλάζει συνεχώς και αλλάζει και ο χάρτης και της οικονομίας και ο εργασιακός χώρος και υπάρχουν ραγδαίες και ξαφνικές ανάγκες, για μας θα πρέπει να εξασφαλίζεται η δεύτερη και η τρίτη ευκαιρία όχι μόνο σε δια βίου Ινστιτούτα, όχι μόνο στο ανοιχτό Πανεπιστήμιο αλλά και στο τυπικό, στην τυπική τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Με βάση όλα αυτά και επιφυλασσόμενοι να δούμε τις εξειδικεύσεις του εθνικού απολυτηρίου, τασσόμαστε προς την ανεξάρτητη εξεταστική διαδικασία εκτός Λυκείου. Με επιφύλαξη να δούμε, διότι υποθέτουμε ότι θα

υπάρχουν πολλά θετικά στοιχεία στο εθνικό απολυτήριο που μπορεί να καλύπτουν τις γενικές αρχές μας, αλλά αυτή τη στιγμή είμεθα υπέρ της ανεξάρτητης εξεταστικής διαδικασίας. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριοι συνάδελφοι θα συνεχίσουμε τη συζήτηση αυτή, θα διαμορφώσουμε την τελική άποψη, εγώ το θεωρώ συνέχεια της σημερινής συνάντησης. Νόμιζα ότι θα τελειώσουμε σήμερα. Βλέπω ότι δεν μπορούμε να τελειώσουμε σήμερα, επομένως θα συνεχίσουμε τη συζήτηση στις 18 του μηνός και η επόμενη συνεδρία κανονική καταληκτική είναι στις 20.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλά εκτός μικροφώνου) ... που είχαν γίνει από τους σχολικούς συμβούλους της περιφέρειας Αττικής και Θεσσαλονίκης πέρυσι, οι οποίοι μάλιστα σχολικοί σύμβουλοι είχαν κάνει κι ένα είδος έρευνας απευθύνοντας τα ερωτήματα αυτά προς τα σχολεία, όποιοι ήθελαν είχαν απαντήσει και έτσι έχουμε ένα υλικό σε σχέση με την επιμόρφωση. Είναι προτάσεις για την επιμόρφωση. Είναι προτάσεις των σχολικών συμβούλων περιφέρειας Αττικής και Θεσσαλονίκης, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας.

ΜΕΛΟΣ: Συμπληρωματικά κ. Πρόεδρε είναι αυτό το οποίο είχα καταθέσει πριν από δύο ή τρεις συνεδριάσεις σε έντυπη μορφή, το έχουμε βγάλει και σε ηλεκτρονική. Ως έντυπη το έχω καταθέσει εδώ.

Β. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, μια τροποποίηση λίγο της σκέψης σας, μια πρόταση: μήπως θα μπορούσαμε να ολοκληρώσουμε τις διαδικασίες στις 18 -για δυο λόγους το λέω, και να παραδώσουμε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Στις 20 θα καλέσουμε την Υπουργό να έρθει εδώ να της παραδώσουμε..

Β. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Μήπως θα μπορούσαμε να το παραδώσουμε στις 18; Για δυο λόγους..

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι, δεν μπορούμε. Το συζητήσαμε, μην επιμένουμε άλλο. Η επόμενη συνεδρίαση στην πραγματικότητα είναι στις 20 του μηνός. Απλώς συνεχίζουμε τη συζήτηση αυτή και στις 18 για πληρότητα δική μας.

Β. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Θα γίνουν δυο συζητήσεις δηλαδή; Προσπαθώ να καταλάβω αν στις 20 θα είναι μια διαδικαστική τελετουργική διαδικασία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Απ' ό,τι βλέπω περισσότερο τελετουργική.

Β. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Ή αν θα είναι μια ουσιαστική.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αν θέλει η Υπουργός ερχόμενη εδώ σ' ένα Συμβούλιο τέτοιο, μπορεί να πει κάποιες σκέψεις, μπορεί ν' ακούσει και κάποιες σκέψεις.

Β. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Το λέω επειδή έχει προγραμματιστεί ένα ταξίδι στην Κύπρο για τις 20, γι' αυτό με βλέπετε και επιμένω και όχι για άλλο λόγο. Είναι στις 18 το ταξίδι, αλλά θα μπορούσαμε να φύγουμε 18 βράδυ και να είμαστε 19 εκεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Συνάδελφοι, ξέρετε ότι πάντοτε εκτιμώ τα θέματα, εάν αυτό έχει ένα πρόβλημα για κάποιους θα μπορούσαμε να πάμε 16 τη συζήτηση, δηλαδή τη συνέχιση της σημερινής συζήτησης και 18 να τελειώσουμε με την καταληκτήρια. Βολεύει αυτό καλύτερα;

Β. ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ: Αυτό βολεύει καλύτερα δεδομένου ότι θα είναι η τελευταία, αν καταλαβαίνω καλά, ένα τελετουργικό παράδοσης του πορίσματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αφού έρχεται και η Υπουργός, θα πει κάποια πράγματα, ενδεχομένως θα ακούσει και κάποια πράγματα.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Εγώ επικοινωνήσα με την κ. Υπουργό κάποια στιγμή και έθεσα το θέμα των ημερομηνιών, μου απήντησαν ότι στις 20 του μηνός υπάρχει δυνατότητα. Δεν ξέρω βέβαια εάν υπάρχει η δυνατότητα και στις 18 ώστε να το πάμε προς τα πίσω. Εναλλακτικά θα μπορούσα να επικοινωνήσω πάλι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Λοιπόν, συνεχίζουμε τη συζήτηση στις 18 και τελειώνουμε και 20 είναι η καταληκτήρια που θα παραδώσουμε στην Υπουργό αυτό που έχουμε δουλέψει. Μπορεί να είναι την ίδια ώρα, στις 10, μπορεί να είναι λίγο αργότερα. Λοιπόν, στις 18 του μηνός 10 η ώρα συνεχίζουμε τη συζήτηση τη σημερινή. Επομένως κανονική επόμενη συνεδρία είναι στις 20 με την οποία και τελειώνουμε. Σας ευχαριστώ.

Η συνεδρίαση λήγει στις 3.00 το μεσημέρι της Πέμπτης 5 Νοεμβρίου 2009.

Η αρμόδια
υπάλληλος του ΕΣΥΠ

Ο Πρόεδρος του ΣΠΔΕ

Αγγελική Σουφλή

Καθηγητής Γεώργιος Μπαμπινιώτης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Πρόταση τού Προέδρου του ΣΠΔΕ καθηγητή Γ. Μπαμπινιώτη για το σύστημα πρόσβασης στα ΑΕΙ

A. Αδυναμίες τού ισχύοντος συστήματος

1. Λειτουργεί με την αντίληψη ενός «Λυκείου-Φροντιστηρίου» που αχρηστεύει τη μορφωτική αυτονομία τής Ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ενώ παράλληλα οδηγεί τους μαθητές στην εξωσχολική προπαρασκευαστική εκπαίδευση (Φροντιστήρια).
2. Είναι, εν πολλοίς, ένα αναξιόπιστο σύστημα επιλογής των υποψηφίων (δεν επιλέγονται οι κριτικά σκεπτόμενοι μαθητές), ενώ ομολογουμένως είναι ένα αδιάβλητο σύστημα.
3. Μηδενίζει σχεδόν τη σημασία και την αξία φοίτησης στο Λύκειο, αφού η επίδοση των μαθητών σ' αυτό επί 3 ολόκληρα έτη και σε πλήθος γνωστικών αντικειμένων δεν βαρύνει ουσιαστικά για την πρόσβαση στα ΑΕΙ, ενώ συγχρόνως απαξιώνεται –ή αμφισβητείται ρητά– το έργο τού εκπαιδευτικού στη βαθμίδα αυτή.
4. Οι μαθητές κρίνονται με μία εξέταση 3 ωρών κατά μάθημα, χωρίς δυνατότητα να επαναλάβουν την εξέταση για βελτίωση τής βαθμολογίας τους ή να διατηρήσουν τους υψηλούς βαθμούς που επέτυχαν σε προηγούμενη εξέτασή τους.
5. Περιμένουν επί ένα ολόκληρο έτος για να επαναλάβουν την εξέταση με τεράστια απώλεια χρόνου, που τους αναγκάζει σε άλλες λύσεις (σπουδές στο εξωτερικό, σπουδές σε ιδιωτικά Κολέγια, εγκατάλειψη τής προσπάθειας για πανεπιστημιακές σπουδές κ.λπ.).
6. Οι εξετάσεις εισαγωγής στα ΑΕΙ έχουν αναχθεί σε «εθνικό γεγονός» που απασχολεί τα ΜΜΕ, που συνταράζει την κοινωνία, που διαλύει οικογένειες, η δε αποτυχία στις εξετάσεις γίνεται αισθητή ως «στίγμα» από ευαίσθητους υποψηφίους.

B. Προτεινόμενο σύστημα

1. Διενέργεια εισαγωγικών εξετάσεων μετά τη λήψη τού Απολυτηρίου τού Λυκείου («Εθνικό Απολυτήριο»). Άρα, κατάργηση των Εισαγωγικών Εξετάσεων στην Γ' Λυκείου.
2. Οι Εισαγωγικές Εξετάσεις διενεργούνται από Ειδικό Μόνιμο Εξεταστικό Φορέα, από το «Εθνικό Κέντρο Αξιολόγησης», ανεξάρτητο φορέα, στελεχωμένο με εκπαιδευτικούς ειδικευμένους στην αξιολόγηση σε συνεργασία με αντίστοιχους πανεπιστημιακούς. Το Κέντρο Αξιολόγησης λειτουργεί με Τράπεζα Θεμάτων, τα οποία συνεχώς ανανεώνονται.
3. Οι υποψήφιοι έχουν δικαίωμα να προσέρχονται στις εξετάσεις που διενεργεί το Εθνικό Κέντρο Αξιολόγησης 3 φορές τον χρόνο (Σεπτέμβριο – Ιανουάριο – Ιούνιο). Επιτρέπεται η βελτίωση τής βαθμολογίας, με κάθε επαναληπτική εξέταση να υπόκειται σε αφαίρεση μορίων.
4. Για την εισαγωγή στα ΑΕΙ λαμβάνεται υπ' όψιν σε σημαντικό ποσοστό η συνολική επίδοση των μαθητών και στις τρεις τάξεις τού Λυκείου. Η επίδοση καθορίζεται από περιφερειακά τεστ που διενεργούνται από το

Εθνικό Κέντρο Αξιολόγησης στην Α΄ και τη Β΄ Λυκείου σε συνδυασμό με την προφορική αξιολόγηση και τον φάκελο τού μαθητή.

Εφόσον η αξιολόγηση τής επίδοσης διαφέρει από την αξιολόγηση στις Εισαγωγικές Εξετάσεις, η διαφορά ρυθμίζεται με ειδικό αλγόριθμο.

5. Οι Εισαγωγικές Εξετάσεις περιλαμβάνουν 4 αντικείμενα κατά επιστημονική ειδικότητα, με δυνατότητα επιλογής και συνδυασμό περισσοτέρων αντικειμένων για την εισαγωγή σε παρεμφερείς Σχολές.
6. Η ύλη των εξετάσεων προέρχεται από τα τρία έτη τής ύλης που διδάσκεται στο Λύκειο.
7. Στον προσδιορισμό τής ύλης καθώς και στα στελέχη τού Εθνικού Κέντρου Αξιολόγησης συμμετέχουν τα αντίστοιχα Τμήματα των ΑΕΙ. Τα τμήματα των ΑΕΙ καθορίζουν επίσης το ύψος τής βαθμολογίας για την εισαγωγή φοιτητών στο οικείο ΑΕΙ.

Γ. Πλεονεκτήματα προτεινομένου συστήματος

1. Απελευθέρωση τού Λυκείου ως αυτόνομης μορφωτικής βαθμίδας, εφόσον μάλιστα αναδιαρθρωθεί το Λύκειο με κατάργηση των ειδικοτήτων (των γνωστικών πεδίων) και καθιέρωση υποχρεωτικών μαθημάτων και ελεύθερων επιλογών.
2. Αναβάθμιση τού ρόλου τού Λυκείου και τού έργου των διδασκόντων, εφόσον η επίδοση στις τρεις τάξεις τού Λυκείου (από κοινού με τα περιφερειακά τεστ) αποκτήσει βαρύτητα για την πρόσβαση στα ΑΕΙ σε συνδυασμό με τις εισαγωγικές εξετάσεις από Εθνικό Κέντρο Αξιολόγησης.
Ασφαλιστικές δικλίδες αντικειμενικής αξιολόγησης τής επίδοσης στο Λύκειο.
3. Δικαιότερο και ουσιαστικό σύστημα, εφόσον (με την αλλαγή τής λειτουργίας τού Λυκείου) δεν στηρίζεται στην απομνημόνευση αλλά στην αξιολόγηση γνώσεων και κριτικής ικανότητας.
4. Αδιάβλητο σύστημα αφού ανατίθεται σε ειδικό εθνικό φορέα (Εθνικό Κέντρο Αξιολόγησης).
5. Αντικειμενικός τρόπος εξέτασης μέσω ανανεούμενης Τράπεζας Θεμάτων και συστήματος πολλαπλών επιλογών.
6. Περισσότερες ευκαιρίες στους υποψηφίους και ευκολότερο σύστημα με το δικαίωμα διατήρησης υψηλής βαθμολογίας σε επόμενη εξέταση.
7. Το σύστημα πρόσβασης καθίσταται ατομική υπόθεση κάθε υποψηφίου και παύει να αποτελεί «εθνικό ζήτημα».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Πόρισμα της Επιτροπής του ΕΣΥΠ για το Σύστημα Πρόσβασης στην
Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αθήνα, 10 Μαρτίου 2009

Με την κατάθεση της προκαταρκτικής έκδοσης του τελικού αυτού πορίσματος, η Επιτροπή του ΕΣΥΠ για το σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, στην οποία προήδρευε ο Πρόεδρος της Καθηγητής Θάνος Βερέμης, ολοκληρώνει την πρώτη φάση του έργου της, το οποίο διεξήγαγε αμισθί ως ανεξάρτητη επιτροπή πανεπιστημιακών και εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που ορίστηκε από τον Πρόεδρο του ΕΣΥΠ. Στην Επιτροπή έλαβε ενεργό μέρος ως τον θάνατό του (Νοέμβριος 2008) και ο Καθηγητής του ΕΜΠ Νίκος Σπυρέλλης, αρκετές δε από τις προτάσεις που περιέχονται στο παρόν πόρισμα αποτελούν δικές του ιδέες. Το περιεχόμενο του πορίσματος αποτελεί προϊόν του προβληματισμού των μελών της Επιτροπής, όπως διαμορφώθηκε μέσα από μελέτη εκπαιδευτικών συστημάτων Ευρωπαϊκών και όχι μόνο χωρών, πολλές επαφές με ενδιαφερόμενους, άτομα και φορείς, και μακρά διαδικασία συλλογικής επεξεργασίας, συγκερασμού και σύνθεσης διαφορετικών απόψεων. Το κείμενο εκφράζει τη συνισταμένη των ανεξάρτητων συνειδήσεων των μελών της Επιτροπής, και βεβαίως ούτε δεσμεύεται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ούτε δεσμεύει το τελευταίο όσον αφορά στην εφαρμογή των προτάσεών της.

ΤΕΛΙΚΟ ΠΟΡΙΣΜΑ **(Προκαταρκτική Έκδοση)**

Είναι πλέον παγκοσμίως αποδεκτό ότι η επένδυση στην παιδεία είναι η πλέον αποδοτική μακροπρόθεσμη επένδυση που ένα κράτος μπορεί να κάνει για το μέλλον του. Αυτό επιβεβαιώνεται από τα παραδείγματα χωρών διαφορετικών μεγεθών και προσανατολισμών, όπως η Ιρλανδία, τα Σκανδιναβικά κράτη, η Ινδία, κ.λπ. – που όλες έχουν το κοινό χαρακτηριστικό της γενναιόδωρης, σε σχέση με τις οικονομικές τους δυνατότητες, χρηματοδότησης της Παιδείας.

Η Επιτροπή μας έχει πλήρη επίγνωση του γεγονότος ότι ορισμένα από τα μέτρα και μεταρρυθμίσεις που προτείνει για το Λύκειο και το σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση απαιτούν σημαντικές κρατικές επιχορηγήσεις, ιδιαίτερα στην αρχική φάση εφαρμογής τους, σε μία περίοδο παγκόσμιας οικονομικής κρίσης. Οι σημαντικές αυτές επιχορηγήσεις, όμως, θα μπορούσαν βραχυπρόθεσμα να αντληθούν μέσω ορθολογικής ανακατανομής των κονδυλίων που έχουν διατεθεί στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Δια Βίου

Μάθηση» του ΥΠΕΠΘ στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2007-2013. Πιστεύουμε ότι ήδη υπάρχει ισχυρή λαϊκή υποστήριξη προς την κατεύθυνση αυτή και ότι οι πολίτες αναμένουν από την πολιτεία και από όλα τα πολιτικά κόμματα να εγκύψουν επιτέλους χωρίς κομματικές παρωπίδες σε ένα πρόβλημα που κάθε άλλο παρά αρμόζει να υπάρχει σε μία αναπτυσσόμενη ευρωπαϊκή χώρα τον 21^ο αιώνα.

Η Επιτροπή από τις πρώτες της συνεδριάσεις συμφώνησε ομόφωνα ότι δεν είναι εφικτή η μελέτη εναλλακτικών προτάσεων για το σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, χωρίς ταυτόχρονα να διερευνηθούν και τα προβλήματα της προηγούμενης βαθμίδας, της δευτεροβάθμιας. Αποφασίστηκε να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στο Λύκειο, το οποίο από απλό, και μάλιστα υποβαθμισμένο, αν όχι απαξιωμένο σήμερα, εφαλτήριο για τα ΑΕΙ, θα πρέπει να μετεξελιχθεί σε αυτόνομη εκπαιδευτική βαθμίδα που προσφέρει πραγματική παιδεία στους μαθητές. Σε καμία περίπτωση αυτή η επιλογή δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει κάποια στιγμή στο εγγύς μέλλον να ανοίξει διάλογος με την κατάθεση εποικοδομητικών προτάσεων τόσο για το Γυμνάσιο όσο και για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Πριν προχωρήσει στις προτάσεις της, η Επιτροπή θα ήθελε να επισημάνει ορισμένες σκέψεις και υποθέσεις:

- Η κατάκτηση της γνώσης είναι ένας δύσκολος, ανηφορικός δρόμος, κάθε βήμα του οποίου δεν μπορεί αναγκαστικά να είναι «ενδιαφέρον» για τους μαθητές. Η άποψη αυτή διαθέτει σημαντική ακαδημαϊκή ξενόγλωσση βιβλιογραφία, η οποία ωστόσο στη χώρα μας εμφανίζεται μονομερώς¹. Και αυτό σε αντίθεση από μία σαφώς ρομαντική εκπαιδευτική φιλοσοφία (ρομαντική με την έννοια της αντίθεσης προς τον Διαφωτισμό), η οποία τείνει να επικρατήσει τελευταία στη χώρα μας και σύμφωνα με την οποία η γνώση προσλαμβάνεται και κατακτάται αυθορμήτως, με ανεπιτήδευτο και κυρίως αβασάνιστο τρόπο, δίχως πίκρες και δάκρυα, σχεδόν χαμογελαστά.
- Το Λύκειο αποτελεί αυτόνομη εκπαιδευτική βαθμίδα που οδηγεί στο αναβαθμισμένο Απολυτήριο Λυκείου. Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί ότι μόνο ως προς την ανεξαρτησία του Απολυτηρίου Λυκείου από τις εξετάσεις πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση μπορεί κανείς να κάνει λόγο για ανεξαρτοποίηση του Λυκείου από το Πανεπιστήμιο ή το ΤΕΙ.
- Τα ΑΕΙ θα πρέπει να έχουν ενεργή συμμετοχή τόσο στον καθορισμό της ύλης και των τριών τάξεων του Λυκείου όσο και στον προσδιορισμό των απαραίτητων

¹ Οι συμβουλές, για παράδειγμα, του William James προς τους εκπαιδευτικούς πέρασαν μάλλον απαρατήρητες στη χώρα μας: «Τελευταία ακούγονται πολλά για μια φιλοσοφία ευαισθησίας όσον αφορά στην εκπαίδευση: ότι θα πρέπει δηλαδή να προσπαθούμε επίμονα να αφυπνίσουμε το 'ενδιαφέρον' των μαθητών μας για τα πάντα και ότι θα πρέπει να προσπαθούμε να εξομαλύνουμε τις τυχόν δυσκολίες τους. Οι επεικεείς παιδαγωγικές μέθοδοι έχουν αντικαταστήσει τον παλιό, ανηφορικό και γεμάτο βρόχους μονοπάτι προς τη μάθηση. Απ' αυτόν τον χλιαρό αέρα λείπει, όμως, το αναζωογονητικό οξυγόνο της προσπάθειας. Συχνά θα πρέπει να προσφεύγουμε στην παρόρμηση των νέων για αγώνα. Κάντε τους μαθητές σας να νιώσουν ντροπή που φοβούνται τα κλάσματα, που τους έχει πάρει από κάτω ο νόμος της πτώσης των σωμάτων. Αφυπνίστε την εριστικότητα και την υπερηφάνειά τους και θα ορμήσουν πάνω στις δυσκολίες με ένα είδος εσωτερικής οργής για τον εαυτό τους, κάτι άλλωστε που είναι μια από τις πιο αξιόλογες ηθικές ικανότητές τους. Μια νίκη που επιτεύχθηκε με αυτόν τον τρόπο αποτελεί ένα σημείο καμπής και μια αποφασιστική στιγμή για τον χαρακτήρα κάθε ατόμου.»

δεξιοτήτων που πρέπει να έχουν αναπτυχθεί από τους μαθητές κατά τη διάρκεια του Λυκείου. Το γεγονός ότι σήμερα τα ελληνικά ΑΕΙ δεν θέτουν συγκεκριμένα γνωστικά προαπαιτούμενα για την επιλογή των φοιτητών τους, εξηγεί εν πολλοίς και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζονται κατά τη διδασκαλία των πρωτοετών, και όχι μόνον, φοιτητών.

- Η εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση πρέπει να εξακολουθήσει να γίνεται με αδιάβλητες διαδικασίες, παρόμοιες με τις σημερινές, μετά την απόκτηση όμως του Απολυτηρίου Λυκείου. Δεν έχει τόσο σημασία αν οι εξετάσεις διενεργούνται από το ΥΠΕΠΘ, όπως γίνεται σήμερα, ή από κάποιον άλλο φορέα (ανεξάρτητη αρχή), όσο το γεγονός ότι δεν θα πρέπει με κανέναν τρόπο να απαξιωθεί μία διαδικασία που στη συνείδηση όλου του ελληνικού λαού είναι μία όαση διαφάνειας, παρά τις μικρές και ασήμαντες παρεκκλίσεις που έχουν παρουσιαστεί στο παρελθόν.

- Οι υποψήφιοι φοιτητές, μετά την έκδοση των αποτελεσμάτων των εξετάσεων πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, υποβάλλουν τις αιτήσεις εγγραφής απευθείας στα Τμήματα των ΑΕΙ στα οποία επιθυμούν να σπουδάσουν. Με τον τρόπο αυτό εκτιμάται ότι θα μειωθεί στο ελάχιστο το φαινόμενο κάποιος μαθητής να εισάγεται σε Τμήμα πολύ χαμηλής για τον ίδιο προτεραιότητας, με αποτέλεσμα να μην δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις σπουδές του. Ίσως, βέβαια, θα ήταν προτιμότερο ο υποψήφιος φοιτητής να υποβάλλει την αίτησή του όχι σε Τμήμα, αλλά σε Σχολή ΑΕΙ, όπου αυτή υπάρχει, η οποία περιλαμβάνει ομοειδή Τμήματα. Μετά το πέρας του 1^{ου} έτους σπουδών θα μπορούσε να γίνεται η επιλογή σε ποιο Τμήμα τελικά θα φοιτήσει. Αυτή η τελευταία δυνατότητα, εφόσον επιλεγεί, θα πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον είναι εφικτή από τα ΑΕΙ της χώρας, κυρίως ως προς την αναδιάρθρωση των προγραμμάτων σπουδών και των διατιθέμενων εγκαταστάσεων (αίθουσες διδασκαλίας, εργαστήρια, κ.λπ.).

- Σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή πιστεύει ότι κάθε Τμήμα θα πρέπει να προσδιορίζει εκ των προτέρων, στο πλαίσιο της αυτοτέλειας των ΑΕΙ, τον αριθμό των φοιτητών που μπορεί να υποδεχθεί (numerus clausus).

1. Το νέο Λύκειο

Οι βασικές κατευθύνσεις του νέου Λυκείου προτείνεται να είναι οι ακόλουθες:

- **Το Λύκειο ανεξαρτοποιείται μεν από τις εξετάσεις πρόσβασης** στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, δεν μπορεί, όμως, να γίνεται λόγος για «απεξάρτηση» από τα ΑΕΙ όσον αφορά στο γνωστικό περιεχόμενο. Αλίμονο αν δεν υπάρχει συνέχεια της γνώσης μεταξύ των διαφόρων βαθμίδων εκπαίδευσης.
- **Το Λύκειο μετασχηματίζεται σε ολόημερο σχολείο.** Κατά τη διάρκεια των πρωινών ωρών διενεργούνται τα υποχρεωτικά και κατ' επιλογή μαθήματα, ενώ στις απογευματινές ώρες εντάσσονται τα προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας, αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες, προγράμματα εκμάθησης ξένων γλωσσών, καθώς και τα προπαρασκευαστικά προγράμματα των δύο τελευταίων τάξεων του Λυκείου που προτείνονται στην παράγραφο 2.1.
- Γίνεται **δραστική μείωση του αριθμού μαθημάτων** και στις τρεις τάξεις του Λυκείου. Η σημερινή κατάσταση, σύμφωνα με την οποία σε κάθε τάξη διδάσκονται μέχρι και δεκατρία μαθήματα, θεωρείται διεθνώς αντιπαιδαγωγική και αναγκαστικά οδηγεί τους μαθητές σε αποσθήθιση. Επιπλέον, τα μαθήματα που διδάσκονται σε μία ή δύο μόνο διδακτικές περιόδους εβδομαδιαίως υποφέρουν, δεδομένου ότι διασπάται χρονικά η φυσιολογική συνέχεια της ύλης, ιδιαίτερα μάλιστα όταν για διάφορους λόγους το μάθημα δεν διδάσκεται κάποιες εβδομάδες (λόγω αργιών, απεργιών, έκτακτων γεγονότων, κ.λπ.) Η διεθνής εμπειρία δείχνει ότι υπάρχει τάση για μείωση του αριθμού των διδασκόμενων μαθημάτων, με ταυτόχρονη αύξηση των διατιθέμενων διδακτικών περιόδων ανά εβδομάδα (χωρίς βέβαια αύξηση της ύλης τους) και προσπάθεια εμβάθυνσης της διδασκόμενης ύλης από τους μαθητές, γεγονός που οδηγεί σε αύξηση της κριτικής σκέψης. **Ενδεικτικά προτείνεται ο αριθμός των μαθημάτων να είναι γύρω στα έξι με οκτώ, εκ των οποίων ένας αριθμός υποχρεωτικά και τα υπόλοιπα κατ' επιλογή από κατάλογο προσφερομένων μαθημάτων.** Η πρόταση αυτή δεν αποκλείει τη δυνατότητα το ένα ετήσιο μάθημα να ισοδυναμηθεί με δύο εξαμηνιαία, για καθένα εκ των οποίων θα υπάρχουν ικανές ώρες διδασκαλίας κάθε εβδομάδα².
- Από την 1^η Λυκείου πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στον μελλοντικό **επαγγελματικό προσανατολισμό των μαθητών** με όλα τα πρόσφορα μέσα (βιβλία, παρουσιάσεις ειδικών, ειδικά τεστ, κ.λπ.), προκειμένου αφενός να διαμορφώσουν άποψη για το τι θα ήθελαν να σπουδάσουν και αφετέρου να κατανοήσουν τις ιδιαίτερες κλίσεις και ταλέντα τους. Μία πιθανή μέθοδος για την επίτευξη του στόχου αυτού, η οποία έχει λειτουργήσει θετικά σε αρκετά σχολεία, είναι η οργάνωση ημερών καριέρας, κατά τη διάρκεια των οποίων επαγγελματίες από την τοπική κοινωνία θα παρουσιάζουν τις εμπειρίες τους και θα απαντούν σε σχετικές ερωτήσεις μαθητών.
- Από τη 2^α Λυκείου γίνεται χωρισμός του προγράμματος σε δύο κατευθύνσεις (**π.χ. θεωρητική και θετική**), με διαφορετικά υποχρεωτικά μαθήματα ανά κατεύθυνση. Το μόνο υποχρεωτικό μάθημα και για τις δύο κατευθύνσεις θα πρέπει

² Ο αριθμός των υποχρεωτικών μαθημάτων θα βαίνει μειούμενος από την 1^η προς την 3^η Λυκείου, με ταυτόχρονη αύξηση του αριθμού των κατ' επιλογή μαθημάτων.

να είναι το μάθημα της **Γλώσσας**³. Το μάθημα αυτό θεωρείται κλειδί τόσο για τη δυνατότητα που θα δοθεί στους μαθητές να καλλιεργήσουν τον γραπτό και προφορικό λόγο, όσο και για την εμπειρία ανάγνωσης λογοτεχνικών κειμένων και ποίησης στην πλήρη τους μορφή (και όχι αποσπασμάτων όπως γίνεται σήμερα), με απώτερο στόχο τη δημιουργία μελλοντικών πολιτών που θα θεωρούν την ανάγνωση αναπόσπαστο τμήμα της καθημερινότητάς τους.

- Προτείνεται, επίσης, να υπάρχει η δυνατότητα αλλαγής κατεύθυνσης στην 3^η Λυκείου, εφόσον ο μαθητής το επιθυμεί.

- Η εμπειρία αξιολογών καθηγητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης έχει δείξει ότι το σημερινό σύστημα των ωρολογίων προγραμμάτων, σύμφωνα με τα οποία για κάθε μάθημα διατίθεται μία μόνο διδακτική περίοδος κατά το ημερήσιο πρόγραμμα, δεν ικανοποιεί βασικούς στόχους της όλης εκπαιδευτικής διαδικασίας. Αν αφαιρέσει κανείς τη χρονική περίοδο προφορικής εξέτασης των μαθητών και τις τυχόν άλλες καθυστερήσεις, ο πραγματικός χρόνος παράδοσης της επόμενης διδακτικής ενότητας είναι τόσο μικρός, ώστε αναπόφευκτα ο καθηγητής παραδίδει το μάθημα επί τροχάδην με πολύ μικρή ανάδραση εκ μέρους των μαθητών. **Προτείνεται, επομένως, ως βάση του προγράμματος να είναι οι δύο συνεχόμενες διδακτικές περιόδους** (καθαρής διάρκειας 2 X 40' = 80' με ενδιάμεσο διάλειμμα 10'). Με τον τρόπο αυτό θα καταστεί δυνατή η εστίαση της διδακτικής στην αξιολόγηση και αξιοποίηση των γνώσεων που αποκτούνται, με τη βοήθεια του διδάσκοντος. Ο προβληματισμός του δασκάλου θα είναι πώς να βοηθήσει τον κάθε μαθητή χωριστά. Προτείνεται, δηλαδή, ένα Λύκειο που δραστηριοποιεί τον μαθητή γύρω από τη γνώση, με σημαντική μείωση της εργασίας στο σπίτι (με εξαίρεση τα μαθήματα κατεύθυνσης, για τα οποία θα απαιτείται και εκτός σχολείου ενασχόληση και προετοιμασία, κυρίως σε εργασίες και ασκήσεις αξιοποίησης των γνώσεων).

- Ταυτόχρονα με την απόκτηση γνώσεων, οι μαθητές θα πρέπει να αποκτήσουν και σημαντικές για τον 21^ο αιώνα δεξιότητες, όπως εύρεση και αξιολόγηση πηγών από την πληθώρα που υπάρχουν στο διαδίκτυο, αναλυτική και συνθετική σκέψη, κ.ά. Για τον σκοπό αυτό απαιτείται η **συγγραφή εργασιών** από τους μαθητές με χρήση πηγών τόσο της βιβλιοθήκης του κάθε σχολείου (ή της πλησιέστερης δημόσιας ή δημοτικής βιβλιοθήκης) όσο και του διαδικτύου.

- Ο καθορισμός της ύλης των μαθημάτων όλων των τάξεων του Λυκείου θα πρέπει να γίνει από τους αρμόδιους φορείς. Τα ΑΕΙ, όμως, θα πρέπει να έχουν σημαντικό λέγειν όχι τόσο στη λεπτομερή καταγραφή της ύλης όσο στα αποτελέσματα της όλης εκπαιδευτικής διαδικασίας (learning outcomes).

- Μετά τον καθορισμό της ύλης θα πρέπει να αφεθεί ελεύθερη η εκπαιδευτική κοινότητα να συγγράψει τα κατάλληλα βιβλία ή να μεταφράσει αξιόλογα αντίστοιχα από το εξωτερικό. **Τα βιβλία θα εγκρίνονται από κάποιο κεντρικό φορέα, και**

³ Στο σημείο αυτό, και με δεδομένο ότι η αναμόρφωση του εκπαιδευτικού συστήματος θα πρέπει να καλύπτει τόσο την πρωτοβάθμια όσο και την πρώτη συνιστώσα της δευτεροβάθμιας, δηλαδή το Γυμνάσιο, δεν θα πρέπει να ξεχαστεί η υποχρέωση του εκπαιδευτικού συστήματος να διδάξει στους μαθητές **με επάρκεια μία ξένη γλώσσα** (επίπεδου B2 κατά το Κρατικό Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας) και **τον χειρισμό Η/Υ** έως και το τέλος του Γυμνασίου, δηλαδή της σημερινής υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

ακολουθώς θα εναπόκειται σε κάθε σχολική μονάδα η επιλογή του καταλληλότερου. Η προμήθεια από τους μαθητές θα γίνεται με ισόποσα κουπόνια που θα προμηθεύει η πολιτεία.

- Μακροπρόθεσμα, θα ήταν επιθυμητή η ελεύθερη ηλεκτρονική πρόσβαση σε όλα τα βιβλία αυτά από τους μαθητές και τους διδάσκοντες μέσω του διαδικτύου. Με τον τρόπο αυτό θα καταπολεμηθεί η δουλειά του ενός και μοναδικού βιβλίου που οδηγεί στη στείρα αποστήθιση.

- Προκειμένου να καταστεί δυνατή η μετάβαση στο προτεινόμενο σύστημα διδασκαλίας, θα απαιτηθεί **επιμόρφωση όλων των εκπαιδευτικών** που διδάσκουν στο Λύκειο. Η επιμόρφωση αυτή για να είναι ουσιαστική θα πρέπει να έχει σημαντική διάρκεια και να περιλαμβάνει όλες τις απαραίτητες γνώσεις και πρακτικές. Οι λεπτομέρειες θα υποδειχθούν από ακαδημαϊκούς και επιστήμονες με ειδίκευση στη διδακτική θεωρία και πράξη⁴.

- Για την επιτυχία του όλου εγχειρήματος, είναι απαραίτητη η αναθεώρηση του τρόπου με τον οποίο γίνεται σήμερα η όλη **εποπτεία του εκπαιδευτικού έργου**. Κάποιες σκέψεις επί του αντικειμένου αυτού δίνονται στο Παράρτημα.

- Οι εξετάσεις για την απόκτηση του απολυτηρίου Λυκείου μπορεί να είναι ενδοσχολικές. Εναλλακτικά, **οι εξετάσεις αυτές, όπως και εκείνες των δύο πρώτων τάξεων του Λυκείου⁵, θα μπορούσαν να γίνουν σε επίπεδο περιφέρειας με κοινά θέματα**, με τη βαθμολόγηση των γραπτών να γίνεται από διδάσκοντες του ίδιου μαθήματος, αλλά άλλου σχολείου της περιφέρειας από εκείνο στο οποίο φοιτά ο μαθητής. Ο δεύτερος αυτός τρόπος θα αποτελούσε και ένα στοιχείο αξιολόγησης κάθε σχολικής μονάδας, εισάγοντας την άμιλλα μεταξύ σχολείων.

- Ο βαθμός του κάθε μαθήματος θα προκύπτει λαμβάνοντας υπόψη και τον προφορικό βαθμό του κάθε μαθητή. Θα ήταν σκόπιμο να υπάρξει και πρόβλεψη διόρθωσης στην περίπτωση μεγάλης διαφοράς μεταξύ του ενδοσχολικού προφορικού και του 'περιφερειακού' γραπτού βαθμού.

⁴ Ταυτόχρονα είναι επιθυμητός ο προσανατολισμός των λεγόμενων καθηγητικών Σχολών είτε στην ένταξη ικανού αριθμού μαθημάτων που αναφέρονται στη διδακτική θεωρία και πράξη στο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών είτε στη δημιουργία κατάλληλων μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών, έτσι ώστε οι ενδιαφερόμενοι να διδάξουν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση να έχουν ήδη προετοιμαστεί κατάλληλα. Μετά την έναρξη λειτουργίας των παραπάνω αναφερόμενων προγραμμάτων, και μετά από την παρέλευση ικανού χρονικού διαστήματος, ουδείς θα μπορεί να διορίζεται ως διδάσκων στο Λύκειο χωρίς να τα έχει παρακολουθήσει επιτυχώς.

⁵ Η επέκταση των περιφερειακών εξετάσεων και στις τρεις τάξεις του Λυκείου θεωρείται απαραίτητη εφόσον τελικώς αποφασιστεί να λαμβάνονται υπόψη οι βαθμοί (σε όποια μαθήματα και με όποιο συντελεστή βαρύτητας αποφασιστεί) του Λυκείου για την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

2. Προετοιμασία για την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Βασικές προϋποθέσεις για την προετοιμασία της πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αποτελούν, κατά τη γνώμη της Επιτροπής, τα παρακάτω:

- Οποιοδήποτε σύστημα πρόσβασης τελικώς επιλεγεί θα πρέπει να τείνει στη **μείωση έως και κατάργηση της οικονομικής αιμορραγίας των ελληνικών οικογενειών** (με εξωσχολικά φροντιστήρια και ιδιαίτερα) που κάθε άλλο παρά καθιστούν δωρεάν τη δημόσια εκπαίδευση στη χώρα μας. Άλλωστε, σε κανένα άλλο ευρωπαϊκό κράτος δεν υπάρχει ούτε καν ως έννοια το φροντιστήριο πέραν του σχολείου.
- Οι γνώσεις και δεξιότητες που θα αποκτήσουν οι μαθητές από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση θα πρέπει να είναι ικανές να τους οδηγήσουν στην τριτοβάθμια μέσω ενός αξιόπιστου συστήματος εξετάσεων.
- Οι όποιες εξετάσεις για πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν θα πρέπει να λειτουργούν ως απλή επιβράβευση εκείνων των μαθητών που είναι ικανοί στο να απομνημονεύουν απλώς μεγάλο όγκο πληροφοριών, αλλά στο να ελέγχουν ταυτόχρονα και την κριτική και συνδυαστική τους σκέψη. Για τον λόγο αυτό η ύλη των όποιων εξετάσεων θα πρέπει να καλύπτει και τις τρεις τάξεις του Λυκείου.

Με βάση τα παραπάνω δεδομένα, η Επιτροπή προτείνει τα ακόλουθα:

Ζώνη προπαρασκευαστικού προγράμματος στις δύο τελευταίες τάξεις του Λυκείου

Σύμφωνα με την πρόταση αυτή, το προπαρασκευαστικό πρόγραμμα για τις εξετάσεις πρόσβασης διενεργείται κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων τάξεων του Λυκείου, σε ώρες αμέσως μετά τις ώρες των μαθημάτων του κανονικού Λυκείου. Συγκεκριμένα, προβλέπονται τα ακόλουθα:

- Το **κανονικό ημερήσιο πρόγραμμα** του Λυκείου διαρκεί έξι διδακτικές περιόδους των 40' και **ακολουθείται** στη 2^α και 3^η Λυκείου από δύο έως τέσσερις διδακτικές περιόδους 40' η κάθε μία του προπαρασκευαστικού προγράμματος πρόσβασης.
- Οι δύο έως τέσσερις πρόσθετες διδακτικές περίοδοι, βέβαια, θα υπάρχουν και στην 1^η Λυκείου, όπου θα υλοποιούνται προγράμματα στήριξης μαθητών με ειδικές δυσκολίες, ενισχυτικής διδασκαλίας και ελεύθερων δραστηριοτήτων (θέατρο, μουσική, περιβαλλοντικά προγράμματα, μαθητικές ομάδες κ.λπ.). Στον κύκλο αυτό των μαθημάτων η συμμετοχή των μαθητών θα μπορούσε να είναι προαιρετική, αν και στο πλαίσιο του ολοήμερου Λυκείου θα ήταν προτιμότερη η υποχρεωτική παρουσία των μαθητών, οι οποίοι βέβαια θα επιλέγουν τις δραστηριότητες ή τα μαθήματα που επιθυμούν.
- Το **προπαρασκευαστικό πρόγραμμα** είναι χωρισμένο σε δύο (θεωρητική και θετική) ή περισσότερες κατευθύνσεις (π.χ. θεωρητική, θετική, ιατρική, τεχνολογική, καλλιτεχνική, κ.λπ.). Ο κάθε μαθητής που επιθυμεί πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θα ακολουθεί την κατάλληλη για αυτόν κατεύθυνση.

- Η παρακολούθηση του προπαρασκευαστικού προγράμματος είναι υποχρεωτική για τους μαθητές που επιθυμούν να συμμετάσχουν στις εξετάσεις για πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- Το απολυτήριο Λυκείου θα είναι απόρροια της αξιολόγησης μόνον του κανονικού προγράμματος.
- Οι διδάσκοντες του προγράμματος αυτού θα επιλέγονται από τους καθηγητές Λυκείου με βάση αξιοκρατικά κριτήρια και θα πρέπει να αμείβονται διαφορετικά ή να έχουν μειωμένο πρόγραμμα διδασκαλίας.

3. Πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Η πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θεωρείται ότι πρέπει απαραίτητα να γίνεται με τη διενέργεια κάποιου είδους εξετάσεων μετά το απολυτήριο Λυκείου. Αν και σε αρκετές χώρες της Ευρώπης η πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση γίνεται με βάση μόνον κάποιο είδος απολυτηρίου Λυκείου (π.χ. στη Γαλλία και τη Γερμανία), εν τούτοις πιστεύεται ότι ένα τέτοιο σύστημα δεν μπορεί να εφαρμοστεί άμεσα στη χώρα μας λόγω ιδιαιτεροτήτων (π.χ. στην Ελλάδα έχουμε το μεγαλύτερο στην Ευρώπη ποσοστό αποφοίτων Λυκείου που ζητούν πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, υπάρχουν μεγάλα ποσοστά ανεργίας πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, υποβαθμισμένα λυκειακή και μεταλυκειακή επαγγελματική εκπαίδευση, κ.λπ.). Συγκεκριμένα, προτείνονται τα ακόλουθα:

- Οι εξετάσεις θα πρέπει να γίνονται μετά την απόκτηση του απολυτηρίου Λυκείου με τρόπο παρόμοιο με εκείνον που ισχύει σήμερα και που έχει γίνει αποδεκτό από όλους ότι είναι διαφανής και αμερόληπτος.
- Με τις προϋποθέσεις που αναφέρθηκαν στις προηγούμενες παραγράφους και αφορούν στην αναβάθμιση του Λυκείου, είναι δυνατόν να λαμβάνονται υπόψη όχι μόνον οι βαθμοί των τελικών εξετάσεων πρόσβασης στα διάφορα μαθήματα, αλλά και των ενδιάμεσων σε επίπεδο περιφέρειας και εκείνων του απολυτηρίου Λυκείου, σε ποσοστά που θα καθοριστούν μέσα από διάλογο με όλους τους ενδιαφερόμενους.
- Ο αριθμός των εξεταζόμενων μαθημάτων ανά ειδικότητα δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα πέντε (κατά προτίμηση τέσσερα). Για όλες τις ειδικότητες υποχρεωτικώς εξεταζόμενο μάθημα θα είναι εκείνο της Δεξιότητας Γλώσσας.
- Όλα τα ΑΕΙ της χώρας θα καθορίζουν εκ των προτέρων τα κριτήρια βάσει των οποίων θα δέχονται για εισαγωγή φοιτητές στις διάφορες Σχολές ή Τμήματά τους (π.χ. μαθήματα, συντελεστές βαρύτητας σε κάθε μάθημα, ελάχιστη βαθμολογία, κ.λπ.). Τα κριτήρια αυτά θα είναι διαθέσιμα σε κάθε ενδιαφερόμενο μέσω, για παράδειγμα, των ιστοσελίδων των ΑΕΙ και των Τμημάτων τους.
- Θεωρείται αυτονόητο ότι κάθε μαθητής θα μπορεί να λάβει μέρος στις εξετάσεις πρόσβασης όσες φορές επιθυμεί, κάθε φορά όμως θα πρέπει να διαγωνίζεται σε όλα τα μαθήματα της ειδικότητας που έχει επιλέξει.
- Μετά την έκδοση των αποτελεσμάτων των εξετάσεων, ο κάθε μαθητής θα μπορεί να κάνει αίτηση εγγραφής απευθείας στα Τμήματα (ή Σχολές, όπως αναπτύχθηκε προηγουμένως) της προτίμησής του. Εκτιμάται ότι ο αριθμός των αιτήσεων που μπορεί να κάνει κάθε μαθητής θα είναι περιορισμένος (π.χ. έως δέκα).
- Εάν μετά το πέρας της όλης διαδικασίας υπάρχουν κενές θέσεις σε Τμήματα ή Σχολές ΑΕΙ, τότε αυτά θα μπορούν να τις καλύψουν στο πλαίσιο ενός δεύτερου γύρου αιτήσεων (κατά τρόπο ανάλογο με το clearing των Πανεπιστημίων της Μ. Βρετανίας). Και στην περίπτωση αυτή τα κριτήρια εισαγωγής θα πρέπει να είναι δημοσιοποιημένα από πριν από τα αντίστοιχα Τμήματα ή Σχολές. Για τον δεύτερο αυτό γύρο θα μπορεί ως ένα από τα βασικά κριτήρια να είναι και αυτό της εντοπιότητας. Επίσης, στον γύρο αυτό θα μπορούν να λάβουν μέρος τόσο

μαθητές που έλαβαν μέρος στις εξετάσεις πρόσβασης (ακόμα και εκείνοι που στον πρώτο γύρο δεν κατάφεραν να εγγραφούν σε Τμήματα ή Σχολές της πρώτης επιλογής τους) όσο και μαθητές με μόνον απολυτήριο Λυκείου. Είναι, βέβαια, προφανές ότι όσοι καταφέρουν να εισαχθούν σε κάποιο Τμήμα μέσω του δεύτερου αυτού γύρου δεν θα έχουν τη δυνατότητα μετεγγραφής σε ομοειδές Τμήμα άλλου ΑΕΙ, ανεξάρτητα αν πληρούν τα κριτήρια μετεγγραφών που ισχύουν σήμερα⁶.

⁶ Η Επιτροπή πιστεύει ότι θα πρέπει να αναθεωρηθεί η πρακτική των μετεγγραφών από ένα ΑΕΙ σε άλλο με βάση τα κριτήρια που ισχύουν σήμερα, ίσως μάλιστα να πρέπει να καταργηθεί ο θεσμός τελείως (δεδομένου ότι αυξάνει άκριτα τους φοιτητές των κεντρικών ΑΕΙ και στερεί φοιτητές από περιφερειακά ΑΕΙ). Αναγνωρίζεται, βέβαια, ότι τα τελευταία χρόνια η αύξηση του κόστους ζωής έχει επηρεάσει αρνητικά τους φοιτητές που δεν έχουν οικονομικές δυνατότητες. Οι φοιτητές που προέρχονται από τα ασθενέστερα εισοδηματικά στρώματα θα πρέπει, εναλλακτικά, να ενισχύονται με υποτροφίες (με την υποχρέωση, για παράδειγμα, των υποτρόφων φοιτητών για επιτυχή εξέταση σε σημαντικό αριθμό μαθημάτων κάθε έτους) ή με άτοκα δάνεια που θα αρχίσουν να αποπληρώνουν με την έναρξη του εργασιακού τους βίου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Η ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΈΡΓΟΥ

Ως γνωστόν, κάθε εκπαιδευτική πράξη χαρακτηρίζεται από έναν ή περισσότερους διδακτικούς στόχους, τους οποίους θέτει ο διδάσκων σύμφωνα φυσικά με το αναλυτικό πρόγραμμα. Ακόμα και αν υποθέσουμε πάντως ότι οι διδακτικοί στόχοι επισημαίνονται σαφώς με τη δέουσα ακρίβεια για κάθε γνωστικό αντικείμενο (κάτι για το οποίο οφείλουμε απαραίτητως να φροντίσουμε), ο έλεγχος για τον βαθμό επίτευξης των διδακτικών στόχων συνιστά το σημαντικότερο κλειδί τόσο για τον ετήσιο σχολικό απολογισμό, όσο και κυρίως για την αποτίμηση ολόκληρου του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

Ο βαθμός επίτευξης των διδακτικών στόχων, ωστόσο, δεν είναι δυνατόν να εξαντλείται με την περίφημη αξιολόγηση του μαθητή και μόνον. Δεν είναι δυνατόν, με άλλα λόγια, η προφορική ή/και η γραπτή βαθμολογία των μαθητών να συνιστά τον μοναδικό δείκτη για το αν λειτουργεί ορθά ή όχι το σχολικό μας σύστημα. Η επίδοση των μαθητών προφανώς αντικατοπτρίζει τον βαθμό επίτευξης των διδακτικών στόχων. Οφείλουμε, όμως, παράλληλα να ελέγχουμε συνεχώς όλους τους καθοριστικούς παράγοντες που αποφασίζουν σε τελευταία ανάλυση για την αποτελεσματικότητα του διδακτικού έργου, δηλαδή για τη μερική ή ολική επίδοση των μαθητών:

- ❖ **Πώς αναλύονται από τον διδάσκοντα οι βασικές έννοιες;**
- ❖ **Πώς εμπλουτίζονται οι βασικοί ορισμοί με πλήθος αντιπροσωπευτικών παραδειγμάτων;**
- ❖ **Πώς συναρτάται νοηματικά το μέρος με το όλον ενός ιδιαίτερου γνωστικού κεφαλαίου;**
- ❖ **Έχει, αλήθεια, διευκρινιστεί στο αναλυτικό πρόγραμμα διδασκαλίας ποιο γνωστικό αντικείμενο είναι προαπαιτούμενο τίνος; Ας γίνουμε πιο συγκεκριμένοι: έχει, για παράδειγμα, επισημανθεί με έμφαση ότι δεν είναι δυνατόν να έχουμε αποτελεσματική διδασκαλία της γεωμετρικής οπτικής, χωρίς να έχει εξασφαλιστεί προηγουμένως το απαραίτητο γνωστικό υπόβαθρο από την ευκλείδειο γεωμετρία;**
- ❖ **Πώς ελέγχονται και επανελέγχονται τα εγχειρίδια μας (δεν είναι διεθνώς τυχαία η ανάγκη για ανανεωμένη επανέκδοση ενός εγχειριδίου) ή οι συμπληρωματικές σημειώσεις του διδάσκοντος;**
- ❖ **Με ποιους ιδιαίτερους τρόπους καλούνται οι μαθητές μας να αναπτύξουν τις ειδικές δεξιότητες σε κάθε ιδιαίτερο γνωστικό κεφάλαιο; Κατά πόσο λαμβάνονται υπόψη από τη σχολική μονάδα οι κοινωνικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες του μαθητικού της πληθυσμού;**
- ❖ **Εν τέλει, με τι είδους γραπτές δοκιμασίες αξιολογούνται οι μαθητές μας;**

Τα παραπάνω ερωτήματα συνιστούν μερικά μόνον από τα ερωτήματα που πρέπει να θέσουμε, και φυσικά να απαντήσουμε, προτού αναφερθούμε στις επιδόσεις των μαθητών μας με πρόθεση και διάθεση αξιολόγησης. Και στο σημείο αυτό αναδύεται

το επίμαχο ερώτημα: **Ποιος υπηρεσιακός παράγοντας του εκπαιδευτικού μας συστήματος είναι σήμερα επιφορτισμένος για να εποπτεύσει σε καθημερινή βάση τον βηματισμό του εκπαιδευτικού έργου με βάση τα παραπάνω αντιπροσωπευτικά ερωτήματα;** Ο διευθυντής και ο υποδιευθυντής μια σχολικής μονάδας συνήθως αναλώνονται σε διοικητικές μέριμνες, οι οποίες στις περισσότερες των περιπτώσεων είναι εντελώς περιφερειακές ως προς την ουσία της διδασκαλίας. Ο σημερινός **σχολικός σύμβουλος**, από την άλλη μεριά, όταν δεν απουσιάζει εντελώς από την αίθουσα διδασκαλίας, ουσιαστικά είναι αποδυναμωμένος, σχεδόν «διακοσμητικός», χωρίς ιδιαίτερες ευθύνες εποπτείας και παρέμβασης στο καθημερινό έργο των εκπαιδευτικών.

Οι έλληνες εκπαιδευτικοί αρέσκονται λοιπόν σήμερα να κάνουν λόγο για τον «αυτόματο πιλότο» με τον οποίο «οδηγείται» το διδακτικό τους έργο, την ίδια στιγμή που σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχουμε ήδη αρχίσει να κάνουμε λόγο για την ανάγκη ανταλλαγής απόψεων, προκειμένου να οδηγηθούμε σε αποτελεσματικές στρατηγικές διδασκαλίας και μάθησης. Πεποίθησή μας είναι ότι **καμία εκπαιδευτική μεταρρύθμιση δεν είναι δυνατόν να αποδώσει τους γόνιμους καρπούς, για τους οποίους σχεδιάστηκε, αν δεν συνοδεύεται από σοβαρή και αξιόπιστη εποπτεία του εκπαιδευτικού έργου.** Αναφερόμαστε φυσικά σε μια εποπτεία η οποία θα είναι επιφορτισμένη με ευθύνες καταγραφής, καθώς και άμεσης και έμμεσης συμβουλευτικής παρέμβασης, με στόχο την καλύτερη δυνατή επίτευξη των διδακτικών στόχων του αναλυτικού προγράμματος. Εξ άλλου, ο ίδιος ο σχεδιασμός του αναλυτικού προγράμματος, καθώς και ο προσδιορισμός των συναφών διδακτικών στόχων, καλόν είναι να συνιστά μια διαδικασία στην οποία να συμμετέχουν οι επόπτες του διδακτικού έργου, καταθέτοντας τις δικές τους παρατηρήσεις και ιδιαίτερες προτάσεις, καθώς αυτές προκύπτουν από την εμπειρία της αναλυτικής και αποτελεσματικής τους εποπτείας.

Η αναβάθμιση του ρόλου και των ευθυνών των σημερινών σχολικών συμβούλων (ή ακόμα και η εκ νέου θέσπιση μιας σχετικής βαθμίδας) είναι, συμπερασματικά, προϋπόθεση εκ των ουκ άνευ για την όποια επιτυχή μεταρρύθμιση της δευτεροβάθμιας (αλλά και της πρωτοβάθμιας) εκπαίδευσης.

(Εννοείται ότι ο προσδιορισμός των ιδιαίτερων ευθυνών των εποπτών του εκπαιδευτικού έργου πρέπει να είναι αλληλένδετος με τη διαδικασία της επιλογής τους: Δεν είναι, για παράδειγμα, δυνατόν να επιλέγεται για σχολικός σύμβουλος εκπαιδευτικός ο οποίος δεν έχει διδάξει σχεδόν ποτέ σε Λύκειο μαθήματα της σχετικής κατεύθυνσης και κατά συνέπεια δεν έχει βαθμολογήσει ποτέ γραπτά πανελληνίων εξετάσεων!)

Τα μέλη της Επιτροπής

1. **Αθανάσιος Βερέμης**, Πρόεδρος Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας
Καθηγητής Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης Πανεπιστημίου Αθηνών
2. **Δημήτρης Τσουγκαράκης**, Πρύτανης Ιονίου Πανεπιστημίου, Καθηγητής Τμήματος Ιστορίας Ιονίου Πανεπιστημίου
3. **Βασίλης Παπάζογλου**, Καθηγητής Σχολής Ναυπηγών Μηχανολόγων Μηχανικών Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου
4. **Παρασκευάς Γιαλούρης**, Περιφερειακός Διευθυντής Εκπαίδευσης Αττικής
5. **Θεόδωρος Κρητικός**, Εκπαιδευτικός, Υποδιευθυντής Βαρβακείου Πειραματικού Γυμνασίου
6. **Σωκράτης Κουγέας**, Εκπαιδευτικός Κολλεγίου Αθηνών

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Περί ενός συστήματος Εισαγωγής στα Α.Ε.Ι.

*Καθ. Σωκράτης Καπλάνης
Πρόεδρος Τ.Ε.Ι. Πάτρας
Εκπρόσωπος των Τ.Ε.Ι
στο Σ.Π.Δ.Ε. του ΕΣΥΠ*

A. Εισαγωγή- Διαπιστώσεις

Πέραν της αναγκαιότητας για δημιουργία και εφαρμογή ενός αντικειμενικού και αξιόπιστου συστήματος εισαγωγής στα ΑΕΙ, τίθεται παράλληλα αν όχι ως προϋπόθεση και η αναγκαιότητα εξέτασης όλων εκείνων των παραγόντων που επηρεάζουν γενικά την ποιότητα της εκπαίδευσης.

Καθοριστικό βήμα πριν την διατύπωση οποιαδήποτε πρότασης αλλαγής του συστήματος εισαγωγής, είναι η σαφής αποτύπωση της προσφερόμενης, σήμερα, Β'θμιας εκπαίδευσης, με τις αδυναμίες, τις ελλείψεις και τα προβλήματα, καθώς επίσης και των παραγόντων που τα προκαλούν.

Καταθέτουμε έναν οδικό χάρτη αλλαγών – μέτρων για να μετεξελιχθεί το Εκπαιδευτικό μας σύστημα σε ευέλικτο και ευπροσάρμοστο, για να ανταποκρίνεται στις εκάστοτε κοινωνικές απαιτήσεις και ανάγκες.

Η πρόταση όπως την υποβάλλουμε, έχει αφενός μεν Πανελλήνιο χαρακτήρα, ενώ παράλληλα δίνει ίσες ευκαιρίες, αφού στην πράξη τα φροντιστήρια δεν θα μπορούν να παίξουν ρόλο, καθώς την ευθύνη εισαγωγής στην Ανώτατη Εκπαίδευση την αναλαμβάνουν το ΕΣΥΠ μαζί με τα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης και τη Β'θμια Εκπαίδευση κάθε περιοχής.

Εάν η Β'θμια Εκπαίδευση μέσα από τον οδικό χάρτη που καταθέτουμε φθάσει σε υψηλά επίπεδα Ποιότητας ως προς την παροχή εκπαίδευσης, τότε θα μπορούσε να προετοιμάσει αποτελεσματικότερα τους νέους για την εισαγωγή τους στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα.

Παραθέτουμε συνοπτικά, κατά θεματική ενότητα, διαπιστώσεις των υφισταμένων προβλημάτων με παράλληλες προτάσεις επίλυσής τους.

A.1. Βιβλία

α. Υπάρχει πλήθος αναφορών από γονείς και εκπαιδευτικούς, ότι τα περισσότερα βιβλία, παρότι εγκεκριμένα από το Π.Ι., δεν είναι εύληπτα από τους μαθητές, σε τέτοιο βαθμό μάλιστα, που ακόμη και μορφωμένοι γονείς δεν μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά τους. Τα Μαθηματικά, η Φυσική ακόμα και βιβλία Φιλολογικών μαθημάτων (Ιστορία της Γ΄ Λυκείου, Ιστορία της Α΄ και Β΄ Γυμνασίου), σε πολλές περιπτώσεις, παρουσιάζουν τόσο δύσκολα τις έννοιες που διαπραγματεύονται, ως εάν είχε γίνει διαγωνισμός για συγγραφή του πιο δυσνόητου θέματος.

Ακόμη, στο περιεχόμενό τους περιλαμβάνονται, μερικές φορές, θέματα ανώτερα και από αυτά που διδάσκονται στο Α΄ έτος των Α.Ε.Ι.

Αυτός είναι ένας λόγος που οι μαθητές καταφεύγουν στα φροντιστήρια.

β. Τα βιβλία εισάγονται, άμα τη συγγραφή τους, στα σχολεία, χωρίς προηγούμενη αξιολόγηση και πειραματική εφαρμογή (στα Πειραματικά Σχολεία, Γυμνάσια, Λύκεια των Πανεπιστημίων), απλά και μόνο για την απορρόφηση των κονδυλίων του ΕΠΕΑΕΚ.

Αυτό ήταν μια πολιτική που ακολουθήθηκε τα τελευταία 10 χρόνια.

Πρόταση I

Με βάση τις παρατηρήσεις – σχόλια, υποδείξεις Σχολικών Συμβούλων κ.α. εμπειρογνομόνων, να διορθωθούν τα διδακτικά βιβλία και παράλληλα να συμπληρωθεί θεματική βιβλιοθήκη με την εισαγωγή της e-τεχνολογίας.

Σημείωση : υπάρχουν ήδη πιλοτικές e-βιβλιοθήκες, ώστε να προωθηθεί ένα καινοτομικό έργο.

A.2. Διδασκαλία Ξένων Γλωσσών

Οι νέοι διδάσκονται την ίδια ξένη γλώσσα σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, χωρίς τελικά να καθίστανται κάτοχοι της γλώσσας που διδάσκονται. Για τούτο καταφεύγουν στα φροντιστήρια.

Αποτέλεσμα: υπερβολικό κόστος για το Δημόσιο και τους Γονείς, απαξίωση του συστήματος και το κυριότερο, χαμένες ώρες για τα παιδιά.

Πρόταση II

Να αλλάξει ριζικά η διδασκαλία και μάθηση της Ξ. Γλώσσας, ώστε στο τέλος με το Εθνικό Απολυτήριο να πιστοποιείται η καλή ή πολύ καλή γνώση Ξ. Γλώσσας.

A.3. Διδακτική – Μαθησιακή Πρακτική

Στο Γυμνάσιο-Λύκειο η εκπαίδευση (Διδασκαλία - Μάθηση) βασίζεται στη θεωρία, και μόνο, από καθέδρας. Όχι στο απαραίτητο, για την κατανόηση των εννοιών, πείραμα-παρατήρηση-διερεύνηση.

Αντίθετα, το Υπουργείο Παιδείας έχει επενδύσει Δις Δραχμές/Ευρώ για πειραματικές εφαρμογές, χωρίς αποτέλεσμα (βλ. τοποθέτηση Σ. Καπλάνη σε Συνεδρίαση της Επιτροπής ΣΠΔΕ).

Πρόταση III: α) σε κάθε σχολικό συγκρότημα να δημιουργηθεί εργαστήριο για πειράματα Φυσικής – Χημείας.
β) Πρόσληψη βοηθών εργαστηρίων.

A.4. Επίπεδο απόδοσης του εκπαιδευτικού συστήματος

Το εκπαιδευτικό μας σύστημα έχει πολύ χαμηλό επίπεδο απόδοσης και επίδοσης με ελάχιστες διακρίσεις. Ουσιαστικά, δεν τολμούμε να εντοπίσουμε τις αδυναμίες και τις ελλείψεις μέσω της αξιολόγησης όλων των διεργασιών της Διδασκαλίας-Μάθησης-Διαχείρισης της Εκπαίδευσης ώστε να προχωρήσουμε τελικά σε βελτιωτικά μέτρα.

Εάν η πολιτική αυτή είχε προκριθεί και εφαρμοσθεί, τότε το πρόβλημα των εισαγωγικών θα ήτο το έλασσον, υπό την έννοια ότι πολύ εύκολα θα εγένοντο οι αναγκαίες αλλαγές.

Πρόταση IV

Αποτελεί αναγκαιότητα η εισαγωγή στο Εκπαιδευτικό Σύστημα καθώς και σε κάθε Εκπαιδευτική Μονάδα ενός Συστήματος Ολικής Διαχείρισης της Ποιότητας με στόχο τη συνεχή βελτίωσή της και με παράλληλο μηδενισμό των πηγών που απομακρύνουν την εκπαίδευση από τους στόχους της και καλλιεργούν αισθήματα μη ικανοποίησης από τους αποδέκτες των υπηρεσιών του Εκπαιδευτικού Συστήματος.

Προς επίρρωση των ανωτέρω, αναφέρομαι στο παράδειγμα των φιλόλογων στα ΕΠΑΛ-ΕΠΑΣ, οι οποίοι δυσκολεύονται να διδάξουν ελληνικά ασκώντας το λειτούργημά τους, λόγω της επικρατούσας κατάστασης ως προς το ενδιαφέρον, την ικανότητα και την διάθεση των μαθητών να μάθουν Ελληνικά (βλ. τοποθέτηση Σ. Καπλάνη σε προηγούμενη Συνεδρίαση ΣΠΔΕ).

Πρόταση V

Απαιτείται ριζική αλλαγή μετά από ολοκληρωμένη μελέτη της Β'θμιας και μετά Λυκειακής Επαγγελματικής & Τεχνικής Εκπαίδευσης.

A.5 Αξιολόγηση εκπαιδευτικών Σχολικών Συμβούλων – Αξιολόγηση Σχολικών Μονάδων

Προσπαθούμε στη χώρα μας να δείξουμε ότι πράττουμε τα αυτονόητα και αναγκαία για ένα σύστημα που θέλει να σέβεται τον εαυτό του και να είναι ανταγωνιστικό. Στους τύπους φαίνεται, ότι ουδέν έχουμε να ζηλέψουμε σε σχέση με τις άλλες χώρες. Ωστόσο, στη πράξη ουδέν εφαρμόζεται, όσον αφορά στα θέματα διαχείρισης και διασφάλισης της Ποιότητας στην Εκπαίδευση.

Ακόμη και αυτή η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών δεν έχει σχεδιασθεί έτσι ώστε ο επιμορφούμενος να συμμετέχει ενεργά και παραγωγικά, αναλαμβάνοντας μελέτη έργων / δραστηριοτήτων βελτίωσης της Σχολικής μονάδας στην οποία υπηρετεί. Συμμετέχουν μόνο ως ακροατές για να πάρουν τη Βεβαίωση ώστε να τη χρησιμοποιήσουν για την μονιμοποίηση και εξέλιξή τους. Ούτε ο εκπαιδευτικός ή Σχολικός σύμβουλος αξιολογούνται, με αποτέλεσμα να γίνεται τεράστια σπατάλη ανθρώπινων και υλικών πόρων (βλ. αξιολόγηση ΕΠΕΑΕΚ).

Τόσα χρόνια “αξιολόγησης” πέρασαν χωρίς αποτέλεσμα. Με συνέπεια τα μόνα “ιδρύματα” που αξιολογούνται συνεχώς να είναι τα φροντιστήρια.

Πρόταση VI

Εισαγωγή Συστήματος Διαχείρισης της Ποιότητας τόσο στα ΠΕΚ όσο και σε όλα τα προγράμματα επιμόρφωσης των Εκπαιδευτικών.

B. Προτάσεις

B.1. Αναδιάρθρωση της Β'θμιας:

Προτείνεται, όπως η Β'θμια Εκπαίδευση περιλαμβάνει τις 3 τάξεις του Γυμνασίου και τις 2 τάξεις (Α και Β) Λυκείου. Στόχος της, να δώσει στην κοινωνία Δημοκρατικά ευαίσθητους πολίτες με Εθνικό Απολυτήριο, το οποίο να πιστοποιεί ότι είναι λειτουργικά ικανοί να ενταχθούν στον κοινωνικό -οικονομικό ιστό, κατέχοντας την ελληνική γλώσσα, δυνατότητες επικοινωνίας,

χρήση νέων τεχνολογιών, ξένη γλώσσα και την απαιτούμενη τεχνολογική γνώση για την συμμετοχή σε βασικές εργασίες.

Το Εθνικό Απολυτήριο θα είναι μια από τις προϋποθέσεις για την συνέχιση της εκπαίδευσής τους στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα καθώς και στα μεταλυκειακά ή Τριτοβάθμια ιδρύματα.

Το Εθνικό Απολυτήριο θα πρέπει να συνοδεύεται ταυτόχρονα από πιστοποίηση της ξένης γλώσσας που διδάχθηκε ο μαθητής, καθώς και πιστοποίηση της γνώσης/χρήσης Η/Υ.

Στη φάση αυτή περατώνεται και η εκπαίδευση σε Β/θμιο επίπεδο.

Πρόταση VII

Ριζική αναμόρφωση του περιεχομένου του Προγράμματος Β'θμιας Εκπαίδευσης. Προτείνεται να γίνει μέσα από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, με ειδικές επιτροπές στις οποίες θα συμμετέχουν εκπρόσωποι Πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι. αλλά και Σχολικοί Σύμβουλοι.

B.2. Περιεχόμενο Μαθημάτων - Πρόταση VIII

Κατάργηση μαθημάτων που δεν εντάσσονται στους στόχους του Β.1. και σύντμηση αυτών και του περιεχομένου των, όπου είναι παρωχημένο, επαναλαμβανόμενο, αλληλεπικαλυπτόμενο ή τέλος εξαιρετικά εκτεταμένο για τους στόχους της Β'θμιας εκπαίδευσης. Να ενισχυθούν τα Προγράμματα με την Ελληνική Γλώσσα – Λογοτεχνία & Πληροφορική.

Η Γ' Λυκείου πρέπει να αποφορτισθεί από το πλήθος και την ποικιλία των μαθημάτων, ώστε να μεταμορφωθεί σε προπαρασκευαστικό έτος για τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Θα διδάσκονται μαθήματα σε ικανό βάθος και έκταση όπως η Ελληνική Γλώσσα, η Λογοτεχνία, η Πληροφορική και όλο το φάσμα των επιστημών όπως τα εισηγηθούν οι ειδικές επιτροπές από Πανεπιστήμια, Τ.Ε.Ι., Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και Π.Ι. Στόχος η προετοιμασία όσων επιλέξουν την πορεία τους στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, ώστε να αποκτήσουν γνώση και δεξιότητες σε γνωστικά αντικείμενα που οι Σχολές προτίμησης απαιτούν.

B.3. Η σημερινή “Γ' Λυκείου”

Το σύστημα που προτείνεται αντιστοιχεί στο Foundation του Αγγλο-σαξωνικού συστήματος. Η Γ' Λυκείου, θα αποτελεί, εν άλλοις, ένα επίσημο «φροντιστήριο» που θα το αναλάβει το

Δημόσιο, ώστε οι μαθητές να διδάσκονται ό,τι προαπαιτούν τα Προγράμματα Σπουδών μιας Σχολής Α.Ε.Ι. της επιλογής τους, για την εισαγωγή τους σε αυτήν. Οι Σχολές θα πρέπει να ομαδοποιηθούν, π.χ.:

- Πολυτεχνικές / Φυσικομαθηματικές Σχολές
- Σχολές Θεωρητικών επιστημών
- Σχολές Οικονομικών επιστημών
- Σχολές Επιστημών Υγείας

ΠΡΟΤΑΣΗ

Η Γ' Λυκείου υπό το νέο ρόλο της θα λειτουργεί στις πόλεις κάθε νομού.

Ειδικότερα:

- Τα μαθήματα θα διδάσκονται, πλήρως, βλ.Β2, με περιεχόμενο που θα καθορίζεται κυρίως από τα Α.Ε.Ι. ανά ομάδα Σχολών.
- Το σώμα των διδασκόντων θα αποτελείται από καθηγητές του Λυκείου, με εμπειρία και προσόντα Σχολικούς Συμβούλους, μέλη ΔΕΠ, ΕΠ, Πανεπιστημίων και ΤΕΙ ακόμα και φροντιστές, εάν θέλουν να ενταχθούν στο σώμα αυτό, εφ' όσον πλέον τα φροντιστήρια αυτού του τύπου, δεν θα έχουν λόγο λειτουργίας.
- Ανάλογα με την επίδοση στο προπαρασκευαστικό έτος σπουδών, θα γίνεται και η εγγραφή σε μία Σχολή. Εκεί συνήθως κατά τα πρώτα 1-2 χρόνια, θα διδάσκονται τα βασικά μαθήματα υποδομής, που είναι ίδια/κοινά για όλα τα τμήματα της Σχολής.
- Στη συνέχεια και ανάλογα με την επίδοση και τα ενδιαφέροντα του, ο φοιτητής θα παρακολουθεί το πρόγραμμα σπουδών ενός υπάρχοντος Τμήματος στη Σχολή που εισήχθη ή ενός διατμηματικού, δι-επιστημονικού προγράμματος σπουδών, που θα μπορεί να λειτουργεί (βλ. ν.1268 άρθρο 24).
- Εάν κάποιος δεν έχει ικανοποιητική επίδοση στο προπαρασκευαστικό έτος, τότε μπορεί να παρακολουθήσει εκ νέου εκείνα τα μαθήματα στα οποία υστέρησε προκειμένου να επιτύχει καλύτερη επίδοση. Η διαδικασία αυτή μπορεί να επαναληφθεί από τον μαθητή.
- Θα πρέπει να δεχθούμε ότι, τελικά, κάποιοι δεν θα μπορέσουν να ικανοποιήσουν τις προϋποθέσεις για σπουδές σε κάποια Σχολή των Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα γι' αυτό το λόγο, θα πρέπει να υπάρχει η διέξοδος της παρακολούθησης σπουδών, τελικά, σε Τμήματα των Ι.Ε.Κ.

Τα Ι.Ε.Κ, θα πρέπει να καταλάβουν το χώρο της μετα-Λυκειακής, Επαγγελματικής Τεχνικής Εκπαίδευσης ή της Ανώτερης

Εκπαίδευσης, με 2-3 χρόνια σπουδών, και σε συμφωνία με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (EQF).

Τέλος, θα υπάρχει, η ευκαιρία να παρακολουθήσει κάποιος ένα μετα-Λυκειακό έτος Επαγγελματικής Τεχνικής Εκπαίδευσης, ώστε να κατευθυνθεί άμεσα στην αγορά εργασίας με συγκεκριμένη ειδικότητα και επαγγελματικά δικαιώματα. (EQF).

Γ: Άμεση αναθεώρηση της πολιτικής για τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα

Είναι προφανές, ότι ίσως υπάρχουν ορισμένα Τμήματα των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων του Τεχνολογικού και ενδεχομένως του Πανεπιστημιακού τομέα, που δεν θα έχουν την απαιτούμενη υποδομή ή την Ακαδημαϊκή υπόσταση, ιδίως με βάση τους Στόχους και το Περιεχόμενο των σπουδών τους.

Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να εξετασθεί η αναδιάρθρωση του συστήματος της Ανώτατης Εκπαίδευσης της χώρας μας, κατά το Αγγλο - σαξωνικό, Ιρλανδικό σύστημα, όπως τόσες χώρες της Ευρώπης έχουν πράξει, μέχρι σήμερα.

Προτείνεται όπως : Μεικτή επιτροπή από ΣΑΠΕ & ΣΑΤΕ επεξεργασθεί σαφή πολιτική, Ακαδημαϊκής και Επαγγελματικής Επικύρωσης και Πιστοποίησης υπό το ΕΣΥΠ (ν. 2327/95).

Η πολιτική αυτή θα αντιμετωπίσει με βάση το κοινοτικό κεκτημένο (άρθρο 126 & 127 της Συνθήκης) την είσοδο των κολλεγίων στο σύστημα της Ανώτατης Εκπαίδευσης της χώρας μας και να καταργηθεί ο νόμος για τα κολλέγια.

Στο σημαντικό αυτό ζήτημα, που ταλαιπωρεί εκατοντάδες χιλιάδες νέους και τους γονείς τους, ίσως προκριθεί μια ενσωμάτωση ή και συγχώνευση κάποιων Πανεπιστημίων ή Τ.Ε.Ι. βλ. Ήπειρο, Κοζάνη, Στερεά Ελλάδα κ.α. ώστε η χώρα να διαθέτει, εκείνο τον αριθμό Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, που είναι δυνατόν να αναλάβει και να διαχειριστεί με επιτυχία, αντί να επικρατεί υπό τις παρούσες συνθήκες, ένα άναρχο σύστημα ίδρυσης Τμημάτων αλλά και Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων χωρίς προδιαγραφές.

Ο αριθμός των 40 περίπου ΑΕΙ που λειτουργούν σήμερα στη χώρα είναι ένας εξωπραγματικός αριθμός με βάση τα κρατούντα στις ανεπτυγμένες χώρες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV

Κείμενο του εκπροσώπου της ΟΣΕΠ-ΤΕΙ κ. Πουλή

Το εκπαιδευτικό σύστημα και η παιδεία.

Οι λιγότερο φωτισμένες διαδρομές

Το κείμενο αυτό γράφτηκε μετά την διήμερη επιστημονική συνάντηση για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και το σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια που έγινε στις 15&16 Οκτωβρίου 2009. Στην εξαιρετική αυτή προσπάθεια της ΠΟΣΔΕΠ, στην οποία αξίζει κάθε έπαινος για την ιδέα, την διοργάνωση και τις παρεμβάσεις, καταγράφηκε πλήθος προτάσεων και αναλύθηκαν όψεις του εκπαιδευτικού συστήματος απόλυτα χρήσιμες για ενημέρωση, ανάλυση, μελέτη παρεμβάσεων και διατυπώθηκαν συγκεκριμένες προτάσεις με δυνατότητα άμεσης εφαρμογής. Ο κοινός τόπος των εισηγήσεων ήταν : (α) η αποδιοργάνωση του λυκείου και τα λάθη σε όλη την ιστορία μεταρρυθμίσεων, και, (β) η ανάγκη αντίληψης της εκπαίδευσης σαν «σύστημα». Η πρώτη συναντίληψη, που δεν αφορά τις προθέσεις των μεταρρυθμιστών ή το ιδεολογικό τους πλαίσιο, βάζει επιτακτικά όσο ποτέ το ερώτημα «γιατί απέτυχαν ;» Η απάντηση στο ερώτημα αυτό στηρίζεται πιθανώς στη δεύτερη συναντίληψη δηλαδή στο γεγονός ότι αγνόησαν θεμελιακές εσωτερικές ή εξωτερικές όψεις της συστημικής λειτουργίας του εκπαιδευτικού συστήματος.

Αφού λοιπόν οι ειδικοί⁷ εντόπισαν και ανάλυσαν ποικίλες όψεις που αφορούν καθοριστικά θέματα, όπως π.χ. η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, η ανάγκη λειτουργίας ολοήμερου λυκείου, ο καθοριστικός ρόλος μιας διοικητικής υποδομής και υποστηρικτικού δικτύου. Αφού αναλύθηκε η σημασία της επάρκειας πόρων και υπάρχουν «στο τραπέζι» εικόνες για ένα δημιουργικό

⁷ Η γνώμη των ειδικών είναι ότι πιο έγκυρο έχει να παρουσιάσει η σημερινή γνώση για το θέμα. Αλλά, είναι αναγκαία και η γνώμη αυτών που καλούνται να υλοποιήσουν τις απόψεις των ειδικών στην πράξη. Γιατί η πληροφορία που χάνεται στην ιεραρχία μπορεί να είναι η διαφορά επιτυχίας – αποτυχίας. Ακόμα, η ειδίκευση, που είναι ακριβώς η γνώση του ειδικού, δεν μεταφράζεται αυτόματα σε γνώση άλλου ειδικού σημείου ούτε αυτόματα σε γνώση του όλου. Η συστημική προσέγγιση απαιτεί ειδικούς σε κάθε τμήμα του και ειδικούς στην ολοκλήρωση του συστήματος. Γνώμη όμως και άποψη για ανατροφοδότηση μπορεί να έχει και ο κάθε χρήστης.

και ανοικτό στη γνώση σχολείο. Αφού τονίστηκε η ανάγκη για διαρκή εποπτεία του συστήματος με ανεξάρτητα σώματα, αξιολόγηση (ή αλλιώς διασφάλιση ποιότητας), ενσωματωμένο σώμα διαρκούς μελέτης, ανατροφοδότησης, εξέλιξης, προσαρμογής. Λείπουν από τη μελέτη του συστήματος τα εξωτερικά στην εκπαίδευση στοιχεία που αφορούν την πολιτική και την κοινωνία. Το κείμενο που ακολουθεί φέρνει στην επιφάνεια κάποιες όψεις αυτών των συσχετίσεων που ίσως έχουν καθοριστική σημασία στον σχεδιασμό αλλαγών.

A. Η πολιτική στην παιδεία.

Διακηρυγμένοι στόχοι, άδηλοι σκοποί.

Θεσμικές ρυθμίσεις, πρακτικές απορρύθμισης.

Η ολοκληρωμένη παρουσίαση της σειράς λαθών στην πολιτική παιδείας είναι εντελώς έξω από τους στόχους του κειμένου. Ξεχωρίζει όμως εύκολα, μια ώριμη και συνεπής παρέμβαση, από τις αλυσίδες τροποποιήσεων, αναδιατάξεων, αναδομήσεων και εν τέλει εκπνώσεων. Όταν π.χ. αναφέρεται η μεταρρύθμιση του 1964 (Γεώργιος Παπανδρέου), όλοι αναγνωρίζουν πόσο αυτή έδωσε παραγωγική ώθηση στην παιδεία και την κοινωνία. Η απόσταση επιτρέπει την αναφορά χωρίς εμπλοκή σε τρέχουσες (μικρο)πολιτικές σκοπιμότητες που είναι το σταθερό παράσιτο της αντιπαράθεσης απόψεων. Σαν παράδειγμα, αρνητικό, καταγράφεται η πολιτική διεύρυνσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η επέκταση της εκπαίδευσης σε μεταλυκειακό επίπεδο στο σύνολο του πληθυσμού μοιάζει σύμφωνη με την προοπτική της κοινωνίας της γνώσης. Όμως, εδώ βρίσκεται η έγκλιση, αυτή η αναδιάταξη απαιτεί : ολοκληρωμένο σχεδιασμό, αναδιάταξη του χάρτη επαγγελματών, διαρρύθμιση δικαιωμάτων, χρονικό προγραμματισμό και σχεδιασμό του χάρτη της εκπαίδευσης, ελέγχους και θεσμούς και στο εργασιακό περιβάλλον. Απαιτεί πόρους και υποδομές, στην καλύτερη περίπτωση, με προγραμματισμό δεκαετίας. (Αν οι αγώνες ετοιμάστηκαν σε μια οκταετία, πόσο θα χρειαζόταν ένας διπλασιασμός των υποδομών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ;). Η πολιτική λοιπόν αυτή κατευθύνθηκε κυρίως από αντιλήψεις δημοσιονομικού χαρακτήρα και τρέχουσας πολιτικής συγκυρίας : η τεράστια κοινωνική πίεση για πανεπιστημιακή εκπαίδευση και η παρεπόμενη φοιτητική μετανάστευση οδήγησαν τις κυβερνήσεις της εποχής σε μέτρα όπως τα προγράμματα σπουδών επιλογής και η αύξηση τμημάτων ΑΕΙ παντού ανά την επικράτεια. Τα άρρητα στοιχεία της πολιτικής αυτής (δηλαδή οι δημοσιονομικού και μικροπολιτικού χαρακτήρα σκοπιμότητες) συνέχισαν να λειτουργούν στις τελείως διαφορετικές σημερινές συνθήκες και – παρά το προφανές αδιέξοδο – εξακολουθούν να ιδρύονται (ή εξαγγέλλονται) νέα τμήματα ! Παράδειγμα δεύτερο : δεν υπήρξε

μεταρρύθμιση που να μην διακήρυξε τον στόχο «μείωση της παραπαιδείας και των φροντιστηρίων». Το ερώτημα γιατί οι έλληνες επιλέγουν την ιδιωτική εκπαίδευση ενώ (σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις) προκρίνουν την δημόσια θα συζητηθεί σε λίγο. Αυτό που ενδιαφέρει είναι με ποιο τρόπο οι ρυθμίσεις στη δημόσια εκπαίδευση οδηγούν σε συνολική πολιτική απορρύθμισης (και απαξίωσης). Η απάντηση στηρίζεται στην ακριβή ανάγνωση των ρυθμίσεων και όχι των διακηρύξεων. Η εξάλειψη π.χ. της γεωμετρίας από τα εξεταζόμενα μαθήματα αφαιρεί το φορτίο μιας πρόσθετης (άχρηστης ;) γνώσης. Μήπως όμως, αφαιρεί εκείνο το μάθημα που ακριβώς διδάσκει (και εξετάζει) τις πιο θεμελιακές δυνατότητες των υποψηφίων (στο αντίστοιχο πεδίο εννοείται), της αντίληψης, νοητικής αφαίρεσης, πρωτοβουλίας, ανάλυσης και σύνθεσης ; Μήπως επίσης η Γεωμετρία, σαν απόλυτα δομημένο σύστημα με μεγάλες γνωστικές απαιτήσεις, «υπονομεύει» την τεχνική προσέγγιση στο εξεταστικό σύστημα, αφού ο υποψήφιος δεν μπορεί παρά να επιδείξει εφευρετικότητα, στοχοπροσήλωση, εύρος νοητικών αναπαραστάσεων ; Αυτά τα ταλέντα, που – σύμφωνα με τις διακηρύξεις – ζητούνται από τους νέους (και το εκπαιδευτικό σύστημα) ; Εντελώς πρόσφατα, μειώθηκε κι άλλο η βαθμολογική σημασία της έκθεσης ιδεών γιατί – όπως εξήγησε ο αρμόδιος υπουργός – δεν μπορεί να «μετρηθεί αντικειμενικά». Αυτές οι προσεγγίσεις και η απελπισμένη και ψευδής εικόνα της «επιτυχίας» οδηγούν και αναπτύσσουν το δίκτυο της «παραπαιδείας» το οποίο με τη σειρά του υπονομεύει (διηθεί !) το δημόσιο σχολείο. Τελευταία επισήμανση, χωρίς ασφαλώς να ολοκληρώνει το θέμα, είναι η ανάγκη απεμπλοκής της προσέγγισης των εκπαιδευτικών θεμάτων με την τρέχουσα ιδεολογική μόδα του φιλελευθερισμού. Αν και σε αποδρομή, αντιλήψεις που τοποθετούν την αγορά σε ρόλο ικανού ρυθμιστή για όλα τα κοινωνικά φαινόμενα, δεν έχουν καμιά εφαρμογή στην παιδεία, γιατί, όπως ένας οποιοσδήποτε μηχανικός συστημάτων θα βεβαιώσει, μια καθυστερημένη ανάδραση θα οδηγήσει οποιοδήποτε σύστημα εκτός ελέγχου. Για να διαπιστώσει η «αγορά» ότι π.χ. οι νομικοί που παράγει το εκπαιδευτικό σύστημα είναι ακατάλληλοι θα

χρειαστούν δεκαετίες και γενικευμένες «ανθρωποθυσίες». (ίσως η τρέχουσα κατάσταση στη χώρα να είναι αυτή η φάση).

Αναζητώντας λοιπόν ένα πλαίσιο Πολιτικής για την παιδεία, αυτό θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από :

- σταθερότητα (εθνική πολιτική, κομματική συναίνεση, σύνθεση και αποδοχή απόψεων)
- συμφωνία (μέτρων και στόχων, ρυθμίσεων και πραγματικότητας, στρατηγικής και εφαρμογής, σύλληψης και υλοποίησης)
- λειτουργικότητα (ευελιξία, αξιοκρατία, έλεγχο, ανοικτό σε τροποποιήσεις / ρυθμίσεις / μεταβολές)
- οικονομία, με την έννοια της καλύτερης κατανομής και εκμετάλλευσης πόρων. Η διαχείριση των πόρων της παιδείας, απαιτεί κριτήριο κόστους-απόδοσης, αλλά με κοινωνικό μέτρο απόδοσης, όχι στενά δημοσιονομικό. Όπως έχει ειπωθεί «η παιδεία είναι ακριβή αν δεν συνυπολογιστεί το κόστος της αμάθειας»

Β. Η εκπαίδευση στο συλλογικό υποσυνείδητο και η «ιδεολογία» του εκπαιδευτικού συστήματος.

Η κοινότοπη φράση «όλα είναι θέμα παιδείας»⁸, που αποτελεί μέρος του λογότυπου του υπουργείου, χρεώνει την παιδεία με την ευθύνη αντιμετώπισης του συνόλου των αρνητικών κοινωνικών φαινομένων ... Εμμέσως πλην σαφώς, η εκπαίδευση έχει κατηγορηθεί και για την ανεργία, ή ακόμα και την αδυναμία δημιουργίας μιας ισχυρής παραγωγικής μηχανής ή άλλων τομέων της οικονομίας αφού σπανίζουν οι αντίστοιχοι ειδικοί. Υπάρχει (και αναπαράγεται) ένα θέμα συλλογικής αντίληψης του ρόλου της εκπαίδευσης. Για την δημιουργία αυτής της αντίληψης (ένα καθαρά ιδεολογικό θέμα) συνεργούν οι πολιτικοί, η πολιτική, οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς. Οι πολιτικοί γιατί μεταθέτουν ευθύνες για τις (κακές) ρυθμίσεις. Η πολιτική γιατί ακροβατεί πάνω στην αμορφωσιά και την ενοχή. Οι εκπαιδευτικοί γιατί θεωρούν ότι αναβαθμίζεται ο ρόλος τους και οι γονείς γιατί αντιμετωπίζουν το αγαθό της παιδείας με τα μέτρα των οικονομικών δυνατοτήτων και αναγκών τους. Οι κοινωνικές αντιλήψεις επιδρούν με τη σειρά τους στην ίδια τη λειτουργικότητα της εκπαίδευσης. Σε κοινωνικό επίπεδο η εκπαίδευση χρεώνεται με το έργο διαμόρφωσης πολιτών και πολιτισμού, ταυτόχρονα με την παραγωγή των ενεργών οικονομικών μονάδων που θα στελεχώσουν την συνολική παραγωγική μηχανή. Σε ατομικό επίπεδο, η εκπαίδευση χρεώνεται με το έργο προσωπικής ανέλιξης και διαμόρφωσης λειτουργικού χαρακτήρα, ταυτόχρονα με την κατάκτηση γνώσεων, δεξιοτήτων, επαγγελματικής ανόδου και ευμάρειας. Η διπλή ανάγνωση της εκπαίδευσης, αυτή δηλαδή που προτάσσει το άμεσα χρηστικό, και αυτή που προτάσσει το μακροπρόθεσμα ωφέλιμο, βρίσκονται σε διαλεκτική σχέση. Η απαίτηση άμεσης απολαβής (που μεταφράζεται π.χ. σε επαγγελματικά δικαιώματα) ανταγωνίζεται τα ποιοτικά χαρακτηριστικά

⁸ Προφανώς υπάρχουν λογικά άλματα. Η παιδεία μέσω σχολείου ; η γνώση του σωστού ; η ένταξη και υπακοή σε κοινωνικούς κανόνες ; γιατί όχι «όλα είναι θέμα ιδεολογίας» ; μήπως ακριβώς για να κρύβεται η ιδεολογία ;

(ευρυμάθεια, συλλογικότητα, προσαρμοστικότητα) που εθιμικά αγνοεί η κοινωνία του «εδώ και τώρα».

Η εκπαίδευση έχει ένα βασικό ρόλο για την διαμόρφωση των γενικών κοινωνικών αντιλήψεων. Όμως εξ ίσου – ίσως και βαθύτερο, σίγουρα πιο εκτεταμένο, ύποπτα ασυνείδητο – ρόλο παίζει η γενική διάχυση πληροφορίας στους πολίτες (ΜΜΕ) και οι θεσμικές ρυθμίσεις κάθε κοινωνικής δράσης στο επίπεδο πολιτικής. Η βασική υποχρεωτική εκπαίδευση παρέχει τα θεμέλια κοινών απόψεων και βασικές ιδεολογικές κατευθύνσεις στην νέα γενιά. Αναπαράγει με κάποιο τρόπο την παράδοση συνυφαίνοντας την με τις τρέχουσες ιδεολογικές απόψεις (ποιού;). Στη συνέχεια όμως, με όλο και μεγαλύτερο ειδικό βάρος, αναλαμβάνουν τα άλλα μέσα διάχυσης της πληροφορίας (από την τηλεοπτική εικόνα, η οποία συνιστά από μόνη της και περιεχόμενο («πολιτισμός της εικόνας»), έως τα πιο έλλογα μέσα, τύπος και πρόσφατα διαδίκτυο). Τέλος, οι ρυθμίσεις της πολιτικής παράγουν ιδεολογία, δίνοντας την κατεύθυνση στην κοινωνία. Οι διαδοχικές «μονιμοποιήσεις» επί σειρά ετών, για παράδειγμα, διδάσκουν, πιο ηχηρά από χίλιες δηλώσεις και πιο έντονα από χίλιες εικόνες την ιδεολογία της πρόσκαιρης λύσης που θα είναι μόνιμη. Η διαδικασία που επιτρέπει στους μαθητές να περνούν την κάθε τάξη με ένα μέσο όρο πάνω από 9,5 (ανεξάρτητα από τον παιδαγωγικό στόχο ;), διδάσκει την χαριστική «επιτυχία», ενώ το πλήθος των «αριστούχων» καταργεί την αξιολόγηση και υπονομεύει την έννοια της αξιοκρατίας.

Εστιάζοντας περισσότερο στην ιδεολογία που το εκπαιδευτικό σύστημα, σε διαλεκτική σχέση με το υπόστρωμα αντιλήψεων , προάγει, παρατηρούνται :

- Η υποκρισία. Με την εντελώς υποκριτική εκδοχή της ισότητας ευκαιριών. Οι κυβερνήσεις αγωνίζονται να θεσπίσουν εντελώς ακριβή και «αντικειμενικά» κριτήρια αξιοκρατίας και αδιάβλητων διαδικασιών, την ίδια στιγμή που όλες (σχεδόν) οι διαδικασίες πλαγιοκοπούνται από τα «παράθυρα». Το «αδιάβλητο» της επιλογής είναι το «φύλλο συκής».

- Η τυπικότητα. Με την απαίτηση της απόλυτης αναπαραγωγής γνώσεων, σαν μέρος της διαδικασίας επιλογής. Πρωτοτυπία και μη καταγραμμένες απόψεις «δεν συνιστώνται»
- Η μη αμφισβήτηση. Όπου το σύστημα εμπλέκει πλήρως τους νέους μέσα σε ένα μονόδρομο εξετάσεων, στο τέλος των οποίων βρίσκεται μια σχολή που συνήθως δεν αντιπροσωπεύει τα όνειρα τους
- Η συλλογική παρανομία με τα ιδιαίτερα μαθήματα των εκπαιδευτικών, την ανοχή των απουσιών, την αλληλοκάλυψη γονέων και εκπαιδευτικών, την υψηλή προφορική βαθμολογία.

Όλα αυτά διδάσκονται στο σημερινό σχολείο και δεν έχουν προφανώς σχέση με την διδακτέα ύλη. Έχουν όμως σχέση με την ιδεολογία του σώματος των εκπαιδευτικών, που είναι το διάμεσο για την υλοποίηση αυτού του φαύλου συστήματος. Απαξιωμένοι, θύματα και οι ίδιοι, σε αδυναμία να εργαστούν στο απορρυθμισμένο σχολικό περιβάλλον. Απαιτείται γενναιότητα και ψυχική αντοχή από τον καθηγητή και το δάσκαλο για να παραμείνει έξω από την ιδεολογική αυτή αναπαραγωγή.

Η επιλογή, υποστήριξη, ανάδειξη του δημιουργικού ρόλου των εκπαιδευτικών είναι ο μόνος τρόπος να υπάρξουν λειτουργικά σχολεία. Οι τεράστιες κοινωνικές πιέσεις που υφίσταται το σχολείο (από τις οικογένειες, την οικονομική στενότητα, την πίεση των ΜΜΕ), απαιτούν εκπαιδευτικούς κορυφαίας ποιότητας. Λειτουργούς με όλες τις προϋποθέσεις για την καθημερινή διδακτική πράξη. Αφοσιωμένους δηλαδή στο έργο τους με αίσθηση δημιουργικότητας και σκοπού.

Το κομβικό σημείο για ανάταξη και ανασχεδιασμό της παιδείας είναι η (ανα)συγκρότηση ενός σώματος εκπαιδευτικών (όλων των βαθμίδων) που θα έχουν την κατάλληλη «ιδεολογία». Εννοείται όχι πολιτική άποψη ή κατεύθυνση, αλλά, εκείνες τις αρχές που θα τους επιτρέπουν να γίνονται αρχηγοί σε μια διαδικασία μάθησης με στόχο ένα ανθρώπινο και δημοκρατικό σχολείο, με προϊόν ανοικτούς και δημιουργικούς πολίτες. Η πολιτική ηγεσία της χώρας πρέπει να κατανοήσει ότι ένα συντηρητικό σχολείο είναι εγγύηση για εθνική και οικονομική συρρίκνωση και ότι, αντίθετα, ένα σχολείο αλλαγής είναι το μόνο που μπορεί να εγγυηθεί

ανάπτυξη, δημιουργική προσαρμοστικότητα στις μεταβαλλόμενες συνθήκες, κοινωνική κινητικότητα, εκτόνωση των ποικίλων πιέσεων. Η ιδεολογία του σχολείου πρέπει να είναι μια ιδεολογία αλλαγής. Να εστιάζει στο ατομικό με την άποψη του κοινωνικού. Αυτή είναι η πρόκληση του σήμερα.

Δημήτρης Πουλής, Μ-Η μηχανικός,
Καθηγητής Εφαρμογών στο ΤΕΙ Κρήτης.